

Broj: 123-13-1-4015-2 /19
Sarajevo, 29.3.2019. godine

PRIMLJENO: 6.4.2019			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
01	16-7	699	19

**Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine
Zastupnički dom
Kolegij**

Predmet: Godišnje izvješće Centralne banke Bosne i Hercegovine za 2018. godinu

Poštovani,

U skladu s odredbama članka 64. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Centralna banka Bosne i Hercegovine dužna je da nakon završetka svoje finansijske godine Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine podnese:

- Finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2018. godine, ovjerena od strane vanjskih revizora CBBiH, Grant Thornton d.o.o. Banja Luka, Grant Thornton d.o.o. Skopje i Grant Thornton sh.p.k. Tirana, i
- Godišnje izvješće CBBiH za 2018. godinu, koje obuhvata poslovanje CBBiH tijekom 2018. godine, kao i izvješće o stanju gospodarstva tijekom protekle godine.

Centralna banka Bosne i Hercegovine je u 2018. godini uspješno vodila monetarnu politiku i održavala monetarnu stabilnost Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine i doprinosila finansijskoj stabilnosti u BiH.

Ovim putem želimo skrenuti pažnju na činjenicu da su i dalje prisutni neizvjesni i nepovoljni tržišni trendovi na finansijskom tržištu eurozone, koji se ogledaju u negativnim ili niskim prinosima na državne obveznice i izrazito negativnim kamatnim stopama na depozite, koji su zajedno sa zakonskim okvirom ulaganja deviznih rezervi CBBiH neminovno utjecali na proces upravljanja deviznim rezervama u 2018. godini, a time i na finansijski rezultat.

Istovremeno vas izvještavamo da je Centralna banka Bosne i Hercegovine, iako izložena izuzetno nepovoljnim tržišnim uvjetima, u 2018. godini zabilježila pozitivne rezultate poslovanja, sa ostvarenom dobiti od 8,43 miliona KM.

Centralna banka Bosne i Hercegovine, kao institucija čiji su osnovni ciljevi i zadaci da postigne i održi stabilnost domaće valute po modelu valutnog odbora, nastaviti će politiku investiranja deviznih rezervi u kojoj su dugoročna stabilnost, sigurnost portfelja i monetarna stabilnost prioriteta.

S poštovanjem,

Guverner
dr. Senad Softić

**CENTRALNA BANKA
BOSNE I HERCEGOVINE**

Senad Softić
Guverner

Broj: 123-13-1-1015-2/19
Sarajevo, 29.3.2019. godine

**ЦЕНТРАЛНА БАНКА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**
BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 61-04-2019			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
02	16-1	699	19

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine
Dom naroda BiH
Kolegij

Predmet: Godišnje izvješće Centralne banke Bosne i Hercegovine za 2018. godinu

Poštovani,

U skladu s odredbama članka 64. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Centralna banka Bosne i Hercegovine dužna je da nakon završetka svoje finansijske godine Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine podnese:

- Finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2018. godine, ovjerena od strane vanjskih revizora CBBiH, Grant Thornton d.o.o. Banja Luka, Grant Thornton d.o.o. Skopje i Grant Thornton sh.p.k. Tirana, i
- Godišnje izvješće CBBiH za 2018. godinu, koje obuhvata poslovanje CBBiH tijekom 2018. godine, kao i izvješće o stanju gospodarstva tijekom protekle godine.

Centralna banka Bosne i Hercegovine je u 2018. godini uspješno vodila monetarnu politiku i održavala monetarnu stabilnost Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine i doprinosila finansijskoj stabilnosti u BiH.

Ovim putem želimo skrenuti pažnju na činjenicu da su i dalje prisutni neizvjesni i nepovoljni tržišni trendovi na finansijskom tržištu eurozone, koji se ogledaju u negativnim ili niskim prinosima na državne obveznice i izrazito negativnim kamatnim stopama na depozite, koji su zajedno sa zakonskim okvirom ulaganja deviznih rezervi CBBiH neminovno utjecali na proces upravljanja deviznim rezervama u 2018. godini, a time i na finansijski rezultat.

Istovremeno vas izvještavamo da je Centralna banka Bosne i Hercegovine, iako izložena izuzetno nepovoljnim tržišnim uvjetima, u 2018. godini zabilježila pozitivne rezultate poslovanja, sa ostvarenom dobiti od 8,43 miliona KM.

Centralna banka Bosne i Hercegovine, kao institucija čiji su osnovni ciljevi i zadaci da postigne i održi stabilnost domaće valute po modelu valutnog odbora, nastaviti će politiku investiranja deviznih rezervi u kojoj su dugoročna stabilnost, sigurnost portfelja i monetarna stabilnost prioriteti.

S poštovanjem,

Guverner,
dr. Senad Softić

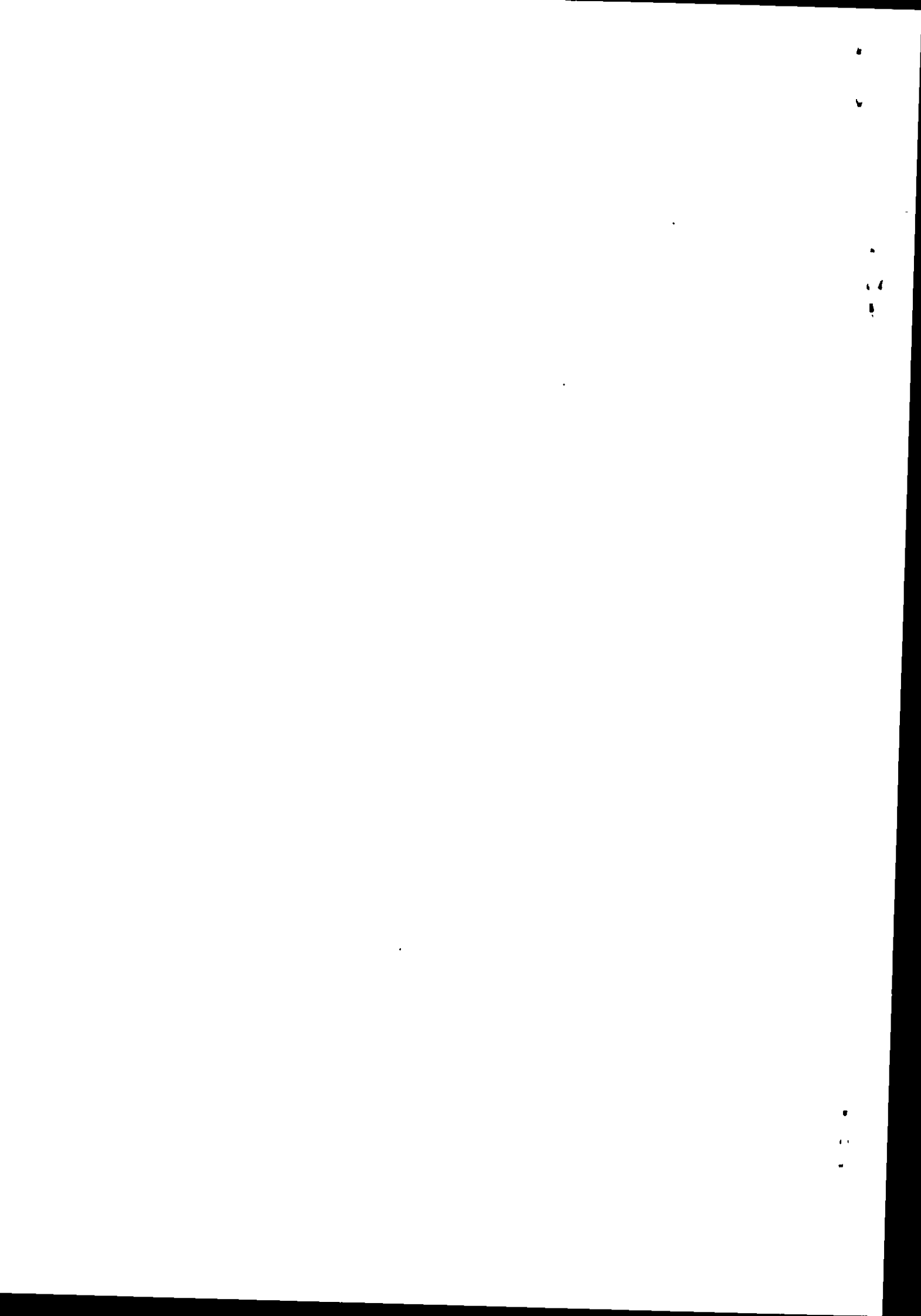
Ured guvernera CBBiH,
Tel: (+387 33) 278 201, 278 200 Fax: (+387 33) 201 517 Centrala: (+387 33) 278 100
E-mail: guverner@cbbh.ba Web: <http://www.cbbh.ba>
Adresa: Maršala Tita 25, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

1

Centralna banka Bosne i Hercegovine

**Godišnje izvješće Centralne banke BiH
za 2018. godinu**

Sarajevo, ožujak 2019. godine

Uvodna riječ guvernera

Poštovani,

U skladu s člankom 64. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine („Službeni list Bosne i Hercegovine“, broj 1/97), propisana je obveza Centralne banke Bosne i Hercegovine da, u roku od tri mjeseca nakon završetka finansijske godine, podnese Parlamentarnoj skupštini BiH sljedeće dokumente:

- Izvješće o stanju gospodarstva,
- Izvješće o poslovanju tijekom godine i
- Finansijska izvješća ovjerena od strane vanjskog revizora.

Godišnje izvješće CBBiH, koje sadrži pomenuta izvješća za 2018. godinu, usvojeno je na sjednici Upravnog vijeća CBBiH održanoj 27. ožujka 2019. godine.

Banka je kontinuirano ispunjavala svoje Zakonom definirane zadatke, kao i aktivnosti na ispunjavanju zadataka definiranih Strateškim planom. Dosljedno primjenjujući zadani model monetarne politike – valutni odbor – CBBiH je održala stabilnost domaće valute, čime je dan doprinos finansijskoj stabilnosti. Deviznim rezervama se upravljalo na principima sigurnosti i profitabilnosti, u skladu s odgovarajućim zakonom i internim aktima. Tijekom godine se kontinuirano radilo na održavanju i poboljšanju kvalitete gotovine u optjecaju, uz pravodobnu opskrbu komercijalnih banaka. Osim toga, banka je uspješno izvršila svoje zadatke koje ima kao fiskalni agent države. Pravodobno i kvalitetno smo surađivali sa svim relevantnim domaćim i međunarodnim finansijskim i drugim institucijama. Na polju finansijske stabilnosti, nastavilo se sa kontinuiranim praćenjem sustavnih rizika i aktivnom suradnjom sa svim institucionalnim akterima.

Tijekom godine, nastavljeno je dalje implementiranje projekata s ciljem unapređenja poslovanja institucije. Završena je dogradnja jedinstvenog registra računa poslovnih subjekata u Bosni i Hercegovini, a tijekom cijele godine provedene su aktivnosti u cilju unapređenja različitih polja poslovanja CBBiH. Na polju statistike urađen je niz aktivnosti koji je rezultirao povećanjem obujma objavljenih podataka u pojedinim kategorijama, kao i prilagođavanje metodologija u skladu s međunarodnim standardima. Pored toga, CBBiH je bila nositelj aktivnosti na izradi NSDP web stranice (*National Summary Data Page*) za unaprijeđenu diseminaciju statističkih podataka o Bosni i Hercegovini.

- da sudjeluje u radu međunarodnih organizacija koje rade na utvrđivanju financijske i ekonomske stabilnosti te zastupa Bosnu i Hercegovinu u međuvladinim organizacijama vezano za pitanja monetarne politike.

Centralna banka Bosne i Hercegovine potpuno je neovisna o Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj te bilo kojoj javnoj agenciji i organu, a u cilju objektivnog provođenja svojih zadataka. Centralna banka Bosne i Hercegovine svoju djelatnost obavlja preko Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, Uprave CBBiH i osoblja.

Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine je organ Centralne banke Bosne i Hercegovine nadležan za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju Centralne banke Bosne i Hercegovine, sukladno ovlaštenjima utvrđenim Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine. Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine sastoji se od pet članova, koje imenuje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine i između svojih članova bira guvernera, koji je ujedno i predsjedatelj ovog organa i Uprave CBBiH. Guverner je glavni izvršni funkcionar zadužen za svakodnevno poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine. Uprava CBBiH, koju čine guverner i tri viceguvernera (koje imenuje guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine), na zahtjev guvernera, kao glavnog izvršnog funkcionara, operativno provodi aktivnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine i usklađuje aktivnosti organizacijskih jedinica.

Za kontrolu rizika u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, imenuje glavnog internog revizora i zamjenike glavnog internog revizora.

Poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine ostvaruje se preko Centralnog ureda sa sjedištem u Sarajevu, tri glavne jedinice sa sjedištem u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije podružnice sa sjedištem na Palama i u Brčko distriktu.

2.1	Monetarna politika.....	72
2.2	Račun pričuva kod CBBiH.....	73
2.3	Upravljanje deviznim pričuvama.....	77
2.4	Upravljanje gotovim novcem	82
2.5	Održavanje platnih sustava.....	89
2.6	Uloga fiskalnog agenta.....	92
2.7	Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka	94
2.8	Praćenje sustavnih rizika u finansijskom sustavu	96
2.9	Suradnja s međunarodnim institucijama i rejting-agencijama	98
2.10	Proces interne revizije	101
2.11	Ostalo.....	103
2.11.1	Upravljanje ljudskim resursima.....	103
2.11.2	Komuniciranje s javnosti i društveno odgovorno poslovanje	106
3.	Financijska izvješća i Izvješće neovisnog vanjskog revizora.....	108
4.	Publikacije i web-servisi.....	109
5.	Statističke tablice	111

Lista tablica

Tablica 1.1:	Emisije bh. entiteta u 2018. godini.....	52
Tablica 2.1:	Pokazatelji likvidnosti bankarskog sektora u BiH	77
Tablica 2.2:	Prosječna ponderirana neto kamatna stopa na devizne pričuve CBBiH i prosječne tržišne kamatne stope i prinosi na državne obveznice u eurozoni	77
Tablica 2.3:	Platni promet preko komercijalnih banaka	89
Tablica 2.4:	Pregled prometa karticama na ATM i POS uređajima.....	90
Tablica 2.5:	Realizirane vrijednosti po karticama na načelu rezidentnosti	90
Tablica 2.6:	Zastupljenost kartica prema brendovima.....	91
Tablica 2.7:	Upravna struktura CBBiH na kraju 2018. godine.....	103

Lista grafikona

Grafikon 1.1:	Stope rasta realnog BDP-a na globalnoj razini i u ekonomskim blokovima..	16
Grafikon 1.2:	Stopa rasta realnog BDP-a u eurozoni i najvećim ekonomijama eurozone ...	17
Grafikon 1.3:	Godišnja stopa rasta industrijske proizvodnje	18
Grafikon 1.4:	Javni dug u zemljama Europske unije i eurozone u Q3 2018. godine	19
Grafikon 1.5:	Cijene glavnih roba	21
Grafikon 1.6:	Referentna kamatna stopa Federalnih pričuva*	22
Grafikon 1.7:	Kriva prinosa na dan 31. 12. 2018. godine	24
Grafikon 1.8:	Monetarna kretanja u eurozoni	25
Grafikon 1.9:	Godišnje promjene nominalnog i realnog BDP-a	27
Grafikon 1.10:	Osnovni uzroci promjena u realnom BDP-u u prva tri tromjesečja.....	28
Grafikon 1.11:	Doprinosi godišnjim promjenama realnog BDP-a po rashodnom pristupu ...	29
Grafikon 1.12:	Tromjesečne promjene indeksa industrijske proizvodnje	30
Grafikon 1.13:	Doprinos godišnjim promjenama industrijske proizvodnje po područjima ...	31
Grafikon 1.14:	Stope rasta i udio glavnih skupina proizvoda industrijske proizvodnje	32
Grafikon 1.15:	Godišnje promjene obujma proizvodnje u građevinarstvu.....	33
Grafikon 1.16:	Godišnje promjene indeksa distributivne trgovine (Q/Q-4)	34
Grafikon 1.17:	Godišnja stopa inflacije/deflacije.....	35
Grafikon 1.18:	Stvarna i procijenjena temeljna inflacija	36

Grafikon 1.19: Godišnje promjene cijena odjeće i obuće	37
Grafikon 1.20: Kretanje potrošačkih cijena u 2018. godini po odjeljcima	38
Grafikon 1.21: Godišnje promjene u razini cijena u prva tri tromjesečja.....	39
Grafikon 1.22: Broj nezaposlenih osoba prema administrativnim podacima	41
Grafikon 1.23: Kretanje odabranih indeksa na tržištu rada.....	42
Grafikon 1.24: Doprinosi godišnjim promjenama broja zaposlenih po područjima	43
Grafikon 1.25: Iznos i postotak promjene prosječne godišnje neto plaće	44
Grafikon 1.26: Godišnji rast plaća i produktivnosti po aktivnostima.....	46
Grafikon 1.27: Prihodi od neizravnih poreza	48
Grafikon 1.28: Primarna fiskalna bilanca u postotcima BDP-a	49
Grafikon 1.29: Ukupan bruto dug sektora vlade	50
Grafikon 1.30: Vanjski dug sektora vlade i godišnje promjene iznosa otplate vanjskog duga 51	
Grafikon 1.31: Zaduzenost generalne vlade kod komercijalnih banaka.....	52
Grafikon 1.32: Emisije petogodišnjih obveznica javnog duga Republike Srpske	53
Grafikon 1.33: Emisija devetomjesečnih trezorskih zapisa Federacije Bosne i Hercegovine	54
Grafikon 1.34: Godišnje stope rasta kredita.....	56
Grafikon 1.35: Novoodobreni krediti i prosječna ponderirana kamatna stopa na kredite, nefinancijska poduzeća	57
Grafikon 1.36: Doprinos ukupnom rastu depozita po sektorima	58
Grafikon 1.37: Depoziti stanovništva, godišnje promjene.....	59
Grafikon 1.38: Kamatne stope na nove oročene depozite s dogovorenim dospijanjem, stanovništvo 60	
Grafikon 1.39: Tromjesečne promjene u deviznim pričuvalima i neto stranoj pasivi komercijalnih banaka	61
Grafikon 1.40: Profitabilnost prosječne aktive (ROAA) i prosječnog kapitala (ROAE)	62
Grafikon 1.41: Smanjenje/povećanje trgovinskog deficita po skupinama proizvoda	63
Grafikon 1.42: Tekući račun i njegove komponente	65
Grafikon 1.43: Financijski račun i njegove komponente	66
Grafikon 1.44: Godišnje promjene nominalnog tečaja KM prema odabranim valutama u prosincu 67	
Grafikon 1.45: Nominalni i realni efektivni tečaj KM	68
 Grafikon 2.1: Devizne pričuve CBBiH.....	 69
Grafikon 2.2: Utjecaj platnobilančnih stavki na rast deviznih pričuva.....	70

Grafikon 2.3: Struktura neto vanjskog zaduživanja.....	71
Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim pričuvama	73
Grafikon 2.5: Stanje računa pričuva kod CBBiH	74
Grafikon 2.6: Godišnje stope rasta komponenti novčane mase	75
Grafikon 2.7: Godišnje stope rasta monetarnih agregata	75
Grafikon 2.8: Struktura investiranja deviznih pričuva CBBiH	81
Grafikon 2.9: Prosječne godišnje stope prinosa na devizne pričuve CBBiH.....	82
Grafikon 2.10: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka	83
Grafikon 2.11: Apoenska struktura novčanica	84
Grafikon 2.12: Apoenska struktura kovanica.....	84
Grafikon 2.13: Promjena u broju novčanica i kovanica, po apoenima, u odnosu na 2017. godinu	85
Grafikon 2.14: Novčanice i kovanice izdane u 2018. godini, prema apoenima.....	86
Grafikon 2.15: Izlazi gotovog novca (KM) u 2018. godini	87
Grafikon 2.16: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2018. godini.....	88
Grafikon 2.17: Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2018. godini.....	88
Grafikon 2.18: Broj zaposlenih u CBBiH	105

Kratice

AAA	Financijski instrumenti s kreditnim rejtingom AAA (engl. <i>triple A</i>)
ABSPP	Program kupnje vrijednosnih papira pokrivenih imovinom (engl. <i>Asset-backed securities purchase programme</i>)
ATM	bankomat
BAM	valutni kod konvertibilne marke
BCC	Program bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta (engl. <i>Bilateral Assistance and Capacity Building Program</i>)
BDP	bruto domaći proizvod
BDV	bruto dodana vrijednost
bh.	bosanskohercegovački
BHAS	Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine
BiH	ISO kod zemlje za Bosnu i Hercegovinu
BIS	Banka za međunarodna poravnanja (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)
BLSE	Banjolučka burza a.d. Banja Luka
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CBPP3	Treći program kupnje pokrivenih obveznica (engl. <i>Covered Bond Purchase Programme</i>)
cca	približno, oko
CEFTA	Srednjoeuropski sporazum o slobodnoj trgovini
CIF	trgovačka klauzula koja zahtijeva od prodavca da plati troškove prijevoza i osiguranja robe
CPI	indeks potrošačkih cijena (engl. <i>Consumer Price Index</i>)
CRK	Centralni registar kredita
DB	Brčko distrikt Bosne i Hercegovine
Distrikt	Brčko distrikt Bosne i Hercegovine
EC	Europska komisija
ECB	Europska centralna banka
EDP	procedura prekomjernog deficita (engl. <i>excessive deficit procedure</i>)
EONIA	jednodnevna međubankarska kamatna stopa u eurozoni
ERP	Program ekonomskih reformi za 2018.–2020.

ESA 2010	Europski standardni računi (engl. <i>European Standard Accounts, 2010 /ESA/</i>)
ESCB	Europski sustav centralnih banaka
EU	dvadeset osam zemalja Europske unije
EUR	valuta zone EUR
EURIBOR	međubankarska kamatna stopa na europskom tržištu novca
Eurostat	Statistički zavod Europske unije
EURUSD	tečaj valute zone EUR u odnosu na valutu SAD
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FED	Centralna banka Sjedinjenih Američkih Država (engl. <i>Federal Reserves</i>)
FFR	referentna kamatna stopa Centralne banke Sjedinjenih Američkih Država (engl. <i>Fed Fund Rate</i>)
FOB	franko, prodavac snosi troškove transporta do luke, kao i troškove utovara
FOMC	Federalni odbor za operacije na otvorenom tržištu (engl. <i>Federal Open Market Committee</i>)
Fond PIO Republike Srpske	Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske
FZ MIO	Federalni zavod za mirovinsko i invalidsko osiguranje
GEO6	šesta razina geografskog razdvajanja (engl. <i>6th level of geographical breakdown</i>)
GFS	statistika vladinih financija
GIIS	Postdiplomski institut za međunarodne studije u Ženevi (engl. <i>Graduate Institute of International Studies</i>)
GIZ	Njemačko društvo za međunarodnu suradnju (njem. <i>Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit</i>)
GJ	glavna jedinica Centralne banke Bosne i Hercegovine
HICP	harmonizirani indeks potrošačkih cijena (engl. <i>Harmonised Index of Consumer Prices</i>)
HoV	hartije od vrijednosti

HRMIS	informacijski sustav za upravljanje ljudskim resursima (engl. <i>Human Resources Management Information System</i>)
IBRD	Međunarodna banka za obnovu i razvoj (engl. <i>The International Bank for Reconstruction and Development</i>)
IDA	Udruga za međunarodni razvoj (engl. <i>The International Development Association</i>)
IPA	Program instrumenata za pretpristupnu pomoć (engl. <i>Instrument for Pre-Accession Assistance – Programme</i>)
ISMS	upravljanje sigurnosti informacija (engl. <i>Information Security Management</i>)
IT	informacijske tehnologije
JRRPS	Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata
KM	valutni simbol konvertibilne marke
koridor Vc	koridor pet ce
MIGA	Multilateralna agencija za garanciju investiranja (engl. <i>The Multilateral Investment Guarantee Agency</i>)
MMF/IMF	Međunarodni monetarni fond
NEER	Nominalni efektivni devizni tečaj
Ø	prosjeck
OR	obvezna pričuva
p.b./pb	postotni bod
PDV	porez na dodanu vrijednost
POS	terminali na mjestu prodaje (engl. <i>point of sale</i>)
PPnKS	prosječna ponderirana neto kamatna stopa
PSPP	Program kupnje javnog sektora (engl. <i>Public Sector Purchase Programme</i>)
QE	Program kvantitativnih olakšica (engl. <i>Quantitative Easing Program</i>)
QMS	Sustav upravljanja kvalitetom (engl. <i>Quality Managemet System</i>)
REER	realni efektivni devizni tečaj
RR	račun pričuva kod Centralne banke
RS	Republika Srpska
RTGS	Platni sustav bruto poravnanja u realnom vremenu
SAD	Sjedinjene Američke Države
SASE	Sarajevska burza d.d. Sarajevo
SBA / Stand by arrangement	kreditni aranžman u slučaju potrebe

SDR	specijalna prava vučenja (engl. <i>Special Drawing Rights</i>)
SECO	Državno tajništvo za ekonomske poslove (<i>State Secretariat for Economic Affairs</i>)
TLTRO	ciljane operacije dugoročnog refinanciranja (engl. <i>Targeted longer-term refinancing operations</i>)
UINO	Uprava za neizravno oporezivanje
UK	koji se odnosi na Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije
UN	Ujedinjeni narodi
UNCTAD	Konferencija Ujedinjenih naroda za trgovinu i razvoj
US	koji se odnosi na Sjedinjene Američke Države
USD	valuta Sjedinjenih Američkih Država
VP	vrijednosni papiri
WEO	publikacija MMF-a, Svjetski ekonomski izgledi (engl. <i>World Economic Outlook</i>)

1. Ekonomska kretanja u 2018. godini

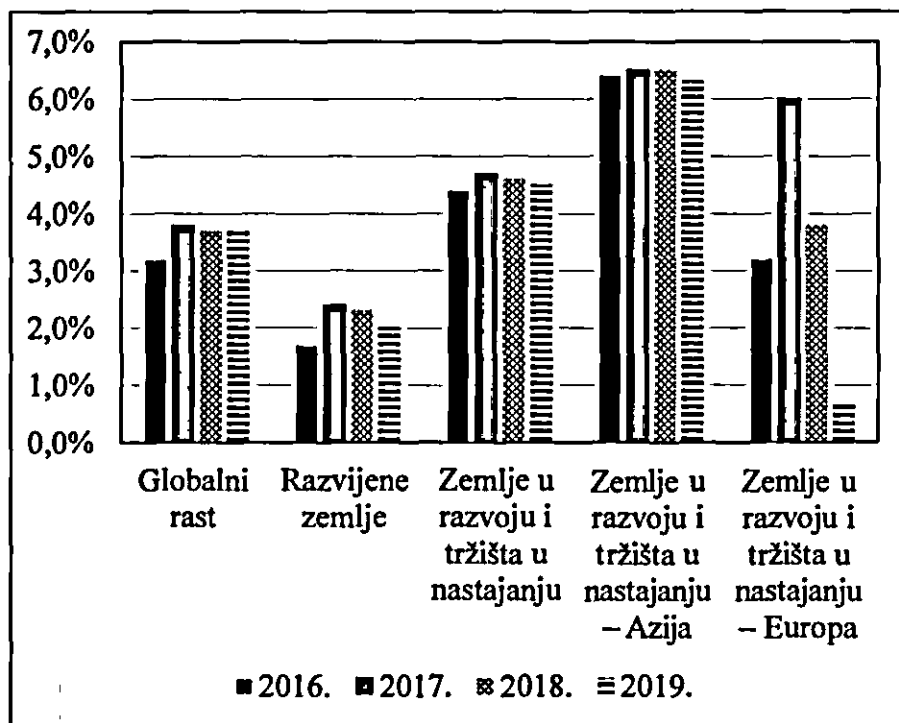
1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje

1.1.1 Trendovi u realnom sektoru

Globalni rast u 2018. godini (3,7%) manji je od rasta u 2017. godini (3,8%). Očekivana stopa globalnog rasta od 3,9% prvi put je snižena u listopadu 2018. godine, uslijed rasta trgovačkog protekcionizma i rastućih geopolitičkih rizika. Na smanjenje globalnog rasta u 2018. godini utjecali su i novi/stroži standardi u Njemačkoj autoindustriji, rast financijskih rizika u Italiji, privredna kontrakcija u Turskoj, kao i negativna očekivanja na financijskim tržištima. Ovogodišnji globalni ekonomski rast (grafikon 1.1) velikim su dijelom determinirali azijska skupina zemalja i tržišta u nastajanju, prije svega Kina, sa stopom ekonomskog rasta od 6,9% i Indija sa ekonomskim rastom od 7,3%. Ekonomije razvijenih zemalja su u 2018. godini porasle za 2,3%, a azijski dio zemalja u razvoju i tržišta u nastajanju za prosječno 6,5%.

Nakon iznimno visokog rasta u europskoj skupini zemalja u razvoju i tržištima u nastajanju tijekom prethodne godine (6%), ovogodišnji rast je skoro prepolovljen (3,8%), a u 2019. godini očekuje se dodatno usporavanje (0,7%). Takav intenzitet pada ekonomske aktivnosti se u 2019. godini ne očekuje ni u razvijenim zemljama kao ni u azijskoj skupini zemalja u razvoju, što znači da bi recesija perspektivno prvo mogla pogoditi europsku grupu zemalja u razvoju.

Grafikon 1.1: Stope rasta realnog BDP-a na globalnoj razini i u ekonomskim blokovima

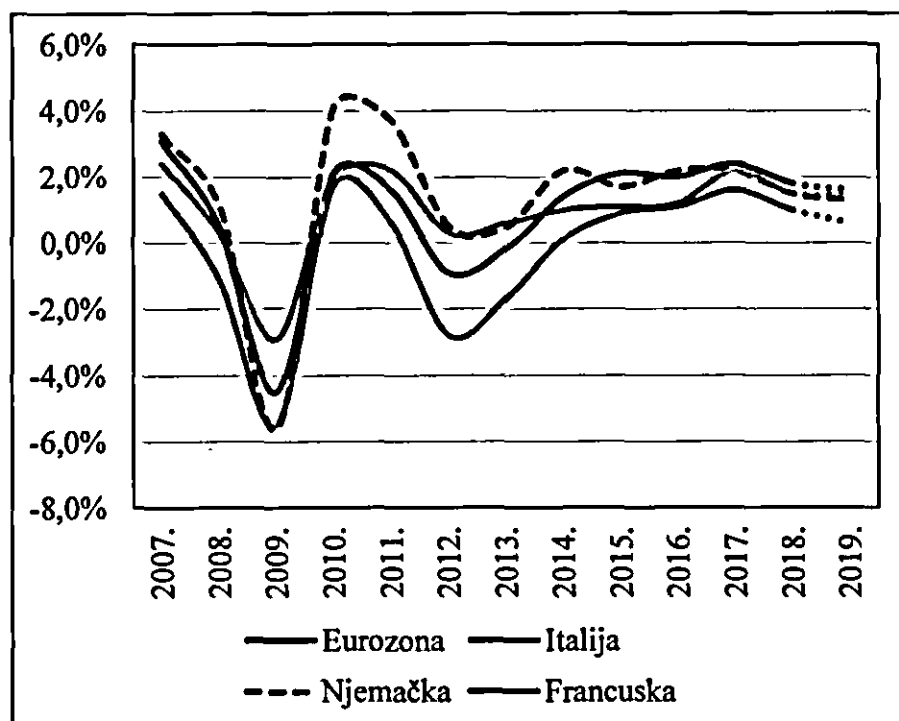

Izvor: WEO, Update, siječanj 2019.

Ostvarene i očekivane stope rasta u eurozoni i pojedinim njezinim članicama ukazuju na usporavanje rasta, ali i na slabljenje eksterne tražnje kao izvora bh. rasta, što bi moglo implicirati dodatno smanjenje ionako niskog životnog standarda u BiH, ukoliko se ne pronađu novi izvori rasta bh. ekonomije. Eurozona je u 2017. godini ostvarila najveću stopu rasta realnog BDP-a u posljednjih osam godina (grafikon 1.2), a usporavanje rasta privredne aktivnosti u 2018. i 2019. godini pokazuje da je vrhunac ekonomskog rasta dostignut i da slijedi razdoblje kontrakcije ekonomske aktivnosti.

U skupini zemalja u kojoj živi naša dijaspora najviše stope rasta realnog BDP-a ostvarile su Srbija (4,08%), Austrija (2,74%) i Slovenija (4,34%). U Srbiji je rast viši u odnosu na prethodnu godinu za 2,03 p.b., u Austriji za 0,19 p.b., a u Sloveniji je blago usporen za 0,54 p.b., iako je još visok.

Grafikon 1.2: Stopa rasta realnog BDP-a u eurozoni i najvećim ekonomijama eurozone

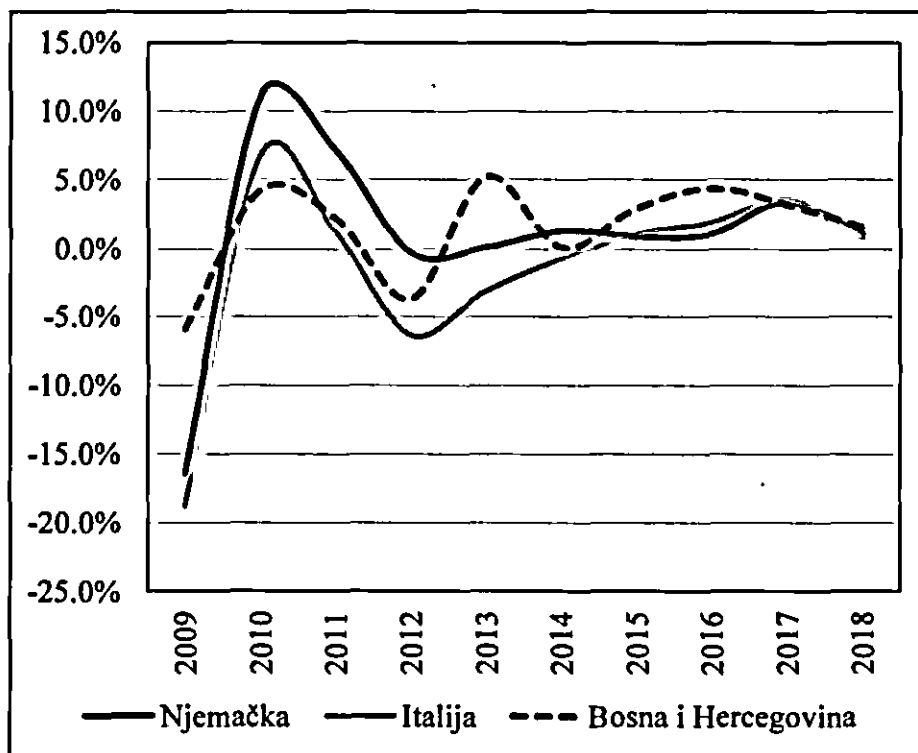

Izvor: Eurostat, ECB i WEO, Update, siječanj 2019. Napomena: Za 2018. godinu ocjena, a za 2019. godinu prognoza.

Većina ekonomija eurozone je u 2018. godini ostvarila manji ili veći pad privredne aktivnosti, a realni rast najveće ekonomije eurozone (Njemačke) je sa 2,16% smanjen na 1,72%, dok je realni BDP Italije sa 1,57% pao na 1,15%.

Rast njemačke industrije u 2018. godini znatno je usporio u odnosu na prethodnu godinu, uslijed pada industrijske proizvodnje u drugoj polovici 2018. godine. U 2017. godini njemačka industrijska proizvodnja porasla je 3,4%, a u 2018. godini svega 1,1% (grafikon 1.3). Visok stupanj međuovisnosti u kretanju, s jedne strane bh. industrijske proizvodnje, a s druge strane njemačke i talijanske industrijske proizvodnje, kao i visoke stope pada industrijske proizvodnje u Njemačkoj u studenom i prosincu 2018. godine od 4,5% i 3,9% respektivno na godišnjoj razini, implicira i usporavanje bh. industrijske proizvodnje, koja je vodeći pokazatelj promjena u bh. bruto domaćem proizvodu. Industrijska je proizvodnja u posljednja dva mjeseca 2018. godine znatno smanjena i u Italiji (u studenom za 2,6%, a u prosincu za 5,5%, na godišnjoj razini), a talijansko tržište je poslije njemačkog i hrvatskog tržišta najvažnije bh. izvozno tržište.

Grafikon 1.3: Godišnja stopa rasta industrijske proizvodnje

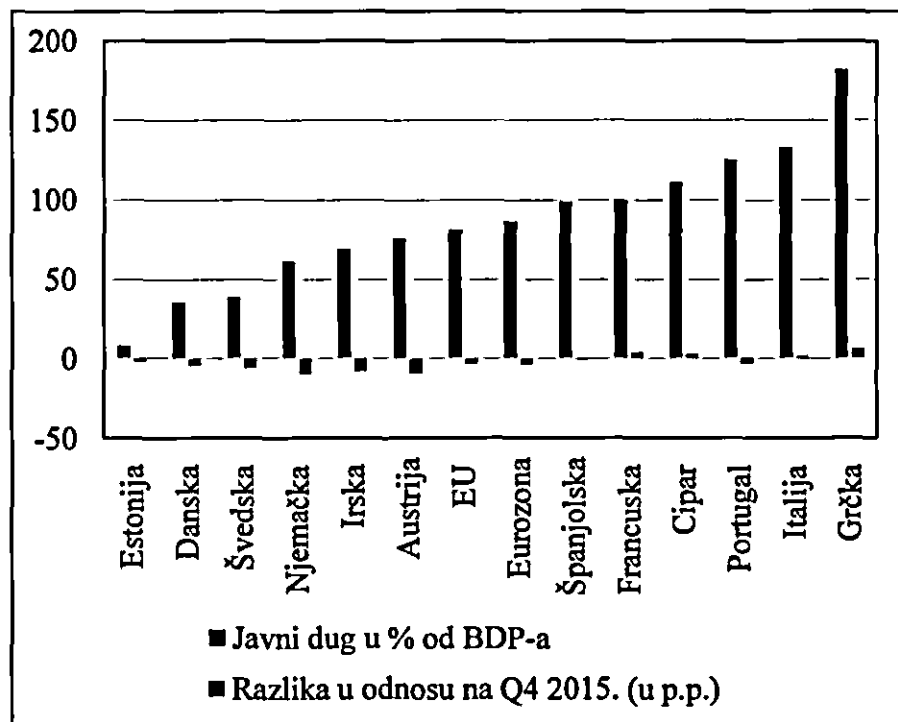
Izvor: Eurostat

Talijanski javni dug je na približno istoj razini kao i u godini početka programa kupnje aktive, tj. nekonvencionalne monetarne politike (131,6% u Q4 2015. godine u odnosu na 133% u Q3 2018. godine), a talijanska ekonomija je u recesiji, što stvara dodatni negativan pritisak na bh. izvozni sektor. Američke sankcije i rast kamatnih stopa kao posljedica pokušaja zaustavljanja deprecijacije lire skoro su prepolovili privredni rast Turske, što je stvorilo pritisak na bh. izvoz u Tursku. Sa 7,4% u 2017. godini stopa rasta realnog BDP-a Turske smanjena je na 3,8% u 2018. godini.

Do usporavanja privrednih kretanja u zoni eura dolazi na razini javnog duga (grafikon 1.4.) koji je blago korigiran u odnosu na 2015. godinu kada je ECB započela izuzetno ekspanzivnu monetarnu politiku. Iako je kod nekih zemalja (Španjolska i Portugal), koje su prošle kroz krizu javnog duga, javni dug niži nego što je bio u 2015. godini, on je i dalje visok, a u nekima je još i viši (Grčka). Javni dug u eurozoni i EU-u od 86,1% i 80,8% respektivno je samo neznatno smanjen u odnosu na Q4 2015. godine (u eurozoni je manji za 3,8 p.b., a u EU za 3,6 p.b.). Nova recesija bi ponovo postavila pitanje održivosti javnog duga pojedinih zemalja eurozone, a i izvršila bi pritisak na postojeći monetarni režim u eurozoni. Loša fiskalna pozicija u EU i

zemljama glavnim bh. trgovinskim partnerima je potencijalni problem za bh. ekonomiju, u kontekstu usporavanja ekonomskog rasta.

Grafikon 1.4: Javni dug u zemljama Europske unije i eurozone u Q3 2018. godine

Izvor: Eurostat

Ekonomska aktivnost u EU (posebno u zemljama koje su od interesa za BiH) usporava, mada su stope nezaposlenosti na najnižim razinama od krize, a plaće rastu. U odnosu na prethodnu godinu, stopa nezaposlenosti u eurozoni smanjena je za 0,9 p.b. i na razini je od 8,2%, ali još nije dostigla pretkrizni nivo (7,6% u 2008. godini), a i značajno je viša od stope nezaposlenosti u EU (7,3%), koja se vratila na pretkrizni nivo. Druga velika monetarna područja – Japan (2,4%), SAD (3,9%), Kina (4%), Rusija (4,8%) – imaju znatno nižu stopu nezaposlenosti od eurozone. Najnižu stopu nezaposlenosti u EU u 2018. godini imala je Češka (2,2%), a u eurozoni Njemačka (3,4%). U Njemačkoj je nezaposleno ukupno 1,47 milijuna osoba, što je za 150000 manje u odnosu na prethodnu godinu, a za 1,6 milijuna manje u odnosu na 2009. godinu. Najveću stopu nezaposlenosti u eurozoni ima Grčka (oko 19,3%), Španjolska je smanjila nezaposlenost, ali ona je i dalje visoka (15,3%), dok druga i treća ekonomija u eurozoni – Italija i Francuska imaju stopu nezaposlenosti od 11,2% (2017.) i 9,1% respektivno. U eurozoni je u 2018. godini bilo nezaposleno ukupno 13,41 milijun osoba, što je za 1,33 milijuna

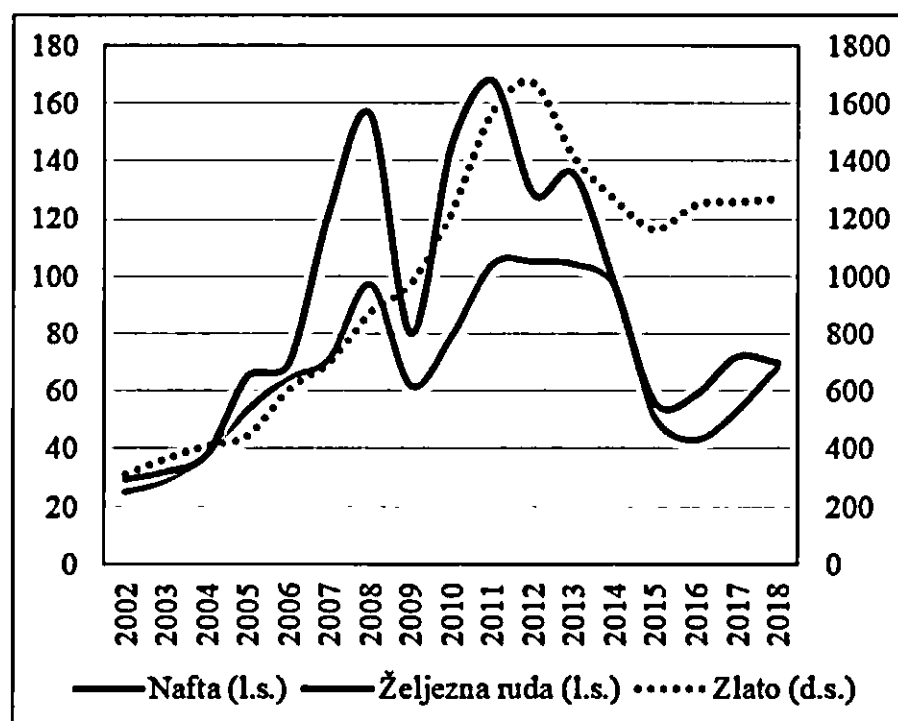
manje nego u 2017. godini. Broj nezaposlenih smanjen je u odnosu na 2017. godinu za 7,3%, a najveći doprinos ovome smanjenju dali su Španjolska (2,97 p.b.) i Njemačka (1,02 p.b.).

U prvom tromjesečju 2019. godine (29. 3. 2019.) Velika Britanija bi trebala izići iz EU, ali ne treba isključiti ni mogućnost prolongiranja ovoga roka. Pitanje *Brexita* je tijekom 2018. godine bilo glavno ekonomsko pitanje u Velikoj Britaniji, ali i u pojedinim zemljama EU i eurozone koje imaju iznimno razvijene privredne veze s Velikom Britanijom, poput Irske, Nizozemske i Portugala. Neizvjesnost u vezi s *Brexitom* već je znatno usporila privredni rast u Velikoj Britaniji, a prijeti da ugrozi i privredni rast u zemljama koje imaju razvijene trgovačke odnose s Velikom Britanijom, kao i da doprinose većoj volatilnosti na europskim financijskim tržištima i smanjenju cijena financijskih aktiva, što bi u konačnici moglo voditi ka rastu troškova servisiranja javnog duga perifernih zemalja eurozone. Najnepovoljnija opcija za Veliku Britaniju je „tvrđi *Brexit*“, koji podrazumijeva izlazak iz EU bez bilo kakvog trgovačkog sporazuma, što bi Veliku Britaniju ostavilo izvan zajedničkog europskog tržišta i s carinskim tarifama na vanjskotrgovinski promet. Srednja varijanta je „mekani *Brexit*“, tj. izlazak iz EU uz ostanak u carinskoj uniji sa EU. Postoji i treća varijanta, u kojoj Velika Britanija unilateralno opoziva svoju odluku o izlasku iz EU, što bi, prema presudi Europskog suda pravde, bila pravno valjana i pravno obvezujuća odluka za EU.

Robne cijene (grafikon 1.5), a pogotovo nafta, u 2018. godini bile su pod stalnim pritiskom privrednog rasta u Kini (smanjenje kineskog BDP-a za 1 p.b. obara robne cijene u prosjeku za 6% u naredne dvije godine²), kao i stupnja olakšavanja američkih sankcija Iranu i proizvodne politike zemalja OPEC-a. Kako se kineski ekonomski rast održao na istoj razini kao i u prethodnoj godini, a do omekšavanja američkih sankcija Iranu došlo je tek krajem 2018. godine, cijena nafte je tijekom godine rasla, da bi krajem godine, uslijed slabljenja američkih sankcija Iranu, došlo do blage korekcije razine cijena. Ipak, usprkos usporavanju rasta u posljednjem tromjesečju 2018. godine u odnosu cijena sirove nafte (engl. *Dated Brent*) je viša za 30,7% (2018/2017.).

² Commodity Markets Outlook No 16, listopad 2018 str 16

Grafikon 1.5: Cijene glavnih roba

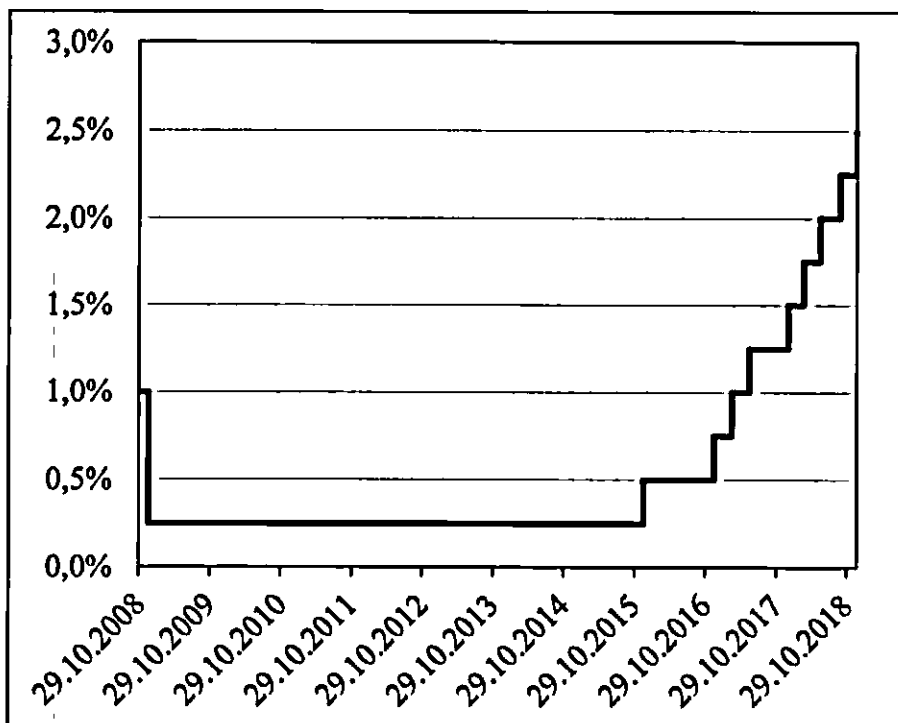
Izvor: WB

Uslijed rasta tražnje za zlatom od strane pojedinih centralnih banaka (prije svega Rusije i Kazahstana), motiviranog strategijom smanjenja dolarskih portfelj deviznih pričuva, kao i zbog aprecijacije dolara, cijena zlata se u 2018. godini nakon rasta u 2016. godini održala na približno istoj razini kao i tijekom 2017. godine. Cijena željezne rude (69,75\$) koja se proizvodi na području Bosne i Hercegovine u nekoliko rudnika na svjetskim burzama tijekom 2018. godine nije znatno promijenjena u odnosu na 2018. godinu, ali je još niža u odnosu na kriznu 2009. godinu (-13%).

1.1.2 Monetarni trendovi

Tijekom 2018. godine Federalne pričuve su, u skladu s očekivanjima i najavama, nastavile s povećanjem stupnja restriktivnosti monetarne politike (grafikon 1.6). Rast kamatnih stopa u SAD-u je valute mnogih zemalja u razvoju i tržišta u nastajanju izložilo jakim deprecijacijskim pritiscima i prisilio ih da povećaju referentne kamatne stope kako bi zaustavili odljev kapitala, što je privrede ovih zemalja izložilo rastu troškova poslovanja, ali i povećanju vanjskotrgovinske konkurentnosti. Prekid programa kupnje aktive ECB-a je treća bitna karakteristika monetarnih kretanja u valutnim zonama od interesa za Bosnu i Hercegovinu.

Grafikon 1.6: Referentna kamatna stopa Federalnih pričuva*

Izvor: fred.stlouisfed.org. *Napomena: Na grafikonu je prikazana gornja granica intervala referentne kamatne stope.

U 2017. godini FED je tri puta povećavao referentnu kamatnu stopu, a tijekom 2018. godine bila su čak četiri povećanja, na svaka tri mjeseca (ožujak, lipanj, rujan, prosinac) po jedan. Svaki put referentna kamatna stopa povećavana je za 25 b.p., a na kraju godine, u prosincu, određena je u koridoru 2,25% – 2,5%. FED se odlučio na ubrzanu normalizaciju monetarne politike uslijed vrlo dobrih performansi na tržištu rada (nezaposlenost 3,9%), povoljne cjenovne dinamike (godišnji rast potrošačkih cijena od 1,9% 2018/2017.) i zadovoljavajuće stope realnog ekonomskog rasta (3,4% u Q3 2018.). Kao posljedica restriktivne monetarne politike FED-a neke zemlje u razvoju i tržišta u nastajanju (engl. *emerging market economies*) su, uslijed bijega kapitala i značajne deprecijacije domaćih valuta prema USD, morale znatno podići kamatne stope, što je oborilo stope ekonomskog rasta u ovim ekonomijama. Kao posljedica rasta američkih kamatnih stopa i aprecijacije dolara došlo je do značajnog pada na kapitalizaciji burzi u tržištima u nastajanju. MSCI³ (engl. *Morgan Stanley Capital International Emerging Markets*

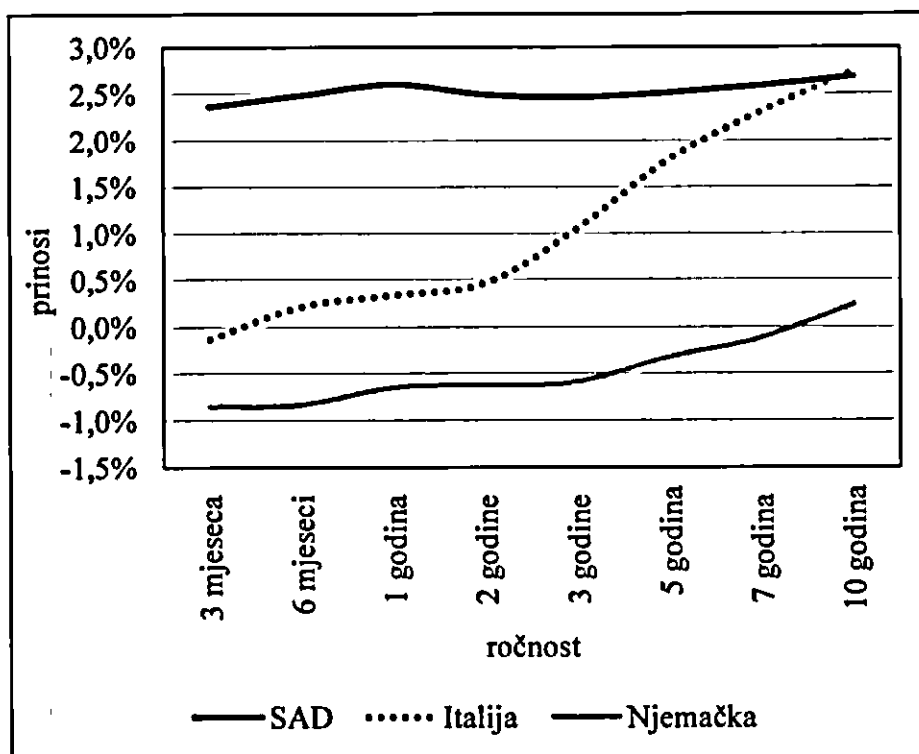
³ Globalni indeks koji mjeri performanse tržišta akcija u dvadeset tri zemlje u razvoju.

Index) je za godinu dana izgubio 16,7% vrijednosti, dok je gubitak na S&P 500 bio svega 6,24%. Aprecijacijom dolara najviše je pogođana Turska, čija je valuta deprecirala za 28,4% (12./2017. – 12./2018.). Centralna banka Turske je, da bi obranila valutu i zaustavila odljev kapitala, referentnu kamatnu stopu sa 8% (25. 11. 2016.) podigla na 16,5% (1. 6. 2018.), a potom i na 17,75% i, na kraju, na 24% (14. 9. 2018.). Ovakvo kretanje lire negativno je utjecalo na trgovačke odnose Bosne i Hercegovine i Turske, jer deprecijacija lire poskupljuje bh. izvoz u Tursku, a pojeftinjuje turski izvoz u Bosnu i Hercegovinu.

S druge strane, deprecijacija eura vršila je pritisak na poboljšanje konkurentnosti bh. vanjskotrgovinskog sektora. Tijekom 2018. godine EUR je deprecirao u odnosu na USD za 4,4%. Deprecijacija je naročito bila izražena u svibnju i listopadu 2018. godine.

Smanjenje razlike između prinosa na financijske instrumente različite ročnosti (grafikon 1.7) u slučaju Njemačke i SAD-a pokazuje da i zemlje koje trenutno bilježe privredni rast pokazuju sklonost ka ulasku u recesiju, na osnovi signala s financijskog tržišta. Ravna kriva prinosa, nepostojanje razlika u prinosima između državnih papira različite ročnosti, a pogotovo inverzna kriva prinosa (viši prinosi u kratkom roku u odnosu na prinose u dugom roku) nagovještaj su ulaska ekonomije u recesiju. Ta se pojava ne zapaža kod Italije, iako je ona već tehnički u recesiji jer je u posljednja dva tromjesečja 2018. godine ostvarila negativne stope rasta realnog BDP-a ($q/q-1$).

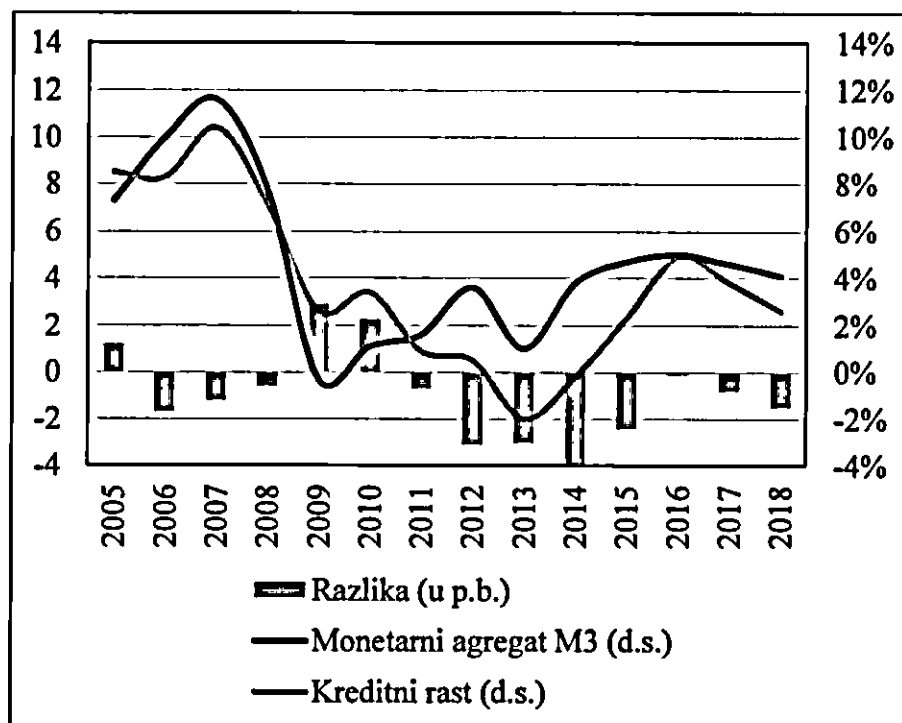
Grafikon 1.7: Kriva prinosa na dan 31. 12. 2018. godine

Izvor: Bloomberg

Od rujna 2018. godine ECB je provodila posljednju fazu programa kupnje aktive u kojoj je mjesečno ulagala petnaest milijardi EUR na financijsko tržište eurozone. Nakon četiri godine provođenja programa kupnje aktive (od ožujka 2015. godine) učinci na monetarna kretanja u eurozoni nisu u skladu s veličinom monetarnih intervencija (grafikon 1.8). Aktiva ECB-a uvećala se za 102,3% (12./2014. – 12./2018. godine), ali kreditni rast je još uvijek nizak, usprkos povoljnoj dinamici monetarnog agregata M3, koji je najširi monetarni agregat u eurozoni. Iako su krediti počeli rasti od 2015. godine, nakon dostizanja vrhunca u 2016. godini (4,9%) započeto je usporavanje njihovog rasta, a u 2018. godini kreditni rast iznosi svega 2,6%.

Grafikon 1.8: Monetarna kretanja u eurozoni

Izvor: ECB

Inflacija u eurozoni, o kojoj djelomice ovisi i cjenovna dinamika u Bosni i Hercegovini, postupno je rasla tijekom godine, ali je na kraju godine, uslijed znatnog pada cijena nafte, pala ispod ciljane vrijednosti, na razinu od 1,5% (12./2018./12./2017.). Ovakvoj, nepovoljnoj cjenovnoj dinamici u eurozoni doprinijela je i niska temeljna inflacija (engl. *core inflation*), koja se sve vrijeme kretala u intervalu od 0,9% do 1,1%. Niske stope kreditnog rasta, kao i postojeći deflatorski pritisci, pomjeraju očekivanu normalizaciju monetarne politike ECB-a (rast referentnih kamatnih stopa), najranije na kraj 2019. godine.

1.2 Izvješće o stanju gospodarstva BiH

Realni sektor ekonomije u 2018. godini karakterizira usporavanje rasta industrijske proizvodnje u odnosu na prethodnu godinu koji je posebice izražen u drugoj polovici godine. Znatna pad proizvodnje bilježi prerađivačka industrija, dok rast proizvodnje bilježe industrijska područja proizvodnje i opskrba električne energije, plina, pare i klimatizacije te rudarstva. U građevinarstvu je zabilježeno stagniranje obujma proizvodnje slijedom usporavanja radova niskogradnje. Trgovina i dalje bilježi znatne stope rasta svih oblika trgovinskih aktivnosti. Kretanje opće razine cijena, mjereno indeksom potrošačkih cijena, pokazuje nastavak

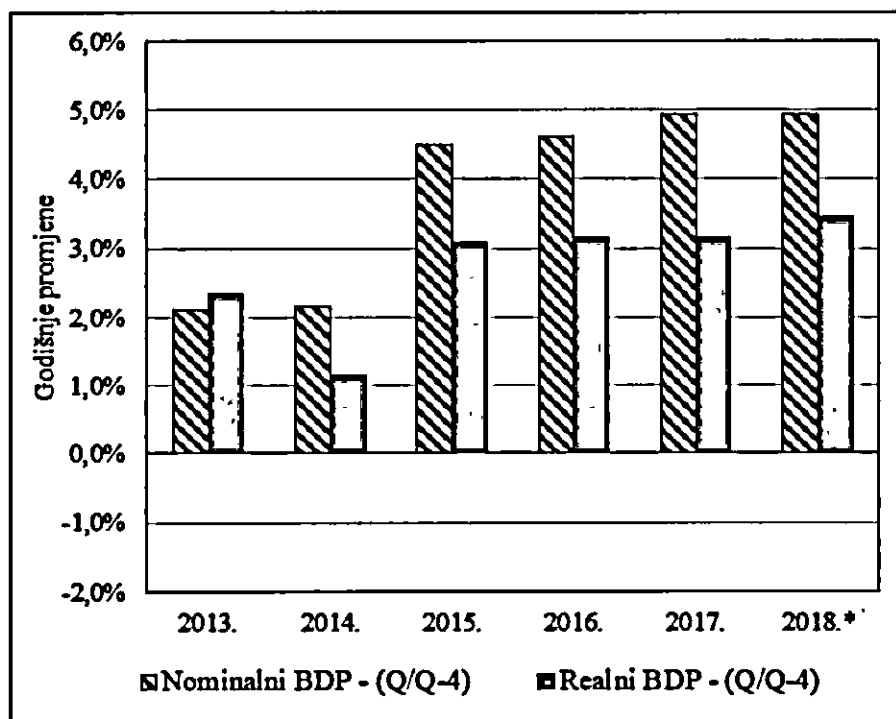
inflatornog pritiska u 2018. godini i on je najvećim dijelom uzrokovan povećanjem trošarina na naftu i naftne proizvode te vanjskih cijena nafte. Istodobno, domaće cijene mjerene BDP deflatorom su u zoni inflacije. Na tržištu rada, prema administrativnim podacima i podacima iz Ankete o radnoj snazi 2018. godine, bilježi se znatno smanjenje broja nezaposlenih i rast broja zaposlenih osoba, uz sve izraženije negativne demografske promjene. Nominalne neto plaće bilježe snažan rast, dok realne neto plaće bilježe usporeniji rast.

Prema službenoj projekciji Međunarodnog monetarnog fonda⁴, nominalni bruto društveni proizvod (BDP) u BiH iznosi 32,954 milijarde KM za 2018. godinu, što predstavlja rast od 5,0% u odnosu na 2017. godinu. Projicirana stopa realnog rasta BDP-a u odnosu na prethodnu godinu iznosi 3,2%. Prema podacima Agencije za statistiku BiH (BHAS), realni BDP⁵ u prva tri tromjesečja 2018. godine, u odnosu na isto razdoblje 2017. godine, bilježi izraženije stope rasta (3,5%), s tim da je očekivano usporavanje ekonomske aktivnosti u četvrtom tromjesečju, slijedom pada industrijske proizvodnje (grafikon 1.9).

⁴ MMF, World Economic Outlook, listopad 2018. godine.

⁵ Bruto domaći proizvod – tromjesečni podatci, siječanj 2019. godine.

Grafikon 1.9: Godišnje promjene nominalnog i realnog BDP-a

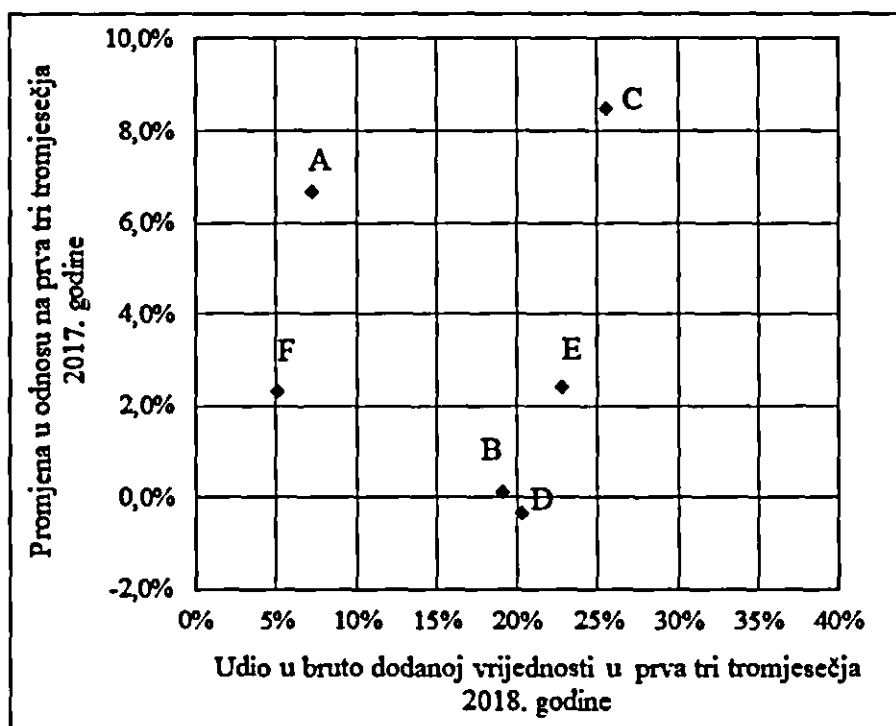

Izvor: BHAS. Napomena: Podatci za 2018. godinu uključuju godišnji rast za prva tri tromjesečja, u odnosu na isto razdoblje 2017. godine.

U prva tri tromjesečja 2018. godine rast realne bruto dodane vrijednosti generiran je rastom aktivnosti u većini ekonomskih djelatnosti (grafikon 1.10), s tim da je nosilac rasta uslužni sektor, dok usporavanje proizvodnje bilježe proizvodne djelatnosti. Najizraženiji rast bilježile su sljedeće djelatnosti: trgovina, distribucija i smještaj (8,5%), poljoprivreda (6,7%) te financijski sektor (5,6%). Na drugoj strani, realni pad bruto dodane vrijednosti zabilježen je u zabavi i ostalim uslužnim djelatnostima (-3,4%) te u djelatnostima javnog sektora⁶ (-0,3%).

⁶ Javni sektor uključuje djelatnosti O (javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje), P (obrazovanje) i Q (djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne pomoći)

Grafikon 1.10: Osnovni uzroci promjena u realnom BDP-u u prva tri tromjesečja

Izvor: BHAS

Legenda

Skupina A: Poljoprivreda; statistička područja djelatnosti A (poljoprivreda, šumarstvo i ribolov)

Skupina B: Industrijska proizvodnja; statistička područja djelatnosti B (vađenje rude i kamena), C (prerađivačka industrija) i D (proizvodnja i opskrba električnom energijom i plinom, klimatizacija), E (opskrba vodom)

Skupina C: Trgovina, distribucija i smještaj; statističko područje djelatnosti G (trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala), H (prijevoz i skladištenje), I (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)

Skupina D: Proračunski korisnici; statistička područja djelatnosti O (javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje), P (obrazovanje) i Q (djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite)

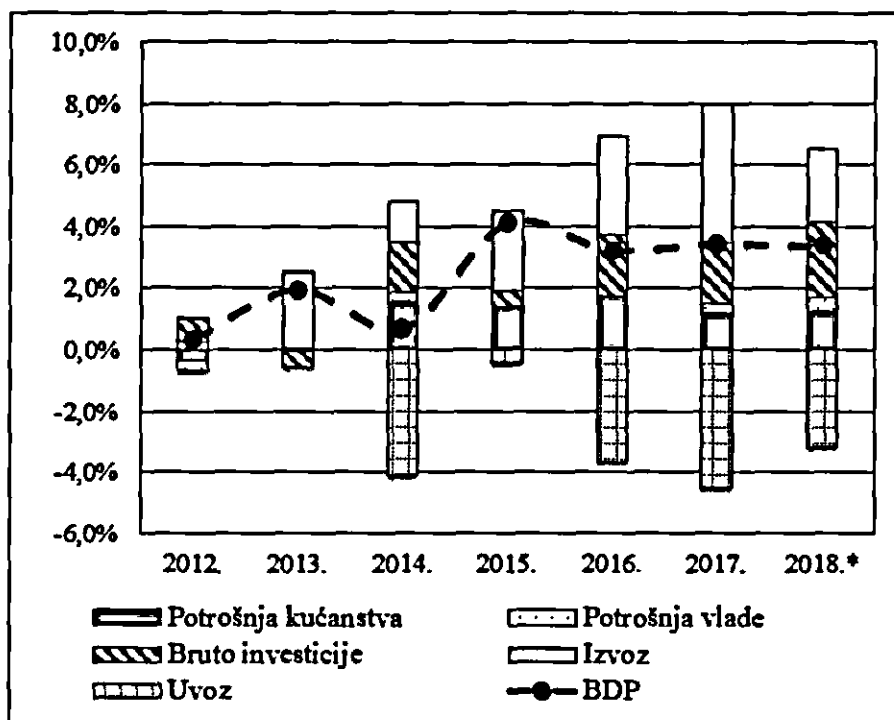
Skupina F: Građevinarstvo; statističko područje djelatnosti F (građevinarstvo)

Skupina E: Ostale djelatnosti

Uzimajući u obzir strukturu realnog BDP-a po rashodnoj metodi od 2010. godine, izdatci za krajnju potrošnju kućanstva imaju ponajveći utjecaj na kretanje ukupne ekonomske aktivnosti, prosječno iznose 78,8% BDP-a, iako je u posljednje vrijeme primjetan trend smanjenja udjela navedene potrošnje, bez obzira na znatan rast zaposlenosti te rast prosječnih plaća. Što se tiče izdataka za krajnju potrošnju vlade, oni u prosjeku iznose 21,3% BDP-a, s tim da se također bilježi smanjenje udjela ove kategorije u ukupnom BDP-u. Prosječni izdatci za bruto investicije su 19,0% BDP-a i većinski se odnose na investicije u nova stalna sredstva. Doprinos bruto investicija ima najpozitivniji utjecaj na kretanje BDP-a u 2018. godini (grafikon 1.11). Uz

investicije, izvoz bilježi snažne stope rasta u posljednjim godinama, što uz rast investicija pozitivno utječe na promjenu strukture BDP-a (33,3% u ukupnom BDP-u). Istodobno, uvoz bilježi porast te negativno utječe na rast BDP-a.

Grafikon 1.11: Doprinosi godišnjim promjenama realnog BDP-a po rashodnom pristupu

Izvor: BHAS. Napomena: Podatci za 2018. godinu uključuju godišnji rast za prva tri tromjesečja u odnosu na isto razdoblje 2017. godine.

1.2.1 Realni sektor

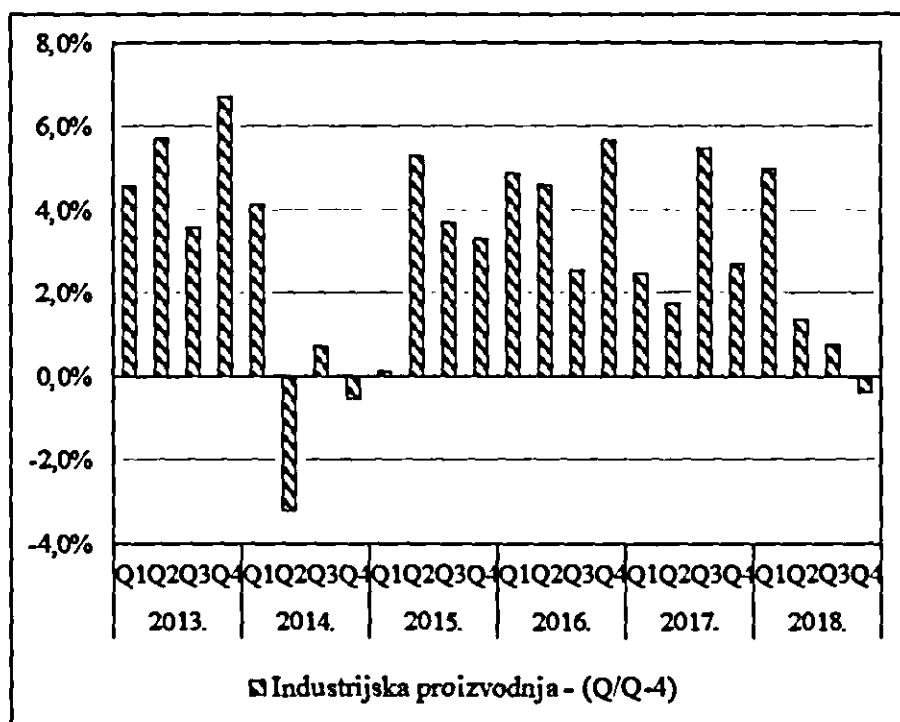
U sklopu ovog potpoglavlja, a imajući u vidu njihov značaj za ukupne ekonomske aktivnosti bh. ekonomije, poseban naglasak, u okviru osnovnih gospodarskih djelatnosti, stavljen je na industrijsku proizvodnju, građevinarstvo i trgovinu. Osim aktivnosti u ovim djelatnostima, izneseni su i osnovni trendovi u općoj razini cijena, kao i osnovne karakteristike tržišta rada (zaposlenost i plaće) u 2018. godini.

I. Osnovne gospodarske djelatnosti

Nakon katastrofalnih poplava u 2014. godini, koje su imale presudan utjecaj na slabiju ekonomsku aktivnost u tom razdoblju, u četvrtom tromjesečju 2018. godine prvi put se bilježi godišnji pad industrijske proizvodnje. Zbog ovakvog tromjesečnog kretanja obujam

industrijske proizvodnje ostvaren u 2018. godini veći je za samo 1,6%, što je niže za 1,5 postotnih bodova u odnosu na 2017. godinu (grafikon 1.12).

Grafikon 1.12: Tromjesečne promjene indeksa industrijske proizvodnje

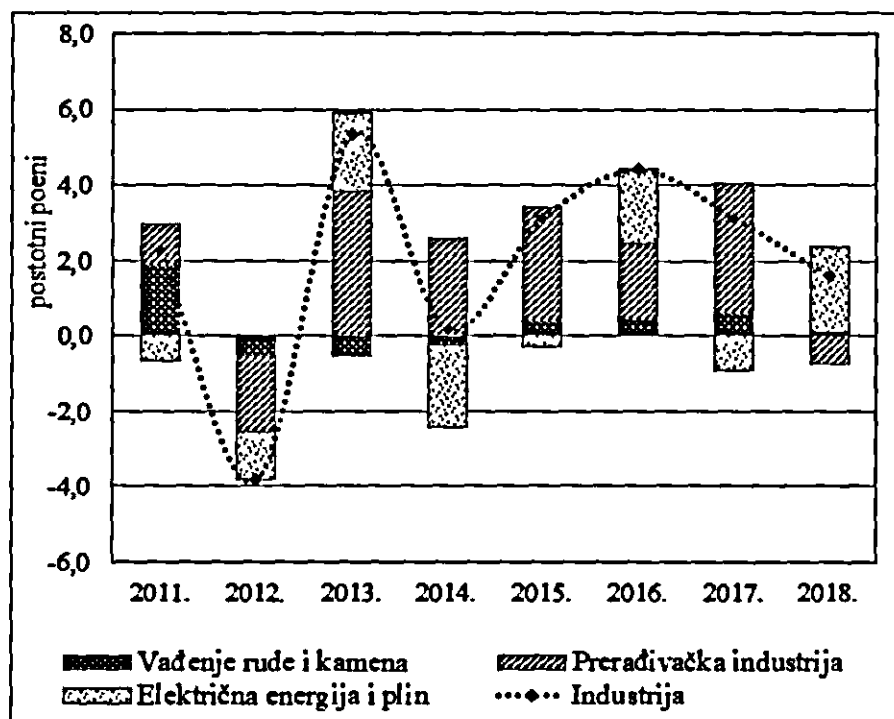

Izvor: BHAS

U 2018. godini, u industrijskim područjima rudarstva te, posebice, proizvodnje i opskrbe električnom energijom i plinom bilježi se rast proizvodnje (godišnji porast od 11,3%), dok prerađivačka industrija bilježi znatan pad (godišnji pad 1,1%). Najznačajniji doprinos rastu industrijske proizvodnje (grafikon 1.13), promatrano prema područjima djelatnosti, zabilježila je proizvodnja i opskrba električnom energijom i plinom, dok negativan doprinos rastu bilježi prerađivačka industrija. Što se tiče obujma proizvodnje i opskrbe električnom energijom, plinom i parom te klimatizacije, pozitivan utjecaj na godišnji rast neto proizvodnje električne energije imale su hidroelektrane, slijedom povoljnih vremenskih prilika. Istodobno, izvoz električne energije bilježi znatan rast od 24,0% u odnosu na 2017. godinu. Nadalje, područje u kojem je, također, ostvaren rast, i to u visini od 0,9%, jeste vađenje rude i kamena. U okviru ovog područja zabilježen je rast djelatnosti vađenja ostalih ruda i kamena te vađenja ugljena i lignita. Rast količine ugljena i lignita u uskoj je vezi s porastom izvoza električne energije.

Ključni doprinos padu prerađivačke industrije zabilježen je u sljedećim granama: proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme, proizvodnja tekstila, prerada drva i proizvoda od drva i pluta, proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda te proizvodnja prehrambenih proizvoda. Pad proizvodnje u ovim djelatnostima, koje imaju značajan udio u ukupnoj industriji, uzrokovan je usporavanjem ekonomske aktivnosti glavnih vanjskotrgovinskih partnera, rastom carinskih barijera te otežanim poslovanjem strateškog poduzeća u aluminijskoj industriji.

Grafikon 1.13: Doprinos godišnjim promjenama industrijske proizvodnje po područjima

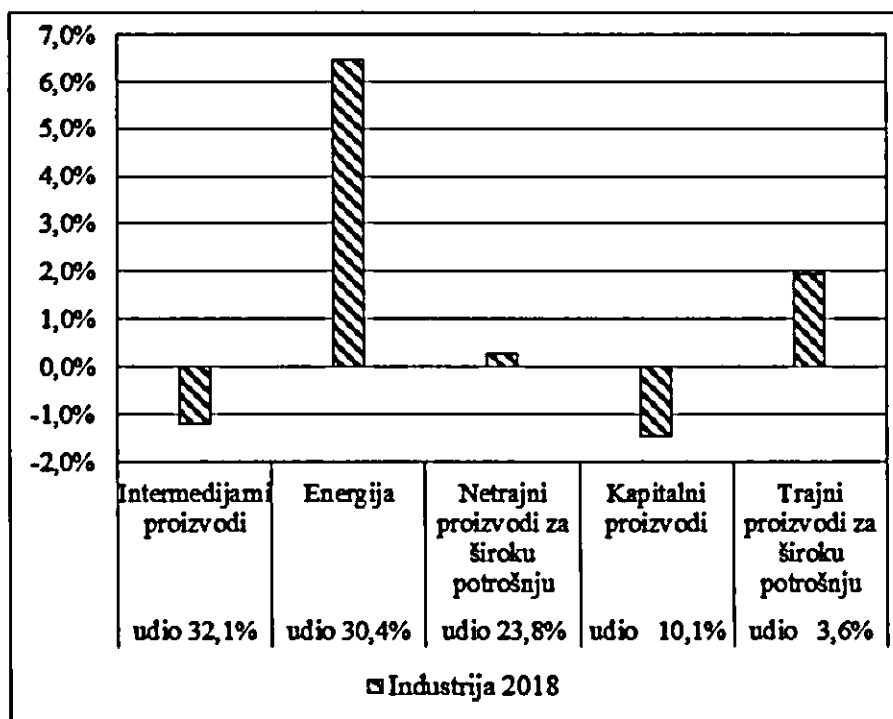
Izvor: BHAS

Promatrajući udio glavnih skupina proizvoda industrijske proizvodnje (grafikon 1.14) primjetno je kako skupina energija u 2018. godini bilježi znatan porast proizvodnje, usprkos činjenici da proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih derivata bilježi znatan pad (-12,8%). Nakon energije, najzapaženiji rast proizvodnje zabilježen je kod trajnih proizvoda za široku potrošnju, iako ova skupina, zbog niskog udjela, ima zanemariv doprinos rastu ukupne industrije. Unutar ove skupine najveći udio ima djelatnost proizvodnje namještaja, koja u posljednjim godinama bilježi kontinuirani godišnji rast. Stagniranje proizvodnje bilježe netrajni proizvodi za široku potrošnju, kao rezultat smanjenja godišnje proizvodnje prehrambenih proizvoda, proizvodnje

kože i srodnih proizvoda te proizvodnje duhana, koja bilježi snažan pad (-41,1%), slijedom kontinuiranog rasta trošarina na duhan i duhanske proizvode, te zastupljenosti neformalne ekonomije. Izvoz duhanskih proizvoda u 2018. godini bilježi godišnji pad od 75,8%.

Promatrano po veličini udjela u ukupnoj industriji, najvažnija skupina proizvoda bilježi pad proizvodnje. Proizvodnja intermedijarnih proizvoda bitna je, kako za domaću finalnu proizvodnju tako i za izvoz, i to zbog činjenice da su intermedijarni proizvodi u ukupnom izvozu u 2018. godini sudjelovali sa 40,2%. U okviru ove skupine znatan pad obujma proizvodnje bilježe prerada drva (-10,2%) te proizvodnja električne opreme (-2,4%). U okviru skupine kapitalnih proizvoda znatan pad ostvaren je u proizvodnji gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme (-6,4%). Na drugoj strani, popravak strojeva i uređaja (godišnji rast 29,2%), rast proizvodnje strojeva i uređaja (5,9%) te ostalih prijevoznih sredstava (3,2%) usporavaju pad proizvodnje ove skupine proizvoda. Usporavanje ukupne proizvodnje u 2018. godini djelomice je posljedica povećanja udjela intermedijarnih proizvoda u ukupnoj industrijskoj proizvodnji, a smanjenja udjela energije, koja bilježi pad udjela na godišnjoj razini od 3,5 postotnih bodova.

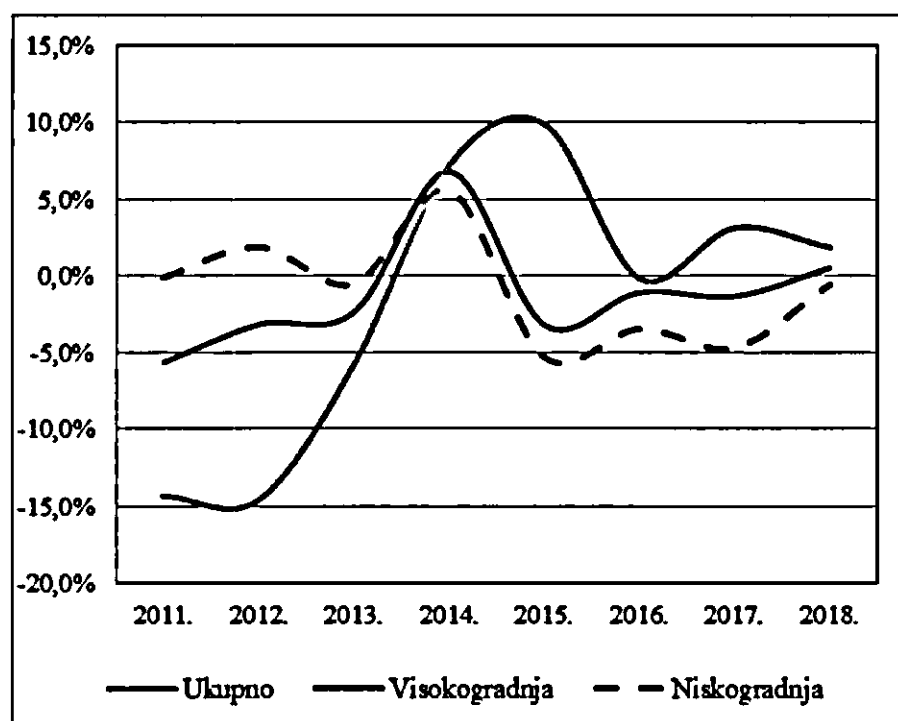
Grafikon 1.14: Stope rasta i udio glavnih skupina proizvoda industrijske proizvodnje

Izvor: BHAS

U ekonomskoj djelatnosti građevinarstva zabilježeno je stagniranje obujma proizvodnje u 2018. godini. Promatrajući godišnje promjene proizvodnje u građevinarstvu (grafikon 1.15), primjećuje se jedino u 2014. godini zamjetan rast proizvodnje u građevinarstvu, ponajviše zbog velikih aktivnosti u niskogradnji. Stagniranje indeksa proizvodnje u građevinarstvu je pod utjecajem pada segmenta niskogradnje, koji je u odnosu na prethodnu godinu manji za 0,5%, dok je visokogradnja ostvarila rast u odnosu na prošlu godinu od 1,9%, što je ponajviše rezultat oporavka stanogradnje koja je na godišnjoj razini porasla za 5,2%, ukoliko se promatra površina novoizgrađenih stanova. Pad aktivnosti u niskogradnji posebice se odnosi na zastoj u gradnji koridora Vc.

Grafikon 1.15: Godišnje promjene obujma proizvodnje u građevinarstvu

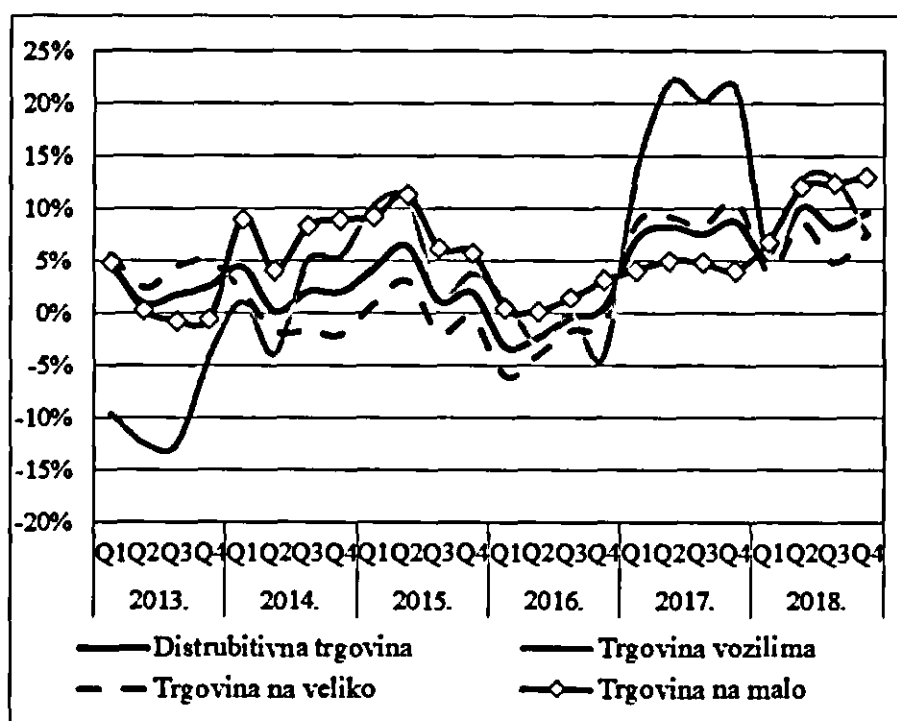

Izvor: BHAS

Trgovina kao pojedinačna djelatnost ima najveći udio u bruto dodanoj vrijednosti u posljednjim godinama, što je posebice izraženo u 2018. godini, pod utjecajem usporavanja industrijske proizvodnje, dok, na drugoj strani, trgovina i distribucija bilježe ubrzan rast. Promatrajući statistiku distributivne trgovine (grafikon 1.16), koja uključuje sve oblike trgovinskih aktivnosti, od nabave robe od proizvođača do isporuke robe do krajnjeg potrošača na domaćem

tržištu,⁷ vidljivo je kako u 2018. godini promet trgovine bilježi znatan rast, koji na godišnjoj razini iznosi 8,5%. Rast aktivnosti zapažen je u trgovini na veliko i posredovanje u trgovini⁸ (godišnji rast 6,4%) te trgovini na malo⁹, koja bilježi kontinuirani rast prometa u posljednjim godinama, koji na kraju 2018. godine iznosi 11,4% u odnosu na prethodnu godinu. Trgovina na veliko i malo motornim vozilima i motociklima, koja ima najniži udio u ukupnoj trgovini (6,0%), bilježi rast od 9,8%.

Grafikon 1.16: Godišnje promjene indeksa distributivne trgovine (Q/Q-4)

Izvor: BHAS

II. Cijene

Nakon što su prekinuti deflatorni pritisci, početkom 2017. godine, nastavljen je rast potrošačkih cijena, što je rezultiralo godišnjim rastom inflacije u 2018. godini od 1,4% (grafikon 1.17),

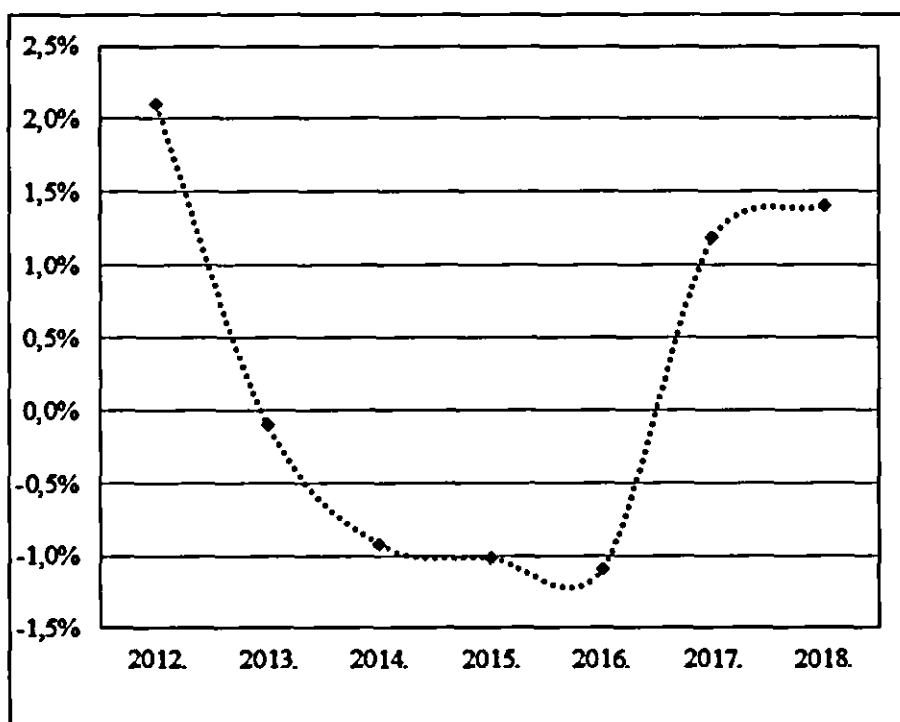
⁷ Izvor: BHAS, Indeksi prometa distributivne trgovine

⁸ Udio trgovine na veliko i posredovanje u ukupnoj trgovini iznosi 55,8%.

⁹ Udio trgovine na malo iznosi 38,3%.

slijedom kretanja cijena u odjeljku prijevoza, ponajviše zbog uvođenja trošarina na naftu i naftne derivate i kretanja vanjskih cijena (nafte)¹⁰, te usklađivanja dodatnih trošarina na duhan i alkoholna pića. Istodobno, pozitivan utjecaj na rast potrošačkih cijena ima rast mase plaća, kao rezultat snažnog rasta nominalnih plaća, ali i broja zaposlenih osoba.

Grafikon 1.17: Godišnja stopa inflacije/deflacije

Izvor: BHAS

U promatranom razdoblju stvarna inflacija je pod snažnim utjecajem dva cjenovna odjeljka, u okviru indeksa potrošačkih cijena, hrana i bezalkoholna pića (zbog cijena hrane) te prijevoz (zbog cijena nafte). Cjenovni odjeljci hrane i bezalkoholnih pića te prijevoza imaju visok udio u potrošnji kućanstva i zbog toga u najvećoj mjeri determiniraju kretanje inflacije/deflacije u bh. ekonomiji.¹¹ Vrijednosti procijenjene temeljne inflacije¹² ukazuju na to da je u 2018. godini

¹⁰ Godišnji rast cijena nafte u 2018. godini iznosi 30,7%.

¹¹ Prema posljednjim dostupnim podacima BHAS-a iz 2017. godine, u ukupnim troškovima kućanstva hrana i bezalkoholna pića sudjeluju 32,96%, a prijevoz 12,89%.

¹² Procijenjena temeljna inflacija dobivena je tako što je službena inflacija umanjena za učinke promjena u cijenama u ova dva odjeljka. Kao ponderi korišteni su službeni godišnji ponderi za cjenovne odjeljke objavljeni

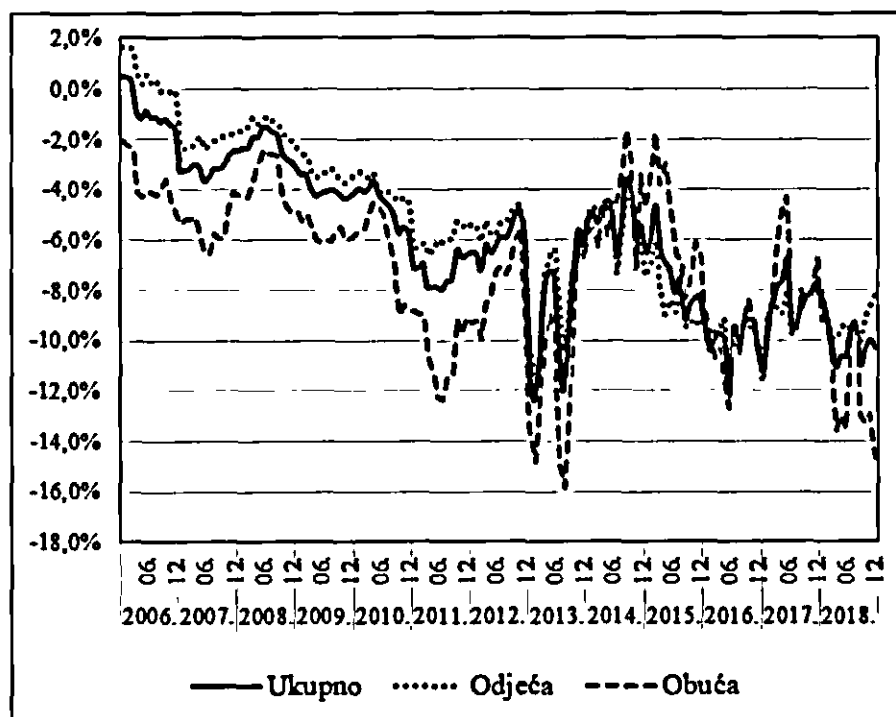
Grafikon 1.18: Stvarna i procijenjena temeljna inflacija

od BHAS. Budući da u momentu pisanja Godišnjeg izvješća nisu objavljeni ponderi za 2018. godinu, korišteni su cjenovni ponderi za 2017. godinu.

36

Grafikon 1.19: Godišnje promjene cijena odjeće i obuće

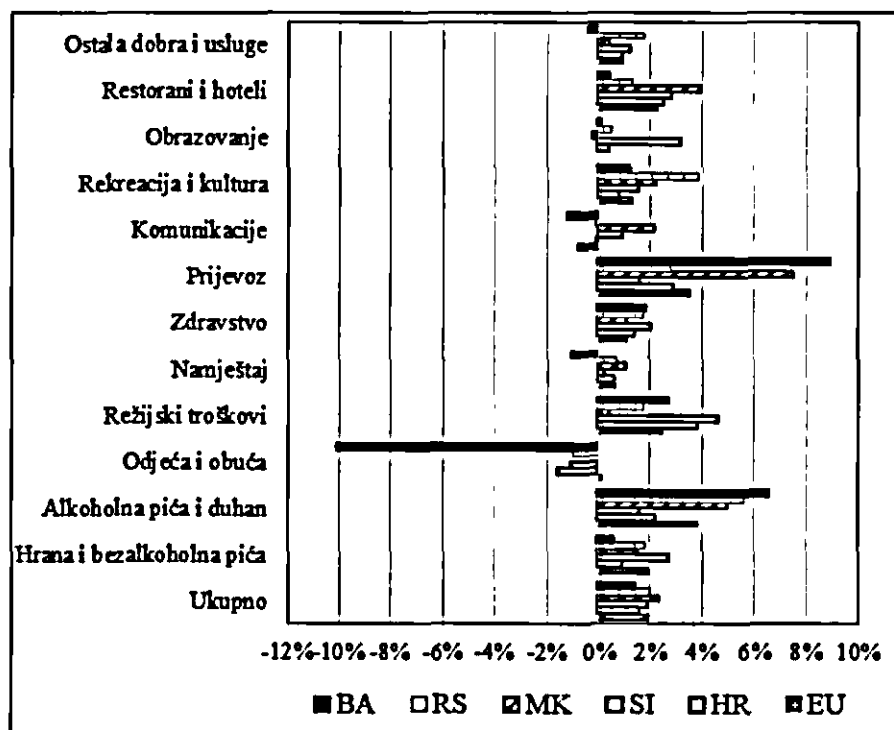
Izvor: BHAS

Ukoliko se promatra kretanje potrošačkih cijena po odjeljcima u izabranim zemljama¹⁴ (grafikon 1.20), vidljivo je znatno odstupanje prvenstveno u odjeljku odjeće i obuće, gdje nakon BiH najizraženiji pad cijena bilježi Hrvatska (-1,6%). Prosječne cijene odjeće i obuće u EU, kao najvažnijeg vanjskotrgovinskog partnera, u istom razdoblju bilježe blagi rast, 0,1%. Imajući u vidu nepostojanje tečajnog rizika s glavnim trgovinskim partnerima u EU, pad cijena odjeće i obuće u BiH može se objasniti jedino kvalitetom reprezentativnosti uzorka ili visokom zastupljenosti uvoza odjeće i obuće zemalja ostatka svijeta, što očigledno ne karakterizira ostale zemlje u regiji. Nadalje, prema službenim podacima, jedinične cijene uvoza¹⁵ odjeće i obuće u 2018. godini stagniraju na godišnjoj razini, što dovodi do zaključka da nije znatno poboljšan položaj uvoznih proizvoda u ovoj djelatnosti.

¹⁴ Eurostat koristi harmonizirani indeks potrošačkih cijena (HICP) za podatke o usporedivosti inflacije, dok se CPI najčešće koristi kao mjera inflacije u nacionalnim okvirima. HICP i CPI uzimaju u obzir iste reprezentativne košarice dobara i usluga, a osnovna razlika je u obuhvatu stanovništva i izvorima za ponderacijsku strukturu. Kako HICP podatci još nisu službeno dostupni, za BiH koriste se CPI podatci.

¹⁵ Službeno priopćenje BHAS: Indeksi jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH, 2018.

Grafikon 1.20: Kretanje potrošačkih cijena u 2018. godini po odjeljima

Izvor: BHAS, Eurostat. Napomena: BA – Bosna i Hercegovina, RS – Srbija, MK – Makedonija, SI – Slovenija, HR – Hrvatska, EU – Europska unija.

Uslijed rasta cijena nafte (godišnji rast 30,7%) na svjetskim tržištima u 2018. godini te povećanja trošarina na naftu i naftne derivate, cjenovni odjeljak prijevoz je tijekom cijele godine vršio inflatorne pritiske na opću razinu potrošačkih cijena (godišnji rast od 8,9%). Usprkos tome što su cijene nafte na svjetskom tržištu u prosincu zabilježile pad na godišnjoj razini (-12,1%), koji je nastavljen u siječnju 2019. godine (-14,1%), slijedom rasta proizvodnje u SAD-u, uz istodobnu deprecijaciju USD-a kao glavne valute u trgovini nafte na svjetskom tržištu, prosječne domaće cijene prijevoza nisu zabilježile znatniji pad.¹⁶ Prema posljednje dostupnim projekcijama cijena nafte,¹⁷ u 2019. godini očekuje se rast cijena u odnosu na kraj 2018. godine, koji će još biti niži (5,4% godišnji pad) u odnosu na prosjek iz 2018. godine, što će vjerojatno s vremenskim pomakom uzrokovati smanjenje domaćih cijena prijevoza. Odjeljak

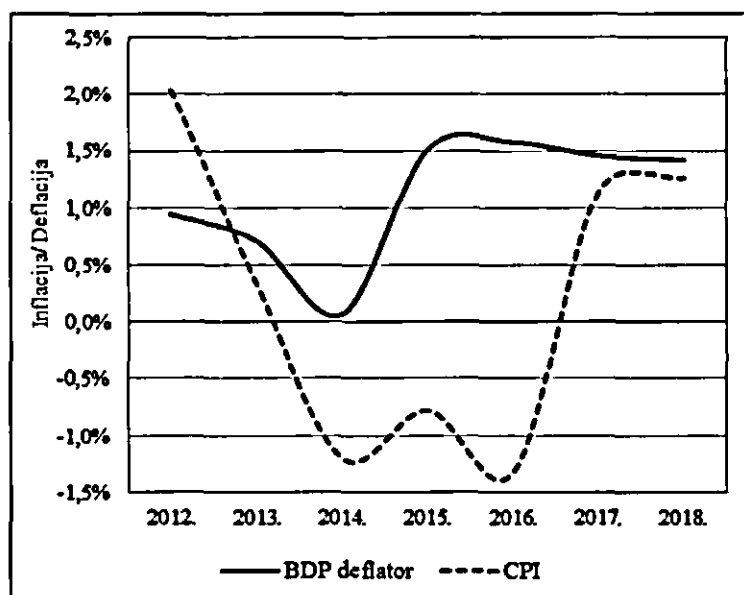
¹⁶ Prema posljednje dostupnim podacima, iz siječnja 2019. godine, cijene prijevoza bilježe godišnju stopu rasta od 8,4%.

¹⁷ www.investing.com/commodities/brent-oil-forecasts (pristupano: 3.3. 2019. godine)

hrane i bezalkoholnih pića, kao kategorija s najvećim udjelom u potrošnji kućanstva, bilježi godišnji rast cijena od 0,6%. Slijedom kontinuiranog povećanja trošarina na duhanske proizvode i alkoholna pića, cijene ovog odjeljka također bilježe znatan godišnji rast (6,6%). Uspoređujući cijene prijevoza, duhana i alkoholnih pića s cijenama u zemljama u regiji primjetno da one bilježe najizraženiji rast u BiH, dok, s druge strane, cijene hrane i pića bilježe najniže stope rasta, iako djelatnost prehrambenih proizvoda u istom razdoblju bilježi godišnji pad proizvodnje (-2,1%).

Inflacija mjerena BDP deflatorom ukazuje na ujednačen rast cijena u prva tri tromjesečja u posljednje dvije godine (grafikon 1.21). Različiti trendovi kretanja cijena, mjereni pomoću BDP deflatora i indeksa potrošačkih cijena, mogu se obrazložiti visokim udjelom proizvoda koji se ne nalaze u potrošačkoj košarici (uključujući i potrošnju sektora vlade), već se prodaju izravno poduzećima ili se, pak, izvoze na inozemna tržišta. BDP deflator ukazuje na to da je u prva tri tromjesečja 2018. godine zabilježen rast cijena proizvoda i usluga u domaćoj ekonomiji od 1,4% na godišnjoj razini. Rast BDP deflatora u prva tri tromjesečja, u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine, zabilježen je u većini djelatnosti, i to uglavnom u djelatnostima koje se odnose na javni sektor, građevinarstvo, industriju, trgovinu i prijevoz te poljoprivredu, dok je pad deflatora zabilježen jedino u finansijskom sektoru te djelatnosti informacija i komunikacija.

Grafikon 1.21: Godišnje promjene u razini cijena u prva tri tromjesečja

Izvor: BHAS

BDP deflator u djelatnosti prerađivačke industrije u prva tri tromjesečja 2018. godine, u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, ukazuje na rast domaćih cijena od 1,9 postotnih bodova. Promatrajući tromjesečno kretanje BDP deflatora uočava se da ono prati sličan trend s kretanjem cijena CPI u cjenovnom odjeljku hrane i bezalkoholnih pića, što implicira da se cijene u ovoj djelatnosti prilagođavaju promjenama cijena na svjetskim tržištima. Značajan rast domaćih cijena bilježe poljoprivreda (5,9%) i djelatnosti javnog sektora (3,6%). U javnom sektoru u posljednje vrijeme je prisutan sindikalni pritisak na povećanje plaća, što uzrokuje porast cijena usluga, posebice u zdravstvu, a isto tako realno umanjuje bruto dodanu vrijednost ove djelatnosti. Ukoliko se promatra BDP deflator po rashodnoj metodi, u prva tri tromjesečja 2018. godine prisutan je rast cijena svih sastavnica BDP-a u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, s tim da se izdvaja rast cijena izvoza (2,3%) te potrošnje kućanstva (1,4%), što je jednako rastu prosječnih potrošačkih cijena u istom razdoblju.

III. Zaposlenost i plaće

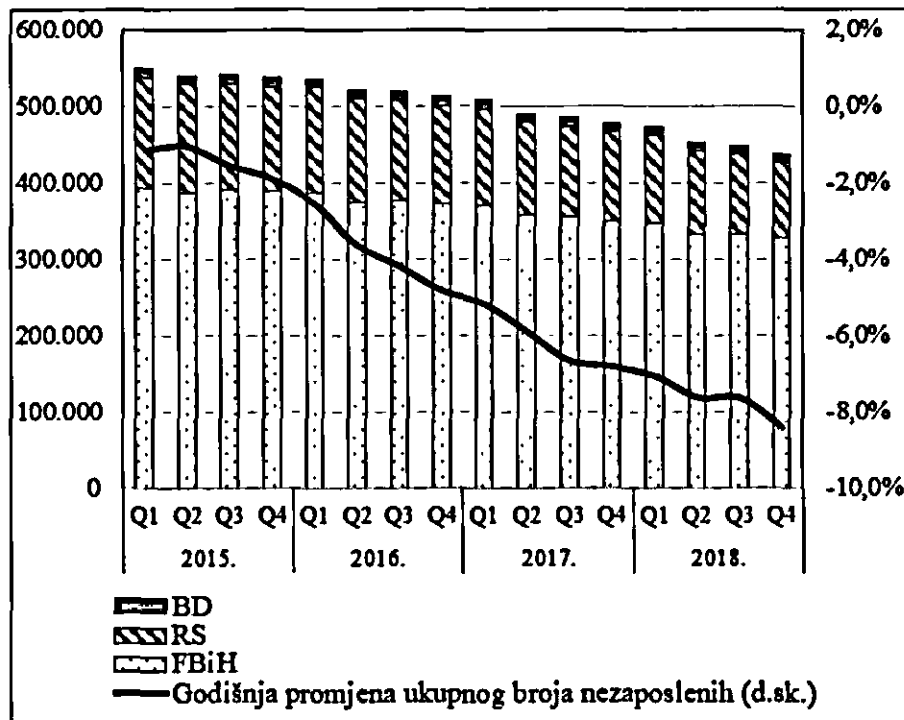
Prema podacima iz Ankete o radnoj snazi, 2018. godine stopa nezaposlenosti u BiH je bila 18,4%, i niža je u odnosu na 2017. godinu za 2,1%,¹⁸ čime je nastavljen trend pada stope nezaposlenosti iz prethodnih godina. Administrativna stopa nezaposlenosti u prosincu 2018. godine bila je 34,7%; niža je za 2,7% u odnosu na prosinac prethodne godine. Stope nezaposlenosti znatno se razlikuju zbog različitog pristupa u definiranju i evidenciji, odnosno načinu utvrđivanja njihovog statusa.¹⁹ Prema Anketi radne snage, broj nezaposlenih u BiH u 2018. godini je 185000, dok je prema registriranom broju u agencijama za zapošljavanje znatno veći broj nezaposlenih (435000). Ovo najsvjetlije ilustrira navedene razlike u evidenciji, odnosno tretiranju zaposlenih i nezaposlenih osoba. Kada se analiziraju administrativni podaci, uočava se trend pada nezaposlenih osoba na godišnjoj razini, koji je prisutan tijekom cijele 2018. godine, ali i tijekom prethodnih godina (grafikon 1.22). Iako se radi o promjenama u broju nezaposlenih prema administrativnim podacima (odnosno stopama nezaposlenosti, koje

¹⁸ Anketu o radnoj snazi Agencija za statistiku BiH, zajedno sa statističkim agencijama u oba entiteta, provodi jedanput godišnje, u skladu sa ILO-metodologijom (engl. ILO – *International Labour Organization* / Međunarodna organizacija rada).

¹⁹ Administrativni podaci o nezaposlenim osobama sadrže ukupan broj nezaposlenih koji se vode u evidencijama Agencije za zapošljavanje u BiH, dok se podaci o nezaposlenosti iz Ankete o radnoj snazi izvođe iz podataka koji su prikupljeni anketiranjem osoba u kućanstvima, prema međunarodnim definicijama. Izvor: BHAS; Anketa o radnoj snazi 2018.

su približne 35%), činjenica je da je na kraju 2018. godine broj nezaposlenih osoba smanjen za 39.818 osoba u odnosu na prethodnu godinu.

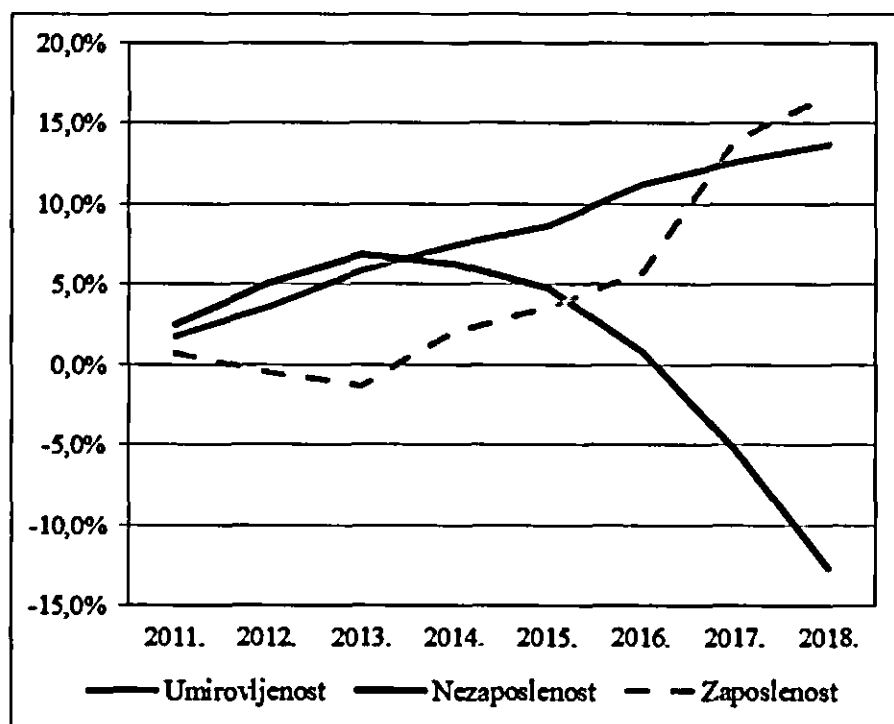
Grafikon 1.22: Broj nezaposlenih osoba prema administrativnim podacima

Izvor: BHAS, Agencija za rad i zapošljavanje BiH

Promatranjem kretanja indeksa na tržištu rada vidljivo je kako rast zaposlenosti prati sličan trend kao rast broja umirovljenika, s tim da indeks zaposlenosti u posljednje dvije godine bilježi brže stope rasta (grafikon 1.23). Bržim rastom broja zaposlenih od broja umirovljenika u 2018. godini omjer pokrivenosti mirovinskih fondova je 1,2 zaposlenik na jednog umirovljenika, što predstavlja blagi rast pokazatelja na godišnjoj razini. Broj umirovljenika bilježi kontinuirani rast od početka 2010. godine, čime se vrši pritisak na proračun za financiranja mirovinskog sustava. Poslovanje mirovinskih i socijalnih fondova dodatno je usložnjeno sve izraženijim negativnim demografskim promjenama, koje se ogledaju u smanjenju udjela radno aktivnog stanovništva i povećavanju udjela uzdržavanog stanovništva. Što se tiče indeksa nezaposlenosti, vidljivo je kako je tek krajem 2016. godine zabilježen manji broj nezaposlenih osoba u odnosu na baznu godinu, s tim da je rapidan trend smanjenja nezaposlenih osoba nastavljen u posljednje dvije godine.

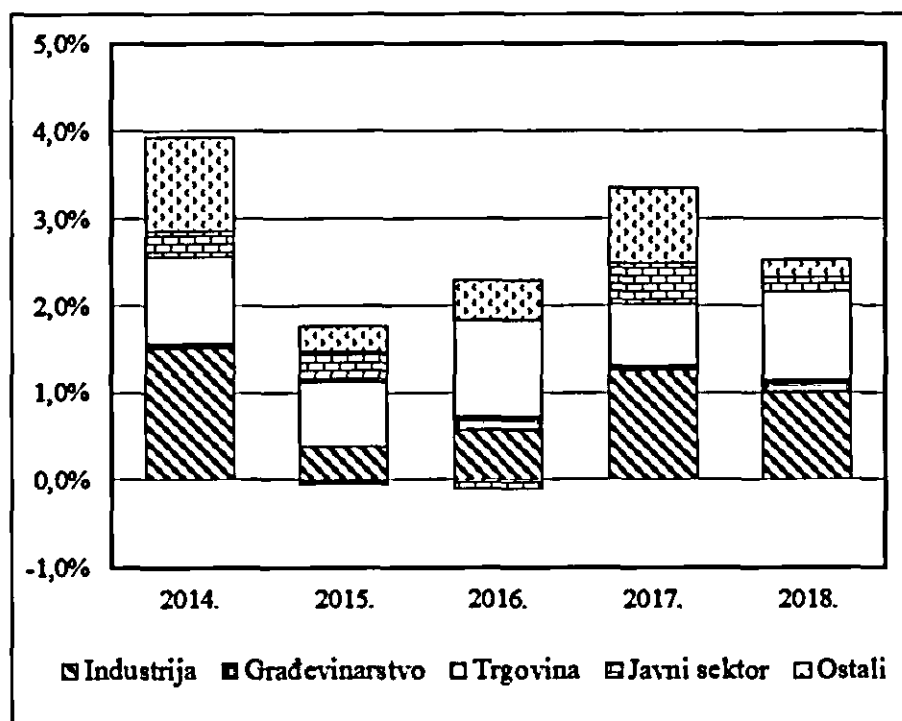
Grafikon 1.23: Kretanje odabranih indeksa na tržištu rada

Izvor: BHAS, FZ MIO/PIO, Fond PIO RS

Prema administrativnim podacima, bilježi se rast broja zaposlenih osoba, koji je na kraju 2018. godine veći za 23.057. Prema rastu zaposlenih po djelatnostima, nosioci rasta (grafikon 1.24) broja zaposlenih (71,7% ukupnog povećanja) u odnosu na kraj prethodne godine jesu djelatnosti prerađivačke industrije (povećan broj zaposlenih za 6.165 osoba, ili 3,9%), trgovina (6.162 osobe, ili 4,3%) te djelatnosti javnog sektora (7.335 osoba, ili 3,8%). Na godišnjoj razini, pad zaposlenosti iskazan je jedino u rudarstvu (-3,0%) te ostalim uslužnim djelatnostima (-2,8%).

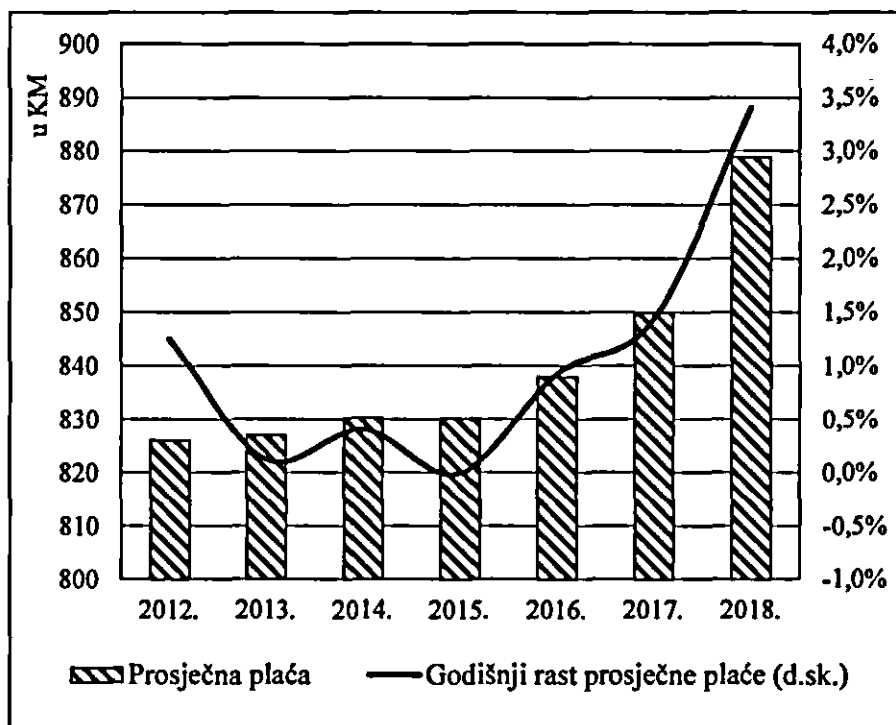
Grafikon 1.24: Doprinosi godišnjim promjenama broja zaposlenih po područjima

Izvor: BHAS

Trend rasta prosječne nominalne neto plaće nastavljen je u 2018. godini (grafikon 1.25). Na godišnjoj razini, najizraženiji rast plaća na temelju novih kolektivnih ugovora zabilježen je u zdravstvu (7,5%), pomoćnim uslužnim djelatnostima (5,6%), opskrbi vodom (4,7%), obrazovanju (4,2%), trgovini (4,1%) te u prerađivačkoj industriji (4,0%). S druge strane, pad prosječnih plaća bilježi jedino djelatnost upravljanja nekretninama (-8,5%). Uzimajući u obzir porast prosječnih potrošačkih cijena, u posljednje dvije godine realne neto plaće bilježe usporenije stope rasta.

Grafikon 1.25: Iznos i postotak promjene prosječne godišnje neto plaće

Izvor: BHAS. Napomena: Prosječna godišnja plaća podrazumijeva aritmetički prosjek prosječnih plaća po mjesecima.

Tržište rada u 2018. godini karakterizira znatno povećanje nominalnih plaća gotovo svih djelatnosti te usporeniji rast produktivnosti²⁰. Izraženiji rast plaća zabilježen je od druge polovice 2016. godine (grafikon 1.26), ponajviše kao rezultat izmjene Zakona o porezu na dohodak u FBiH, dok je u posljednje vrijeme prisutan sve veći sindikalni pritisak na potpisivanje novih granskih ugovora, uz povećanje plaća i ostalih beneficija. Navedeni pritisak izražen je u djelatnostima gdje je prisutna visoka potražnja deficitarnog kadra u inozemstvu, što je posebice primjetno u djelatnostima zdravstva, građevinarstva te u sektoru ostalih usluga. Prema posljednjim podacima, ukupna produktivnost na kraju trećeg tromjesečja bilježi rast od 2,4% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, dok prosječne plaće u 2018. godini bilježe porast od 3,3%. Ukupna produktivnost u posljednjim godinama bilježi ujednačene stope rasta, izuzev 2014. godine, kada su zabilježene katastrofalne poplave, koje su se odrazile u većini

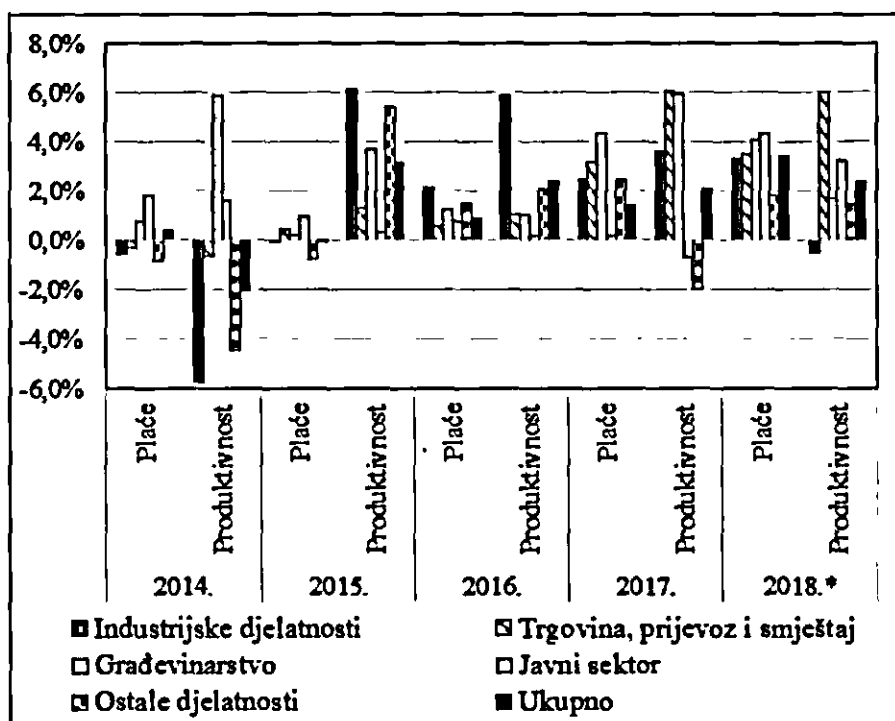
²⁰ Produktivnost je izražena kao pokazatelj nominalne bruto društvene vrijednosti po zaposlenom.

djelatnosti, osim djelatnosti javnog sektora te građevinarstva, kao posljedica rasta ulaganja u segment niskogradnje.

Ukoliko se promatra po djelatnostima, u prva tri tromjesečja 2018. godine (grafikon 1.26) smanjenje produktivnosti bilježi se u djelatnosti industrije (-0,5%), kao rezultat slabije inozemne potražnje, slijedom usporavanja ekonomske aktivnosti glavnih vanjskotrgovinskih partnera. Najizraženije povećanje produktivnosti bilježe sektor trgovine, prijevoza i smještaja (6,0%) te djelatnosti javnog sektora (3,3%). Od ostalih djelatnosti izražen rast produktivnosti bilježi poljoprivreda (9,4%), ponajviše kao rezultat niske osnovice u prethodnoj godini, kada su zabilježeni nepovoljni vremenski uvjeti u ovoj djelatnosti. Prema prikazanim podacima vidljivo je kako pojedine djelatnosti bilježe ubrzaniji rast plaća od produktivnosti, što može uzrokovati porast potrošačkih cijena. Navedeni pritisak na opću razinu cijena već bilježe pojedine djelatnosti, što je posebice izraženo u zdravstvu (2,5% godišnji rast cijena na kraju 2018. godine). Nadalje, godišnji rast cijena bilježe proizvođačke cijene u građevinarstvu (1,0%).²¹ Imajući u vidu sve očigledniji nedostatak radne snage u građevinarstvu, bez ubrzanijeg rasta produktivnosti u narednom razdoblju može se očekivati izraženiji rast proizvođačkih cijena.

²¹ Indeks proizvođačkih cijena u građevinarstvu/stanogradnji prema podacima iz četvrtog tromjesečja 2018. godine.

Grafikon 1.26: Godišnji rast plaća i produktivnosti po aktivnostima

Izvor: BHAS, CBBiH. Napomena: Podatci za produktivnost u 2018. godini uključuju prva tri tromjesečja, u odnosu na isto razdoblje 2017. godine. Prosječna godišnja plaća po skupini djelatnosti podrazumijeva ponderirani prosjek, a kao ponder korišteni su podatci o broju zaposlenih.

1.2.2 Fiskalni sektor

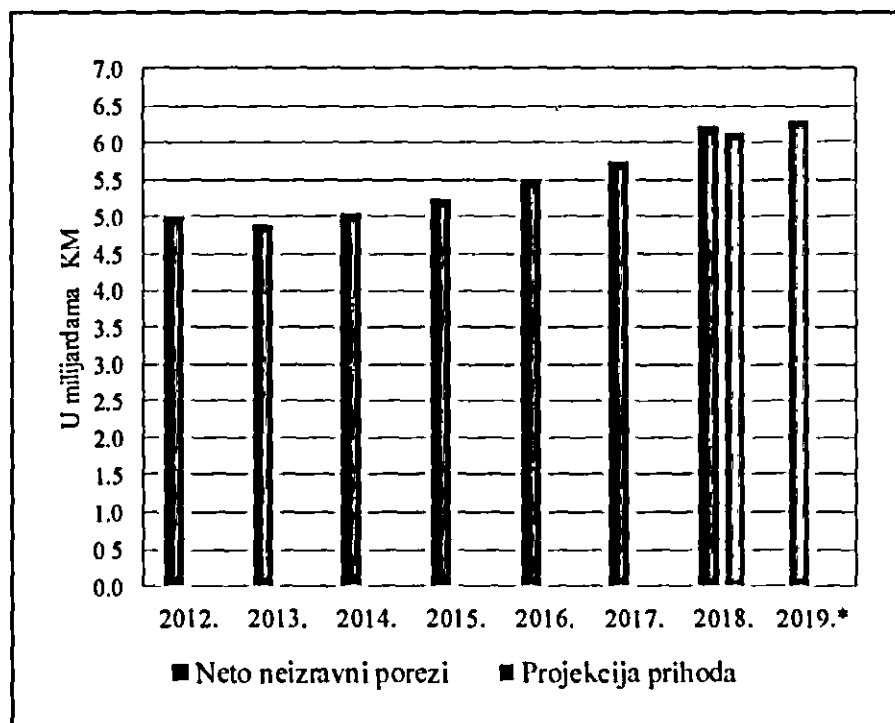
U 2018. godini na svim razinama vlasti je nastavljena fiskalna konsolidacija, koja je započeta u prethodnim godinama, a koja je u skladu s Reformskom agendom za razdoblje 2015. – 2018. Fiskalna konsolidacija u navedenom razdoblju provedena je kroz ograničeni rast javne potrošnje, tako da u strukturi javne potrošnje najveće stavke (izdvajanja za socijalna davanja i plaće zaposlenih) bilježe ograničen rast. Ograničavajući izdvajanja za tekuću potrošnju, vlasti na svim razinama nastoje stvoriti dodatni fiskalni prostor, kako bi se financirala kapitalna potrošnja i kako bi se javne financije stavile u funkciju rasta, što je i predviđeno Globalnim fiskalnim okvirom za razdoblje 2019. – 2021. U 2018. godini došlo je do većih kapitalnih ulaganja u odnosu na prethodnu godinu, naročito u oblasti putne i željezničke infrastrukture, što je imalo pozitivan utjecaj na ekonomski rast u BiH. U prethodnim razdobljima BiH je imala ograničen pristup inozemnim izvorima financiranja, s obzirom na to da je povlačenje većeg

dijela novih sredstava bilo izravno uvjetovano usvajanjem izmjena Zakona o akcizama. Po usvajanju Zakona o akcizama i nastavka provođenja reformskih mjera, u 2018. godini je zabilježen rast kapitalne potrošnje.

Na prihodovnoj strani u 2018. godini neizravni porezi rasli su više od projiciranih. Stabilan rastući trend u naplati zabilježen je tijekom cijele godine (grafikon 1.27). Iznos naplaćenih neto prihoda je rekordan i najveći je od osnivanja Uprave za neizravno oporezivanje (6,22 milijarde KM). Tako su prihodi po ovoj osnovi, kao glavni izvori sredstava za financiranje proračuna, na godišnjoj razini zabilježili rast u visini od 8,4% (480,8 milijuna KM). Glavni doprinos ovakvoj naplati su prvenstveno rast prihoda od PDV-a (na godišnjoj osnovi, rast od 263 milijuna KM), kao rezultat rasta privatne potrošnje. Uslijed izmjene Zakona o akcizama u dijelu koji se odnosi na namjenske cestarine (povećanje namjenske cestarine na derivate nafte i povećanje akciza na loživo ulje), cestarine su, na godišnjoj razini, porasle u iznosu od 238,2 milijuna KM. Naplata prihoda od carina imala je kontinuirani pozitivni trend tijekom cijele godine nakon okončanja razdoblja petogodišnjeg smanjenja i ukidanja carina na najveći dio uvoza iz EU. Međutim, krajem 2018. godine došlo je do usporavanja rasta prihoda od carina, kao posljedica usporavanja rasta uvoza iz EU. Također, bilježi se pad uvoza iz Rusije, kao rezultat smanjene proizvodnje nafte u Bosanskom Brodu nakon eksplozije u rafineriji nafte. Na godišnjoj razini prihodi po osnovi akciza su zabilježili pad, u iznosu od 19,6 milijuna KM. Naime, mnogostruko povećanje akciza na cigarete u kratkom razdoblju i snažan rast maloprodajnih cijena cigareta bi mogli biti razlog jačanja crnog tržišta i gubitka prihoda po ovoj osnovi.

U 2018. godini je nastavljen pozitivan trend rasta prihoda od izravnih poreza, kako u Federaciji Bosne i Hercegovine, tako i u Republici Srpskoj. U Federaciji BiH je po ovom osnovu prikupljeno 1,73 milijarde KM (godišnji rast od 6,7%), dok je u Republici Srpskoj prikupljeno 492,6 miliona KM (godišnji rast od 6,0 %).

Grafikon 1.27: Prihodi od neizravnih poreza

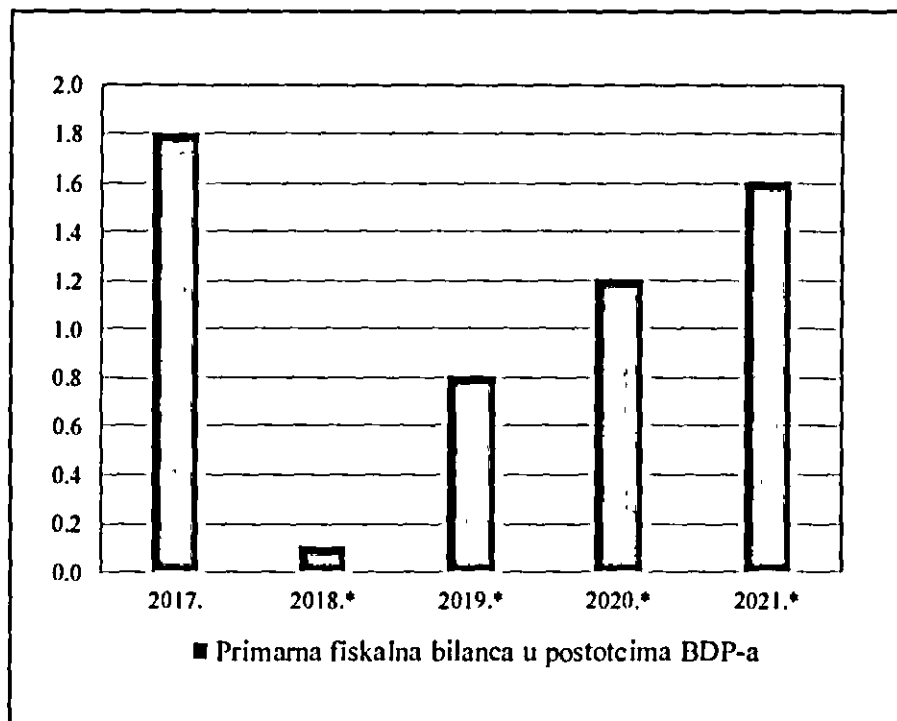

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje. Napomena: *Projekcija

Pozitivna kretanja naplate prihoda od neizravnih poreza, ograničeni rast tekuće potrošnje u korist stvaranja prostora za kapitalnu potrošnju uz povoljno eksterno zaduživanje imalo je pozitivan utjecaj na veću razinu infrastrukturnih radova u odnosu na prethodnu godinu. U tom smislu, kontinuiranom implementacijom usvojenih mjera iz Reformske agende bilježi se veća realizacija javnih investicija u 2018. godini. Također, u 2018. godini je u oblasti neizravnog oporezivanja nastavljen proces harmonizacije politike oporezivanja duhanskih prerađevina u skladu sa standardima EU. Očekuje se da će se ovaj proces okončati 2019. godine (što je ranije od prvobitno planiranog, 2020. godine), kada bi ukupna akciza na sve kategorije akciza trebala dostići minimalnu akcizu EU. Politika akciza na duhan u 2019. godini utvrđena je Zakonom o akcizama i Odlukom Upravnog odbora Uprave za neizravno oporezivanje. Prema izvješćima Uprave za neizravno oporezivanje, iscrpljeni su svi izvori rasta prihoda po osnovi akciza i u budućnosti se može računati samo s dodatnim rastom prihoda po osnovi PDV-a. U narednim godinama planiran je nastavak pozitivnih trendova u naplati neizravnih poreza, što će djelomice ublažiti pritisak na financiranje proračuna u tekućoj godini. U 2017. godini zabilježena je visoka primarna fiskalna bilanca, zbog ograničenja u vanjskom financiranju. Programom ekonomskih reformi 2018. – 2020. planirano je povlačenje ino kredita u iznosu od 1,74 milijarde KM, ali,

zbog navedenog ograničenja, u 2017. godini povučeno je samo 574,9 milijuna KM. Primarni fiskalni suficit za 2018. godinu revidiran je u odnosu na projekcije iz prethodnog Programa ekonomskih reformi. Prema posljednjem Programu ekonomskih reformi, 2019. – 2021., projicira se rast fiskalnog suficita u narednim godinama do visine 1,6% BDP-a u 2021. godini (grafikon 1.28).

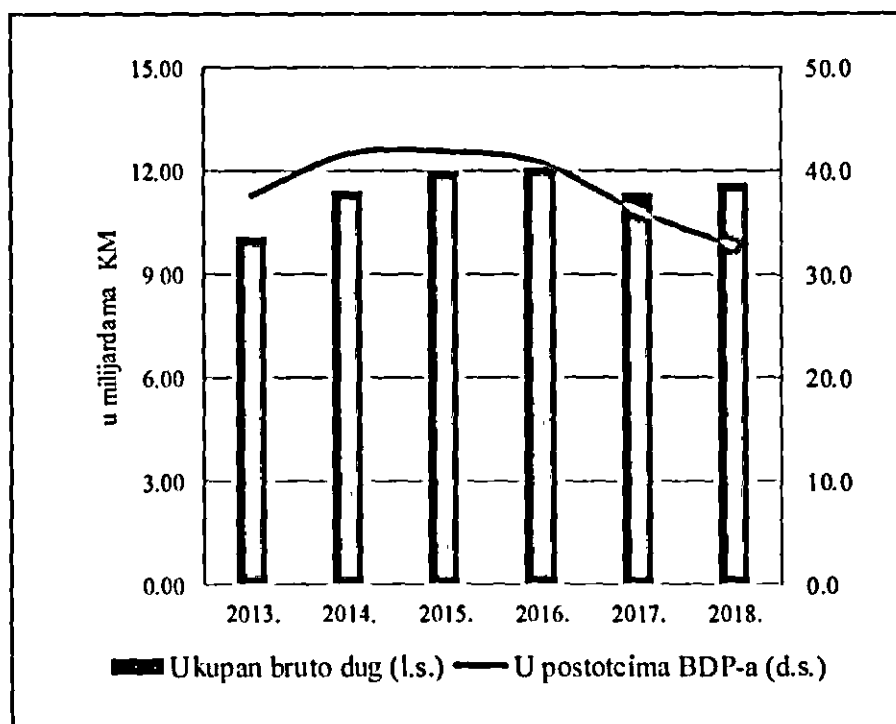
Grafikon 1.28: Primarna fiskalna bilanca u postotcima BDP-a

Izvor: ERP BiH 2019. – 2021. Napomena: *Projekcija

Ukupan javni dug sektora vlade u 2018. godini neznatno je povećan, ali je nastavljen trend smanjenja ukupnog bruto duga, izražen u omjeru prema BDP-u, što je u skladu s reformskom agendom (grafikon 1.29). Javna zaduženost sektora generalne vlade na kraju 2018. godine iznosila je 11,62 milijarde KM. U dijelu javnog duga sektora generalne vlade koji se odnosi na vanjski dug u 2018. godini prema inozemnim kreditorima otplaćeno je više duga nego što je povučeno novih sredstava. Međutim, stanje vanjske zaduženosti na kraju 2018. godine je neznatno poraslo (33,1 milijun KM, 0,4%), prvenstveno kao rezultat tečajnih razlika (tečaja američkog dolara). Vanjska zaduženost sektora generalne vlade na kraju 2018. godine iznosila je 8,20 milijardi KM (grafikon 1.30) i najvećim se dijelom odnosi na koncesijski dug.

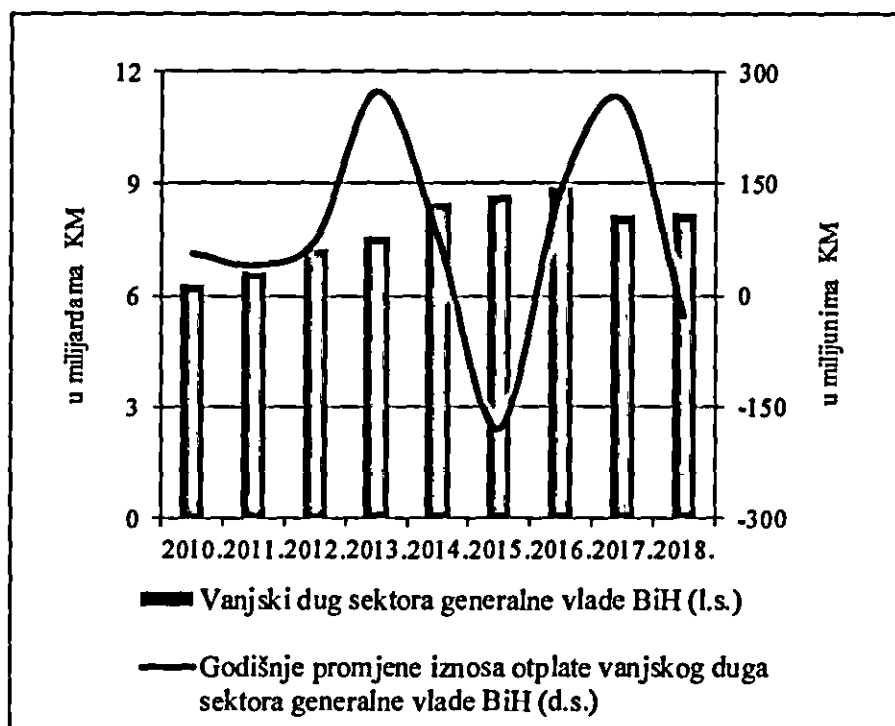
Grafikon 1.29: Ukupan bruto dug sektora vlade

Izvor: Ministarstvo financija i trezora BiH

Ukupno servisirana sredstva prema inozemnim kreditorima iznosila su 955,3 milijuna KM, od čega je prema MMF-u servisiran pojedinačno najveći iznos, 353,1 milijun KM. Prema podacima Ministarstva financija i trezora BiH, planirana su izdvajanja za servisiranje vanjskog duga sektora generalne vlade u 2019. u iznosu od 825,8 milijuna KM.

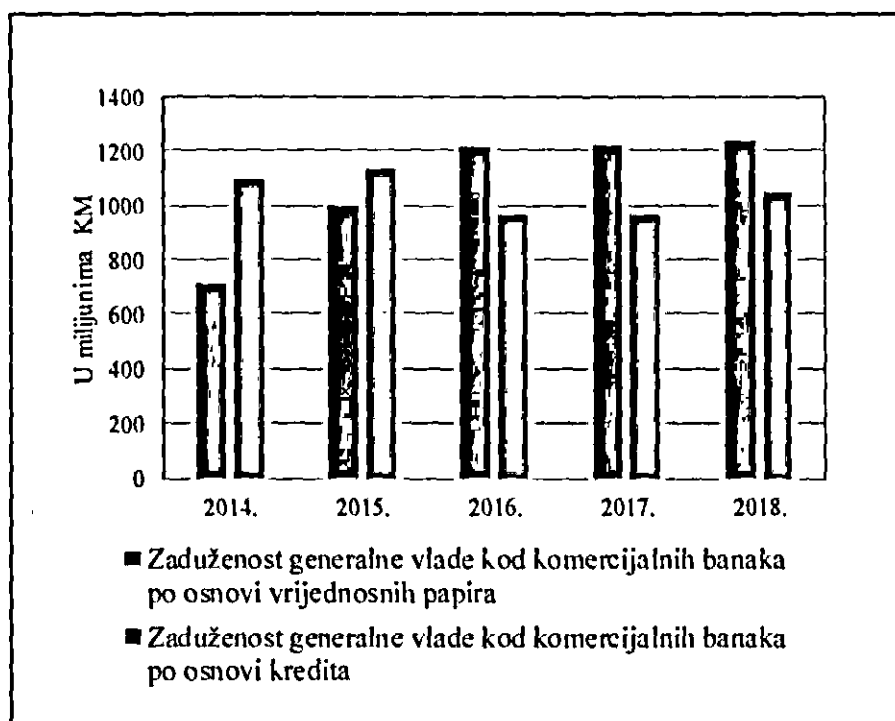
Grafikon 1.30: Vanjski dug sektora vlade i godišnje promjene iznosa otplate vanjskog duga

Izvor: CBBiH

Zaduženje generalne vlade po osnovi dužničkih papira krajem 2018. godine iznosilo je 1,23 milijarde KM. Istodobno, zaduženost generalne vlade po osnovi kredita kod komercijalnih banaka iznosila je 1,04 milijarde KM. U 2018. godini Republika Srpska je emitirala vrijednosne papire u iznosu od 448,9 milijuna KM, od čega je prvi put u povijesti BiH na tržištu euroobveznica emitirano 328,6 milijuna KM. Preostali iznos emitiran je na Banjolučkoj burzi. Federacija Bosne i Hercegovine emitirala je iznos od 60 milijuna KM (grafikon 1.31).

Grafikon 1.31: Zaduženost generalne vlade kod komercijalnih banaka

Izvor: CBBiH

Tijekom godine emitirano je svega šest emisija javnog duga entiteta (tablica 1.1). Njihova vrijednost bila je 508,9 milijuna KM, što je za 22,5% manje u odnosu na prošlu godinu. Od ove vrijednosti na Federaciju Bosne i Hercegovine odnosi se 60 milijuna KM (11,8%), a ostatak predstavlja zaduživanje Republike Srpske (88,2%).

Osnovna karakteristika bh. finansijskog tržišta u 2018. godini jeste, pored iznimno niskog broja emisija javnog duga entiteta, izlazak entiteta na međunarodno finansijsko tržište, prijevremeni otkup prethodnih emisija, negativna stopa prinosa na dijelu tržišta trezorskih zapisa (Federacija Bosne i Hercegovine) i rast indeksa akcija.

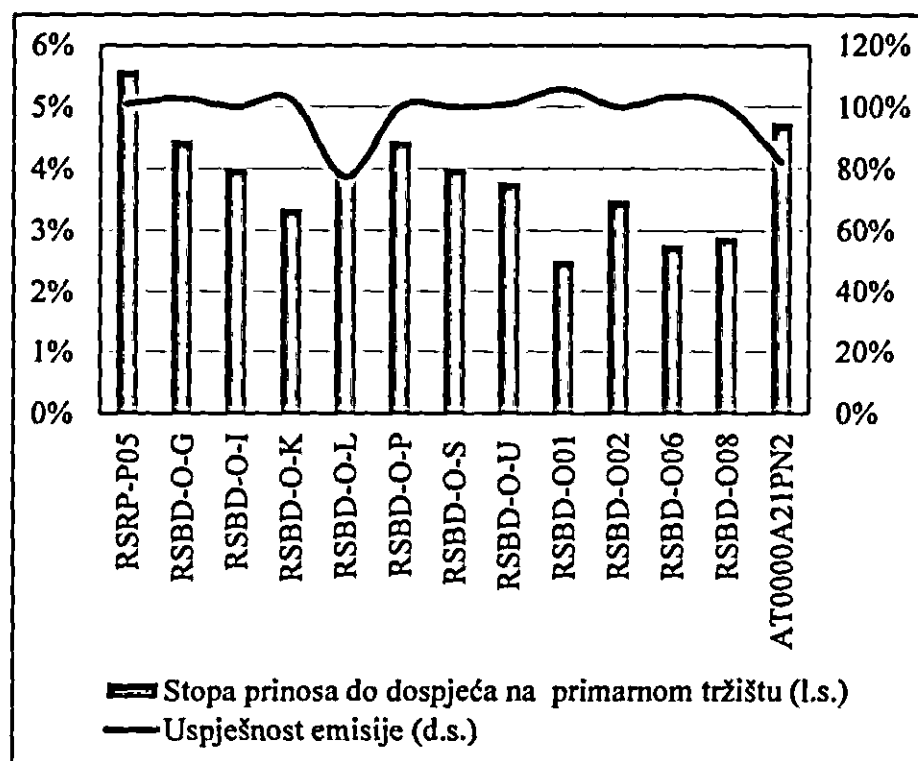
Tablica 1.1: Emisije javnog duga bh. entiteta u 2018. godini

	1 m	3 m	6 m	9 m	12 m	36 m	60 m	84 m	120 m	Ukupno
Republika Srpska	-	-	1	0	-	-	2	-	-	3
Federacija Bosne i Hercegovine	-	-	-	2	-	-	1	-	-	3
Ukupno	0	0	1	2	0	0	3	0	0	6

Izvor: SASE i BLSE

Republika Srpska je u lipnju izvršila emisiju obveznica na Bečkoj burzi,²² što je prvi put u povijesti Bosne i Hercegovine da jedan njezin entitet emitira javni dug na jednoj stranoj burzi. Planirani iznos emisije bio je 200 milijuna EUR, međutim postotak uspješnosti emisije bio je svega 82% (ostvareni iznos emisije bio je 168 milijuna EUR), a emisija je izvršena na pet godina, uz stopu prinosa do dospeljeća od 4,75%, koliko je iznosila i kuponska kamatna stopa. Osim mimoilaženja između planirane i ostvarene vrijednosti emisije, došlo je i do velike razlike između ostvarene stope prinosa do dospeljeća i stopa prinosa do dospeljeća na domaćem tržištu (grafikon 1.32). U odnosu na prethodnu emisiju petogodišnjih obveznica na BLSE, stopa prinosa do dospeljeća bečke emisije petogodišnjih obveznica Republike Srpske veća je za 186 bazična poena.

Grafikon 1.32: Emisije petogodišnjih obveznica javnog duga Republike Srpske

Izvor: BLSE. Napomena: Obveznice su kronološki poredane, od najstarije emisije (16. 6. 2014.) do najnovije, bečke, emisije (28. 6. 2018.).

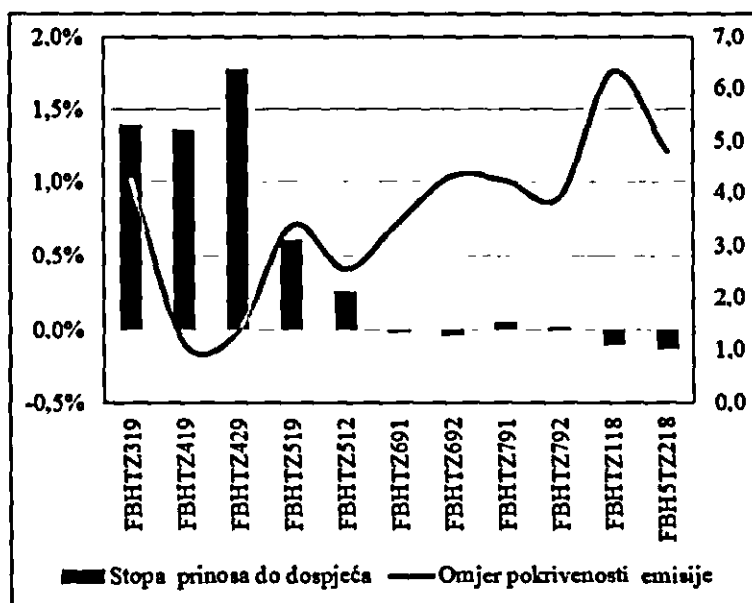
²² https://www.wienerborse.at/en/market-data/bonds/quote/?ISIN=AT0000A21PN2&ID_NOTATION=222149671

Lipanjaska emisija na Bečkoj burzi je po stopi prinosa do dospijeca u odnosu na najjeftiniju emisiju (RSBD-O01 od 13. 3. 2017. godine) skuplja za 225 b.p., a u odnosu na prosječnu stopu prinosa na emisije petogodišnjih obveznica za 97,4 b.p.

Neposredno nakon emisije euroobveznica, Republika Srpska je prije vremena otkupila jednu emisiju s domaćeg tržišta, u vrijednosti od 117.730.000 KM, po kamatnoj stopi od 5%.

Omjer vrijednosti emisija trezorskih zapisa i obveznica Federacije Bosne i Hercegovine je u 2018. godini bio 2:1, a sve emisije su imale istu vrijednost (20 milijuna KM). Kamatna stopa na obveznice je u odnosu na prošlu godinu znatno pala, sa 1,2% na 0,91%, što predstavlja najnižu kamatnu stopu na tržištu petogodišnjih obveznica u povijesti bh. financijskog tržišta. Devetomjesečni trezorski zapisi Federacije Bosne i Hercegovine emitirani su uz negativnu stopu prinosa do dospijeca (grafikon 1.33). Negativna stopa prinosa nastala je kao posljedica visoke likvidnosti bh. banaka, negativne naknade na sredstva iznad obvezne pričuve koju je CBBiH uvela polovicom 2016. godine, kao i otkazivanja nekoliko emisija zbog adekvatne razine likvidnosti Jedinственог računa Trezora Federacije Bosne i Hercegovine i smanjenja potreba za financiranjem proračuna Federacije Bosne i Hercegovine.

Grafikon 1.33: Emisija devetomjesečnih trezorskih zapisa Federacije Bosne i Hercegovine

Izvor: SASE. Napomena: Trezorski zapisi su kronološki poredani, od najstarije emisije (17. 9. 2013.) do najnovije emisije (12. 12. 2018.).

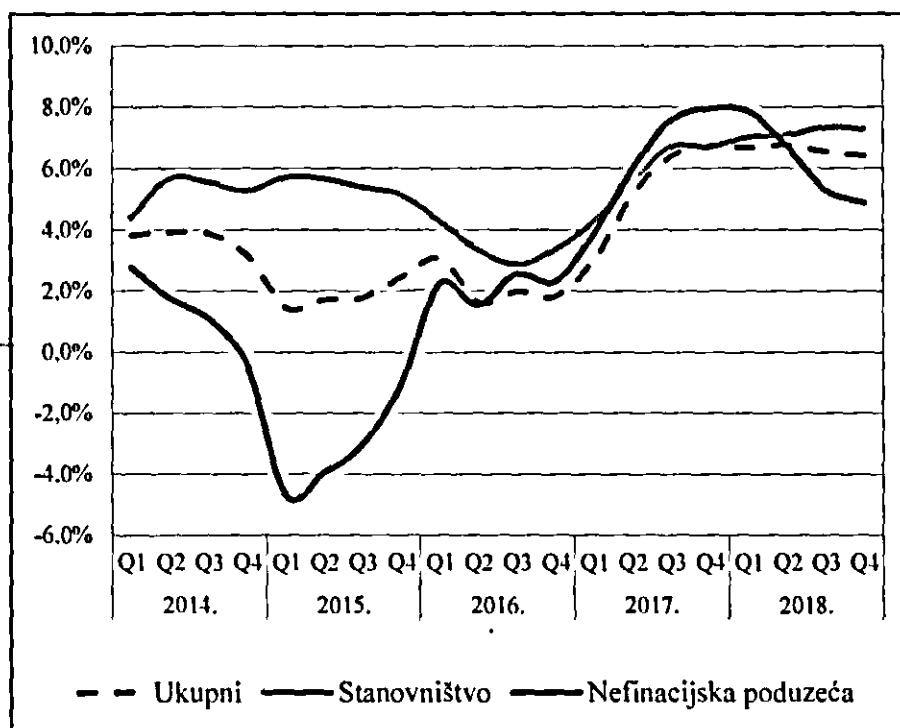
Usprkos iznimno niskim stopama prinosa do dospijea, tražnja za kratkoročnim dugom Federacije Bosne i Hercegovine bila je iznimno visoka. Kod trezorskih zapisa koji su emitirani po stopama prinosa do dospijea od -0,105% i -0,134 omjer pokrivenosti emisija (odnos između tražnje i ponude za emisijom) bio je 6,33, 4,8 respektivno.

Prosječna stopa prinosa na tržištu javnog duga bh. entiteta je u 2018. godina znatno niža u odnosu na prethodnu godinu, i to u svim ročnim segmentima. Na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa on je niži za 21 b.p., a na tržištu petogodišnjih obveznica za 36 b.p. Prosječna stopa prinosa do dospijea po kojoj su bh. entiteti financirali javni dug na rok od šest, devet mjeseci i pet godina je u 2018. godini bila 0,3%, -0,12% i 2,85% respektivno.

1.2.3 Bankarski sektor

Bankarski sektor BiH karakterizira vrlo dobra kapitaliziranost, visoka likvidnost i profitabilnost i u 2018. godini. Bilančna suma bankarskog sektora BiH bilježila je kontinuiran rast tijekom godine i dosegla je iznos od 30,96 milijardi KM na kraju prosinca 2018. godine, što predstavlja najveći godišnji rast (9,7%) od 2007. godine. Kao i prethodne godine, najveći utjecaj na porast bilančne sume banaka imao je porast depozita domaćih rezidentnih sektora, premda su i depoziti nerezidenata znatno povećani. Uslijed umjerenog rasta kreditnih aktivnosti, zabilježeno je povećanje likvidnih stavki aktive, sredstva na računu pričuva kod CBBiH i depoziti kod ino banaka, a dio sredstava usmjeren je i u investicije u vrijednosne papire.

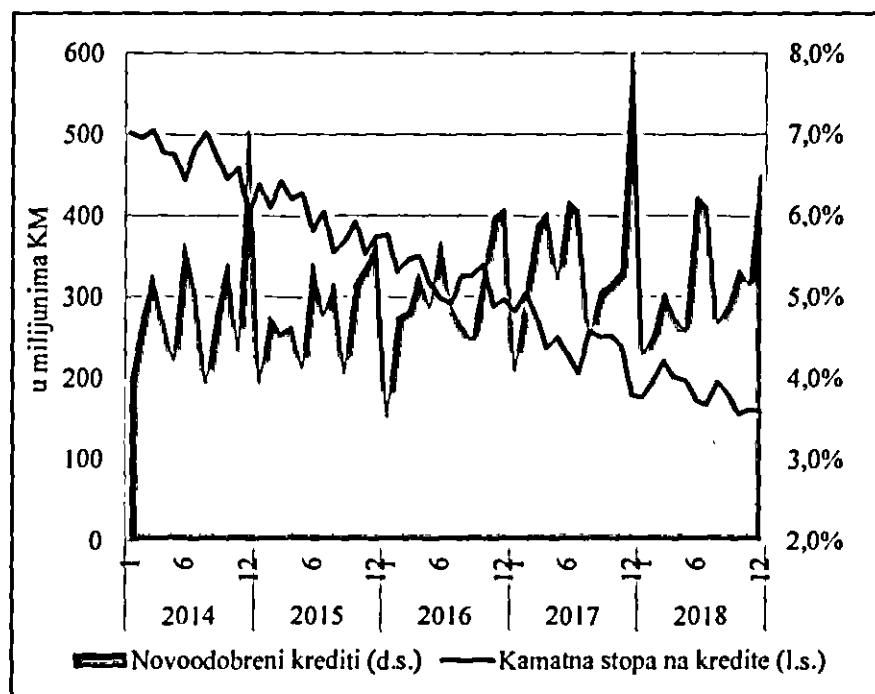
Grafikon 1.34: Godišnje stope rasta kredita

Izvor: Tablice 16 i 17

Odobreni krediti, koji predstavljaju najznačajniju stavku aktive komercijalnih banka, povećani su na godišnjoj razini za 5,8%, pri čemu je najizrazitije povećanje (7,3%) zabilježeno kod sektora stanovništva (tablice 22 i 23). Kreditna aktivnost prema nefinancijskim poduzećima je blago usporavana tijekom godine (grafikon 1.34). Ukupan iznos novih plasiranih kredita sektoru nefinancijskih poduzeća manji je za 11,8% u 2018. u odnosu na 2017. godinu, iako su aktivne kamatne stope na najnižoj razini zabilježenoj u BiH (grafikon 1.35). Trend intenzivnijeg dugoročnog kreditiranja u odnosu na kratkoročno kreditiranje je nastavljen. Pri tome se još uvijek značajan broj kreditnih ugovora zaključuje uz promjenjivu kamatnu stopu, što u slučaju rasta kamatnih stopa u budućnosti može dodatno doprinijeti jačanju kreditnog rizika.

Grafikon 1.35: Novoodobreni krediti i prosječna ponderirana kamatna stopa na kredite, nefinancijska poduzeća

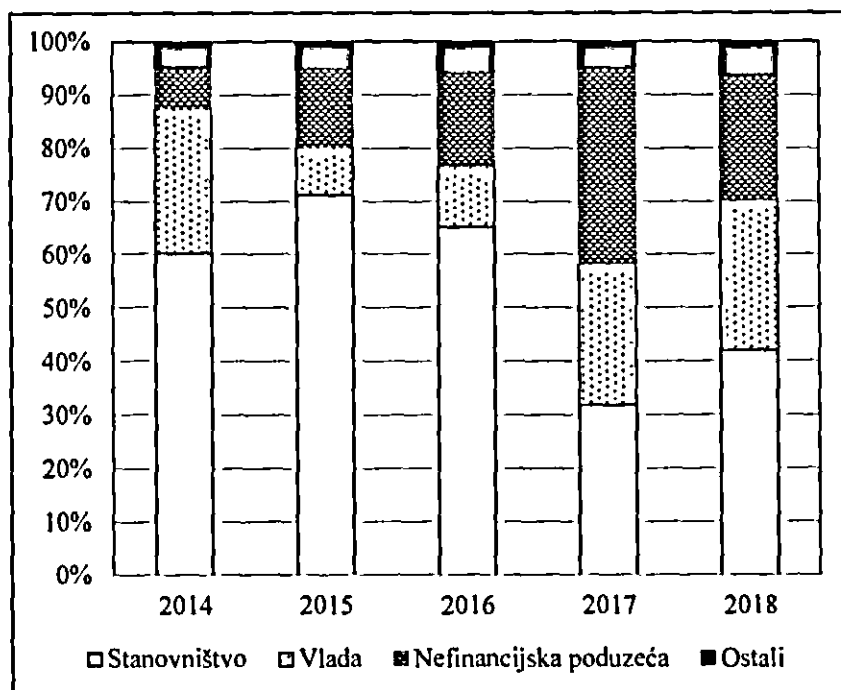
Izvor: CBBiH

Uz umjereno zaduženje domaćih sektora kod banaka i istodobni brži rast depozita, razlika između ukupnih kredita i depozita nastavila se povećavati. Omjer kredita u odnosu na depozite iznosio je 89,6% na kraju 2018. godine, 4,1 postotna poena niže u odnosu na kraj 2017. godine. Shodno navedenom, komercijalne banke koriste većim dijelom domaće izvore za nove plasmane. Međutim, ograničavajući faktor stabilnom dugoročnom financiranju iz domaćih izvora predstavlja ročna usklađenost financijskih izvora i plasmana. Ovo je posebno značajno za bh. bankarski sustav, u kojem se znatan dio ukupnih depozita odnosi na prenosive depozite, koji su raspoloživi na zahtjev bez naknada i ograničenja. Prenosivi depoziti iznosili su 52,0% ukupnih depozita u prosincu 2018. godine, što je za 3,4 postotna poena više u odnosu na prosinac 2017. godine.

Nastavak trenda rasta depozita domaćih rezidentnih sektora u 2018. godini rezultirao je rastom od 10,6% na godišnjoj razini u prosincu (tablice 20 i 21). Od 2017. godine, osim depozita stanovništva, rastu ukupnih depozita u znatnoj mjeri pridonijeli su i depoziti vladinih institucija i nefinancijskih poduzeća (grafikon 1.36). Rast depozita vlade odraz je stabilnog prihoda od neizravnih poreza na svim razinama vlasti. U prvom tromjesečju 2018. godine doznačena su

sredstva u okviru proširenog aranžmana MMF-a (EEF – *Extended Fund Facility*). Osim navedenog, vlada RS-a je, pored dodatnih zaduženja na domaćem tržištu, emitirala obveznice na međunarodnom tržištu sredinom godine, dok se vlada FBiH dodatno zadužila u četvrtom tromjesečju na domaćem tržištu (potpoglavlje 1.2.2). Može se pretpostaviti da je dio sredstava iz navedenih zaduženja zadržan na računima kod komercijalnih banaka.

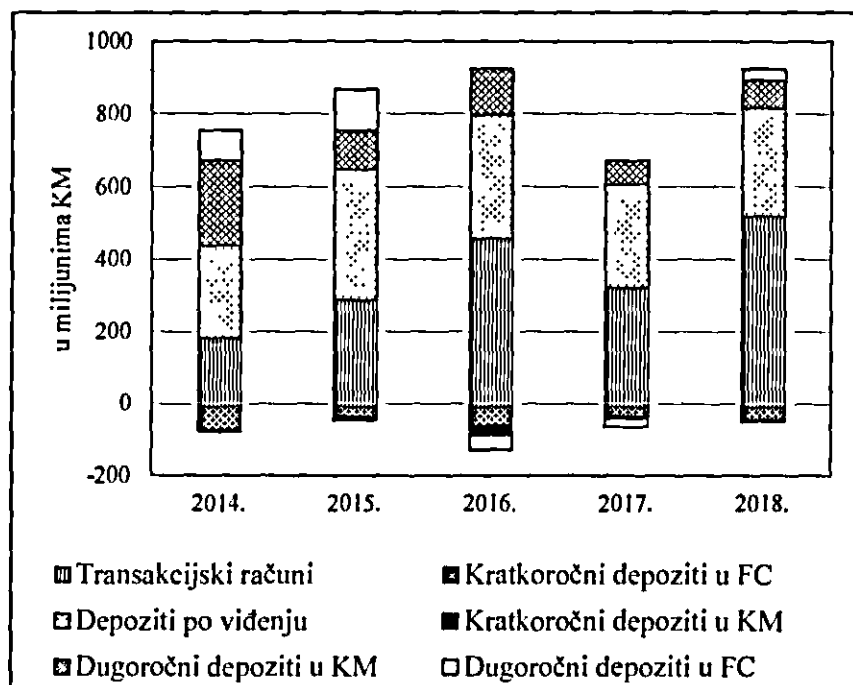
Grafikon 1.36: Doprinos ukupnom rastu depozita po sektorima

Izvor: Tablice 14 i 15

Depoziti stanovništva nastavili su višegodišnji trend rasta i premašili su iznos od 12 milijardi KM. Rast depozita sektora stanovništva na godišnjoj razini uzrokovan je ponajviše povećanjem depozita na transakcijskim računima (17,9%) i depozita po viđenju (10,2%) (grafikon 1.37). Razina oročenih depozita stanovništva u bankarskom sektoru povećana je za skromnih 2,8% u 2018. godini u odnosu na prethodnu godinu. Stoga povećanje depozita stanovništva ne odražava povećanu štednju, nego nepostojanje investicijske alternative za građane.

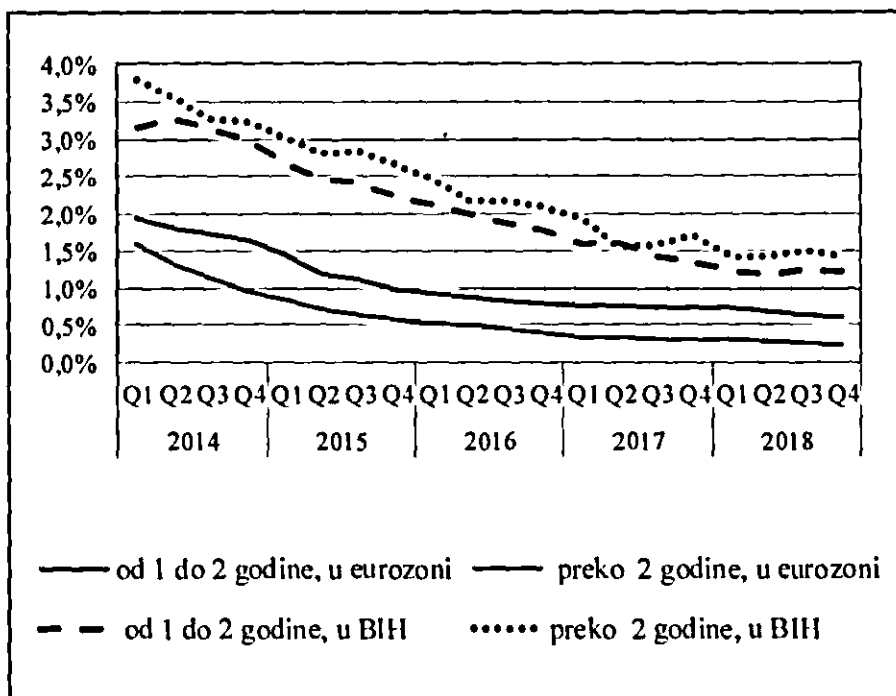
Grafikon 1.37: Depoziti stanovništva, godišnje promjene

Izvor: CBBiH

Stagnacija prosječnih ponderiranih pasivnih kamatnih stopa na vrlo niskom nivou, ispod 1,5%, doprinijela je navedenom kretanju depozita stanovništva (grafikon 1.38). Pri tome, stanovništvo s manjim štednim ulogom nema mogućnost za oročenja po tržišnim prosječnim ponderiranim kamatnim stopama, koje su većim dijelom definirane krupnijim depozitima. Kretanje pasivnih kamatnih stopa je prvenstveno pod utjecajem niskih kamatnih stopa na međunarodnim finansijskim tržištima. Iz ECB-a je najavljeno da će ključne kamatne stope ostati nepromijenjene do kraja 2019. godine (poglavlje 1.1).

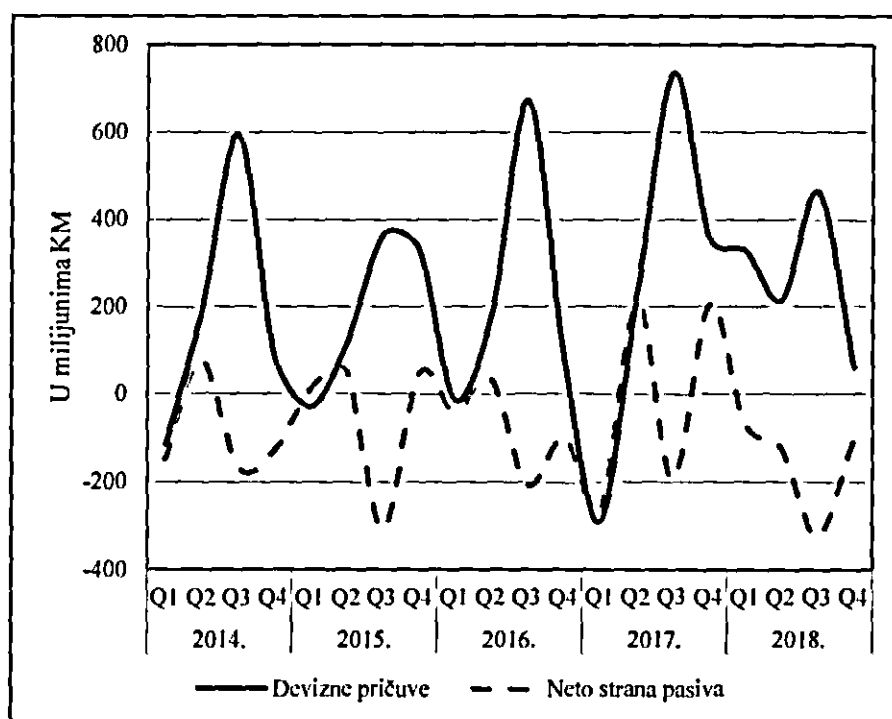
Grafikon 1.38: Kamatne stope na nove oročene depozite s dogovorenim dospijećem, stanovništvo

Izvor: Tablica 12 i ECB

Uslijed odsustva snažnije kreditne ekspanzije, komercijalne banke nemaju potrebu za značajnija inozemna zaduženja po osnovi kredita. Dinamika razduživanja u 2018. godini bila je nešto slabijeg intenziteta u odnosu na prethodne godine. Strana aktiva komercijalnih banaka značajnije je porasla (38,8%) u odnosu na stranu pasivu (17,4%) u 2018. godini (tablica 12). Slijedom navedenog, neto strana pasiva smanjena je za 615,2 milijuna KM u prosincu 2018. u odnosu na prethodnu godinu (grafikon 1.39). Kretanje strane aktive i strane pasive banaka najvećim je dijelom bilo određeno kretanjem depozita. Povećanje depozita kod nerezidenata i ulaganje u vrijednosne papire osim dionica u inozemstvu objašnjava 73,4% promjena u stranoj aktivi komercijalnih banaka na godišnjoj razini. Depoziti nerezidenata čine 89,1% promjena u stranoj pasivi komercijalnih banaka na godišnjoj razini. Nova kreditna zaduženja zabilježena su kod manjeg broja banaka, što je rezultiralo povećanjem ostalih kredita kod nerezidenata na razini sustava za skromnih 3,9%.

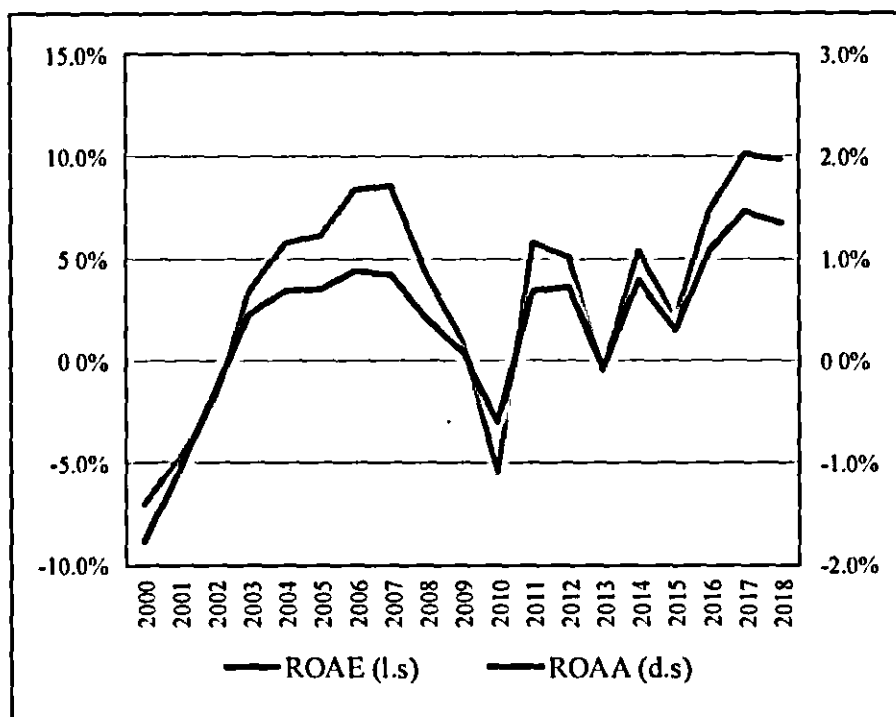
Grafikon 1.39: Tromjesečne promjene u deviznim pričuvama i neto stranoj pasivi komercijalnih banaka

Izvor: Tablice 9 i 26

Bankarski sektor BiH, čije je poslovanje u izravnoj nadležnosti entitetskih agencija za bankarstvo, ostvario je neto dobit u iznosu od 342,1 milijun KM u 2018. godini. Dvije banke su poslovale gubitkom u ukupnom iznosu od 45,8 milijuna KM. Kao i prethodnih godina, najveći dio dobiti koncentriran je u manji broj većih banaka. Tako dobit dvije najveće banke čini 63,7% ukupne ostvarene dobiti bankarskog sektora u 2018. godini. Kretanje pokazatelja ROAA i ROAE ukazuje na to da bankarski sektor u posljednje tri godine ima dosta stabilan povrat na aktivu i kapital (grafikon 1.40).

Grafikon 1.40: Profitabilnost prosječne aktive (ROAA) i prosječnog kapitala (ROAE)

Izvor: FBA i ABRS, kalkulacija CBBiH

1.2.4 Vanjski sektor

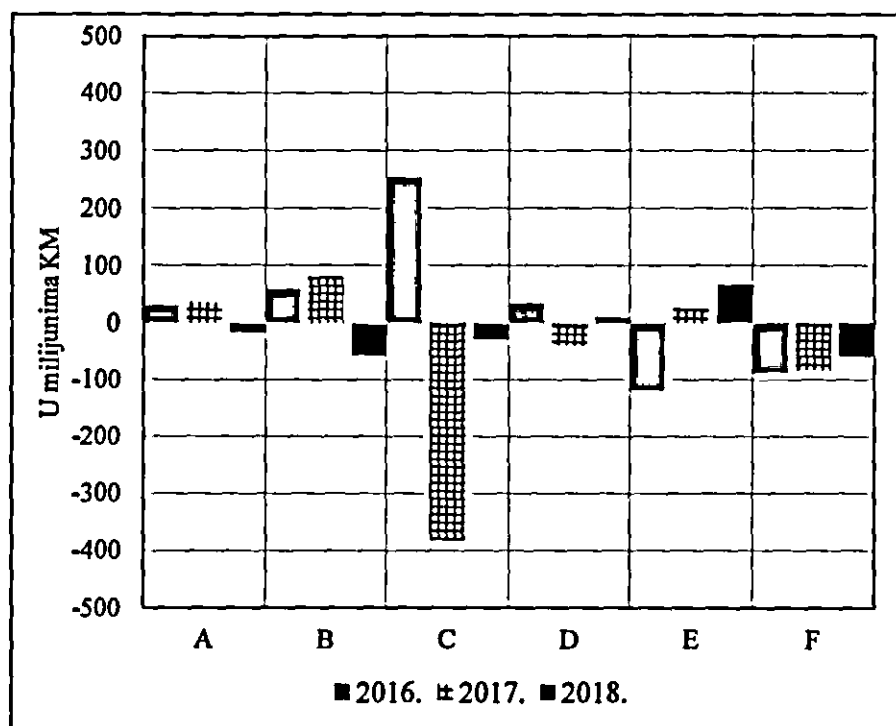
I. Platna bilanca

Platnobilančna pozicija zemlje je u 2018. godini poboljšana. Naime, u protekloj godini došlo je do smanjenja deficita tekućeg računa za 98,8 milijuna KM, ili 6,7%, te je na računu tekućih transakcija s inozemstvom ostvaren deficit u iznosu od 1,38 milijardi KM (grafikon 1.42). Kao i svih prethodnih godina, osnovni uzrok deficita tekućeg računa jeste deficit na računu robe, dok je u razmjeni usluga te sekundarnog dohotka s inozemstvom došlo do kreiranja pozitivnog salda.

Povećanje tekućih transakcija s inozemstvom, osobito na računu robe, odraz je povećanja ekonomske aktivnosti u zemlji, odnosno porasta BDP-a, što je evidentno kroz rast uvoza, dok je evidentan i rast izvoza. Osim navedenih faktora, kretanje cijena energenata na svjetskom tržištu je također utjecalo na vrijednosti uvoza i izvoza. Na računu robnih transakcija ostvaren je deficit u iznosu od 7,37 milijardi KM. U odnosu na prethodnu godinu, došlo je do produbljenja trgovinskog deficita, i to za 289,1 milijun KM, ili 4,1%. Uvoz i izvoz su u 2018.

godini zabilježili skromne stope rasta, 6,0 i 7,6% respektivno. Naša zemlja je neto uvoznik prehrambenih preradevina, gdje deficit iznosi 1,25 milijardi KM, nafte i naftnih derivata, odnosno proizvoda mineralnog podrijetla, gdje negativan saldo iznosi 1,67 milijardi KM. Nadalje, uvoz farmaceutskih proizvoda premašuje izvoz za 420,5 milijuna KM, kao i tekstilnih proizvoda za 605,3 milijuna KM. Negativan robni saldo ostvarujemo i u trgovini mašinama, aparatima i električnim uređajima, 1,22 milijardi KM, i u trgovini transportnim sredstvima, 984,3 milijuna KM. S druge strane, naša zemlja je neto izvoznik baznih metala, gdje je ostvaren suficit od 86,6 milijuna KM, drveta i proizvoda od drveta, 508,1 milijun KM, i namještaja, gdje je neto izvoz iznosio 849,3 milijuna KM. Najznačajnije godišnje produbljenje deficita zabilježeno je kod kategorije vozila, gdje je deficit produbljen za 60,3 milijuna KM, i kod neto uvoza proizvoda mineralnog podrijetla, gdje je došlo do produbljenja trgovinskog deficita za 27,1 milijun KM (grafikon 1.41). S druge strane, pozitivan utjecaj na trgovinski deficit ostvaren je u trgovinskoj razmjeni mašina, aparata i električnih uređaja te baznih metala. Skupine proizvoda gdje tradicionalno ostvarujemo suficit u razmjeni s inozemstvom, drvo i proizvodi od drveta te namještaj, u protekloj su godini zabilježile smanjenje suficita, što se negativno odrazilo na trgovinski deficit (grafikon 1.41).

Grafikon 1.41: Smanjenje/povećanje trgovinskog deficita po skupinama proizvoda

Izvor: BHAS

Legenda

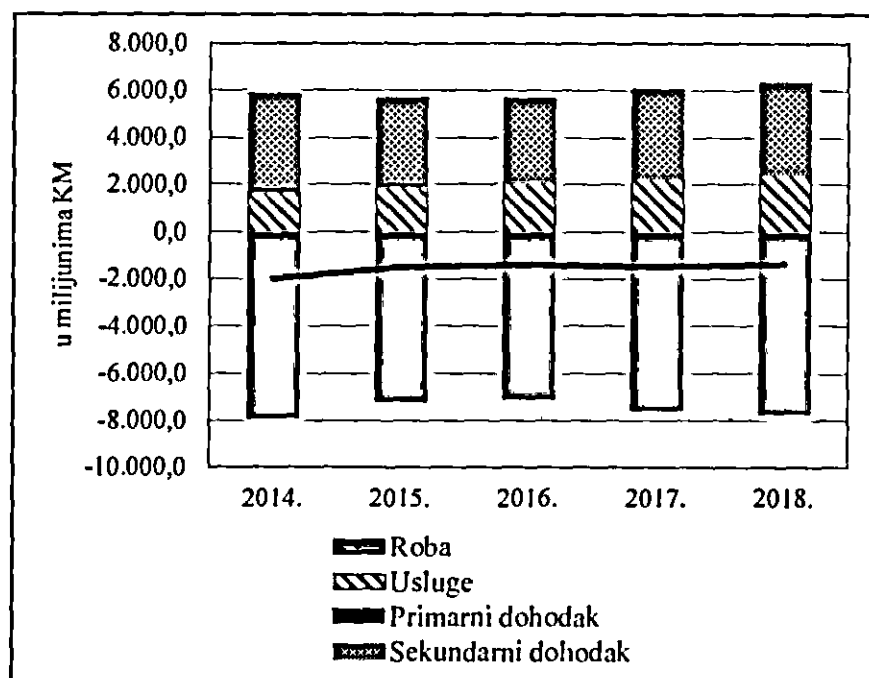
A	Drvo i proizvodi od drveta
B	Namještaj
C	Proizvodi mineralnog podrijetla
D	Mašine, aparati i električni uređaji
E	Bazni metali
F	Vozila

Na računu usluga ostvaren je suficit u iznosu od 2,45 milijardi KM, te se neto priljev na računu usluga povećao za 195,4 milijuna KM ili za 8,7% (grafikon 1.42). Ukupan priljev po osnovi pružanja usluga u inozemstvu iznosi 3,48 milijardi KM. U oblasti pružanja usluga u inozemstvu skoro polovica priljeva dolazi od turizma (45,0%). Priljevi po osnovi noćenja stranih turista iznose 1,56 milijardi KM, od transportnih usluga 725,9 milijuna KM, a od pružanja usluga obrade i dorade robe 649,5 milijuna KM. Godišnje povećanje priljeva najznačajnije je u oblasti turizma, gdje je povećan priljev od dolaska stranih turista za 9,0%. Odljev sredstava po osnovi uvoza usluga iznosi 1,02 milijardi KM, te je došlo do povećanja odljeva sredstava za 4,8% u odnosu na 2017. godinu, s tim da je najveće povećanje zabilježeno kod transporta robe.

Na računu dohotka, primarni dohodak u protekloj godini imao je negativan utjecaj na smanjenje deficita tekućeg računa. Primarni dohodak bio je negativan, odnosno došlo je od odljeva sredstava u iznosu od 168,9 milijuna KM. Priljev po osnovi primanja zaposlenih u stranim organizacijama neznatno je smanjen. Odljev sredstava po osnovi kamata na pozajmljena sredstva svih sektora i isplata dividendi za poduzeća u stranom vlasništvu iznosi 1,09 milijardi KM, te je i po toj osnovi došlo do neznatnog povećanja odljeva na godišnjoj razini. Rashodi po osnovi isplata dividendi za poduzeća u stranom vlasništvu iznose 912,8 milijuna KM (grafikon 1.42).

U 2018. godini ukupni priljevi po osnovi doznaka iz inozemstva iznose 2,69 milijardi KM, te je u odnosu na prethodnu godinu registrirano povećanje priljeva, i to za 54,4 milijuna KM (2,0%). Trend povećanja priljeva po osnovi doznaka nastavljen je i u ovoj godini, a stabilni priljevi uzrokovani su oporavkom ekonomija iz kojih imamo najveći priljev radničkih doznaka. Mirovine, kao drugi najznačajniji priljev na računu sekundarnog dohotka, iznose 1,19 milijardi KM, te je priljev i po ovoj osnovi povećan za 3,2%. Dakle, iako imamo značajan trgovinski deficit, suficit na računu sekundarnog dohotka i usluga pokriva gotovo 80% robnog deficita.

Grafikon 1.42: Tekući račun i njegove komponente

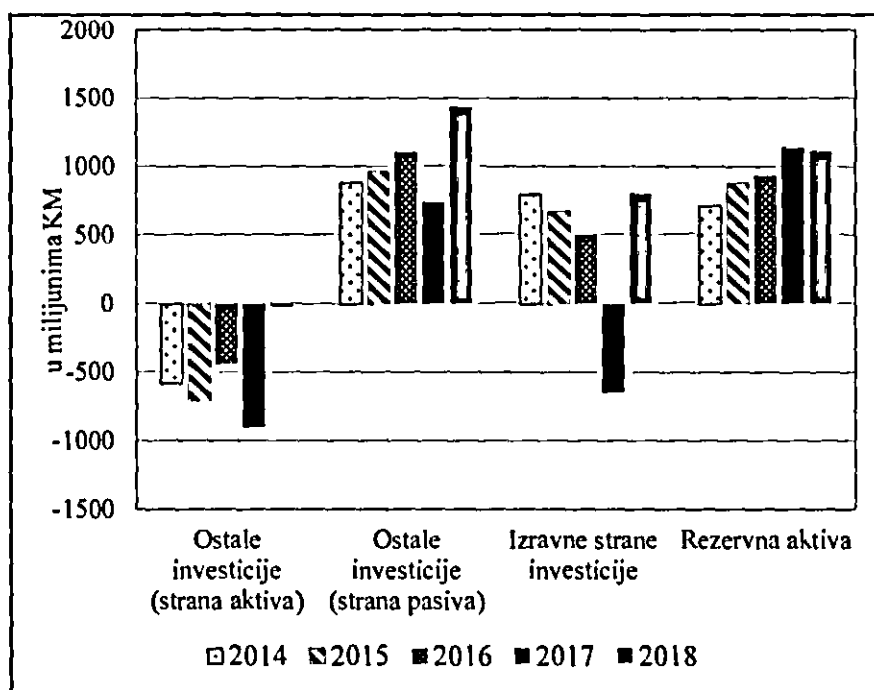

Izvor: Tablica 21

Nedostajuća sredstva za pokrivanje deficita tekućih transakcija formirala su se na način da je došlo do priljeva izravnih stranih investicija, koje su se povećale za 15,4% na godišnjoj razini, te dodatnog zaduživanja vladinog i ostalih sektora. Izravne strane investicije su u 2018. godini iznosile 799,8 milijuna KM. U 2018. godini je evidentno došlo do značajnijeg priljeva sredstava po osnovi vlasničkih udjela (565,1 milijuna KM). Reinvestirana zarada u protekloj godini iznosi 392,1 milijun KM, dok su poduzeća u stranom vlasništvu po osnovi zaduživanja više otplatila sredstava nego što je iznosilo novo zaduženje, i to u iznosu 118,8 milijuna KM. Iako su se izravne strane investicije povećale na godišnjoj razini, izravno strano ulaganje u promatranoj godini predstavlja tek trećinu priljeva ostvarenih prije krize. Povećan obujam transakcija s inozemstvom doveo je do smanjenja financijske aktive poduzeća, ali i stanovništva, i to za 970,3 milijuna KM, dok je bankarski sektor povećao financijsku aktivu za 612,4 milijuna KM. U formi trgovinskih kredita kao oblika zaduživanja uvoznih poduzeća priljev je iznosio 606,0 milijuna KM, gdje je godišnji priljev neznatno povećan. Nadalje, ostali oblici zaduživanja poduzeća, odnosno dugoročni krediti, iznose 460,7 milijuna KM, te je sektor poduzeća uduplao svoja zaduženja u inozemstvu u odnosu na prethodnu godinu. Vladin sektor je u promatranoj godini više otplatio dugova nego što je iznosilo novo zaduživanje. Financijska pasiva bankarskog sektora povećana je za 402,1 milijun KM, uslijed povećanja depozita u stranoj

valuti. Ukupan priljev sredstava bio je veći od deficita tekućeg računa, te je došlo do porasta rezervne aktive u iznosu od 1,11 milijardi KM (grafikon 1.43).

Grafikon 1.43: Financijski račun i njegove komponente

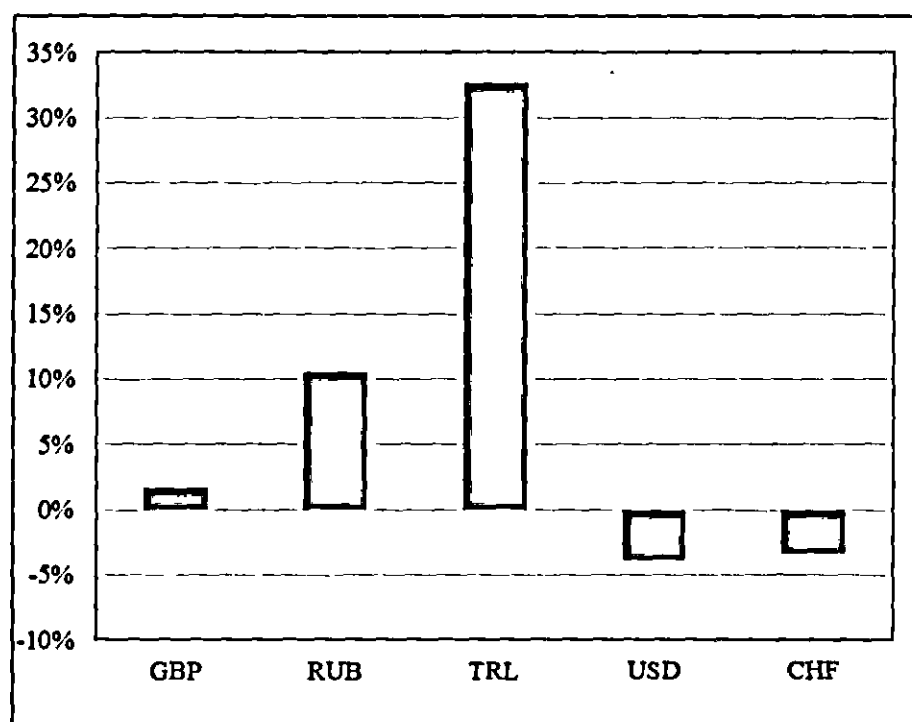
Izvor: CBBiH

II. Nominalni i realni efektivni devizni tečaj

U proteklih pet godina nominalni efektivni tečaj KM (NEER) ima izrazito rastući trend. U 2018. godini u posljednja tri tromjesečja zabilježene su i najviše vrijednosti ovog indeksa. U posljednjem tromjesečju, na tromjesečnoj razini NEER je niži za 23 b.p. i vrijednost indeksa iznosi 106,3. Sva kretanja nominalnog tečaja KM prema valutama naših glavnih trgovinskih partnera odraz su kretanja EUR, naše sidrene valute, prema drugim valutama. Nominalna aprecijacija KM uzrokovana je jačanjem USD prema sidrenoj valuti, a naročito prema valutama zemalja u razvoju, što je naročito izraženo u slučaju turske lire, a u nešto manjoj mjeri i ruske rublje. Konvertibilna marka je nominalno aprecirala prema turskoj liri za 32,6%, ali to zbog manjeg obujma trgovinske razmjene s Turskom nije dominantno utjecalo na rast indeksa NEER. Aprecijacija KM u odnosu na rusku rublju je na kraju godine iznosila 10,6%, dok se najveći pad ruske rublje na godišnjoj razini dogodio u travnju, kada je ruska rublja oslabila za

23,0% prema KM, zbog pooštavanja međunarodnih sankcija prema Rusiji (grafikon 1.44), što je zbog obujma trgovinske razmjene koju imamo s Rusijom utjecalo na porast indeksa NEER.

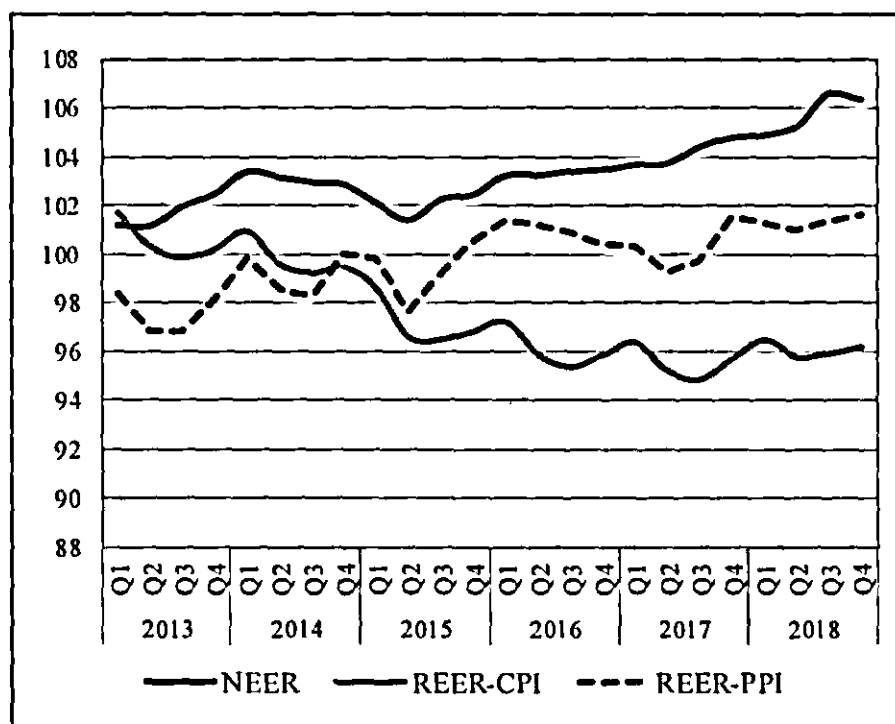
Grafikon 1.44: Godišnje promjene nominalnog tečaja KM prema odabranim valutama u prosincu

Izvor: CBBiH

Realni efektivni tečaj KM, mjereno potrošačkim cijenama (REER-CPI) ima blagi aprecijacijski trend od druge polovice 2017. godine, nakon višegodišnjeg pada vrijednosti ovog indeksa. Ovakva kretanja REER-a u skladu su s rastom inflacije, iako je inflacija u BiH još uvijek niža nego u zemljama glavnim trgovinskim partnerima. Realni efektivni tečaj prema potrošačkim cijenama niži od tečaja mjenenog proizvođačkim cijenama REER mjenen proizvođačkim cijenama ima izraženiji aprecijacijski trend. U prosincu su i REER-PPI i REER-CPI neznatno povećani na godišnjoj razini, 51 b.p. i 6 b.p. respektivno. REER mjenen proizvođačkim cijenama ima rastući trend, uslijed rasta cijena energenata (grafikon 1.45).

Grafikon 1.45: Nominalni i realni efektivni tečaj KM

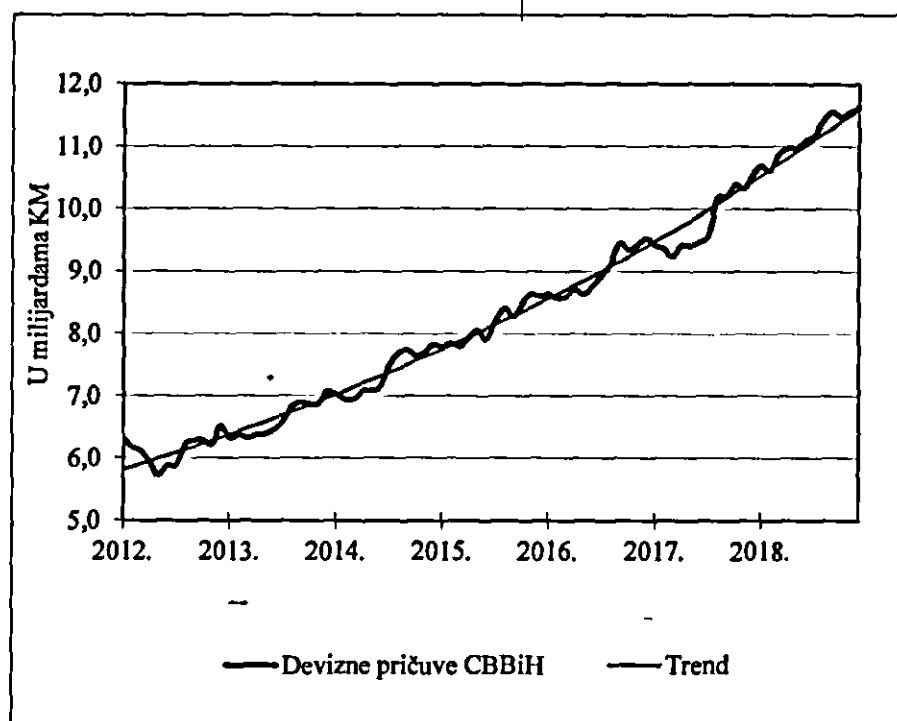

Izvor: Tablica 39

2. Izvješće o aktivnostima CBBiH u 2018. godini

Kao i u prethodnim godinama, u 2018. godini nastavljen je rast deviznih pričuva. Devizne pričuve povećale su se za 1,06 milijardi KM, ili 10,2%, u odnosu na kraj prethodne godine. Trend rasta bio je prisutan tijekom cijele godine, s tim da su najviše godišnje stope rasta bile zabilježene u drugom tromjesečju (grafikon 2.1).

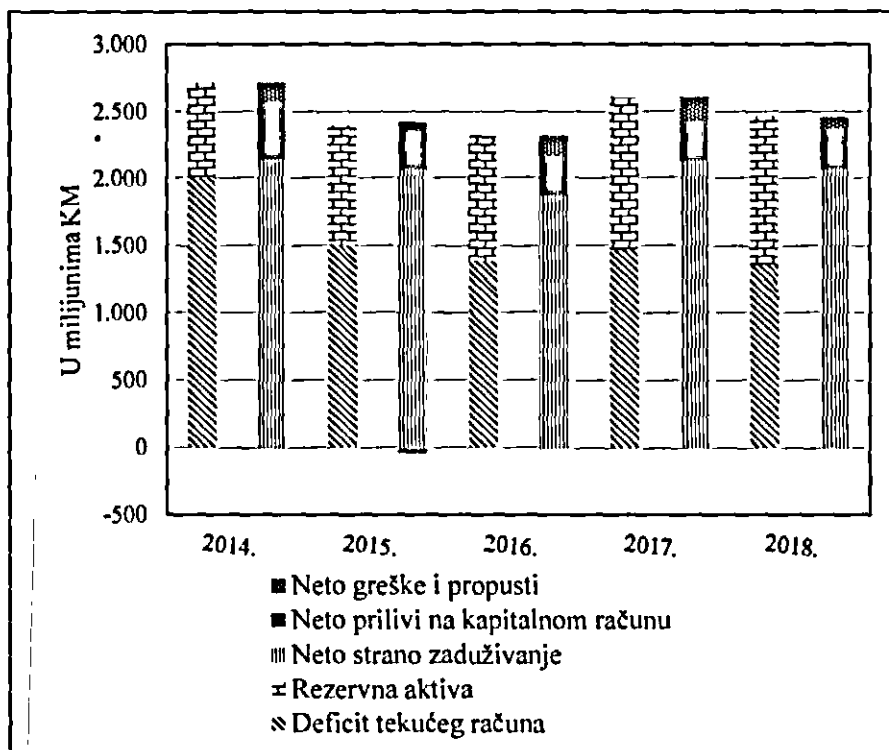
Grafikon 2.1: Devizne pričuve CBBiH

Izvor: Tablica 26

Grafikon 2.2 pokazuje da, generalno, u slučaju BiH, rezervna aktiva (devizne pričuve) raste zbog rasta neto vanjskog zaduživanja (znatno iznad deficita na tekućem računu). Rezervna aktiva prikazana je na lijevom stupcu u svakom razdoblju, uz deficit tekućeg računa, jer u kontekstu BiH predstavlja novčane tokove ka inozemstvu. U desnom stupcu za razdoblje su prikazani tokovi iz inozemstva ka BiH, neto strano zaduživanje i priljevi na kapitalnom računu, koji su već godinama na približno istoj razini, i neto greške i propusti.

Grafikon 2.2: Utjecaj platnobilančnih stavki na rast deviznih pričuva

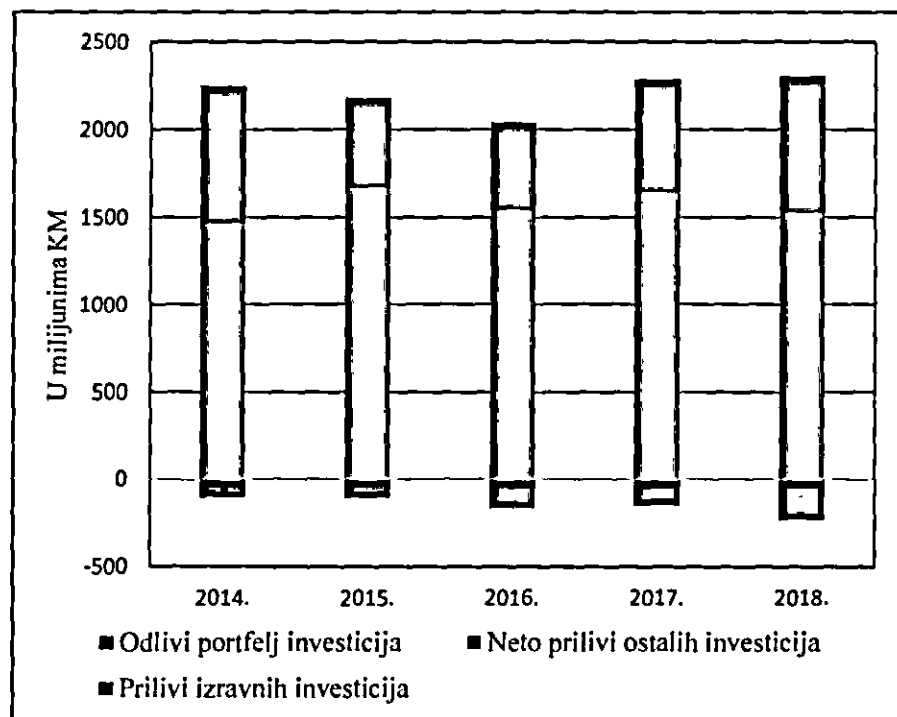

Izvor: CBBiH

Neto strano zaduživanje je suma izravnih, portfelj i ostalih investicija. U odnosu na prethodnu godinu, došlo je do određenih promjena u strukturi neto stranog zaduživanja. Naime, udio izravnih stranih investicija u ukupnom stranom zaduživanju se povećao, dok su priljevi na ostalim investicijama manji (grafikon 2.3). Kako je u prethodnim godinama, usprkos rastu izravnih stranih investicija, udio zadržane zarade bio dosta veliki, što, dakle, nije utjecalo na devizne pričuve (skoro polovica izravnih stranih investicija bila je u formi zadržane zarade), u 2018. godini taj je odnos znatno smanjen i priljev po osnovi vlasničkih udjela iznosi 958,2 milijuna KM. Tako su izravne strane investicije u formi vlasničkih udjela povećale svoj udio u ukupnom neto zaduživanju u odnosu na prethodnu godinu. Taj udio iznosi 42,5%. U 2018. godini neto priljevi po osnovi ostalih investicija su se smanjili u odnosu na prethodnu godinu. Od ostalih oblika zaduživanja koji su imali utjecaj na devizne pričuve značajni su zajmovi poduzeća u inozemstvu, dok je zaduživanje vladinog sektora, koje je u prethodnim godinama imalo značajan utjecaj na devizne pričuve, u prethodnoj godini izostalo, odnosno neto učinak vladinog zaduživanja bio je negativan, jer iznos otplate duga premašuje zaduženja vlade u inozemstvu. Valuta i depoziti kroz neto finansijsku aktivu i pasivu utjecali su na način da je došlo do povećane potražnje stanovništva za stranom valutom. Banke su povećale svoje

plasmene u inozemstvu. S druge strane, došlo je do povećanja financijske pasive uslijed povećanja depozita u stranoj valuti.

Grafikon 2.3: Struktura neto vanjskog zaduživanja

Izvor: CBBiH

Utjecaj promjene u vrijednosti portfelja CBBiH uslijed tržišnih uvjeta u protekloj je godini imao pozitivan utjecaj na devizne pričuve. Naime, jačanje strane valute u portfelju deviznih pričuva uslijed tečajnih razlika utjecalo je na rast i vrijednost investicijskog portfelja se uslijed tržišnih uvjeta povećala, što je za 70,8 milijuna KM utjecalo na rast deviznih pričuva.

Sve platnobilančne transakcije koje su utjecale na rast deviznih pričuva odrazile su se na kupnju i prodaju KM s bankama i vladom, što je rezultiralo pozitivnim saldom kupnje i prodaje KM koji je CBBiH ostvarila s komercijalnim bankama i internim deponentima u iznosu od 1,01 milijardi KM.

2.1 Monetarna politika

CBBiH je i u 2018. godini ispunila cilj definiran Zakonom, izdavanje domaće valute prema aranžmanu valutnog odbora. U skladu s člankom 31. Zakona o CBBiH obvezna je da osigura da ukupan iznos njezine novčane pasive nikada ne pređe ekvivalentan iznos njezinih neto deviznih pričuva, što je u potpunosti i ispunjeno.

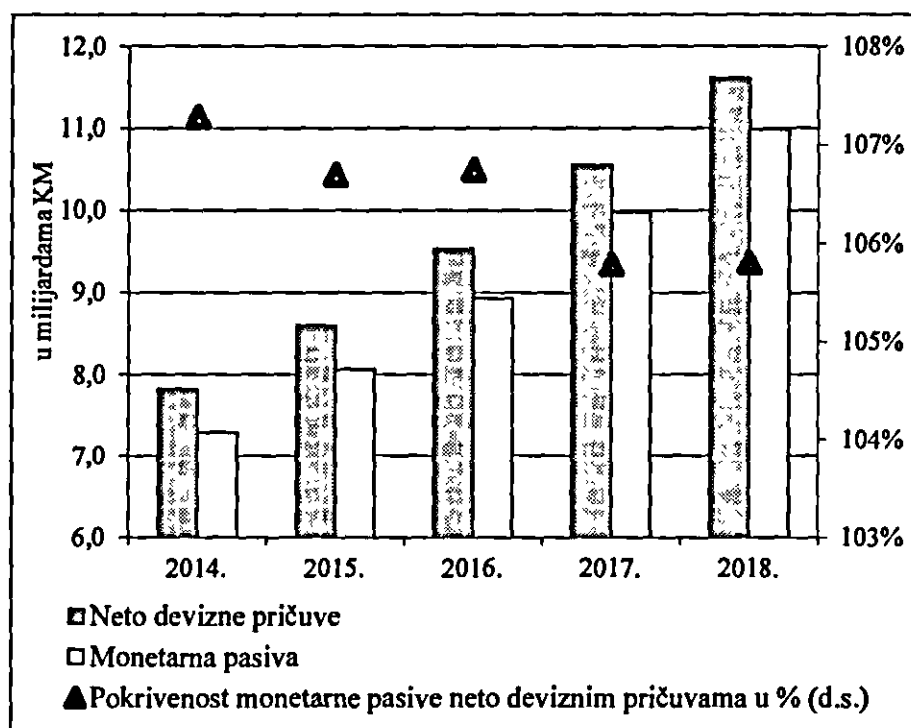
U skladu sa Zakonom, ukupan iznos novčane (monetarne) pasive Centralne banke uvijek je zbroj:

(A) svih novčanica i kovanog novca koje su u optjecaj stavile centrala, glavne jedinice i ostale podružnice Centralne banke i

(B) potražnih salda svih računa koji se drže u knjigama Centralne banke i njezinih organizacijskih jedinica od strane rezidentnih vlasnika računa.

Krajem 2018. godine neto strana aktiva iznosila je 638,1 milijun KM, što je za 64,1 milijun KM (10,64%) više u odnosu na stanje na kraju 2017. godine. Neto devizne pričuve na kraju 2018. godine iznosile su 11,62 milijarde KM i povećane su za 927,3 milijuna KM, odnosno za 8,67% u odnosu na kraj 2017. godine. Monetarna pasiva je u istom razdoblju zabilježila rast od 8,56%, odnosno 866,0 milijuna KM. Neto strana aktiva predstavlja zaštitu od šokova koji mogu imati negativan utjecaj na tržišnu vrijednost financijskih instrumenata u koje su devizne pričuve investirane, a koji mogu umanjiti vrijednost deviznih pričuva i ugroziti načelo pune pokrivenosti monetarne pasive deviznim pričuvama, koji je jedan od osnovnih načela na kojima se temelji stabilnost i održivost valutnog odbora. Stopa pokrića valutnog odbora na kraju 2018. godine nije se značajnije promijenila u odnosu na kraj prethodne godine (grafikon 2.4).

Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim pričuvama

Izvor: Tablica 26

2.2 Račun pričuva kod CBBiH

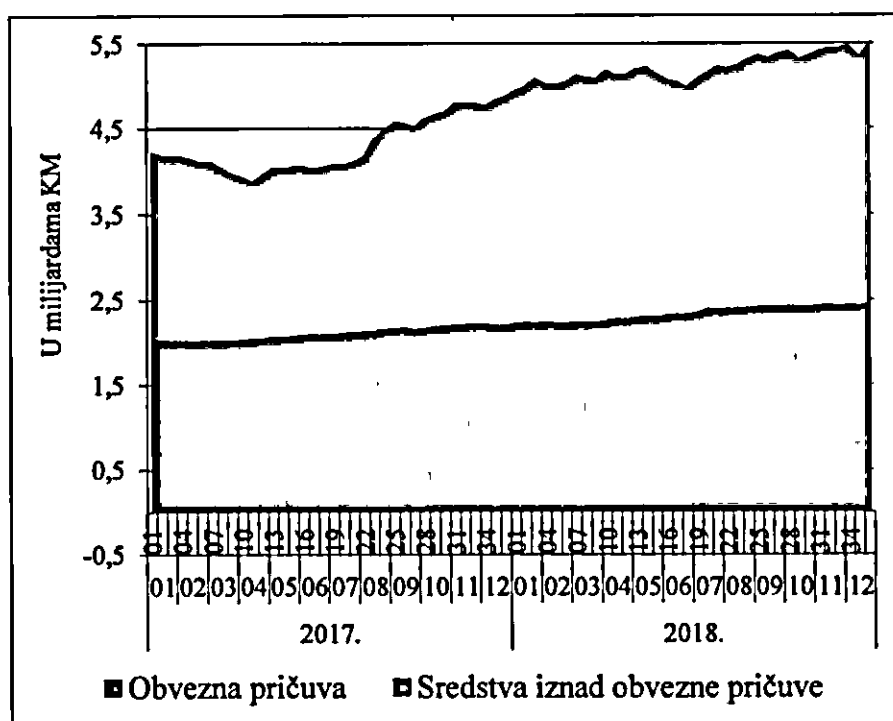
CBBiH ima na raspolaganju jedino obveznu pričuvu kao instrument monetarne politike. Tijekom 2018. godine CBBiH nije mijenjala stopu obvezne pričuve, te se, u skladu s Odlukom iz 2016. godine, primjenjivala stopa od 10% na osnovicu za obračun obvezne pričuve, koju čine depoziti i pozajmljena sredstva.

Sustavom obvezne pričuve su u 2018. godini obuhvaćene dvadeset četiri banke, i sve banke su ispunile obvezu izdvajanja na račun obvezne pričuve. Trend rasta osnovice za obračun obvezne pričuve nastavljen je i u 2018. godini. Na kraju 2018. godine osnovica za obračun obvezne pričuve iznosi 24,65 milijardi KM, uz godišnje povećanje u iznosu od 2,47 milijardi KM, što je primjenom važeće stope rezultiralo i odgovarajućim povećanjem iznosa prosječne obvezne pričuve na računu kod CBBiH.

Saldo računa pričuva na kraju godine iznosio je 5,48 milijardi KM, te je na godišnjoj razini povećan za 602,8 milijuna KM, ili 12,3% (grafikon 2.5). Depoziti domaćih sektora dominantno određuju kretanje osnovice za obračun obvezne pričuve, u najvećoj mjeri zbog rasta prenosivih

depozita u domaćoj valuti koji su se na godišnjoj razini povećali za jednu trećinu. S druge strane, raste i značaj osnovice u stranim valutama; zabilježen je godišnji rast od 10,0%. Ilustracije radi, na kraju godine je godišnja stopa rasta osnovice za obračun u stranoj valuti povećana za 3 p.b. u odnosu na kraj prosinca 2017. godine. Višak sredstava iznad obvezne pričuve također ima trend rasta i na kraju godine iznosi 3,01 milijardi KM. Na godišnjoj razini zabilježeno je povećanje od 355,1 milijun KM, ili 13,3%.

Grafikon 2.5: Stanje računa pričuva kod CBBiH

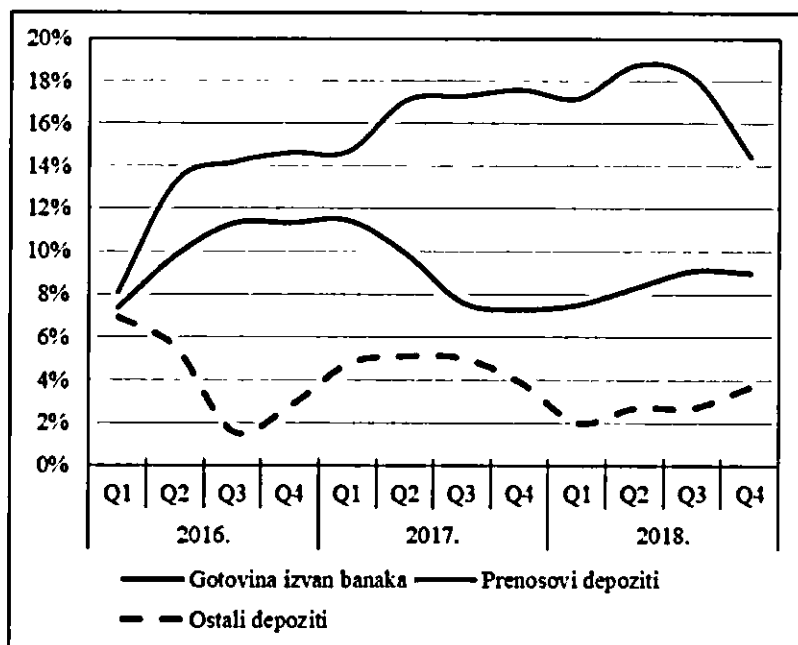

Izvor: Tablica 19

U strukturi novčane mase, prenosivi depoziti bilježe najveće godišnje stope rasta. Gotovina izvan banaka također bilježi nešto više godišnje stope rasta u odnosu na prethodnu godinu. Ostali depoziti ostvarili su niže godišnje stope promjene u tijeku sva četiri tromjesečja 2018. godine u odnosu na promatrano razdoblje 2017. godine (grafikon 2.6). Stoga je monetarni agregat M1, koji čine najlikvidnije komponente novčane mase, gotovina van banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti, nastavio kontinuiran godišnji rast, te su godišnje stope rasta dosta više u odnosu na prethodnu godinu. S druge strane, kvazinovac, koji obuhvaća ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti, bilježi usporavanje rasta u odnosu

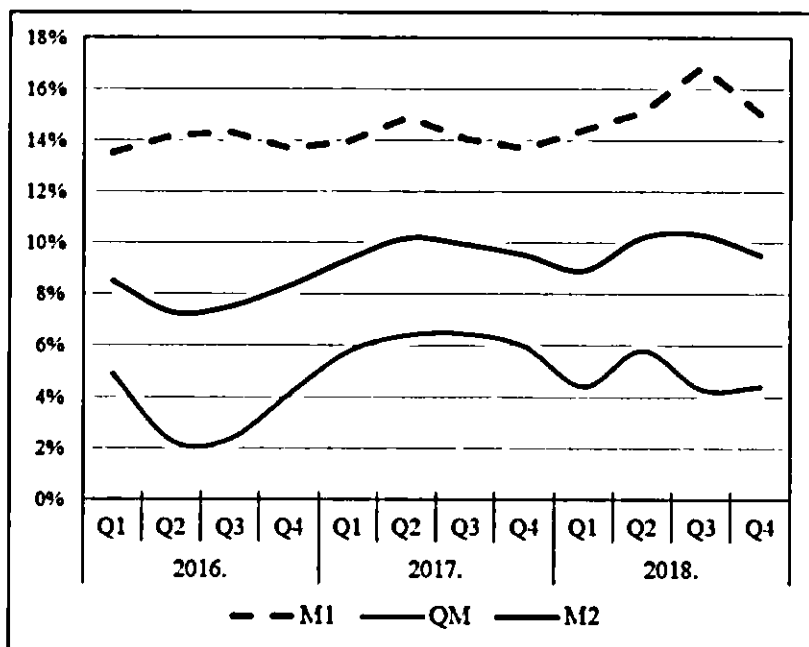
na prethodnu godinu. Novčana masa mjerena najširim monetarnim agregatom M2 na kraju godine iznosi 24,19 milijardi KM i povećana je za 9,3% (grafikon 2.7).

Grafikon 2.6: Godišnje stope rasta komponenti novčane mase

Izvor: Tablica 6

Grafikon 2.7: Godišnje stope rasta monetarnih agregata

Izvor: Tablica 6

Kao i u prethodnom razdoblju, osnovni pokazatelji likvidnosti bankarskog sektora u BiH su na relativno zadovoljavajućem nivou (tablica 2.1). Rast gotovine i prenosivih depozita ponovo je, kao i prethodne godine, utjecao na poboljšanje pokazatelja likvidnosti koji prikazuje odnos likvidnih sredstava prema ukupnim sredstvima. Likvidna sredstva prema kratkoročnim financijskim obvezama zabilježila su blagi rast omjera u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Kratkoročne financijske obveze predstavljaju ukupne financijske obveze preostale ročnosti do jedne godine i bilježe povećanje u odnosu na prethodno razdoblje, što je ponajviše rezultat prethodno navedenog rasta prenosivih depozita. Tako je omjer kratkoročnih financijskih prema ukupnim financijskim obvezama porastao. Vrlo visok postotak kratkoročnih prema ukupnim financijskim obvezama banaka ukazuje na ročnu strukturu izvora koja trenutno ne pogoduje snažnijem rastu dugoročnih kreditnih plasmana. Snažniji rast depozita u odnosu na kreditnu aktivnost rezultirao je time da ukupan iznos depozita premašuje ukupan iznos kredita tijekom cijele 2018. godine.²³

²³ Metodologija za kompiliranje pokazatelja financijskog zdravlja, CBBiH (ožujak 2017. godine), www.cbbh.ba

Osnovna likvidna sredstva, odnosno likvidna sredstva u užem smislu, sastoje se od gotovine i depozita i drugih financijskih sredstava s rokom dospijeca manjim od tri mjeseca, ne računajući međubankarske depozite.

Kratkoročne financijske obveze definirane su Izvješćem o ročnoj usklađenosti aktive i pasive banaka i predstavljaju ukupne financijske obveze preostale ročnosti do jedne godine.

Ukupne financijske obveze definirane su Izvješćem o ročnoj usklađenosti aktive i pasive banaka, a čine ih: a) depoziti i dospjele neizmirene vanbilančne obveze, b) uzete pozajmice od drugih banaka, c) obveze prema vladi, d) obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama, e) subordinirani dugovi i subordinirane obveznice, f) ostale financijske obveze.

Tablica 2.1. Pokazatelji likvidnosti bankarskog sektora u Bosni i Hercegovini

	Likvidna sredstva prema ukupnim sredstvima	Likvidna sredstva prema kratkoročnim financijskim obvezama	Depoziti prema kreditima	Kratkoročne financijske prema ukupnim financijskim obvezama
2017. Q1	23.5%	41.6%	101.2%	72.8%
Q2	38.8%	42.1%	101.1%	72.8%
Q3	20.6%	43.8%	103.5%	74.4%
Q4	28.7%	44.3%	105.1%	75.2%
2018. Q1	29.0%	44.0%	106.0%	75.8%
Q2	32.7%	43.2%	107.0%	78.0%
Q3	29.2%	44.4%	108.5%	78.0%
Q4	29.7%	44.6%	109.5%	77.3%

Izvor: CBBiH

2.3 Upravljanje deviznim pričuvama

Proces i rezultati upravljanja deviznim pričuvama CBBiH, od 2011. do 2018. godine, bili su u znatnoj mjeri determinirani kretanjima na financijskim tržištima na kojima se, u skladu sa Zakonom o CBBiH i definiranom strateškom strukturom pričuva, investiraju sredstva u stranoj konvertibilnoj valuti. Kratkoročne kamatne stope stagnirale su u 2017. i 2018. godini, nakon izrazitog pada u prethodnim godinama (tablica 2.2). Nasuprot stagnaciji kratkoročnih kamatnih stopa, u posljednje dvije godine evidentni su rast i nestabilnost prinosa na srednjoročne i dugoročne državne obveznice zemalja eurozone (tablica 2.2).

Tablica 2.2. Prosječna ponderirana neto kamatna stopa na devizne pričuve CBBiH i prosječne tržišne kamatne stope i prinosi na državne obveznice u eurozoni

	PPnKS	ECB - Glavne operacije refinanciranja (MROR)	Euribor		EUR obveznice			u %
			1m	3m	2 godine	3 godine	5 godina	
2011	0.93	1.25	1.18	1.39	2.44	2.74	3.30	
2012	0.53	0.88	0.33	0.57	1.62	1.91	2.53	
2013	0.48	0.55	0.13	0.22	0.88	1.19	1.85	
2014	0.43	0.16	0.13	0.21	0.31	0.46	0.96	
2015	0.34	0.05	-0.07	-0.02	-0.04	0.07	0.40	
2016	0.22	0.01	-0.34	-0.26	-0.32	-0.25	0.01	
2017	0.18	0.00	-0.37	-0.33	-0.39	-0.24	0.18	
2018	0.16	0.00	-0.37	-0.32	-0.13	0.08	0.46	

Izvor: Bloomberg, CBBiH

Zahvaljujući kvantitativnim olakšicama ECB-a, tržišni prinosi na državne obveznice denominirane u EUR, uključujući i zemlje periferije EU, izrazito su niski i uglavnom negativni. Postupno smanjivanje i konačno ukidanje kupnji novih obveznica te turbulencije u Italiji i drugim zemljama eurozone²⁴ kao i druge geopolitičke tenzije u 2018. godini uvjetovali su da prosječni prinosi na državne dvogodišnje, trogodišnje i petogodišnje obveznice svih rejtinga, a koje su denominirane u EUR, u 2018. godini porastu za po oko 30 baznih poena u odnosu na njihove prosjeke u 2017. godini. Usprkos navedenom porastu, prosječni tržišni prinosi na navedene obveznice u 2018. godini bili su znatno niži od njihovih vrijednosti prije uvođenja kvantitativnih olakšica ECB-a početkom 2015. godine.

Usprkos nestabilnosti tržišnih prinosa i povećanja kreditnog rizika, porast tržišnih prinosa nije doprinio povećanju prosječne ponderirane neto kamatne stope (PPnKS), jer je CBBiH početkom 2017. godine znatno smanjila izloženost financijskim rizicima, naročito kreditnom riziku, što je rezultiralo smanjenjem profitabilnosti, tako da je PPnKS u 2018. godini (0,16%) nešto niža od vrijednosti u 2016. i 2017. godini (tablica 2.2).

CBBiH upravlja deviznim pričuvama polazeći prvenstveno od načela sigurnosti i likvidnosti investiranja, u skladu sa Zakonom o CBBiH i odgovarajućim internim aktima (investicijskim smjernicama, strateškom alokacijom aktive i pravilima i parametrima rizika). S obzirom da prema članku 34. Zakona o CBBiH nije moguće investirati više od 50% ukupnog nesmanjenog kapitala i rezervi u druge valute osim EUR, CBBiH više od 95% deviznih rezervi investira u financijske instrumente denominirane u EUR. CBBiH, stoga mora prihvaćati negativne i niske tržišne prinose na državne dužničke vrijednosne papire i negativne kamatne stope na devizne depozite kod stranih banaka, što implicira niže neto prihode od investiranja sredstava deviznih pričuva.

Odluke o upravljanju i investiranju deviznih pričuva donose se na tri nivoa u okviru organizacije CBBiH: strateškom – Upravno vijeće; taktičkom – Investicijski komitet, te operativnom – nadležna odjeljenja Sektora za monetarne operacije, upravljanje deviznim pričuvama i

²⁴ Nestabilnosti na financijskim tržištima, uz povremene epizode rasta tržišnih prinosa, još uvijek traju, a povećane su nakon političkih turbulencija u Italiji i Francuskoj i neizvjesnosti u vezi s korekcijom fiskalnih projekcija Italije za 2019. godinu te sumnji u održivost njezinog vanjskog duga. Navedene nestabilnosti tržišnih prinosa, zbog kratkih razdoblja snažnog rasta, uvjetovala su navedeni porast prosječnih prinosa na državne obveznice u 2018. godini.

gotovinom. Upravno vijeće utvrđuje investicijske smjernice, kojim se definiraju maksimalna tolerancija na rizik, optimalna kombinacija (engl. *trade-off*) između rizika i povrata, strateška alokacija aktive, investicijska ograničenja, investicijsko razdoblje i referentnu vrijednost (engl. *benchmark*) za ocjenu performansi. Investicijski komitet djeluje u okviru obvezujućih zakonskih ograničenja i investicijskih smjernica usvojenih od strane Upravnog odbora pri pripremi pravila i parametara rizika u vezi s ulaganjem deviznih pričuva. Odlučivanje i odgovornost za svakodnevno upravljanje deviznim pričuvama je na operativnom nivou, koji djeluje u skladu sa smjernicama i pravilima i parametrima rizika.

U procesu upravljanja deviznim pričuvama tijekom 2018. godine kontinuirano su razmatrane dostupne informacije s relevantnih tržišta novca i kapitala u eurozoni i svijetu, kao i dostupne prognoze, koje bi mogle utjecati na investiranje deviznih pričuva u tekućoj godini, ali i u narednom razdoblju. Također su analizirane mogućnosti i modaliteti politike investiranja i upravljanja deviznim pričuvama CBBiH i inicirane odgovarajuće promjene politike investiranja u cilju prilagođavanja tržišnim uvjetima u eurozoni. Dodatno, kontinuirano su analizirane informacije u vezi s kretanjem prinosa na financijskim tržištima na kojima se vrši investiranje deviznih pričuva, kao i informacije vezane za rejtinge i no banaka kod kojih CBBiH ima oročene depozite i sredstva na tekućem računu i države koje su izdavaoci vrijednosnih papira zastupljenih u portfelju deviznih pričuva CBBiH.

Portfelj deviznih pričuva izložen je prvenstveno financijskim rizicima, i to: kamatnom riziku, kreditnom riziku, riziku likvidnosti, te deviznom riziku. CBBiH ograničava izloženost kreditnom riziku, ulaganjem prvenstveno u obveznice odabranih država eurozone te plasiranjem depozita u odabrane centralne banke u eurozoni, odabrane poslovne i no banke, uz uvjet da zadovoljavaju standarde podobnosti ugovorne strane, te u Banku za međunarodna poravnanja (engl. Bank for International Settlements, BIS). Osnovno načelo u upravljanju kreditnim rizikom predstavlja odgovarajući kriterij odabira ugovornih strana i dužničkih vrijednosnih papira s fiksnim prihodom te izbjegavanje prevelike koncentracije izloženosti kreditnom riziku prema pojedinoj ugovornoj strani. Navedeni standardi i ograničenja se preispituju i po potrebi ažuriraju, pri čemu se vodi računa o zvaničnim ocjenama vodećih svjetskih rejting-agencija, kao i o pokazateljima dobivenim primjenom internih metoda za procjenu kreditnog rizika. Kamatni rizik, odnosno rizik smanjenja vrijednosti portfelja deviznih pričuva zbog nepoželjnih kretanja kamatnih stopa, kontrolira se primjenom tzv. referentnog portfelja (engl. Benchmark portfolio), kao i reguliranjem dužine trajanja (engl. *Duration*)

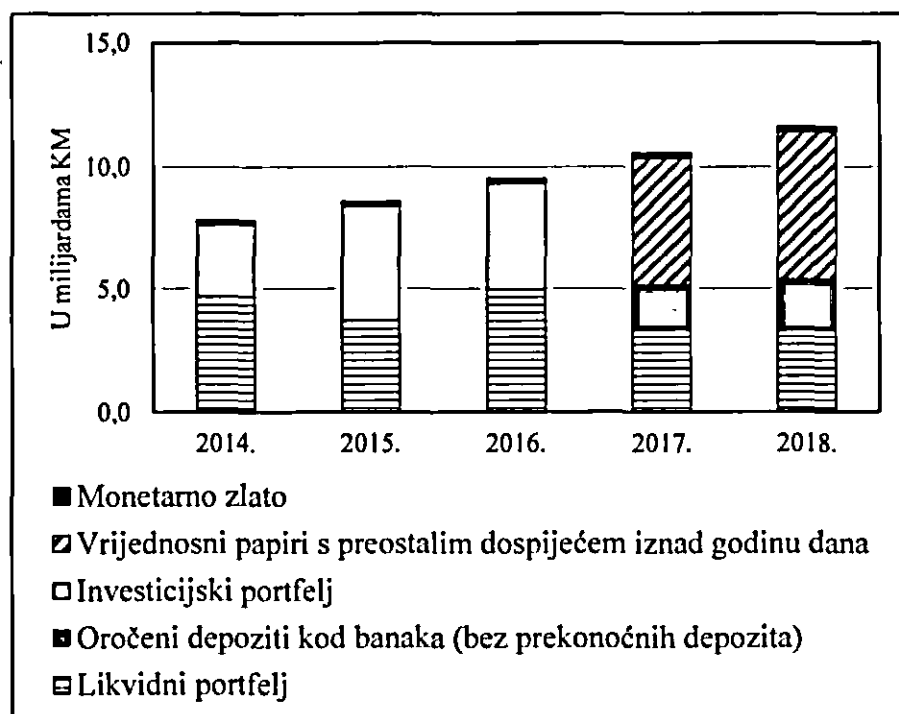
ukupnog portfelja deviznih pričuva. Devizni rizik predstavlja rizik promjene vrijednosti devizne aktive i pasive zbog promjene valutnih tečajeva u kojima se drže devizne pričuve u odnosu na domaću valutu. Upravljanje deviznim rizikom provodi se prvenstveno kroz usklađivanje valutne strukture aktive i pasive CBBiH.

Instrumenti kojima se osigurava dnevna likvidnost su prekonoćni depoziti i sredstva na tekućim računima kod centralnih banaka zemalja eurozone, BIS-a i poslovnih ino banaka koje zadovoljavaju kriterije kreditnog rizika te dospijevajuća sredstva po svim instrumentima. Strukturu deviznih pričuva na kraju 2018. godine (grafikon 2.8) činili su: oročeni depoziti kod banaka (bez prekonoćnih depozita), sa sudjelovanjem od 18,22%; likvidni portfelj, sa sudjelovanjem od 28,36%; portfelj vrijednosnih papira kojima je do dospijeca ostalo više od godinu dana, sa sudjelovanjem od 51,61%, te zlato, sa sudjelovanjem od 1,81%. Sudjelovanje likvidnog portfelja smanjilo se na 28,36% s prošlogodišnjih 31,45% ukupnih deviznih pričuva. Na kraju 2018. godine likvidni portfelj su činili: tekući računi kod banaka (6,84% ukupnih deviznih pričuva); gotovina u trezoru CBBiH (2,36% ukupnih deviznih pričuva); specijalna prava vučenja MMF-a (0,02% ukupnih deviznih pričuva) te vrijednosni papiri kojima je do dospijeca preostalo godinu dana i manje (19,14% ukupnih deviznih pričuva). Vrijednosni papiri kojima je do dospijeca preostalo godinu dana i manje, kao najveća stavka likvidnog portfelja, iznosili su 2,22 milijarde KM na kraju 2018. godine. Tekući računi kod banaka, kao druga najveća stavka likvidnog portfelja, na kraju 2018. godine iznosili su 796 milijuna KM.

Vrijednosni papiri s fiksnim prihodom, iskazani po tržišnoj vrijednosti, na kraju 2018. godine činili su 70,75% ukupnih deviznih pričuva, što je za 34 b.p. više u odnosu na kraj 2017. godine. S ciljem zaštite od kreditnog rizika, vrši se investiranje u HoV/VP odabranih europskih zemalja, uz ograničenja maksimalnog sudjelovanja dužničkih instrumenata za svaku pojedinu zemlju.

Sredstva deponirana kod nerezidentnih banaka na kraju 2018. godine zabilježila su porast na godišnjoj razini od 215,31 milijun KM (7,98%), dok su sredstva investirana u vrijednosne papire s fiksnim prihodom povećana za 751,58 milijuna KM (10,06%).

Grafikon 2.8: Struktura investiranja deviznih pričuva CBBiH

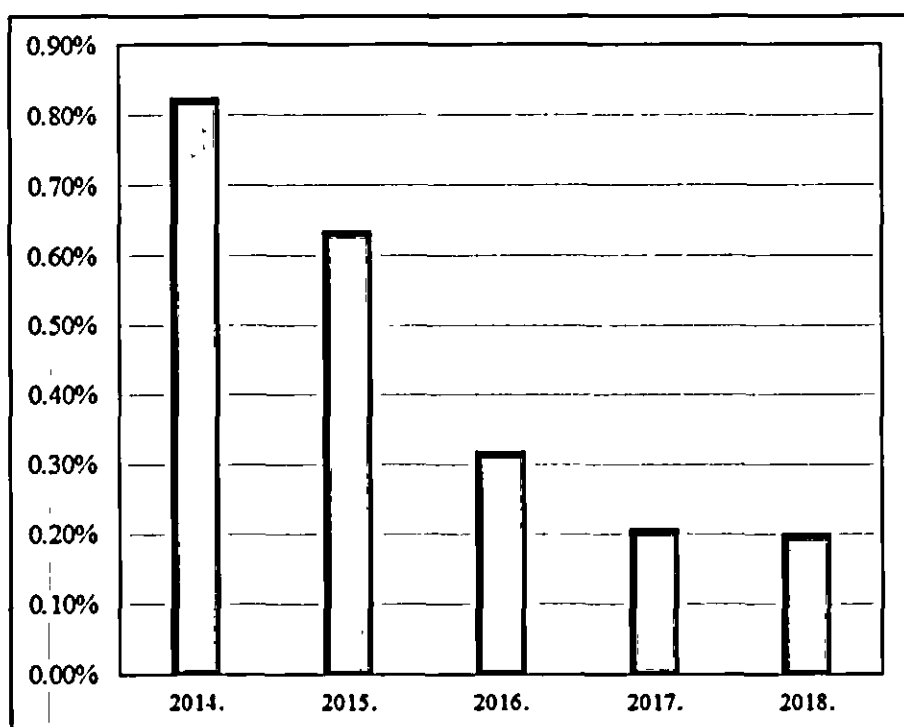
Izvor: CBBiH. Napomena: Investicijski portfelj bio je izvještajna kategorija do kraja 2016. godine i sadržavao je vrijednosne papire AFS s dospeljem dužim od jedne godine te cijeli HTM portfelj.

Kombinirani neto učinak na bilancu uspjeha svih ulaganja deviznih sredstava CBBiH u konvertibilnu stranu valutu i monetarno zlato (neto monetarni devizni prihodi) iznosi 22,28 milijuna KM, a izražen efektivnom stopom prinosa²⁵ za razdoblje 1. 1. – 31. 12. 2018. iznosi 0,20% (grafikon 2.9). Relativno niske ostvarene stope povrata na ulaganja u konvertibilnu stranu valutu posljedica su: niskih i/ili negativnih stopa prinosa na vrijednosne papire; negativnih kamatnih stopa na kratkoročne depozite u eurima, koje su tijekom 2018. godine prevladavale na financijskim tržištima, i zaokreta u politici investiranja deviznih pričuva u

²⁵ Efektivna stopa prinosa izračunata je tako da su ukupni neto učinci investiranja sredstava deviznih pričuva (u zlato i u konvertibilnu stranu valutu) podijeljeni s prosječnim stanjem deviznih pričuva u promatranom razdoblju. Pri izračunavanju ukupnih neto učinaka investiranja sredstava deviznih pričuva u obzir su uzeti svi neto prihodi od kamate na vrijednosne papire i depozite, kao i realizirani neto kapitalni dobitci/gubitci uslijed prodaje vrijednosnih papira iz portfelja deviznih pričuva CBBiH.

smislu smanjenja izloženosti prema zemljama periferije eurozone, koje imaju znatno više stope prinosa na instrumente javnog duga od prosjeka eurozone.

Grafikon 2.9: Prosječne godišnje stope prinosa na devizne pričuve CBBiH

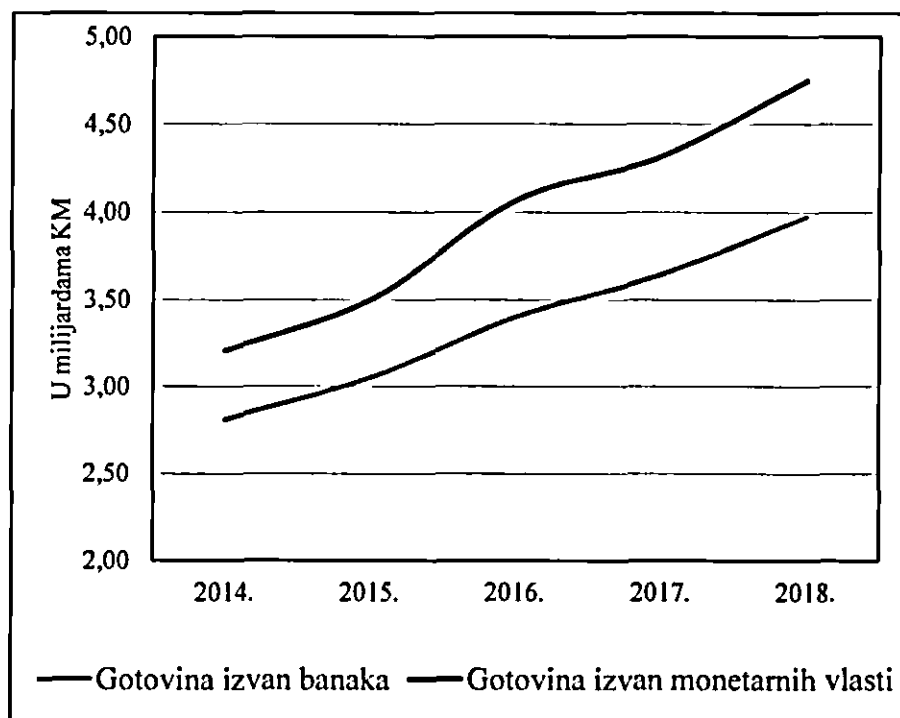

Izvor: CBBiH

2.4 Upravljanje gotovim novcem

Na dan 31. 12. 2018. godine stanje gotovog novca u optjecaju (izvan banaka) iznosilo je 3,98 milijardi KM (grafikon 2.10), što je za 9,03% više u odnosu na 2017. godinu. Time je nastavljen trend rasta iz prethodnih godina. Rast potražnje za gotovinom od strane banaka i dalje je, prvenstveno, rezultat uvećanih zahtjeva klijenata za gotovim novcem. Ovo potkrepljuju i podatci o kartičnom poslovanju, koji ukazuju na još uvijek izraženu preferenciju stanovništva ka gotovinskom plaćanju. Naime, od ukupne vrijednosti transakcija realiziranih upotrebom kartica u zemlji u iznosu od 10,29 milijardi KM putem bankomata podignuto je gotovine u iznosu od 7,17 milijardi KM (69,65% vrijednosti). Dodatnu potražnju za gotovinom potiču i iznimno niske kamatne stope na depozite, naročito na kratak rok, što minimizira oportunitetni trošak držanja gotovine. U 2018. godini zabilježen je nastavak rasta KM u trezorima banaka, što je djelomice i posljedica primjene negativne naknade na sredstva iznad obvezne pričuve.

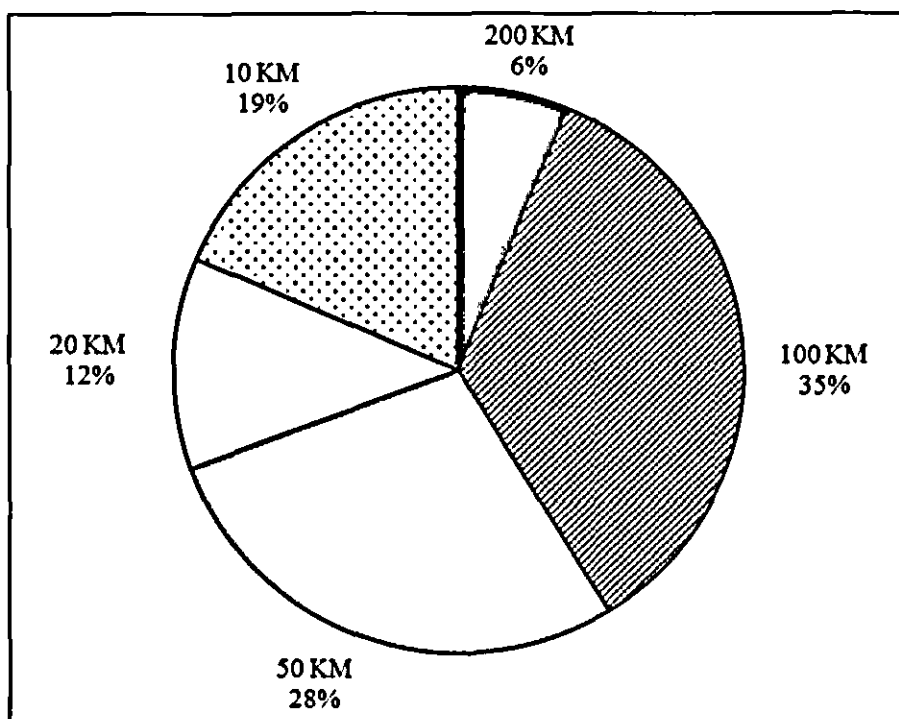
Grafikon 2.10: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka

Izvor: Tablica 40

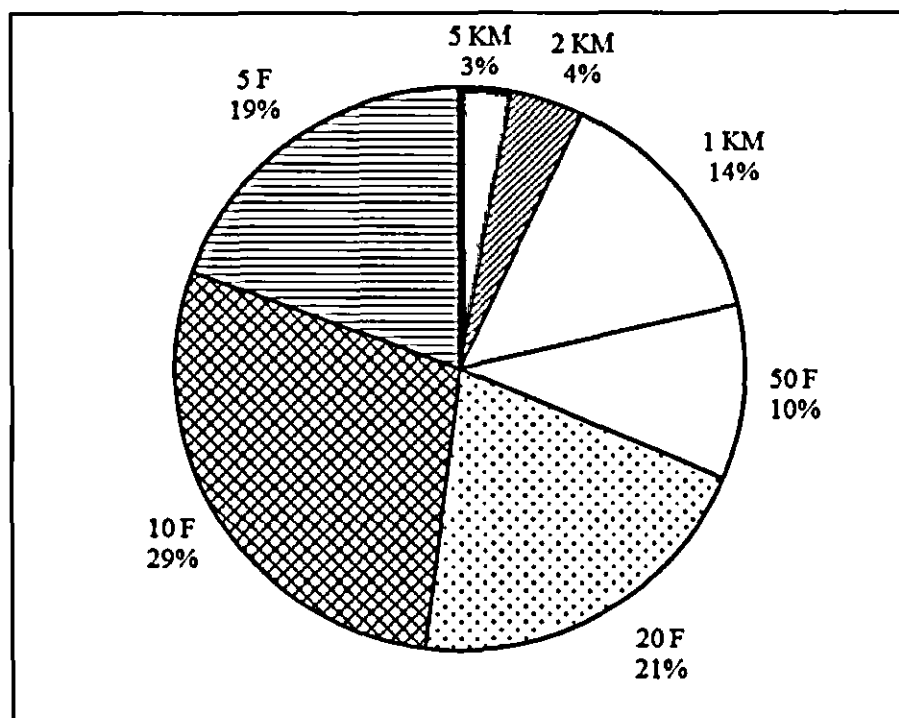
Izvan CBBiH, na kraju 2018. godine bilo je 69,4 milijuna novčanica KM i 363,7 milijuna kovanica KM, ukupne vrijednosti 4,75 milijardi KM, što je za 10,0% više u odnosu na 2017. godinu. U pogledu apoenske strukture novca izvan CBBiH, najzastupljenije su bile novčanice od 100 KM i 50 KM, a kod kovanica apoen 10 F (grafikoni 2.11 i 2.12).

Grafikon 2.11: Apoenska struktura novčanica

Izvor: CBBiH

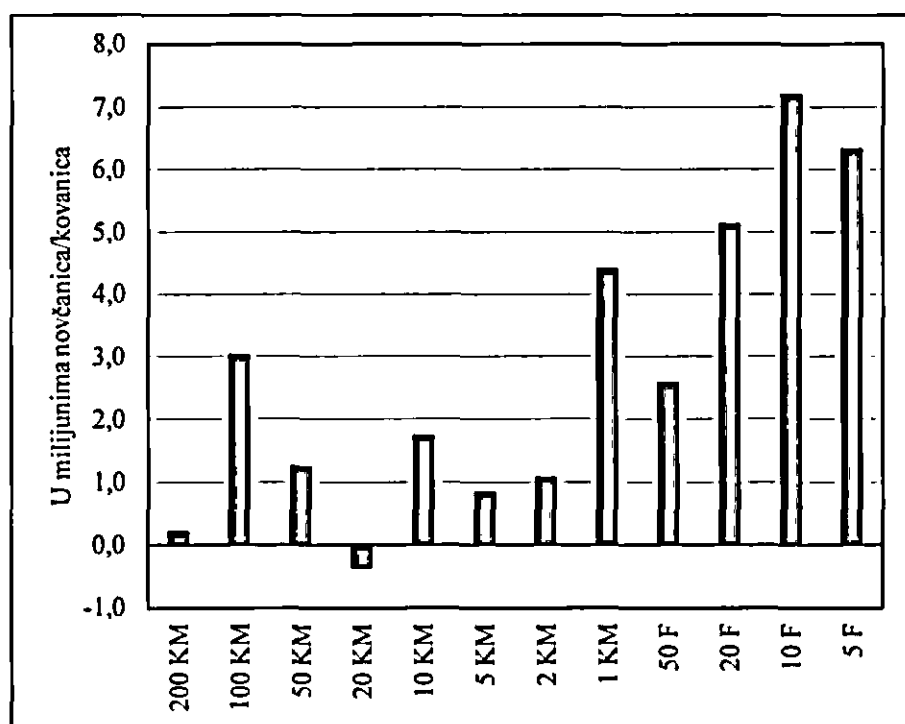
Grafikon 2.12: Apoenska struktura kovanica

Izvor: CBBiH

U odnosu na 2017. godinu, broj novčanica izvan CBBiH povećan je za 5,9 milijuna komada (9,2%), ukupne vrijednosti 417,1 milijun KM (grafikon 2.12). Količina kovanica izvan CBBiH je u istom razdoblju povećana za 27,6 milijuna komada (8,2%), ukupne vrijednosti 14,2 milijuna KM (grafikon 2.13).

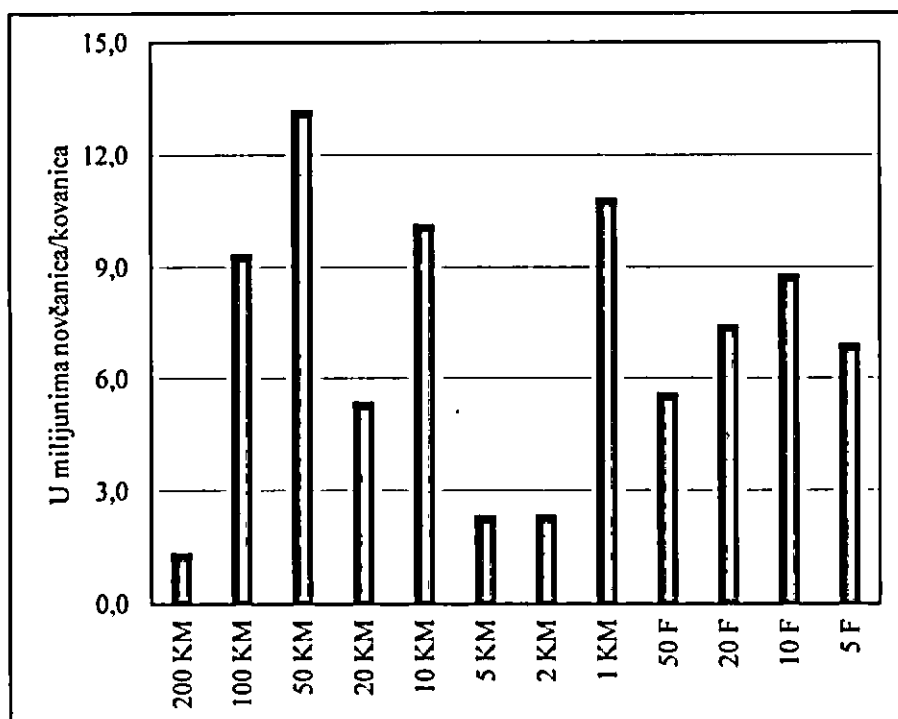
Grafikon 2.13: Promjena u broju novčanica i kovanica, po apoenima, u odnosu na 2017. godinu

Izvor: CBBiH

Opskrba komercijalnih banaka gotovim novcem vrši se putem trezora glavnih jedinica i podružnica CBBiH, lociranih u Sarajevu, Banjoj Luci, Mostaru i Brčkom, uz striktno poštivanje aranžmana valutnog odbora. Tijekom 2018. godine komercijalnim bankama je izdano 39,4 milijuna komada novčanica i 44,3 milijuna komada kovanica, ukupne vrijednosti 2,10 milijardi KM (grafikon 2.14).

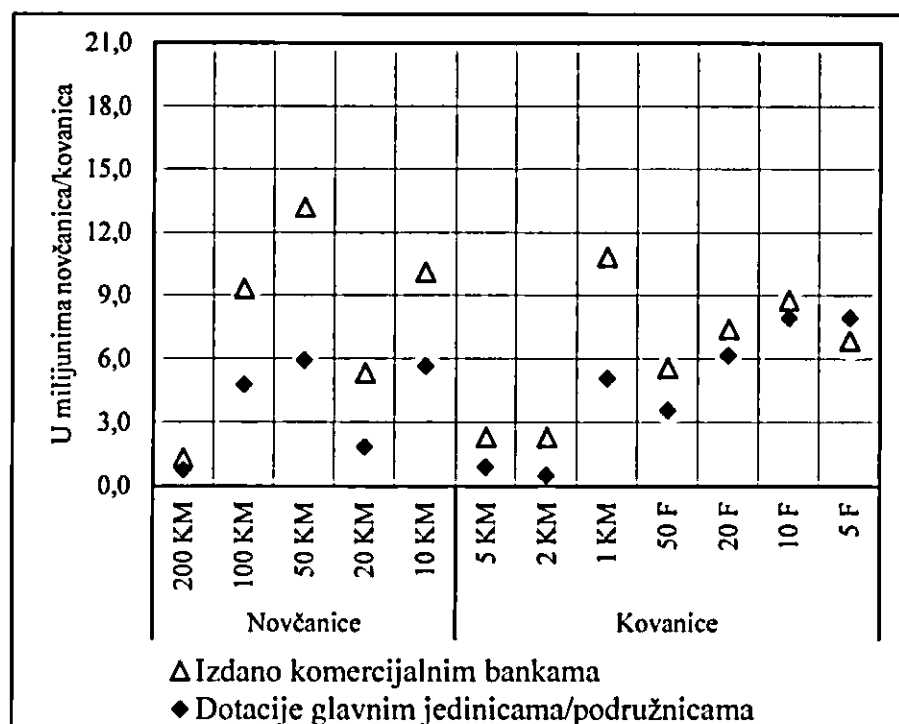
Grafikon 2.14: Novčanice i kovanice izdane u 2018. godini, prema apoenima

Izvor: CBBiH

U istom razdoblju je iz Odjeljenja trezora CU glavnim jedinicama i Podružnici Brčko izdano (dotacije) 19,1 milijun komada novčanica i 32,3 milijuna komada kovanica, ukupne vrijednosti 1,04 milijarde KM. Grafikon 2.15 implicira da je CBBiH vodila računa o potraživanjima komercijalnih banaka za gotovim novcem u odgovarajućoj apoenskoj strukturi. Pošto komercijalne banke vrše i značajan povrat gotovog novca u trezore CBBiH, dotacije glavnim jedinicama / podružnicama CBBiH su, u pravilu, znatno manje.

Grafikon 2.15: Izlazi gotovog novca (KM) u 2018. godini

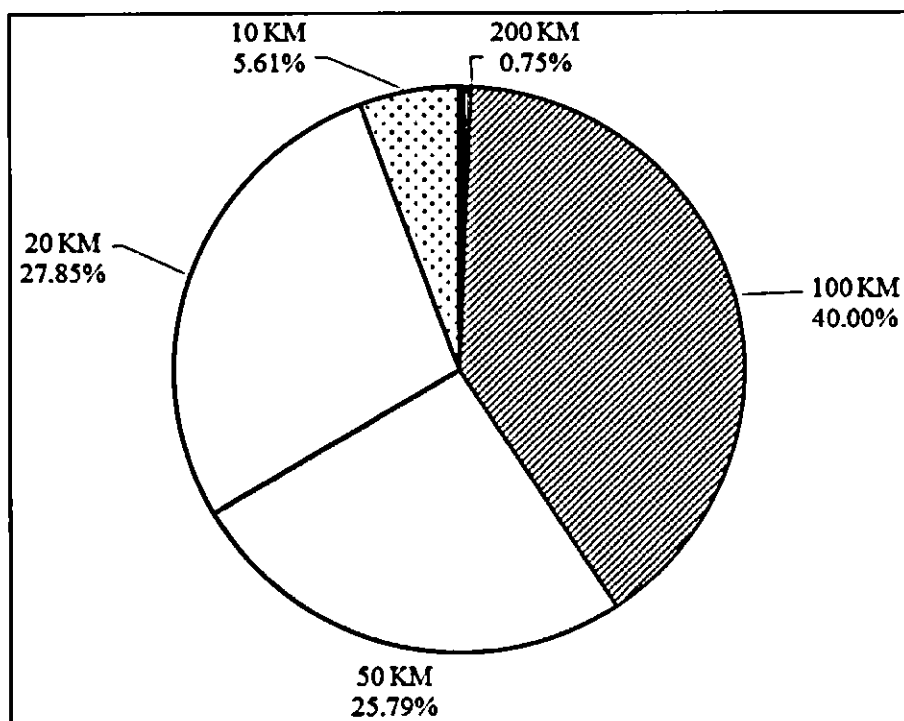

Izvor: CBBiH

CBBiH vrši kontinuirano povlačenje novčanica nepodobnih za optjecaj, koje se uništavaju u skladu s važećim propisima. Povlačenjem nepodobnih novčanica i puštanjem u optjecaj novčanica nove serije CBBiH održava zadovoljavajuću kvalitetu novca u optjecaju. U 2018. godini uništeno je 10,5 milijuna komada novčanica i 6.164 kovanice nepodobnih za optjecaj, ukupne vrijednosti 392,2 milijuna KM. Broj zamijenjenih novčanica u 2018. godini bio je u visini 15,1% od ukupnog broja novčanica KM izvan CBBiH na kraju 2018. godine.

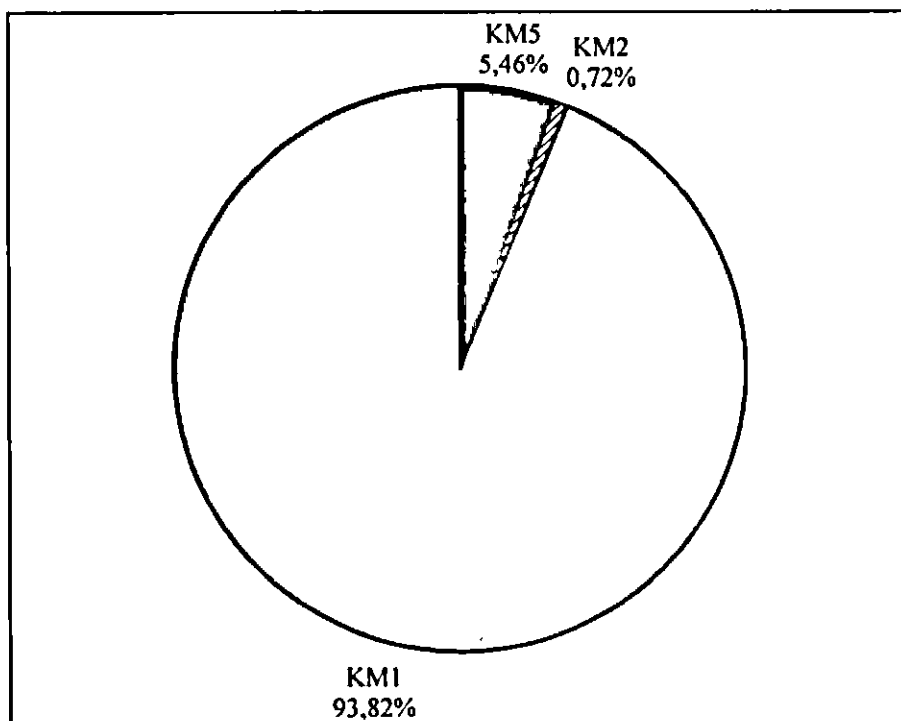
U 2018. godini u CBBiH registrirano je 535 krivotvorenih novčanica konvertibilne marke, što je za 22,6% manje u odnosu na 2017. godinu. Krivotvorenih kovanica konvertibilne marke registrirano je 1.538 komada, što je za 33,2% manje u odnosu na 2017. godinu. Prema apoenskoj strukturi, najviše krivotvorenih novčanica bilo je u apoenu od 100 KM (grafikon 2.16), a krivotvorenih kovanica u apoenu od 1 KM (grafikon 2.17).

Grafikon 2.16: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2018. godini

Izvor: CBBiH

Grafikon 2.17: Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2018. godini

Izvor: CBBiH

2.5 Održavanje platnih sustava

Zakonsku obvezu održavanja odgovarajućih platnih i obračunskih sustava CBBiH ispunila je i u 2018. godini: platni promet u zemlji odvijao se neometano, kroz sustave žiro-kliringa i bruto poravnanja u realnom vremenu (RTGS); održavani su Centralni registar kredita (CRK) i Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata (JRRPS); a obavljan je i međunarodni kliring plaćanja s inozemstvom.

U 2018. godini zabilježen je pad i broja i vrijednosti ukupnih transakcija u platnom prometu (tablica 2.3) u odnosu na prethodnu godinu, uslijed pada vrijednosti i broja unutarbankarskih transakcija. U odnosu na 2017. godinu, zabilježen je rast i broja i vrijednosti međubankarskih transakcija kroz sustave žiro-kliringa i RTGS-a (tablica 20 u Statističkom dodatku). Kao i u ranijim razdobljima, većina transakcija u međubankarskom platnom prometu obavlja se u manjem broju banaka; preko pet banaka obavljeno je 50,99% ukupne vrijednosti i 52,62% ukupnog broja transakcija u platnom prometu u 2018. godini.

Tablica 2.3. Platni promet preko komercijalnih banaka

	Međubankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Unutarbankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Ukupno	Promjena u odnosu na prethodnu godinu
Broj, u milijunima						
2014	37.9	6.0%	59.7	2.6%	97.7	3.9%
2015	39.1	3.0%	63.2	5.8%	102.3	4.7%
2016	40.0	2.3%	63.7	0.8%	103.7	1.4%
2017	41.1	2.8%	68.4	7.4%	109.5	5.6%
2018	42.3	3.0%	58.8	-14.0%	101.2	-7.6%
Vrijednost, u milijardama KM						
2014	87.86	14.7%	87.84	3.4%	175.70	8.7%
2015	85.11	-3.1%	99.69	13.5%	184.80	5.2%
2016	88.38	3.8%	92.74	-7.0%	181.12	-2.0%
2017	96.24	8.9%	117.10	26.3%	219.77	17.8%
2018	102.67	6.7%	115.44	-1.4%	218.11	-0.8%

Izvor: CBBiH

Kartično plaćanje zabilježilo je znatan porast u odnosu na 2017. godinu (tablica 2.4). Od ukupnog povećanja prometa na ATM uređajima (engl. Automated teller machine) u odnosu na 2017. godinu (410,5 milijuna KM; tablica 2.4), 58,9% odnosi se na promet karticama izdanim u BiH (tablica 2.5). Za razliku od 2017. godine, godišnji porast prometa na POS terminalima (engl. Point of sale – mjesto prodaje) po karticama izdanim u BiH znatno je veći od porasta

prometa po karticama izdanim izvan BiH. Od 365,1 milijun KM (tablica 2.4) povećanja prometa na POS terminalima u odnosu na 2017. godinu, 271,1 milijun KM (74,3%) odnosi se na godišnji porast prometa karticama izdanim u BiH.

Tablica 2.4. Pregled prometa karticama na ATM i POS uređajima

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
POS, u milijardama KM	1.83	1.96	2.55	2.76	3.12
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	-19.3%	7.0%	30.2%	8.2%	13.2%
ATM, u milijardama KM	5.35	5.71	6.24	6.75	7.16
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	8.7%	6.7%	4.9%	8.2%	6.1%
Ukupno, u milijardama KM	7.18	7.66	8.79	9.51	10.29
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	-0.1%	6.8%	11.3%	8.2%	8.2%

Izvor: CBBiH

Tablica 2.5. Realizirane vrijednosti po karticama na načelu rezidentnosti

Godina	Podizanje gotovine		Kupovina roba i usluga na POS terminalima	Ukupno
	Bankomati	POS terminali		
Realizirane vrijednosti inozemnih kartica u BiH, u milijunima KM				
2014	807.9	70.9	266.1	1,144.9
2015	911.9	61.3	327.8	1,300.9
2016	995.4	79.6	394.7	1,469.7
2017	1,177.9	35.0	527.3	1,740.2
2018	1,346.7	43.7	650.2	2,040.6
Realizirane vrijednosti u inozemstvu kartica izdanih u BiH, u milijunima KM				
2014	140.5	1.7	232.6	374.9
2015	145.3	8.0	277.5	430.8
2016	155.5	1.9	336.2	493.7
2017	147.4	1.7	380.3	529.5
2018	146.7	2.0	474.0	622.7

Izvor: CBBiH

Od 2018. godine, najzastupljeniji brend kartica u BiH je Mastercard (tablica 2.6). Daleko najveći broj izdanih kartica su i dalje debitne kartice, čije je sudjelovanje iznosilo 81,5% u 2018. godini.

Tablica 2.6. Zastupljenost kartica prema brendovima

Godina	Visa	Mastercard	American	BamCard	Diners	Ukupno
2014.	1,268,252	645,879	6,570	11,200	453	1,932,354
2015.	1,253,784	742,265	6,913	10,094	163	2,013,219
2016.	1,124,181	898,914	7,471	11,714	0	2,042,280
2017.	1,001,137	983,194	7,246	9,844	3,792	2,005,213
2018.	870,018	1,252,486	7,123	10,369	13,350	2,153,346

Izvor: CBBiH

U 2018. godini instaliran je 781 novi ATM i POS terminal. Od ukupno 29.821 uređaja za kartično plaćanje i podizanje gotovine 1.582 bili su bankomati (+43 u odnosu na 2017. godinu), 27.481 su POS terminali za trgovinu (+808 u odnosu na 2017. godinu), a 758 uređaja bili su POS terminal za gotovinu (-27 u odnosu na 2017. godinu). I dalje je prisutan naglašen trend rasta broja korisnika internet bankarstva ili neke vrste elektroničkog bankarstva, posebno u segmentu stanovništvu. U odnosu na 2017. godinu, broj korisnika e-bankarstva porastao je za preko 176000 klijenata (36,0%), te je u 2018. godini gotovo svaka treća kartica izdana u BiH bila korištena, između ostalog, i za usluge e-bankarstva.

CBBiH doprinosila je financijskoj stabilnosti i održavajući Centralni registar kredita (CRK), koji je tijekom 2018. godine, na dnevnoj osnovi, podacima ažuriralo dvadeset šest banaka (dvadeset tri banke s dozvolom za rad, dvije banke koje su u likvidaciji i još uvijek imaju aktivna potraživanja te Razvojna banka FBiH), trideset mikrokreditnih organizacija te devetnaest lizing kompanija i ostalih institucija. U odnosu na 2017. godinu, broj pristupnih točaka povećan je za čak 205, na broj od 1.530. Promjena u broju pristupnih točaka najviše je uzrokovana povećanjem broja u poslovnim bankama, koje su sa 1.364 pristupna mjesta (184 više nego u 2017. godini) i dalje daleko najznačajniji korisnici informacija pohranjenih u CRK.

U JRRPS na kraju 2018. godine bili su pohranjeni podatci o 672.897 računa, od čega 234.692 aktivna, 92.699 blokiranih i 345.506 ugašenih i neaktivnih računa. JRRPS pristupalo se sa 1.457 pristupnih točaka, koje je koristilo: dvadeset šest banaka, devetnaest mikrokreditnih organizacija, lizing kompanija i osiguravajućih kuća te pedeset dvije druge institucije. Organizacijske jedinice CBBiH u protekloj godini izdale su ukupno 10.176 izvoda iz JRRPS.

CBBiH je i u 2018. godini vršila međunarodni kliring plaćanja između BiH i srbijanskih banaka. Kroz sustav klirinškog načina obračuna međunarodnih plaćanja sa Srbijom plasirano je ukupno

10.853 naloga (+2,37% u odnosu na 2017. godinu), čija je vrijednost bila 224,1 milijun eura (+30,20% u odnosu na 2017. godinu).

2.6 Uloga fiskalnog agenta

Zakonom o CBBiH (članak 4.) i Zakonom o dugu, zaduživanju i garancijama BiH definirano je da CBBiH pruža bankarske usluge, tj. izvršava transakcije po nalogu Ministarstva financija i trezora BiH (MFT BiH) u vezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH i djeluje kao fiskalni agent za članstvo BiH u međunarodnim financijskim institucijama. U skladu s Ugovorom o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i MFT BiH, CBBiH je i tijekom 2018. godine izvršavala poslove bankara, depozitara, zastupnika pri plaćanju i fiskalnog agenta. Ova usluga je u 2018. godini obuhvaćala poslove platnog prometa u zemlji i inozemstvu, upravljanja depozitnim računima i konverzije sredstava u vezi s kreditima i donacijama po ugovorima koje je zaključilo Vijeće ministara BiH s međunarodnim financijskim institucijama, poslove koji su proizašli iz aranžmana i članstva BiH u međunarodnim financijskim institucijama te poslove servisiranja inozemnog duga. Zbog iznimno nepovoljnih uvjeta na međunarodnim financijskim tržištima tijekom 2018. godine, nisu vršeni poslovi investiranja deviznih sredstava po nalogu Ministarstva.

CBBiH pruža bankarske usluge i izvršava transakcije po nalogu MFT BiH u vezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH. Ministarstvo BiH nadležno je za provođenje procedura za zaduživanje i upravljanje državnim dugom, osigurava pokriće obveza u domaćoj valuti i vodi bazu podataka o vanjskom dugu BiH. Pored Zakona o CBBiH, uloga CBBiH i MFT BiH po poslovima servisiranja vanjskog duga BiH definirana je Zakonom o zaduživanju, dugu i garancijama BiH, Zakonom o financiranju institucija BiH, Zakonom o sustavu neizravnog oporezivanja u BiH i Zakonom o uplatama na Jedinostveni račun i raspodjeli prihoda.

Poslovi, zadatci, nadležnosti i međusobni odnosi između MFT BiH i CBBiH definirani su bilateralnim Ugovorom o servisiranju vanjskog duga BiH, koji su dvije institucije zaključile prvi put 2001. godine (posljednja verzija zaključena je 2013. godine). CBBiH je prema odredbama navedenog ugovora nadležna za:

- pravodobno osiguravanje potrebnih iznosa u stranim valutama za plaćanje dospjelih obveza,

- pravodobno i točno izvršenje plaćanja na osnovi naloga/instrukcija Ministarstva BiH,
- korespondenciju sa stranim bankama i kreditorima u vezi s plaćanjem obveza,
- izvješćivanje Ministarstva BiH o svim izvršenim transakcijama.

Sredstva potrebna za servisiranje vanjskog duga u domaćoj valuti osigurava MFT BiH od Uprave za indirektno/neizravno oporezivanje (UINO) i/ili izravnim uplatama krajnjih korisnika kredita. Godišnji plan sredstava potrebnih za servisiranje vanjskog duga sastavni je dio dokumenta „Proračun institucija BiH i međunarodnih obveza”, koji donosi Parlamentarna skupština BiH. U skladu sa zaključenim Ugovorom o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i UINO, a na osnovi Zakona o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda, tijekom 2018. godine nastavljeno je vođenje jedinstvenog računa UINO za prikupljanje prihoda od neizravnih poreza. Po ovom aranžmanu, komercijalne banke na dnevnoj osnovi transferiraju na račun za evidentiranje, držanje i raspodjelu prihoda UINO kod CBBiH sve prikupljene prihode, a potom se ti prihodi, po nalogu UINO, svakodnevno alociraju na više računa po različitim namjenama, u skladu sa zakonskom regulativom i nalogom UINO. Na osnovi Zakona o akcizama u 2018. godini je nastavljen proces prikupljanja sredstava uplaćenih po osnovi cestarina na račun UINO kod CBBiH, te rasporeda ovih sredstava po nalogu UINO prema entitetima i Brčko distriktu.

CBBiH je fiskalni agent i izvršava transakcije u vezi s članstvom i aranžmanima BiH u MMF-u od 2002. godine, na osnovi odluke Vijeća ministara BiH koja je zvanično objavljena u službenim glasilima BiH. Međusobni odnosi, nadležnosti i postupanje pet institucija u BiH (CBBiH, MFT BiH, Federalno ministarstvo financija, Ministarstvo financija Republike Srpske i UINO) o pitanju finansijskih aranžmana s MMF-om definirani su Memorandumom o razumijevanju (prvi je zaključen 2002. godine, a na snazi je onaj iz 2016. godine). CBBiH je depozitar za račune (gotovinske i vrijednosne papire) koje MMF drži kod fiskalnog agenta (obično su to centralne banke) svih članica u skladu sa Statutom (engl. Articles of Agreement) MMF-a. Da bi se izvršile transakcije odobrenja sredstava od MMF-a i plaćanja obveza prema MMF-u, CBBiH vodi namjenski depozitni račun za transakcije s MMF-om, s podračunima Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko distrikta. CBBiH izvršava transakcije s MMF-om nakon što nadležne institucije u BiH osiguraju puno pokriće u domaćoj valuti na spomenutom računu / podračunima. Kvota BiH, koja predstavlja uplaćeni i upisani

„kapital” svake zemlje članice u opći/generalni izvor sredstava MMF-a, iznosi 265,2 milijuna SDR.

U skladu sa Statutom Svjetske banke, CBBiH je depozitar za članice skupine Svjetske banke: IBRD, IDA i MIGA. Po nalogu navedenih članica, CBBiH izvršava transakcije kupoprodaje strane valute za domaću te plaćanja/transfere krajnjim korisnicima u domaćem platnom prometu.

CBBiH je i u 2018. godini, u skladu s Ugovorom zaključenim s Agencijom za osiguranje depozita BiH, obavljala poslove evidencije portfelja vrijednosnih papira ove institucije kojim, prema sporazumu Agencije za osiguranje depozita sa inozemnim portfelj menadžerom, upravlja eksterni portfelj menadžer.

Također, CBBiH je, u skladu sa zaključenim ugovorima, nastavila djelovati kao bankarski i fiskalni agent Agencije za bankarstvo FBiH, Agencije za bankarstvo RS-a, Brčko distrikta, Federalnog ministarstva financija, te za entitetske registre vrijednosnih papira. Usluga korištenja elektroničkim bankarstvom, uvedena 2011. godine s ciljem unapređenja i poboljšanja usluga bankarskog i fiskalnog agenta, pružana je i tijekom 2018. godine.

2.7 Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka

U sklopu statističkih aktivnosti u 2018. godini nastavljeno je redovito prikupljanje, obrada i publiciranje statističkih podataka iz tri šire oblasti (statistika monetarnog i financijskog sektora, statistika platne bilance te statistika vladinih financija i financijskih računa), koje su u nadležnosti CBBiH. Svi podatci stavljeni su na raspolaganje javnosti u predviđenim rokovima, i na osnovi njih je bilo moguće na pouzdan način pratiti i procjenjivati makroekonomsku i financijsku situaciju u BiH. Tijekom godine poduzeti su dodatni napor na proširivanju statistike i unapređenju dostupnosti podataka.

U metodološkom smislu se u najvećoj mogućoj mjeri vodimo važećim međunarodnim metodologijama i standardima kompilacije. Na osnovi njih CBBiH je u mogućnosti da proizvede sveobuhvatne, kvalitetne i pravodobne statističke pokazatelje, koji su međunarodno usporedivi. Korisnici podataka su domaće vladine institucije, akademska zajednica, poslovna zajednica, međunarodne organizacije i šira javnost. Svi oni na ovim podacima baziraju svoja praćenja ekonomskih i financijskih kretanja i planiranje ekonomskih politika.

Statistička produkcija započinje s prikupljanjem različitih vrsta izvornih podataka: administrativni podatci javnih institucija, podatci dobiveni iz izravnog prikupljanja od mnogobrojnih izvještajnih jedinica (poduzeća i banke), podatci iz drugih statističkih institucija. Kvaliteta statistike umnogome ovisi o izvornim podacima, te je potrebno mnogo analize i komunikacija s izvorima podataka da bi se osigurala potrebna kvaliteta.

Na međunarodnom planu kontinuirano se ulažu naponi putem sudjelovanja u forumima (Pododbor EK – BiH, radne skupine Eurostata, ECB-a, Komitet za statistiku Banke za međunarodna poravnanja (BIS), forumi u zemljama iz regiona) da pratimo trendove i usklađujemo praksu. U sklopu međunarodnih obveza, CBBiH redovito dostavlja opsežne setove statističkih podataka (MMF, Svjetska banka, ECB, Europska banka za obnovu i razvoj /EBRD/, UNCTAD, Eurostat, BIS, Statistički odjel UN-a). Naročito naglašena razmjena informacija realizira se s Eurostatom, jer CBBiH redovito izvješćuje u okviru Monitoringa usklađenosti (SIMS) sa statističkim zahtjevima EU te godišnjeg (dvokružna) prikupljanja podataka za zemlje u procesu proširivanja. Na taj način ispunjavaju se obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Više projekata tehničke pomoći bilo je usmjereno na podizanje kvalitete i usklađivanje s međunarodnim standardima u oblasti statistike. Implementacija višekorisničkog IPA 2015 programa tehničke pomoći je za CBBiH bila fokusirana na tri oblasti (statistika vladinih financija –dogradnja i prilagodba ESA 2010 i EDP-a, međunarodna trgovina uslugama – pripreme za redovitu transmisiju i MIP pokazatelji makroekonomskih neravnoteža – razvijanje dodatnih pokazatelja). Nastavljena je realizacija trogodišnjeg projekta (koji financira švicarska agencija SECO, a implementira MMF) koji će zemljama naše regije pomoći na uspostavljanju statistike vladinih financija usklađenih sa ESA 2010 i EDP-om. Osim redovitih tehničkih misija, CBBiH je sudjelovala u organizaciji Radionice o načinima fiskalnog izvješćivanja u FBiH. Od početka 2018. godine započeo je IPA 2015 *Twining* projekt, u okviru kojeg CBBiH radi na uspostavi Izvješća o kvaliteti za statistiku platne bilance i uvođenju tromjesečne statistike međunarodne investicijske pozicije. Partnerske institucije iz Danske i Finske pomogle su da se naprave značajni pomaci, što će biti zaokruženo u drugoj godini implementacije. MMF je pružao tehničku pomoć kroz dvije misije u 2018. godini. Prvo je uspostavljena nova standardizirana web-stranica za diseminaciju podataka (NSDP), putem koje je poboljšan i moderniziran pristup domaćim statističkim podacima. Krajem godine napravljena je tehnička misija za monetarnu i finansijsku statistiku, putem koje je sagledan način za uspostavu

tromjesečne statistike ostalih finansijskih institucija i postepenu primjenu novog priručnika iz ove oblasti.

Tijekom 2018. godine pripremljeni su odgovori na dodatna pitanja za poglavlje 18 iz Upitnika EU te su usuglašavani s ostalim statističkim institucijama. Suradnja u okviru domaćeg statističkog sustava u BiH zahtijeva kontinuirano usuglašavanje i planiranje. Naročito je naglašena suradnja s Agencijom za statistiku BiH, kako kod strateškog planiranja i metodologije tako i u razmjeni podataka i dopunjavanju u radu.

CBBiH preuzela je obvezu da podupire rad drugih domaćih institucija i da za njih priprema dodatna statistička izvješća (Fiskalno vijeće BiH, Tajništvo CEFTA, Direkcija za ekonomsko planiranje, Agencija za promociju stranih investicija, Ministarstvo financija i trezora BiH, Ministarstvo za ekonomske odnose i regionalnu saradnju RS-a, Federalno ministarstvo trgovine FBiH).

2.8 Praćenje sustavnih rizika u finansijskom sustavu

CBBiH vrši funkciju praćenja finansijske stabilnosti, koja podrazumijeva pravodobno identificiranje ranjivosti u finansijskom sustavu zemlje. Cilj djelovanja CBBiH u ovom području jeste da se poboljša razumijevanje uzročno-posljedičnih veza između finansijskog sustava i makroekonomskog okruženja, upozore finansijske institucije i drugi sudionici na tržištu na postojeće rizike, pokrene dijalog o rizicima i poduzmu korektivne mjere kojima će se umanjiti posljedice materijalizacije rizika. Aktivnosti CBBiH na polju praćenja stabilnosti finansijskog sustava obuhvaćaju i specijaliziranu komunikaciju s relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama, kojom se osigurava kontinuitet procesa praćenja sustavnih rizika te komuniciranje u vezi s rizicima za finansijsku stabilnost sa širom javnošću. Doprinos očuvanju finansijske stabilnosti CBBiH daje u okviru članstva u Stalnom odboru za finansijsku stabilnost BiH, koji, pored guvernera CBBiH i direktora agencija za bankarstvo, čine i državni ministar financija i trezora, entitetski ministri financija te direktor Agencije za osiguranje depozita BiH.

CBBiH izvješćuje širu javnost o rizicima za finansijsku stabilnost putem redovite godišnje publikacije – Izvješća o finansijskoj stabilnosti, koje se od 2007. godine objavljuje na web-stranici CBBiH. Objavljivanjem Izvješća o finansijskoj stabilnosti CBBiH javnosti želi ukazati na posljedice dosadašnjih makroekonomskih trendova i trendova u finansijskom, prvenstveno

bankarskom sektoru, na rizike i iskušenja s kojima će se finansijski sustav suočiti u narednim razdobljima.

U 2018. godini CBBiH je nastavila aktivnosti na provođenju makroekonomskih testova na stres. Testovi na stres se u CBBiH rade tromjesečno i osnovni su alat za kvantifikaciju učinaka sustavnih rizika na bankarski sustav. Detaljni rezultati testova na stres dijele se s agencijama za bankarstvo, kojima se dostavlja i Izvješće o rezultatima testova na stres, u kojem se na deskriptivan način prezentiraju sustavni rizici i budući trendovi. O rezultatima testova na stres se putem odgovarajuće forme Izvješća o rezultatima testova na stres upoznaje i Stalni odbor za finansijsku stabilnost. Agregirani rezultati testova na stres s podacima s kraja godine objavljuju se u Izvješću o finansijskoj stabilnosti.

Kompilacija i objavljivanje seta osnovnih pokazatelja finansijskog zdravlja prema metodologiji MMF-a također je važan kanal komunikacije CBBiH sa širom javnošću. Pokazatelji finansijskog zdravlja objavljuju se tromjesečno na web-stranici CBBiH od polovice 2009. godine, a od rujna 2011. godine i na web-stranici MMF-a.

Tijekom 2018. godine nastavljena je suradnja sa ECB-om u vezi s izradom publikacije Europske centralne banke „Izvješće o finansijskoj stabilnosti za zemlje kandidate i potencijalne kandidate za članstvo u EU”, koja se ogleda u dostavljanju relevantnih podataka, informacija i pojašnjenja aktualnog stanja i trendova u domaćem finansijskom sektoru. Cilj ove publikacije jeste da doprinese boljem razumijevanju sustavnih rizika u regiji i pozicije BiH u odnosu na druge zemlje.

Kontinuirana razmjena informacija, mišljenja i iskustava s drugim relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama i nadogradnja postojećih analitičkih kapaciteta CBBiH na polju finansijske stabilnosti putem edukacije i programa tehničke pomoći osigurava usklađenost pristupa analiziranja sustavnog rizika s najboljim praksama i sadašnjim trendovima te pravodobnu identifikaciju sustavnih rizika. Na preporuku misije tehničke pomoći MMF-a „Prevencija kriznih situacija i nadzor nad sustavnim rizicima”, analitički okvir za praćenje sustavnih rizika u 2018. godini proširen je dvjema novim analizama, mapom makrofinancijskih rizika i mrežnom analizom prelijevanja sustavnih rizika u bankarskom sektoru BiH. Mapa makrofinancijskih rizika, koja predstavlja međunarodno prihvaćeni alat za praćenje razvoja, odnosno evoluciju cikličnih i strukturnih rizika u finansijskom sustavu, prilagođena je specifičnostima naše zemlje, te je izvršena ocjena razine makrofinancijskih rizika i promjene u makrofinancijskim rizicima u proteklom razdobljima. Svrha ove analize jeste procjena ključnih

makrofinancijskih rizika, koji mogu nastati u realnom, fiskalnom, vanjskom ili financijskom sektoru, ili kao rezultat njihove međusobne povezanosti u određenom trenutku, kao i procjena monetarnih i financijskih uvjeta i sklonosti ka riziku.

Uz tehničku pomoć u okviru projekta USAID FINRA, urađena je mrežna analiza prelijevanja sustavnih rizika u bankarskom sektoru BiH, s podacima s kraja 2017. godine, a svrha ove analize jeste procjena intenziteta potencijalnih šokova uslijed međusobne povezanosti, kao i prekogranične izloženosti domaćih komercijalnih banaka. Rezultati ovih analiza, u skraćenoj formi, dati su u Izvješću o financijskoj stabilnosti za 2017. godinu. Također, uz tehničku pomoć u okviru USAID FINRA projekta, tijekom 2018. godine, u suradnji s entitetskim agencijama za bankarstvo, započeli smo s unapređenjem okvira za provođenje makroekonomskih „top-down” stres testova. Cilj ovih unapređenja jeste metodološko prilagođavanje alata za provođenje testova na stres smjernicama EBA-e, kojima se vode i agencije za bankarstvo u kreiranju supervizorskih „bottom-up” stres testova, te proširenje vremenskog horizonta i uključivanje dodatnih ključnih rizika, kao što su tržišni rizik i rizik prelijevanja zaraze između banaka u testove na stres.

U 2018. godini CBBiH je obavljala poslove koordinacije djelatnosti agencija za bankarstvo, koji se odnose na aktivnosti entitetskih agencija za bankarstvo o pitanjima supervizije banaka, mikrokreditnih organizacija i društava za lizing i informiranje o stanju u ovim institucijama. Poslovi koordinacije uključivali su redovite sastanke s predstavnicima agencija za bankarstvo, u skladu sa Zakonom o CBBiH i Memorandumom o načelima koordinacije bankarske supervizije, suradnji i razmjeni podataka i informacija, što je rezultiralo uspostavljanjem jače koordinacije i proširenjem suradnje agencija i s drugim organizacijskim dijelovima CBBiH.

Informacije o stanju u bankarskom sektoru, mikrokreditnim organizacijama i društvima za lizing razmjenjivane su tromjesečno, a na sastancima koordinacije bankarske supervizije razmatrana su i pitanja koja se odnose na regulativu iz oblasti supervizije banaka i aktivnosti CBBiH te suradnju s agencijama za bankarstvo. Ostvarena je i kontinuirana suradnja s Agencijom za osiguranje BiH i s Udruženjem banaka BiH.

2.9 Suradnja s međunarodnim institucijama i rejting-agencijama

CBBiH je u 2018. godini, kao i prethodnih godina, nastavila s aktivnim doprinosom procesu pridruživanja Bosne i Hercegovine EU i ispunjavanjem obveza iz njezine nadležnosti

definiranih Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju. Važna aktivnost bila je priprema odgovora na dodatna pitanja Europske komisije (EC). Svrha dodatnih pitanja bila je pojašnjenje prethodno dostavljenih odgovora na pitanja iz Upitnika EC, njihova dopuna ili ažuriranje informacija. Sukladno zahtjevu i metodologiji EC te Odluci o sustavu koordinacije procesa europskih integracija u BiH, CBBiH je izvršila ažuriranje informacija i produženje vremenske pokrivenosti statističkih podataka u poglavljima Upitnika u kojima je sudjelovala kao nadležna institucija ili zainteresirana strana, čime je iznimno kompleksan i zahtjevan posao izrade odgovora na Upitnik EC završen.

Tijekom 2018. godine predstavnici CBBiH nastavili su s aktivnim doprinosom procesu europskih integracija BiH, putem izrade informacija, pripreme izvješća i podataka strukturiranih prema zahtjevima i metodologiji EC. U okviru SSP-a između EU i BiH, CBBiH je sudjelovala u radu i pripremila materijale iz svoje nadležnosti za sastanke Pododbora za ekonomska i financijska pitanja i statistiku i Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju. Dodatno, CBBiH je sudjelovala u redovitim godišnjim aktivnostima u sklopu izrade Programa ekonomskih reformi, uključujući proces konzultacija i dijaloga s EC i ECB-om kao dio ekonomskog i financijskog dijaloga EU. CBBiH je sudjelovala i na redovitom godišnjem ministarskom dijalogu o ekonomskoj politici u okviru Vijeća za ekonomska i financijska pitanja EU (ECOFIN).

EC je promijenila datum objavljivanja, te je Paket proširenja, odnosno skup dokumenata koje EC izdaje godišnje, a kojima se određuje okvir za pristupanje država kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja EU, umjesto u listopadu 2017. godine objavljen u travnju 2018. godine. Prvi put paralelno s Izvješćem o napretku, EC je objavila i godišnju ocjenu Programa ekonomskih reformi, naglašavajući ekonomske aspekte EU-integracije. Sva izvješća EU navode opredijeljenost aranžmanu valutnog odbora, kao faktoru stabilnosti. Istodobno, dane su i preporuke koje se odnose na CBBiH i zahtijevaju jačanje institucijskih, posebno analitičkih, kapaciteta kao i daljnje usklađivanje statistike sa EU i međunarodnim standardima.

U procesu usklađivanja praksi, standarda i politika sa standardima centralnog bankarstva EU, CBBiH je i protekle godine radila na jačanju institucijskih kapaciteta, u cilju unapređenja priprema za pristup u Europski sustav centralnih banaka (ESCB). Kontinuirana implementacija standarda EU u poslovanju CBBiH ostvaruje se vlastitim kapacitetima, korištenjem internim resursima, ali i kroz pristup IPA fondovima EU te bilateralnu i multilateralnu suradnju s drugim

centralnim bankama. Tijekom 2018. godine rađeno je na pripremi regionalnog, višedržavnog programa „Jačanje institucijskih kapaciteta centralnih banaka Zapadnog Balkana u cilju integracije u ESCB”, u sklopu makroprograma „Unapređenje ekonomskog upravljanja i konkurentnosti”, uz financijsku podršku Europske unije IPA II. Program će implementirati ESCB putem koordiniranog pristupa i predsjedavanja Deutsche Bundesbank. Program je nastavak ranijih uspješnih programa ESCB-a i namijenjen je zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima iz zapadnog Balkana koje su obuhvaćene Uredbom IPA.

Tijekom 2018. godine obavljene su pripreme za nastavak i drugu fazu Programa bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta centralnih banaka, koji financira Švicarsko tajništvo za ekonomske poslove (SECO), a implementira Institut za međunarodne i razvojne studije iz Ženeve. Druga faza Programa trajat će do 2022. godine. U pripremnom dijelu Programa izvršena je analiza potreba CBBiH te su definirana prioritetna, slična područja rada kao i u prvoj fazi, budući da je potrebno dodatno jačanje kapaciteta u cilju primjene rezultata postignutih u prvoj fazi Programa. Područja rada u sklopu Programa, u kojima će, putem prijenosa znanja, biti osigurano jačanje kapaciteta i postupna prilagodba CBBiH međunarodnim standardima i standardima EU su:

- analiza i implementiranje monetarne politike (upravljanje deviznim pričuvama i istraživački kapaciteti);
- makroekonomsko računovodstvo i statistika (pohranjivanje podataka i metodologije vremenskih serija);
- upravljanje ljudskim resursima;
- dodatno područje: unapređenje planova za kontinuitet poslovanja, naročito u pogledu sustava IT.

Program se realizira kroz sljedeće aktivnosti: i) misije tehničke pomoći i izgradnje kapaciteta u CBBiH; ii) programi posjeta Institutu i mentorstva (Research Coaching and Visiting Programmes), u cilju unapređenja istraživačkih kapaciteta i primijenjenih istraživanja; iii) konferencije u Švicarskoj i partnerskim zemljama, kao forum za promociju razmjene znanja, rezultata istraživanja i aktivnosti tehničke pomoći između kolega (peer-to-peer), akademske zajednice te vodećih međunarodnih eksperata i praktičara. Institut organizira godišnju

međunarodnu konferenciju u Ženevi, kao i regionalnu konferenciju u jednoj od partnerskih zemalja sudionika programa.

U organizaciji CBBiH, tijekom 2018. godine održane su misije međunarodnih rejting-agencija Standard&Poor's i Moody's Investors Services s relevantnim međunarodnim i domaćim institucijama u BiH, u cilju ocjene suverenog kreditnog rejtinga BiH. Glavne teme za razgovor prilikom utvrđivanja kreditnog rejtinga BiH su politička situacija, proračun, servisiranje vanjskog duga, odnosi s međunarodnim finansijskim institucijama i finansijska stabilnost. Tijekom 2018. godine obje međunarodne rejting-agencije koje je BiH angažirala u ocjeni suverenog kreditnog rejtinga potvrdile su prethodno utvrđen kreditni rejting, i to: agencija Standard&Poor's „B / sa stabilnim izgledima”, a agencija Moody's Investors Service „B3 / sa stabilnim izgledima”.

2.10 Proces interne revizije

Pravnu osnovu za obavljanje funkcije interne revizije predstavljaju: Zakon o CBBiH, Pravilnik o internoj reviziji u Centralnoj banci, Priručnik o radu interne revizije u Centralnoj banci i obvezujuće smjernice Međunarodnog okvira profesionalne prakse interne revizije. Pravilnikom o internoj reviziji u CBBiH regulirano je da glavni interni revizor podnosi godišnje izvješće o radu Ureda glavnog internog revizora (UGIR), koji razmatra Revizorski komitet, a usvaja UV CBBiH. Tijekom 2018. godine poslovne aktivnosti UGIR-a bile su usmjerene na izvršavanje dužnosti definiranih Zakonom o CBBiH i realizaciju poslova i zadataka utvrđenih Strateškim planom interne revizije za razdoblje 2018. – 2021. i Planom interne revizije za 2018. godinu.

U obavljanju svojih dužnosti UGIR ocjenjuje efektivnost i učinkovitost upravljačkih i kontrolnih mehanizama, dosljednost u provođenju pozitivnih zakona i propisa koji se odnose na CBBiH i svojom aktivnošću doprinosi unapređenju poslovanja, ostvarenju postavljenih strateških ciljeva i formuliranih planova, uspostavljanju učinkovitog sustava upravljanja rizicima, očuvanju integriteta sredstava i drugih resursa te poduzimanju mjera protiv eventualnih gubitaka zbog zloupotreba, lošeg upravljanja, grešaka, prijevара i nepravilnosti. Uloga UGIR-a je preventivna, a ne represivna, te je u tom svjetlu potrebno promatrati i njegovu ulogu u otkrivanju i sprečavanju korupcije i prijevара. Doprinos UGIR-a u borbi protiv prijevара i korupcije ogleda se kroz provjeru jesu li uspostavljeni i funkcioniraju li uspješno sustavi internih kontrola, i to na način da svojim djelovanjem spriječe prijevара i korupciju ili im umanje prostor za djelovanje.

UGIR kontinuirano radi na unapređenju tehnika i metoda rada, na procjeni učinkovitosti i efektivnosti sustava internih kontrola i na uspostavljanju određenih procedura i instrumenata za identifikaciju, mjerenje, praćenje i kontrolu rizika kojima je CBBiH izložena pri obavljanju poslovnih aktivnosti.

U 2018. godini pokrenuto je ažuriranje Priručnika o radu interne revizije u CBBiH, zasnovanog na obavezujućim smjernicama Međunarodnog okvira. Navedeni priručnik definira predmet i područje interne revizije, cilj, namjenu, metode obavljanja interne revizije, postupke i odgovornosti, ovlasti i kodeks internih revizora. Sukladno Pravilniku o internoj reviziji u CBBiH, u 2018. godini donesen je Program osiguranja kvalitete i unapređenja interne revizije.

Standardi – 1300 Program osiguranja kvalitete i unapređenja (IIA) definiraju obvezu uspostavljanja i održavanja Programa osiguranja kvalitete i unapređenja koji obuhvaća sve aspekte aktivnosti interne revizije i uključuje povremene interne i eksterne kontrole kvalitete te kontinuirano interno praćenje. Program pomaže internoj reviziji u dodavanju nove vrijednosti, unapređenju poslovanja i osiguranja dosljednog poštivanja međunarodnih standarda za profesionalno obavljanje interne revizije i etičkog kodeksa.

U 2018. godini smo, u cilju procjene kvalitete rada interne revizije, kao alat počeli koristiti Upitnik za revidirani subjekt. Anketiranje revidiranog subjekta putem prikladnog upitnika koristi se za dobivanje povratnih informacija od revidiranih subjekata, kod kojih je u proteklih dvanaest mjeseci obavljena interna revizija. Odgovori dobiveni od revidiranih subjekata mogu naglasiti područja za rad u unapređivanju rada interne revizije.

Od eksperata DNB-a, koji su 2016. godine vršili eksternu evaluaciju i validaciju rezultata interne samoprocjene u sklopu programa eksterne procjene kvalitete funkcije interne revizije, dobili smo izvješće u kojem je navedeno da je aktivnost interne revizije „Generalno usuglašena” s Međunarodnim okvirom, što je najviša ocjena predviđena programom eksterne procjene.

Shodno navedenim planskim aktima, obavljene su revizije određenih funkcija, poslovnih procesa i aktivnosti CBBiH u organizacijskim jedinicama, u cilju ocjene o adekvatnosti i učinkovitosti sustava internih kontrola, ocjene usuglašenosti rada sa zakonima i propisima koji se odnose na CBBiH i internim aktima, planovima, uspostavljenim procedurama, instrukcijama i uputama, kao i procjene izloženosti riziku poslovnih procesa. Revizija se provodi prema

postupcima definiranim Priručnikom o radu interne revizije, koji donosi glavni interni revizor. Kontinuirano se prati zakonska i međunarodna profesionalna regulativa za oblast interne revizije i u skladu s promjenama vrši se usuglašavanje navedenog priručnika.

2.11 Ostalo

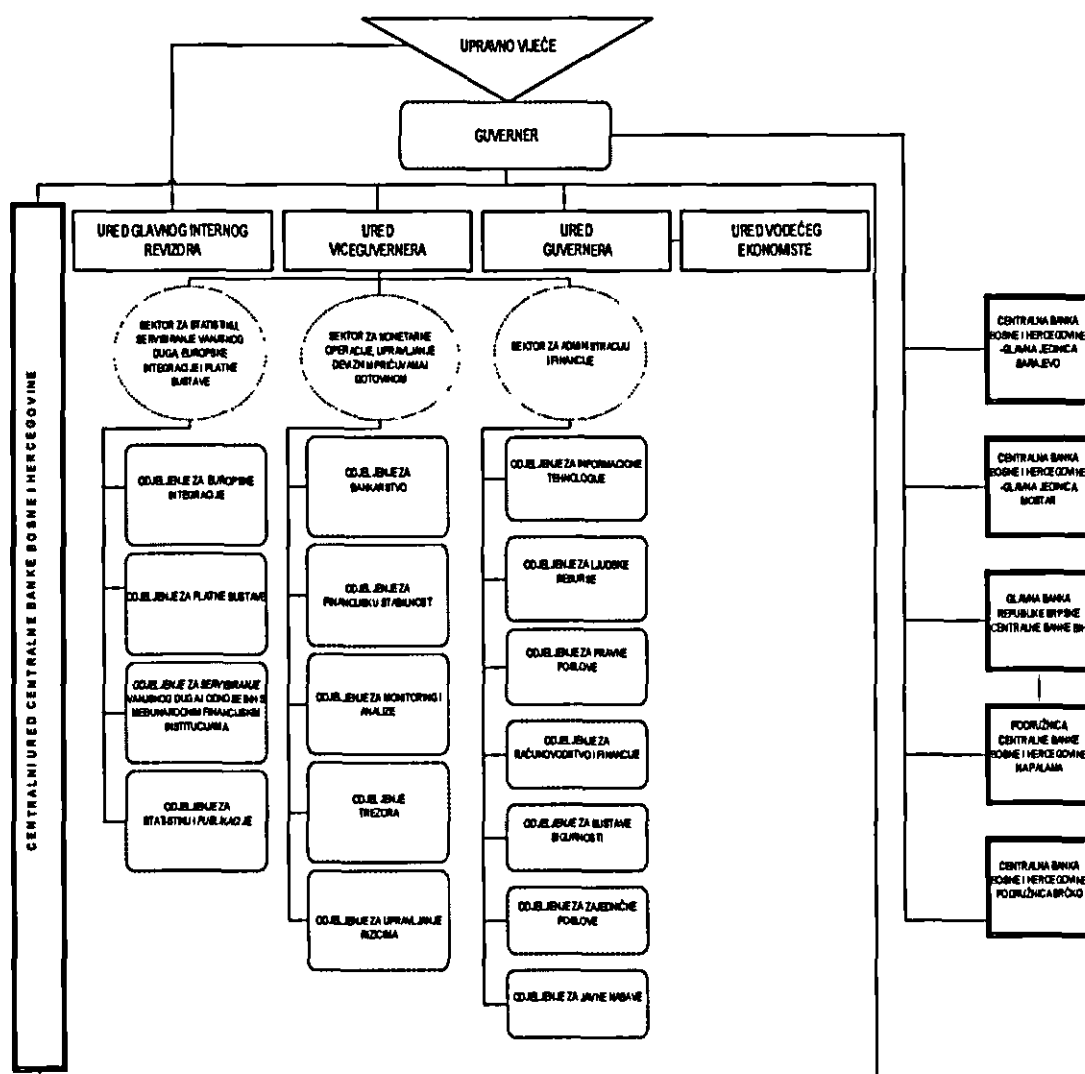
2.11.1 Upravljanje ljudskim resursima

Najviši organ CBBiH je Upravno vijeće (UV), koje je nadležno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njezinog provođenja, organizaciju i strategiju CBBiH u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom. Upravno vijeće čine guverner, koji predsjedava Vijećem, i četiri člana (tablica 2.7). Upravu Centralne banke čine guverner i tri viceguvernera, koje imenuje guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća. Zadatak Uprave jeste operativno upravljanje poslovanjem Centralne banke. Svaki je viceguverner neposredno odgovoran za rad jednog sektora Centralne banke (vidjeti organizacijsku shemu CBBiH).

Tablica 2.7. Rukovodna struktura CBBiH na kraju 2018. godine

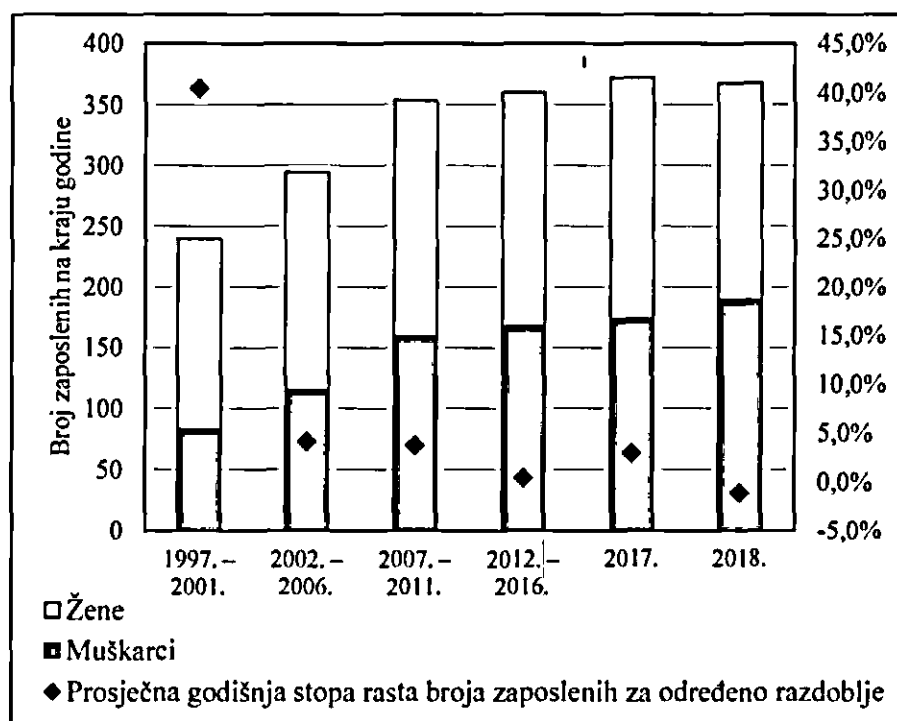
Upravno vijeće CBBiH	dr. Senad Softić, predsjedatelj
	mr. Ankica Kolobarić, član
	dr. Šerif Isović, član
	mr. Trivo Marinković, član
	dr. Ljubša Vladošić, član
Uprava CBBiH	dr. Senad Softić, glavni izvršni funkcionar CBBiH
	mr. Ernadna Bajrović, viceguvernerka nadležna za Sektor za administraciju i financije
	dr. Milica Lakić, viceguvernerka nadležna za Sektor za monetarne operacije, upravljanje deviznim rezervama i gotovinom
	Želimir Raspudić, viceguvernerka nadležna za Sektor za statistiku, servisiranje vanjskog duga, europske integracije i platne sustave

Izvor: CBBiH

Na dan 31. 12. 2018. godine u CBBiH bilo je zaposleno 363 službenika u radno-pravnom statusu na neodređeno i određeno vrijeme, i 5 službenika kojima prava i obveze iz radnog odnosa na neodređeno vrijeme miruju zbog korištenja neplaćenog odsustva s rada. Broj zaposlenih je u godinama neposredno nakon uspostavljanja CBBiH rastao vrlo brzo budući da je rastao i broj funkcija koje je CBBiH preuzela (grafikon 2.18). Umjeren rast zaposlenih od 2002. do 2010. godine omogućio je razvoj osnovnih funkcija CBBiH kroz strateški odabir profila kadrova koji su bili neophodni za daljnje unapređenje učinkovitosti poslovanja. Umjereni rast u skladu s potrebama posla i poslovnih procesa je nastavljen i u razdoblju do 2017. godine, da bi u 2018. godini bilo zabilježeno smanjenje ukupnog broja uposlenih u odnosu na 2017. godinu. Grafikon također pokazuje da se s vremenom korigirala i inicijalna spolna neujednačenost u strukturi zaposlenih. Od ukupnog broja službenika na kraju 2018. godine 51,36% bile su žene. Prosječna starost službenika bila je 46 godina.

Grafikon 2.18: Broj zaposlenih u CBBiH

Izvor: CBBiH

Napomena: Broj zaposlenih je stanje na kraju određenog razdoblja.

Od ukupnog broja službenika, 76,90% imalo je visoku stručnu spremu, od čega deset doktora nauka i 64 magistra.

Tijekom 2018. godine CBBiH je nastavila ulaganje u razvoj svojih službenika, unapređenje njihovih znanja i vještina, u cilju unapređenja poslovnih procesa i sveukupnog poslovanja te povećanja motivacije službenika. Službenici su sudjelovali na edukacijama koje obrađuju teme usko vezane s djelokrugom rada organizacijskih dijelova i oblika u koje su raspoređeni, strateškim ciljevima CBBiH, posebno značajnim oblastima određenih Programom obuke za 2018. godinu, kao i potrebama i mogućnostima CBBiH. Edukacije službenika realizirane su po programima edukacija koje organiziraju vanjski ponuđači i CBBiH, angažiranjem fizičkih i pravnih osoba ili službenika CBBiH koji za to imaju potrebna znanja i vještine. Prvenstveno su odobravane edukacije na teritoriji BiH, a ukoliko nije bilo odgovarajućeg programa za edukaciju koji se provodi u zemlji, za specifične teme odobravale su se edukacije službenika u inozemstvu, s tim da je prednost dana, u cijelosti ili djelomice, sponzoriranim programima edukacija koje nude druge centralne banke.

U cilju osiguranja prijenosa znanja i iskustva stečenog sudjelovanjem na usavršavanju kao i unapređenja poslovnih procesa CBBiH, svaki službenik bio je dužan nakon usavršavanja dostaviti izvješće o edukaciji, koristeći za to propisani obrazac, u koji je, između ostalog, bio dužan navesti prijedloge za implementaciju stečenog znanja u CBBiH, organizirati prezentaciju na kojoj sudjeluju i službenici drugih organizacijskih jedinica te dostaviti elektronički materijal s edukacije radi objave na intranetskoj stranici CBBiH.

2.11.2 Komuniciranje s javnosti i društveno odgovorno poslovanje

Tijekom 2018. godine CBBiH je intenzivno informirala javnost o svojim redovitim aktivnostima, ali i drugim događanjima za koja su mediji bili zainteresirani. Izrađeni su i Akcijski plan za implementiranje Strategije komuniciranja CBBiH 2017. – 2021. te Plan kriznog komuniciranja CBBiH.

Svojim aktivnostima u vezi s odnosima s javnošću, CBBiH je kao i do sada nastojala sačuvati reputaciju odgovorne i profesionalne institucije, koja ima povjerenje najvećeg broja građana i gospodarskih subjekata. U javnim istupima CBBiH je nastojala javnosti prezentirati svoju ulogu u očuvanju monetarne i financijske stabilnosti, posebno u složenim i otežanim uvjetima investiranja deviznih pričuva na međunarodnim financijskim tržištima koji su bili izraženi i tijekom 2018. godine, a koji su se odrazili i na prihode CBBiH. U skladu sa Strategijom komuniciranja o utjecaju kretanja na financijskim tržištima na financijsko poslovanje CBBiH, nastavili smo informirati javnost. Pokušali smo svojim aktivnostima osigurati razumijevanje u vezi s ulaganjem deviznih pričuva CBBiH u izmijenjenim, složenim okolnostima.

Također, CBBiH je počela s održavanjem brifinga za predstavnike medija, u cilju razmjene mišljenja novinara i bankarskih stručnjaka, kako bi se omogućilo dovoljno podataka za lakše razumijevanje i relevantno informiranje javnosti o nadležnostima CBBiH, njezinome poslovanju, kao i okruženju u kojem ona posluje.

Imajući u vidu činjenicu da je i 2018. godina bila u znaku intenzivnijih aktivnosti u pogledu europskih integracija u BiH, CBBiH je nastavila davati svoj doprinos izradi Akcijskog plana za implementaciju Komunikacijske strategije za informiranje javnosti o procesu pristupanja BiH Europskoj uniji.

Osim spomenutih unapređenja u poslovnim funkcijama, tijekom 2018. godine realizirano je više aktivnosti koje su znatno doprinijele vizibilitetu i promociji CBBiH, a od kojih se mogu izdvojiti sljedeće:

- organiziranje međunarodne istraživačke konferencije pod nazivom „Budućnost gotovog novca”, u suorganizaciji sa USAID FINRA, na kojoj su sudjelovali domaći i međunarodni eksperti, predstavnici centralnih banaka iz Europe i regije te međunarodnih finansijskih institucija
- obilježavanje 20. godišnjice KM, uz promoviranje prigodne poštanske marke
- obilježavanje Svjetskog dana štednje u mjestima sjedišta glavnih jedinica i podružnica CBBiH
- obilježavanje Svjetskog tjedna novca, održavanjem prigodne debate.

I u prošloj je godini među mlađom populacijom zabilježeno veliko zanimanje za rad CBBiH, te su, u okviru aktivnosti institucije na finansijskoj edukaciji, organizirane posjete učenika osnovnih i srednjih škola i fakulteta iz svih dijelova BiH te inozemstva, a tijekom predavanja, koja su bila prilagođena različitim uzrastima i oblastima interesiranja, nastojala se mladima približiti CBBiH, njezina uloga i aktivnosti. Također, predstavnici CBBiH i partnerske organizacije su i sami išli u posjet srednjim školama u svrhu održavanja edukativnih radionica. U suradnji s partnerskom organizacijom pripremane su i prigodne tiskovine na temu finansijske edukacije i inkluzije i za druge kategorije populacije.

Centralna banka nastavila je s praksom stipendiranja djece svojih preminulih službenika a u 2018. godini organizirana je redovita akcija dobrovoljnog darivanja krvi.

3. Financijska izvješća i Izvješće neovisnog vanjskog revizora

FINANCIJSKO IZVJEŠĆE I IZVJEŠĆE NEOVISNOG VANJSKOG REVIZORA POSTAJU SASTAVNI DIO GODIŠNJEG IZVJEŠĆA U OBJAVLJENOJ VERZIJI, NAKON PODNOŠENJA PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI BiH.

4. Publikacije i web-servisi

Mjesečni ekonomski pregled	Kratka informacija o posljednjim trendovima u makroekonomskom okruženju, koja se od svibnja 2013. godine objavljuje na web-stranici CBBiH. Publikacija je do tada bila interna
Bilten	Tromjesečna publikacija koja obuhvaća podatke monetarne i financijske statistike, podatke o platnim transakcijama, podatke realnog sektora i podatke platne bilance Bosne i Hercegovine
Godišnje izvješće	Publikacija koja sadrži izvješće o poslovanju CBBiH tijekom godine i financijsko izvješće, koje CBBiH dostavlja Predsjedništvu Bosne i Hercegovine i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine
Izvješće o financijskoj stabilnosti	Godišnja publikacija koja sadrži ocjenu rizika koji proizlaze iz makroekonomskog okruženja i trendova u financijskom sustavu te procjenu otpornosti sustava na identificirane rizike
Specijalne teme istraživanja	Povremena publikacija koja se objavljuje na web-stranici CBBiH
Monografija CBBiH	Jubilarna publikacija povodom obilježavanja dvadesete godišnjice CBBiH
WEB-STRANICA www.cbbh.ba e-mail: contact@cbbh.ba pr@cbbh.ba TWITTER@CBBiH	<p>Otvorenost i transparentnost djelovanja CBBiH smatra iznimno važnim za vjerodostojnost, javnu odgovornost i povjerenje koje uživa među stanovništvom i drugim institucijama u BiH i u međunarodnim institucijama. Na osnovi Pravilnika o radu CBBiH, CBBiH ima obvezu da obavješćuje javnost o svom radu, davanjem pravodobnih informacija, objavljivanjem izvješća, izdavanjem službenih publikacija, održavanjem konferencija za tisak.</p> <p>Web-stranica CBBiH postoji od 1998. godine. Sadrži osnovne podatke o CBBiH, Zakon o CBBiH, prezentira novčanice i kovanice Bosne i Hercegovine te numizmatička izdanja CBBiH. Na stranici se također može naći veliki broj publikacija i statističkih podataka (godišnja izvješća, mjesečna bilanca stanja, tromjesečni bilteni, izvješće o financijskoj stabilnosti, platna bilanca BiH, platni promet...) te popis svih komercijalnih banaka u BiH. Publikacije i statistički podatci objavljuju se u općeprihvaćenim formatima DOC, XLS i PDF. Na</p>

stranici se također objavljuje tečajna lista, koja se mijenja jednom dnevno te ostale relevantne novosti i saopćenja za javnost.

Materijal se objavljuje na bosanskom, hrvatskom, srpskom i engleskom jeziku. U 2013. godini CBBiH je, radi povećanja transparentnosti te dosezanja što širih društvenih slojeva, pokrenula službeni profil na društvenoj mreži Twitter. Putem tog profila objavljuju se podatci koji se inače objavljuju na web-stranici Banke (www.cbbh.ba) te dodatne informacije i podatci za koje postoji procjena da su relevantni.

Način komunikacije prilagođen je ciljanoj javnosti.

2

1

1

5. STATISTIČKE TABLICE

T01: Glavni ekonomski pokazatelji									
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.*
Nominalni BDP BiH, (u milijunima KM) ¹⁾ tekuće cijene	25.365	26.231	26.223	26.779	27.359	28.589	29.904	31.376	32.954
Realni BDP (stopa rasta u %) ¹⁾	0,9	1,0	-0,8	2,4	1,2	3,1	3,1	3,2	3,2
Stopa rasta indeksa potrošačkih cijena (CPI) u BiH2)	u postocima								
Prosječna godišnja stopa rasta CPI	2,1	3,7	2,1	-0,1	-0,9	-1,0	-1,1	1,2	1,4
Godišnja stopa rasta CPI za prosinac	3,1	3,1	1,8	-1,2	-0,4	-1,3	-0,3	1,3	1,6
Proračun opće vlade ³⁾	u postocima BDP-a								
Prihodi	42,9	43,3	43,8	42,7	43,8	43,0	42,7	43,1	—
Rashodi ⁴⁾	45,3	44,6	45,8	44,8	45,8	42,3	41,5	40,5	—
Saldo	-2,4	-1,2	-2,0	-2,2	-2,0	0,7	1,2	2,6	—
Novac i kredit	u postocima BDP-a								
Novac u širem smislu (M2)	53,7	55,0	56,9	60,1	63,1	65,2	67,5	70,5	73,4
Kredit nevladinim sektorima	54,0	54,4	56,1	56,5	56,2	55,0	54,3	55,6	56,0
Platna bilanca									
Bruto devizne rezerve									
U milijunima KM	6.458	6.424	6.509	7.068	7.826	8.606	9.531	10.557	11.623
U milijunima USD	4.372	4.569	4.274	4.797	5.309	4.883	5.391	6.083	6.806
U mjesecima uvoza robe i usluga	6,0	5,3	5,3	5,8	6,1	6,8	7,3	7,2	7,5
Bilanca tekućeg računa									
U milijunima KM	-1.531	-2.483	-2.266	-1.425	-2.005	-1.513	-1.391	-1.476	-1.371,2
U milijunima USD	-1.037	-1.766	-1.488	-967	-1.360	-858	-787	-850	-827,2
U postocima BDP-a	-6,0	-9,5	-8,6	-5,3	-7,3	-5,3	-4,7	-4,7	-4,2
Bilanca robne razmjene									
U milijunima KM	-7.186	-7.827	-7.779	-7.099	-7.874	-7.191	-7.061	-7.384	-7.528,7
U milijunima USD	-4.866	-5.566	-5.108	-4.817	-5.342	-4.080	-3.994	-4.255	-4.542,2
U postocima BDP-a	-28,3	-29,8	-29,7	-26,5	-28,8	-25,2	-23,6	-23,5	-22,8
Vanjski dug sektora vlade ⁵⁾									
U milijunima KM	6.291	6.663	7.212	7.563	8.442	8.691	8.871	8.146	8.179
U milijunima USD	4.272	4.408	4.861	5.330	5.249	4.855	4.781	4.995	4.790
U postocima BDP-a	24,8	25,4	27,5	28,2	30,9	30,4	29,2	26,0	24,8
Servisiranje vanjskog duga sektora vlade ⁵⁾									
U milijunima KM	301	340	413	685	761	581	723	983	955
U milijunima USD	204	242	271	465	516	330	409	567	576
U postocima izvoza robe i usluga	4,0	4,0	4,9	7,6	8,2	5,8	6,8	7,8	7,0

Bilješka:

1) Izvor: Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, rashodnom i dohodovnom 2017., siječanj 2019. Podatak o prosječnom godišnjem tečaju BAM/USD izvor je CBBiH.

*BDP za 2018. godinu je procjena Međunarodnog monetarnog fonda, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

2) Izvor: Agencija za statistiku BiH

3) Izvor: GFS, Centralna banka BiH

4) Rashodi uključuju i neto nabavu stalnih sredstava.

5) Izvor: Ministarstvo financija i trezora BiH

**Podaci revidirani od 2009. godine u skladu s primljenim izvještajem od Ministarstva financija i trezora BiH od 01.02.2019. i uključuju kredit JP Putevi RS i direktan dug Brčko Distrikta.

T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Nominalni BDP, (u milijunima KM)	25.365	26.231	26.223	26.779	27.359	28.589	29.904	31.376	32.954
Nominalni BDP (u milijunima USD)	17.174	18.655	17.221	18.173	18.566	16.220	16.914	18.079	19.882
BDP po stanovniku BiH (u KM)	7.165	7.414	7.418	7.584	7.759	8.127	8.517	8.954	9.421
BDP po stanovniku BiH (u USD)	4.851	5.273	4.872	5.147	5.265	4.611	4.818	5.160	5.684
Godišnji rast realnog BDP (u %)	0,9	1,0	-0,8	2,4	1,2	3,1	3,1	3,2	3,2
Broj stanovnika (u tisućama) ¹⁾	3.541	3.538	3.535	3.531	3.526	3.518	3.511	3.504	3.498
Prosječni godišnji tečaj BAM/USD	1,476900	1,406117	1,522700	1,473557	1,474019	1,762605	1,768011	1,735482	1,657498

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, rashodnom i dohodovnom 2017., siječanj 2019. Podatak o prosječnom godišnjem tečaju BAM/USD izvor je CBBiH.

1) Procjena broja stanovnika za 2018. godinu uključuje dostupne podatke o prirodnom prirastu sa krajem rujna 2018. godine; Izvor: Agencija za statistiku BiH

* BDP za 2018. godinu je procjena Međunarodnog monetarnog fonda, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

T03: Indeks industrijske proizvodnje

Godina	Mjesec	Mjesec / Isti mjesec prethodne godine			Razdoblje / Isto razdoblje prethodne godine		
		FBIH	RS	BiH	FBIH	RS	BiH
2006.	12.	106,7	128,5	...	110,4	119,1	...
2007.	12.	98,4	102,0	...	108,6	101,4	106,6
2008.	12.	109,4	199,6	...	107,9	116,8	107,3
2009.	12.	90,1	121,0	95,5	88,4	119,0	96,7
2010.	12.	112,7	114,1	108,7	104,2	105,0	101,6
2011.	12.	93,6	93,9	100,4	102,5	104,7	105,6
2012.	12.	99,6	98,5	95,2	95,7	95,8	94,8
2013.	12.	107,7	104,7	107,0	107,4	104,1	106,4
2014.	12.	97,9	99,8	98,7	100,1	100,6	100,2
2015.	12.	101,7	99,5	101,7	102,2	103,0	101,9
2016.	12.	103,0	120,0	107,5	102,6	108,2	104,4
2017.	12.	101,5	97,3	99,6	103,8	101,2	103,1
2018.	12.	98,2	96,9	97,7	100,8	104,2	101,6
2018.	01.	113,1	98,2	108,4	113,1	98,2	108,4
	02.	103,8	105,2	103,6	108,3	101,8	105,9
	03.	101,4	106,3	103,3	105,8	103,4	105,0
	04.	101,4	112,6	102,6	104,7	105,8	104,4
	05.	99,0	121,2	105,7	103,5	108,8	104,7
	06.	96,5	95,6	96,0	102,3	106,3	103,1
	07.	99,5	114,1	104,1	101,9	107,5	103,3
	08.	97,2	98,1	97,4	101,2	106,3	102,5
	09.	99,9	103,7	100,7	101,1	106,0	102,3
	10.	102,2	105,9	102,8	101,2	106,0	102,4
	11.	100,0	95,1	98,3	101,1	104,9	102,0
	12.	98,2	96,9	97,7	100,8	104,2	101,6

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS.

Bilješka: Indeks industrijske proizvodnje za razdoblje / isto razdoblje prethodne godine u prosincu predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)

Godina	Mjesec	Mjesec/prethodni mjesec tekuće godine	Mjesec/isti mjesec prethodne godine	Razdoblje/isto razdoblje prethodne godine
2006.	12.	...	104,6	106,1
2007.	12.	...	104,9	101,5
2008.	12.	...	103,8	107,4
2009.	12.	...	100,0	99,6
2010.	12.	...	103,1	102,1
2011.	12.	...	103,1	103,7
2012.	12.	...	101,8	102,1
2013.	12.	...	98,8	99,9
2014.	12.	...	99,6	99,1
2015.	12.	...	98,8	99,0
2016.	12.	...	99,7	98,9
2017.	12.	...	101,3	101,2
2018.	12.	...	101,6	101,4
2018.	01.	100,2	100,3	100,3
	02.	101,0	100,9	100,6
	03.	100,4	101,1	100,8
	04.	99,6	101,0	100,8
	05.	100,2	101,3	100,9
	06.	100,0	101,9	101,2
	07.	99,3	101,8	101,2
	08.	99,9	101,8	101,3
	09.	100,5	101,7	101,3
	10.	100,9	101,8	101,4
	11.	100,1	101,8	101,4
	12.	101,1	101,6	101,4

Izvor: Agencija za statistiku BiH od 2006. a do 2006. Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS.

Bilješka: Do 2006. prikazan je indeks cijena na malo na razini BiH i izračunan je kao ponderirani prosjek mjesečnih indeksa cijena entiteta, gdje ponder predstavlja udio entiteta u BDP-u (vidi napomenu T01).

Za 2006. i dalje prikazan je Indeks potrošačkih cijena.

Indeks cijena za razdoblje/isto razdoblje prethodne godine u prosincu predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T05: Prosječne bruto i neto plaće i mirovine
- u KM -

Godina	Mjesec	Bruto plaće				Neto plaće				Mirovine		
		FBIH	RS	Brčko	BIH	FBIH	RS	Brčko	BIH	FBIH	RS	Brčko
1998.		507	258	...	454	329	172	...	296	153
1999.		551	314	...	503	374	216	...	343	174	87	...
2000.		607	387	...	539	413	277	...	372	176	115	...
2001.		652	444	792	598	443	309	504	409	170	105	...
2002.		710	528	1.031	660	483	347	676	446	189	120	138
2003.		771	576	1.057	717	524	379	695	484	192	133	148
2004.		785	643	1.076	748	533	423	707	505	203	166	169
2005.		820	707	1.050	798	558	465	676	538	221	190	188
2006.		887	793	1.048	869	603	521	674	586	238	215	208
2007.		974	875	1.088	935	662	585	684	645	284	230	243
2008.		1.105	1.132	1.139	1.113	751	755	730	752	340	309	310
2009		1.204	1.204	1.194	1.204	792	788	769	790	346	335	326
2010.		1.223	1.199	1.234	1.217	804	784	797	798	341	321	316
2011.		1.248	1.326	1.262	1.271	819	809	800	816	349	321	319
2012.		1.266	1.349	1.271	1.290	830	818	819	826	351	312	311
2013.		1.275	1.333	1.266	1.291	835	808	817	827	348	318	310
2014.		1.272	1.334	1.265	1.183	833	825	814	830	367	333	323
2015.		1.269	1.339	1.275	1.289	830	831	821	830	368	343	327
2016.		1.283	1.343	1.290	1.301	839	836	830	838	370	342	326
2017.		1.318	1.331	1.304	1.321	860	831	838	851	372	344	326
2018		1.365	1.357	1.363	1.363	888	857	872	879	395	361	342
2018.	01.	1.363	1.321	1.338	1.351	888	825	856	870	374	351	329
	02.	1.306	1.349	1.320	1.319	852	841	842	849	377	351	329
	03.	1.353	1.346	1.344	1.351	881	840	860	869	384	351	332
	04.	1.338	1.345	1.340	1.341	872	840	862	863	409	358	340
	05.	1.378	1.356	1.365	1.371	896	847	873	881	402	358	343
	06.	1.353	1.360	1.384	1.356	881	849	884	872	401	367	347
	07.	1.368	1.361	1.368	1.366	891	848	875	878	401	367	348
	08.	1.389	1.364	1.376	1.382	898	852	880	888	400	367	348
	09.	1.344	1.368	1.363	1.351	875	881	872	877	400	367	348
	10.	1.383	1.372	1.384	1.379	899	884	886	894	399	367	348
	11.	1.395	1.364	1.397	1.386	907	880	892	899	399	367	348
	12.	1.405	1.382	1.383	1.398	914	891	885	906	399	366	348

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH, Republički zavod za statistiku RS i Statistički biro Brčko distrikta.
 Bilješka: Od 1. 1. 2006. u bruto i neto plaće na razini BiH uključene su i plaće Brčko distrikta.

T06: Monetarni agregati
- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u inozemnoj valuti	Ostali depoziti u inozemnoj valuti	Rezervni novac	M1	QM	M2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14=12+13
2006.	12.	2.154,2	2.891,9	10,5	1.978,3	2.761,4	1.365,4	691,3	3.105,4	5.056,6	4.739,8	5.162,0	9.901,8
2007.	12.	2.439,7	3.777,1	12,2	2.185,3	3.546,6	1.726,5	833,8	3.661,1	6.229,0	5.731,9	6.221,3	11.953,2
2008.	12.	2.552,4	3.144,2	7,4	2.302,4	3.388,8	1.776,2	1.107,2	3.864,7	5.704,0	5.691,2	6.748,1	12.439,3
2009.	12.	2.267,7	3.375,1	6,0	2.009,5	3.536,3	1.844,3	1.078,0	4.241,0	5.648,9	5.545,8	7.163,3	12.709,1
2010.	12.	2.497,5	3.393,5	8,7	2.210,8	3.689,2	1.991,0	1.209,8	4.526,4	5.899,7	5.900,0	7.727,2	13.627,1
2011.	12.	2.645,1	3.192,8	11,1	2.366,4	3.819,0	2.285,7	1.100,1	4.846,1	5.848,9	6.185,5	8.231,9	14.417,4
2012.	12.	2.747,5	3.040,6	13,5	2.414,3	3.728,4	2.672,7	1.052,9	5.041,4	5.801,7	6.142,7	8.767,0	14.909,7
2013.	12.	2.909,9	3.475,3	15,9	2.542,3	4.153,3	3.006,3	1.189,3	5.202,4	6.401,0	6.695,6	9.398,0	16.093,6
2014.	12.	3.210,5	3.751,1	38,3	2.814,0	4.496,4	3.377,3	1.301,2	5.280,0	6.999,9	7.310,4	9.958,5	17.268,9
2015.	12.	3.499,5	4.063,5	51,7	3.055,3	5.125,6	3.562,6	1.360,4	5.543,3	7.614,7	8.180,9	10.466,3	18.647,2
2016.	12.	4.066,8	4.269,1	52,0	3.401,2	5.899,8	3.883,0	1.535,6	5.478,0	8.387,9	9.301,0	10.896,6	20.197,6
2017.	12.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3
2018.	12.	4.750,6	5.523,3	125,5	3.978,6	8.166,4	4.302,2	1.961,4	5.782,4	10.399,4	12.145,1	12.046,0	24.191,1
2018.	01.	4.282,9	5.191,4	86,5	3.532,9	7.080,7	4.084,6	1.852,9	5.674,9	9.560,8	10.613,6	11.612,4	22.226,0
	02.	4.302,9	5.100,7	85,9	3.564,6	7.057,2	4.091,0	1.863,2	5.682,6	9.489,5	10.621,9	11.636,8	22.258,6
	03.	4.342,7	5.205,3	85,8	3.637,7	7.085,6	4.088,1	1.889,1	5.680,9	9.633,8	10.723,3	11.658,1	22.381,4
	04.	4.407,7	5.168,7	98,2	3.675,7	7.263,1	4.103,2	1.877,5	5.674,2	9.674,7	10.938,8	11.654,9	22.593,7
	05.	4.452,1	5.077,4	97,8	3.680,4	7.423,4	4.130,0	1.912,5	5.681,0	9.627,3	11.103,8	11.723,6	22.827,4
	06.	4.515,4	5.024,3	98,1	3.756,0	7.467,9	4.143,6	2.030,8	5.686,8	9.637,8	11.223,9	11.861,2	23.085,2
	07.	4.621,4	5.191,6	110,2	3.852,6	7.751,3	4.141,8	1.944,6	5.686,0	9.923,2	11.603,9	11.772,4	23.376,3
	08.	4.717,6	5.339,0	110,7	3.929,3	7.933,9	4.168,9	1.983,9	5.682,6	10.167,4	11.863,2	11.835,5	23.698,7
	09.	4.717,2	5.437,8	112,6	3.946,4	8.046,8	4.140,1	1.966,6	5.740,1	10.267,6	11.993,2	11.846,8	23.840,0
	10.	4.693,0	5.348,5	126,2	3.878,9	8.141,8	4.142,1	2.016,2	5.759,3	10.167,7	12.020,6	11.917,6	23.938,2
	11.	4.670,3	5.432,5	125,4	3.870,6	8.075,0	4.168,9	1.954,4	5.785,0	10.228,2	11.945,6	11.908,3	23.853,9
	12.	4.750,6	5.523,3	125,5	3.978,6	8.166,4	4.302,2	1.961,4	5.782,4	10.399,4	12.145,1	12.046,0	24.191,1

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi bilješku na strani 45.

Bilješka: Gotovina izvan monetarnih vlasti je preuzeta iz Bilance stanja CBBiH i predstavlja gotov novac izvan Centralne banke (monetarnih vlasti). Depoziti komercijalnih banaka predstavljaju sredstva komercijalnih banaka na računima kod CBBiH. Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti predstavljaju depozite drugih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Središnja vlada predstavlja Institucije BiH, vlade entiteta, entitetske fondove socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Fondovi socijalne sigurnosti/zaštite na entitetskoj razini (iz Federacije BiH: Fond MIO, Fond zdravstva Federacije BiH, Fond za zapošljavanje Federacije BiH, a iz Republike Srpske: Fond penzijsko-invalidskog osiguranja RS, Fond zdravstva RS, Fond za zapošljavanje RS i Fond za dječju zaštitu RS) klasificirani su na razinu središnje vlade. Gotovina izvan banaka je preuzeta iz Bilance stanja CBBiH (tablica 8) i predstavlja gotov novac u optjecaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Prenosivi ili transferabilni depoziti u domaćoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tablica 7) i predstavljaju depozite nesredišnje vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih poduzeća, ostalih financijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasificiranih sektora). Ostali depoziti u domaćoj valuti, prenosivi i ostali depoziti u inozemnoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tablica 7) i predstavljaju depozite nesredišnje vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih poduzeća, ostalih financijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasificiranih sektora). Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) je u cijelosti preuzet iz Bilance stanja CBBiH (tablica 8), a čine ga gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim središnje vlade) kod monetarnih vlasti. Prema nacionalnoj definiciji, novčanu masu čine svi prenosivi i ostali depoziti domaćih nebankarskih i nevladinih sektora, kao i sektora lokalne vlade u domaćoj i inozemnoj valuti. Depoziti entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite priključeni su središnjoj vladi na entitetskoj razini i time isključeni iz Novčane mase ili Monetarnih agregata. Monetarni agregat M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Monetarni agregat QM je definiran kao istolimana pozicija u Monetarnom pregledu (tablica 7) i obuhvaća ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u inozemnoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM.

T07: Monetarni pregled

* na kraju razdoblja, u milijunima KM -

AKTIVA												
Godina	Mjesec	Neto strana aktiva			Domaći krediti							Ukupno
		Strana aktiva	Strana pasiva		Potraživanja od središnje vlade (neto)	Potraživanja od kantona i općina	Potraživanja od nefinancijskih javnih poduzeća	Potraživanja od nefinancijskih privatnih poduzeća	Potraživanja od ostalih financijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora		
1	2	3	4	5 = 3+4							12 = 6+...+11	13 = 5+12
2006.	12.	7.835,7	-3.696,4	4.139,3	-971,9	62,3	248,3	4.086,1	89,4	4.450,8	7.965,0	12.104,3
2007.	12.	10.285,0	-4.818,5	5.466,5	-2.378,4	96,1	271,3	5.315,7	159,6	5.793,5	9.257,9	14.724,4
2008.	12.	9.429,7	-6.000,0	3.429,7	-1.655,8	148,3	256,4	6.751,6	169,2	6.804,5	12.474,1	15.903,8
2009.	12.	9.430,9	-5.386,9	4.043,9	-1.294,6	195,6	268,2	6.682,5	103,0	6.411,3	12.365,8	16.409,8
2010.	12.	9.300,8	-4.397,0	4.903,8	-996,9	270,8	351,3	6.965,5	80,2	6.424,3	13.095,3	17.999,1
2011.	12.	9.175,9	-3.779,7	5.396,2	-440,3	323,1	360,2	7.166,9	94,0	6.770,1	14.274,0	19.670,2
2012.	12.	9.044,2	-3.559,7	5.484,4	-182,6	386,3	390,9	7.473,1	73,7	6.874,4	15.015,8	20.500,2
2013.	12.	9.733,5	-3.330,9	6.402,6	-19,1	422,5	451,6	7.556,4	67,4	7.133,6	15.612,5	22.015,1
2014.	12.	10.479,7	-2.961,1	7.518,6	71,0	509,1	443,6	7.452,0	61,3	7.502,5	16.039,4	23.557,9
2015.	12.	11.107,9	-2.614,6	8.493,3	160,1	537,2	400,0	7.452,6	74,6	7.875,3	16.499,8	24.993,1
2016.	12.	12.199,0	-2.476,4	9.722,6	101,8	517,8	375,6	7.743,9	67,2	8.155,8	16.962,0	26.684,6
2017.	12.	13.372,4	-2.589,5	10.782,9	-148,7	511,5	406,2	8.354,5	96,5	8.689,3	17.909,4	28.692,2
2018.	12	15.505,5	-3.041,1	12.464,4	-464,7	496,0	428,0	8.654,6	136,8	9.306,3	18.556,9	31.021,4
2018.	01.	13.305,2	-2.362,0	10.943,2	-119,0	500,7	399,6	8.314,2	85,1	8.705,3	17.885,9	28.829,1
	02.	13.184,6	-2.241,9	10.942,6	-205,5	494,9	398,9	8.443,0	87,7	8.732,1	17.951,1	28.893,7
	03.	13.601,3	-2.424,5	11.176,9	-379,1	485,5	390,0	8.543,9	93,4	8.820,8	17.954,5	29.131,3
	04.	13.908,9	-2.565,1	11.343,8	-444,1	486,5	400,8	8.532,2	92,6	8.908,7	17.976,6	29.320,4
	05.	14.193,5	-2.738,2	11.455,3	-401,0	487,4	403,2	8.506,1	97,1	8.997,6	18.090,5	29.545,7
	06.	14.447,9	-2.930,5	11.517,4	-409,0	481,3	415,6	8.601,9	122,6	9.063,3	18.275,8	29.793,2
	07.	14.664,3	-2.876,2	11.788,2	-356,5	473,8	418,4	8.609,0	124,0	9.129,5	18.398,3	30.186,5
	08.	15.007,1	-2.837,0	12.170,1	-388,8	494,5	412,2	8.556,6	124,6	9.176,1	18.375,1	30.545,3
	09.	15.082,4	-2.779,6	12.302,9	-418,5	491,9	415,8	8.577,2	127,8	9.223,4	18.417,6	30.720,4
	10.	15.016,8	-2.792,2	12.224,6	-371,8	494,5	424,7	8.680,7	125,2	9.276,2	18.629,6	30.854,2
	11.	15.196,1	-2.824,5	12.371,6	-541,7	493,3	424,3	8.602,5	127,9	9.278,8	18.385,1	30.756,7
	12.	15.505,5	-3.041,1	12.464,4	-464,7	496,0	428,0	8.654,6	136,8	9.306,3	18.556,9	31.021,4

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi bilješku na strani 45.

Bilješka: Monetarni pregled prikazuje konsolidirane podatke Bilance stanja CBBiH - monetarnih vlasti (tablica 8) i konsolidirane bilance komercijalnih banaka BiH (tablica 9). Neto inozemna aktiva predstavlja razliku između zbroja stranih aktiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH i zbroja stranih pasiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH. Domaći krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih sektora uz napomenu da su potraživanja od središnje vlade iskazana u neto iznosu, tj. umanjena za depozite središnje vlade kod CBBiH i kod komercijalnih banaka BiH. Središnja vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske fondove socijalne sigurnosti i Brčko distrikt. Prema novoj metodologiji, fondovi socijalne sigurnosti/zaštite se klasificiraju na razinu središnje vlade kao entitetski izvanproračunski fondovi, što se izravno odražava na podatke o neto potraživanjima od središnje vlade u Monetarnom pregledu.

T07: Monetarni pregled
 - na kraju razdoblja, u milijunima KM -

		PASIVA												
		Novčana masa (M2)												
		Novac (M1)				Kvazi-novac (QM)								
Godina	Mjesec	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti			Prenosivi depoziti u inozemnoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u inozemnoj valuti		Vrijednosni papiri	Kredit	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10=5+9	11	12	13	14	15=10+...+14
2006.	12.	1.978,3	2.761,4	4.739,8	691,3	1.365,4	3.105,4	5.162,0	9.901,8	0,0	114,0	1.897,3	191,2	12.104,3
2007.	12.	2.185,3	3.546,6	5.731,9	833,8	1.726,5	3.661,1	6.221,3	11.953,2	5,2	106,1	2.355,0	304,9	14.724,4
2008.	12.	2.302,4	3.388,8	5.691,2	1.107,2	1.776,2	3.864,7	6.748,1	12.439,3	17,9	264,3	2.770,9	411,4	15.903,8
2009.	12.	2.009,5	3.536,3	5.545,8	1.078,0	1.844,3	4.241,0	7.163,3	12.709,1	13,6	446,7	2.821,8	418,5	16.409,8
2010.	12.	2.210,8	3.689,2	5.900,0	1.209,8	1.991,0	4.526,4	7.727,2	13.627,1	9,1	595,1	3.042,3	725,4	17.999,1
2011.	12.	2.366,4	3.819,0	6.185,5	1.100,1	2.285,7	4.846,1	8.231,9	14.417,4	0,0	675,3	3.592,8	984,7	19.670,2
2012.	12.	2.414,3	3.728,4	6.142,7	1.052,9	2.672,7	5.041,4	8.767,0	14.909,7	0,0	712,4	3.767,1	1.111,1	20.500,2
2013.	12.	2.542,3	4.153,3	6.695,6	1.189,3	3.006,3	5.202,4	9.398,0	16.093,6	0,0	707,9	3.815,2	1.398,4	22.015,1
2014.	12.	2.814,0	4.496,4	7.310,4	1.301,2	3.377,3	5.280,0	9.958,5	17.268,9	0,0	681,0	3.993,5	1.614,5	23.557,9
2015.	12.	3.055,3	5.125,6	8.180,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	10.466,3	18.647,2	8,0	599,2	4.148,0	1.590,7	24.993,1
2016.	12.	3.401,2	5.899,8	9.301,0	1.535,6	3.883,0	5.478,0	10.896,6	20.197,6	8,0	510,0	4.440,4	1.528,6	26.684,6
2017.	12.	3.648,1	6.924,4	10.572,5	1.816,2	4.091,6	5.636,1	11.543,8	22.116,3	8,0	460,0	4.659,5	1.448,4	28.692,2
2018.	12.	3.978,6	8.166,4	12.145,1	1.961,4	4.302,2	5.782,4	12.046,0	24.191,1	8,0	467,5	4.848,9	1.505,9	31.021,4
2018.	01.	3.532,9	7.080,7	10.613,6	1.852,9	4.084,6	5.674,9	11.612,4	22.226,0	8,0	451,5	4.644,4	1.499,1	28.829,1
	02.	3.564,6	7.057,2	10.621,9	1.863,2	4.091,0	5.682,6	11.636,8	22.258,6	7,9	438,8	4.680,9	1.507,4	28.893,7
	03.	3.637,7	7.085,6	10.723,3	1.889,1	4.088,1	5.680,9	11.658,1	22.381,4	7,9	453,0	4.737,3	1.551,7	29.131,3
	04.	3.675,7	7.263,1	10.938,8	1.877,5	4.103,2	5.674,2	11.654,9	22.593,7	8,0	458,8	4.731,4	1.528,5	29.320,4
	05.	3.680,4	7.423,4	11.103,8	1.912,5	4.130,0	5.681,0	11.723,6	22.827,4	8,0	468,7	4.721,6	1.520,2	29.545,7
	06.	3.756,0	7.467,9	11.223,9	2.030,8	4.143,6	5.686,8	11.861,2	23.085,2	8,0	466,4	4.725,3	1.508,3	29.793,2
	07.	3.852,6	7.751,3	11.603,9	1.944,6	4.141,8	5.686,0	11.772,4	23.376,3	8,0	463,1	4.733,9	1.605,2	30.186,5
	08.	3.929,3	7.933,9	11.863,2	1.983,9	4.168,9	5.682,6	11.835,5	23.698,7	8,0	466,9	4.828,3	1.543,4	30.545,3
	09.	3.946,4	8.046,8	11.993,2	1.966,6	4.140,1	5.740,1	11.846,8	23.840,0	7,9	477,5	4.806,2	1.588,8	30.720,4
	10.	3.878,9	8.141,8	12.020,6	2.016,2	4.142,1	5.759,3	11.917,6	23.938,2	8,0	474,8	4.860,2	1.573,1	30.854,2
	11.	3.870,6	8.075,0	11.945,6	1.954,4	4.168,9	5.785,0	11.908,3	23.853,9	8,0	466,6	4.854,6	1.573,7	30.756,7
	12.	3.978,6	8.166,4	12.145,1	1.961,4	4.302,2	5.782,4	12.046,0	24.191,1	8,0	467,5	4.848,9	1.505,9	31.021,4

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi bilješku na strani 45.

Bilješka: Novac M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Kvazi-novac QM obuhvaća ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u inozemnoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM. Ostalu pasivu čine vrijednosnice, krediti, dionice i drugi kapital i ostale stavke (neto). Prema novoj metodologiji, kao posebni financijski instrumenti na strani pasive se iskazuju krediti (uz koje se dodaje obračunata kamata), kao i dionice i drugi kapital. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. U ostale stavke (neto) su također uključeni i ograničeni depoziti, protustavke fondova i vladini fondovi za kreditiranje.

T08: Bilanca stanja CBBiH

Godina	Mjesec	AKTIVA			PASIVA							
		Strana aktiva	Potraživanja od domaćih sektora	Ukupno	Rezervni novac			Strana pasiva	Depoziti središnje vlade	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
					Gotovina izvan monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti						
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9	10	11	12=7+...+11	
2006.	12.	5.479,5	2,3	5.481,8	2.154,2	5.056,6	1,0	126,1	301,0	-2,9	5.481,8	
2007.	12.	6.726,3	2,2	6.728,5	2.439,7	6.229,0	0,9	74,8	386,4	37,4	6.728,5	
2008.	12.	6.323,6	2,1	6.325,6	2.552,4	5.704,0	1,0	23,4	499,3	97,9	6.325,6	
2009.	12.	6.239,9	1,9	6.241,8	2.267,7	5.648,9	0,9	56,7	502,5	33,0	6.241,8	
2010.	12.	6.485,5	1,8	6.487,3	2.497,5	5.899,7	1,4	69,8	533,9	-17,5	6.487,3	
2011.	12.	6.451,4	1,6	6.453,0	2.645,1	5.848,9	1,1	66,2	547,6	-10,8	6.453,0	
2012.	12.	6.536,4	1,6	6.538,0	2.747,5	5.801,7	1,2	185,3	575,7	-25,9	6.538,0	
2013.	12.	7.096,2	1,7	7.097,8	2.909,9	6.401,0	1,0	258,2	466,3	-28,7	7.097,8	
2014.	12.	7.853,4	1,6	7.855,1	3.210,5	6.999,9	1,1	293,2	585,0	-24,2	7.855,1	
2015.	12.	8.634,1	1,5	8.635,7	3.499,5	7.614,7	1,3	449,9	593,7	-24,0	8.635,7	
2016.	12.	9.559,0	1,5	9.560,4	4.066,8	8.387,9	2,2	538,4	667,4	-35,5	9.560,4	
2017.	12.	10.584,4	2,2	10.586,6	4.319,4	9.428,5	1,6	548,6	652,6	-44,8	10.586,6	
2018.	12	11.651,0	2,1	11.653,1	4.750,6	10.399,4	1,8	583,9	719,8	-51,8	11.653,1	
2018.	01.	10.724,4	1,5	10.726,0	4.282,9	9.560,8	2,5	556,5	652,2	-46,1	10.726,0	
	02.	10.657,3	1,7	10.659,0	4.302,9	9.489,5	3,3	547,7	663,6	-45,0	10.659,0	
	03.	10.912,5	2,0	10.914,5	4.342,7	9.633,8	3,2	618,6	704,4	-45,5	10.914,5	
	04.	11.008,4	1,6	11.010,0	4.407,7	9.674,7	2,6	691,6	693,5	-52,4	11.010,0	
	05.	11.006,7	1,9	11.008,5	4.452,1	9.627,3	2,1	742,6	688,9	-52,4	11.008,5	
	06.	11.127,4	2,1	11.129,5	4.515,4	9.637,8	2,0	828,7	713,5	-52,5	11.129,5	
	07.	11.221,2	1,7	11.222,8	4.621,4	9.923,2	1,8	662,4	687,1	-51,8	11.222,8	
	08.	11.450,6	1,8	11.452,4	4.717,6	10.167,4	2,4	654,7	680,2	-52,3	11.452,4	
	09.	11.589,5	1,9	11.591,4	4.717,2	10.267,6	2,0	724,7	649,2	-52,1	11.591,4	
	10.	11.506,8	1,7	11.508,5	4.693,0	10.167,7	2,9	713,0	676,7	-51,8	11.508,5	
	11.	11.590,6	1,7	11.592,3	4.670,3	10.228,2	2,3	714,9	698,5	-51,6	11.592,3	
	12.	11.651,0	2,1	11.653,1	4.750,6	10.399,4	1,8	583,9	719,8	-51,8	11.653,1	

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finandjsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Bilješka: Inozemna aktiva CBBiH – monetarnih vlasti obuhvaća zlato, devize u blagajni CBBiH, devizne depozite kod inozemnih banaka, raspolaganje SDR, inozemni vrijednosni papiri i ostalo. Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) čine gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim središnje vlade) kod monetarnih vlasti. Gotovina izvan banaka predstavlja gotov novac u optjecaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Inozemna pasiva CBBiH obuhvaća kratkoročne obveze prema nerezidentima, depozite nerezidenata i ostale kratkoročne obveze prema nerezidentima i obveze prema MMF-u (računi 1 i 2). Depoziti središnje vlade kod CBBiH predstavljaju prenosive i ostale depozite institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta u domaćoj valuti. Dionice i drugi kapital obuhvaćaju dionički kapital, rezultat tekuće godine, opće i posebne rezerve i prilagodavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive.

T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka BiH
 - na kraju perioda, u milionima KM -

AKTIVA									
Godina	Mjesec	Rezerve	Strana aktiva	Potraživanja od generalne vlade			Potraživanja od nefinancijskih poduzeća	Potraživanja od privatnog sektora	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 = 3+...+9
2006.	12.	3.063,6	2.356,1	69,8	248,3	4.086,1	89,4	4.448,9	14.362,2
2007.	12.	4.022,9	3.558,6	127,5	271,3	5.315,7	159,6	5.791,7	19.247,3
2008.	12.	3.393,3	3.106,1	265,5	256,4	6.751,6	169,2	6.802,8	20.744,9
2009.	12.	3.632,0	3.190,3	355,5	268,2	6.682,5	103,0	6.409,8	20.641,1
2010.	12.	3.679,8	2.814,2	465,4	351,3	6.965,5	80,2	6.423,0	20.779,3
2011.	12.	3.469,7	2.724,5	904,7	360,2	7.166,9	94,0	6.768,9	21.488,9
2012.	12.	3.370,4	2.507,8	1.236,2	390,9	7.473,1	73,7	6.873,3	21.925,4
2013.	12.	3.843,7	2.637,3	1.379,4	451,6	7.556,4	67,4	7.131,8	23.067,7
2014.	12.	4.115,0	2.626,3	1.854,5	443,6	7.452,0	61,3	7.501,7	24.054,3
2015.	12.	4.511,7	2.473,8	2.161,1	400,0	7.452,6	74,6	7.874,7	24.948,5
2016.	12.	4.936,6	2.640,0	2.179,1	375,6	7.743,9	67,2	8.155,4	26.097,7
2017.	12.	5.711,7	2.787,9	2.197,0	406,2	8.354,5	96,5	8.688,8	28.242,7
2018.	12.	6.296,9	3.854,5	2.280,9	428,0	8.654,6	136,8	9.305,9	30.957,6
2018.	01.	5.948,5	2.580,7	2.261,1	399,6	8.314,2	85,1	8.705,0	28.294,1
	02.	5.847,1	2.527,2	2.239,2	398,9	8.443,0	87,7	8.731,8	28.274,9
	03.	6.017,4	2.688,8	2.217,6	390,0	8.543,9	93,4	8.820,4	28.771,5
	04.	5.907,7	2.900,5	2.234,5	400,8	8.532,2	92,6	8.908,4	28.976,7
	05.	5.865,6	3.186,8	2.322,8	403,2	8.506,1	97,1	8.997,2	29.378,9
	06.	5.801,0	3.320,5	2.546,6	415,6	8.601,9	122,6	9.062,9	29.871,0
	07.	5.965,2	3.443,2	2.345,7	418,4	8.609,0	124,0	9.129,3	30.034,8
	08.	6.137,2	3.556,6	2.369,3	412,2	8.556,6	124,6	9.175,8	30.332,2
	09.	6.211,2	3.492,9	2.363,1	415,8	8.577,2	127,8	9.223,0	30.411,1
	10.	6.163,8	3.510,0	2.375,6	424,7	8.680,7	125,2	9.276,0	30.555,9
	11.	6.235,9	3.605,5	2.322,4	424,3	8.602,5	127,9	9.278,5	30.597,0
	12.	6.296,9	3.854,5	2.280,9	428,0	8.654,6	136,8	9.305,9	30.957,6

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi bilješku na strani 45.

Bilješka: Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka obuhvaća Konsolidirane bilance komercijalnih banaka Glavne jedinice Sarajevo, Glavne jedinice Mostar, Glavne banke Republike Srpske, Brčko distrikta (od srpnja 2001. do studenog 2002), NBRS (do prosinca 1998) i NBBiH (do studenog 2002). Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između komercijalnih banaka. Rezerve banaka sastoje se od gotovine u blagajnama banaka i depozita banaka kod CBBiH. Inozemna aktiva komercijalnih banaka obuhvaća: devize u blagajnama, prenosive i ostale depozite u inozemnoj valuti kod nerezidenata, kredite nerezidentima, vrijednosni papiri nerezidenata u inozemnoj valuti i ostala potraživanja od nerezidenata. Potraživanja od generalne vlade obuhvaćaju potraživanja od svih razina vlada: središnje vlade (institucije BiH, vlade entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta) i nesredišnje vlade (vlada kantona i općinskih vlada). Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju: potraživanja od nefinancijskih javnih poduzeća, nefinancijskih privatnih poduzeća, ostalih finansijskih institucija i ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasificiranih sektora). Bilanca stanja komercijalnih banaka Federacije BiH sadrži pored aktivne podbilance i podatke pasivne podbilance. Pasivna podbilanca sadrži obveze po inozemnim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. ožujka 1992. Ove obveze će preuzeti Ministarstvo financija Federacije BiH u procesu privatizacije u skladu s entitetskim Zakonom o početnoj bilanci poduzeća i banaka i Zakonom o privatizaciji.

T09: Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka BiH
 - na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	PASIVA										Ukupno
		Depoziti središnje vlade	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u inozemnoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u stranoj valuti	Vrijednosni papiri	Kredit	Strana pasiva	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13=3+...+12
2006.	12.	853,3	2.751,0	691,3	1.365,4	3.105,4	0,0	114,0	3.695,4	1.596,3	190,2	14.362,2
2007.	12.	2.335,0	3.534,4	833,8	1.726,5	3.661,1	5,2	106,1	4.817,5	1.968,6	259,1	19.247,3
2008.	12.	1.749,7	3.381,4	1.107,2	1.776,2	3.864,7	17,9	264,3	5.999,0	2.271,6	312,9	20.744,9
2009.	12.	1.397,9	3.530,3	1.078,0	1.844,3	4.241,0	13,6	446,7	5.386,1	2.319,4	383,9	20.641,1
2010.	12.	1.121,7	3.680,5	1.209,8	1.991,0	4.526,4	9,1	595,1	4.395,7	2.508,4	741,7	20.779,3
2011.	12.	955,7	3.807,9	1.100,1	2.285,7	4.846,1	0,0	675,3	3.778,6	3.045,1	994,3	21.488,9
2012.	12.	847,2	3.714,8	1.052,9	2.672,7	5.041,4	0,0	712,4	3.558,6	3.191,3	1.134,1	21.925,4
2013.	12.	717,8	4.137,4	1.189,3	3.006,3	5.202,4	0,0	707,9	3.329,9	3.348,9	1.427,8	23.067,7
2014.	12.	981,3	4.458,2	1.301,2	3.377,3	5.280,0	0,0	681,0	2.960,0	3.408,5	1.606,8	24.054,3
2015.	12.	1.014,1	5.073,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	8,0	599,2	2.613,3	3.554,3	1.619,5	24.948,5
2016.	12.	1.021,3	5.847,8	1.535,6	3.883,0	5.478,0	8,0	510,0	2.474,2	3.773,0	1.566,9	26.097,7
2017.	12.	1.285,6	6.848,3	1.816,2	4.091,6	5.636,1	8,0	460,0	2.587,9	4.006,8	1.502,2	28.242,7
2018.	12.	1.665,9	8.040,9	1.961,4	4.302,2	5.782,4	8,0	467,5	3.039,2	4.129,1	1.560,9	30.957,6
2018.	01.	1.322,7	6.994,2	1.852,9	4.084,6	5.674,9	8,0	451,5	2.359,4	3.992,2	1.553,6	28.294,1
	02.	1.402,1	6.971,3	1.863,2	4.091,0	5.682,6	7,9	438,8	2.238,6	4.017,3	1.562,0	28.274,9
	03.	1.492,7	6.999,8	1.889,1	4.088,1	5.680,9	7,9	453,0	2.421,2	4.032,8	1.705,8	28.771,5
	04.	1.500,5	7.164,8	1.877,5	4.103,2	5.674,2	8,0	458,8	2.562,4	4.037,9	1.589,3	28.976,7
	05.	1.493,8	7.325,6	1.912,5	4.130,0	5.681,0	8,0	468,7	2.736,0	4.032,7	1.590,6	29.378,9
	06.	1.645,6	7.369,8	2.030,8	4.143,6	5.686,8	8,0	466,4	2.928,5	4.011,8	1.579,6	29.871,0
	07.	1.566,0	7.641,1	1.944,6	4.141,8	5.686,0	8,0	463,1	2.874,3	4.046,8	1.663,1	30.034,8
	08.	1.608,9	7.823,2	1.983,9	4.168,9	5.682,6	8,0	466,9	2.834,6	4.148,1	1.607,1	30.332,2
	09.	1.565,1	7.934,2	1.966,6	4.140,1	5.740,1	7,9	477,5	2.777,6	4.156,9	1.645,0	30.411,1
	10.	1.539,8	8.015,5	2.016,2	4.142,1	5.759,3	8,0	474,8	2.789,3	4.183,5	1.627,5	30.555,9
	11.	1.655,9	7.949,7	1.954,4	4.168,9	5.785,0	8,0	466,6	2.822,2	4.156,1	1.630,4	30.597,0
	12.	1.665,9	8.040,9	1.961,4	4.302,2	5.782,4	8,0	467,5	3.039,2	4.129,1	1.560,9	30.957,6

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi bilješku na strani 45.

Bilješka: Depoziti središnje vlade uključuju prenosive i ostale depozite u domaćoj i inozemnoj valuti institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta. Prenosivi i ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj i inozemnoj valuti predstavljaju obveze banaka prema nesredišnjoj vladi (kantona i općina), nefinancijskim javnim poduzećima, nefinancijskim privatnim poduzećima, ostalim financijskim institucijama i ostalim domaćim sektorima (stanovništvu, neprofitnim institucijama i ostalim neklasificiranim sektorima). Inozemna pasiva komercijalnih banaka obuhvaća obveze banaka prema nerezidentima po osnovi prenosivih i ostalih depozita, kredita, vrijednosnih papira, trgovinskih kredita i avansa i ostalih računa dugovanja. Prema novoj metodologiji, krediti na strani pasive su prikazani kao poseban financijski instrument, uz koje se dodaje obračunata kamata.

Dionice i drugi kapital obuhvaćaju dionički kapital, zadržani prihod, rezultat tekuće godine, opće i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. Ostale stavke (neto) također obuhvaćaju i ograničene depozite.

T10: Kamatne stope na kredite stanovništvu
u procentima, na godišnjem nivou

procentima, na godišnjem nivou																		
Stanovništvo																		
kamatne stope na kredite u KM						Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom										Revolving krediti, prekoračenja i kreditne kartice* (kreditna pogodnost i produženi kredit)*		
		Potrošački krediti		Ostali krediti		Potrošački krediti		Stambeni krediti				Ostali krediti		Kamatne stope na kredite u KM		Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom		
Godina	Razdoblje	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	preko 5 godina IPFKS	preko 10 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	preko 5 godina IPFKS	Prekoračenja	Kreditna kartica sa produženim kreditom	Prekoračenja	
1	2	3	4	5	6	7	8	10	11	12	13	14	15	16	17	18	18	
Ponderirani mjesečni prosjeci																		
2012.	12.	8,058	7,159	8,686	8,030	8,193	...	6,626	8,288	7,425	6,990	8,969	8,905	8,149	13,123	13,825	13,742	
2013.	12.	7,738	...	7,664	7,018	7,248	8,542	6,360	7,497	7,375	6,056	8,429	8,412	8,599	12,442	14,622	13,907	
2014.	12.	7,499	7,728	7,151	7,090	5,689	8,182	6,138	6,819	6,522	6,172	8,290	7,570	7,693	11,516	14,652	13,858	
2015.	12.	7,797	4,790	7,236	6,819	...	6,919	5,609	6,163	6,081	5,822	7,616	7,163	7,436	12,367	14,706	12,740	
2016.	12.	8,150	6,060	6,986	6,214	...	7,349	5,221	5,981	5,330	5,277	7,745	6,714	6,450	12,456	14,688	11,680	
2017.	12.	4,159	...	5,944	6,261	...	7,169	4,327	4,240	4,617	4,705	6,384	5,992	6,364	12,253	14,668	11,191	
2018.	12.	5,817	3,701	5,479	5,262	3,637	3,166	3,880	4,022	6,632	5,616	5,469	12,202	14,619	10,880	
2018.	1.	4,410	3,721	6,279	6,334	4,118	4,102	4,409	4,576	6,409	5,591	6,482	12,305	14,668	11,140	
	2.	5,400	3,562	6,184	6,160	...	6,384	4,054	...	4,140	4,517	6,469	5,484	6,042	12,321	14,699	11,139	
	3.	5,559	...	6,484	5,670	...	6,939	3,983	5,045	4,040	4,352	6,046	5,679	6,095	12,389	14,704	11,144	
	4.	...	3,854	6,180	5,550	...	6,775	3,935	3,566	3,919	4,178	5,987	5,774	6,056	12,345	14,703	11,156	
	5.	...	5,046	5,813	5,566	...	7,268	3,752	...	3,952	3,665	6,391	5,615	5,969	12,389	14,705	11,155	
	6.	4,983	5,079	5,700	5,411	...	7,282	3,922	5,523	4,175	4,095	6,220	5,343	5,721	12,375	14,695	11,137	
	7.	6,096	4,330	5,690	5,439	...	6,331	3,694	4,007	4,137	4,083	6,316	5,795	6,111	12,355	14,689	11,112	
	8.	5,171	4,300	5,589	5,493	...	6,761	3,720	...	3,887	4,119	6,209	5,322	5,969	12,360	14,636	11,073	
	9.	6,878	4,543	5,601	5,412	3,642	...	4,177	4,095	6,494	5,335	5,734	12,362	14,664	11,065	
	10.	5,132	4,271	5,451	5,499	...	6,979	3,635	3,594	3,989	3,945	6,345	5,270	5,767	12,345	14,660	11,029	
	11.	5,268	4,047	5,645	5,426	3,771	...	4,104	3,754	6,765	5,577	5,520	12,237	14,626	10,963	
	12.	5,817	3,701	5,479	5,262	3,637	3,166	3,820	4,022	6,632	5,616	5,469	12,202	14,619	10,880	
Iznosi kredita (novi poslovi)																	u tisućama KM	
2012.	12.	1.650	95	13.330	2.196	355	...	12.884	663	2.562	3.705	89.858	13.413	3.306	611.936	160.052	53.001	
2013.	12.	473	...	62.268	5.512	390	422	11.481	763	2.493	2.900	105.523	17.232	7.034	538.077	114.753	49.438	
2014.	12.	200	507	47.019	10.525	89	1.043	13.696	385	1.067	4.948	92.582	23.137	8.174	477.047	104.227	47.031	
2015.	12.	51	292	34.379	18.377	...	118	10.486	432	990	4.021	112.780	14.553	15.293	530.393	100.377	56.325	
2016.	12.	37	207	55.519	23.435	...	491	11.206	961	1.275	5.159	64.833	23.133	18.529	521.185	93.033	59.127	
2017.	12.	483	...	49.832	14.785	...	569	17.187	395	3.826	8.180	74.945	23.401	36.446	522.643	89.901	56.786	
2018.	12.	34	346	66.009	27.336	17.610	155	3.340	9.211	47.731	10.078	27.896	526.750	85.550	55.624	
2018.	1.	212	169	39.637	11.440	13.971	587	2.264	4.860	57.049	18.579	28.440	532.585	89.059	55.946	
	2.	122	225	47.781	15.515	...	322	15.623	...	3.774	5.049	58.245	21.594	50.775	495.676	86.605	56.057	
	3.	118	...	50.679	31.146	...	513	16.417	100	4.795	5.800	100.126	9.412	36.001	522.759	86.013	55.255	
	4.	...	236	57.002	39.013	...	426	16.320	166	3.745	10.213	101.440	14.645	22.295	521.775	86.153	55.292	
	5.	...	266	74.087	35.748	...	1.106	20.800	...	3.558	16.428	82.170	12.856	22.987	527.666	86.224	55.325	
	6.	363	521	67.108	32.318	...	396	19.818	465	6.350	62.408	71.199	18.292	31.883	523.546	85.450	55.426	
	7.	63	183	68.748	29.437	...	911	17.829	451	3.408	11.056	71.329	5.007	22.824	523.790	85.285	56.284	
	8.	304	160	56.968	26.790	...	817	17.261	...	4.133	10.082	60.148	11.307	21.175	528.032	85.050	56.595	
	9.	406	155	66.691	27.814	16.976	...	3.177	11.140	49.770	10.152	23.291	529.440	84.821	56.699	
	10.	23	447	76.058	30.712	...	800	21.278	235	4.437	10.978	54.634	13.068	25.132	538.137	85.168	56.903	
	11.	84	270	70.846	21.615	15.532	...	3.956	14.416	49.741	9.458	27.896	534.276	86.436	56.211	
	12.	34	346	66.009	27.336	17.610	155	3.340	9.211	47.731	10.078	27.896	526.750	85.550	55.624	

Bilješka:

*Kamatne stope u tablici za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalno razdoblje fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumijevaju beskamatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publiciraju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u inozemnoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima stanovništvu.

T11: Kamatne stope na kredite nefinancijskim poduzećima
u procentima, na godišnjem nivou

		Stanovništvo														
		Kamatne stope na kredite u KM				Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom										
		do iznosa od 0,25 mil EUR		preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR	Preko iznosa 1 mil EUR	do iznosa od 0,25 mil EUR			preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR			Preko iznosa 1 mil EUR	Revolving krediti i prekoračenja*			
		promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	preko 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	preko 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Kamatne stope na kredite u KM	Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom		
Godina	Period	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
Ponderirani mjesečni prosjeci																
2012.	12.	8,245	8,005	6,691	6,670	7,689	8,727	7,765	7,998	6,414	7,914	7,000	7,029	6,509		
2013.	12.	8,011	7,526	6,460	7,223	7,834	8,231	8,016	6,731	6,707	7,867	6,417	6,838	6,517		
2014.	12.	7,071	7,097	5,798	6,090	6,668	7,572	6,997	6,175	6,479	5,444	4,875	6,355	6,311		
2015.	12.	6,608	6,409	4,988	5,626	6,687	5,816	6,189	5,812	5,902	6,260	5,953	5,519	5,955		
2016.	12.	5,977	5,420	4,623	4,315	5,845	4,882	5,008	5,628	4,448	4,854	4,463	4,707	4,868		
2017.	12.	4,881	4,823	3,507	3,249	4,647	4,348	5,302	4,388	3,772	4,601	3,518	4,011	4,131		
2018.	12.	4,247	4,069	3,100	3,253	4,204	3,910	3,672	3,800	3,321	3,571	4,480	3,497	3,594		
2018.	1.	5,126	5,142	3,576	3,176	4,472	4,536	4,257	4,121	3,814	4,320	3,087	4,053	4,046		
	2.	4,706	4,683	3,975	3,379	4,706	4,614	4,239	4,495	3,420	4,326	3,164	3,982	4,000		
	3.	4,955	5,138	3,627	3,294	4,298	4,278	4,752	4,231	3,964	4,282	4,381	3,943	3,981		
	4.	4,991	4,733	3,587	3,224	4,536	4,384	4,210	4,294	3,251	3,470	3,607	3,880	3,919		
	5.	4,809	4,629	3,316	3,633	4,588	4,021	4,161	4,103	3,027	3,706	4,106	3,835	3,848		
	6.	4,622	4,503	3,149	3,942	4,243	4,421	4,520	3,908	3,112	3,782	3,777	3,773	3,829		
	7.	4,437	4,341	3,213	3,428	4,285	4,385	3,931	4,044	3,284	3,989	4,348	3,738	3,755		
	8.	4,793	4,273	3,061	3,358	4,294	4,340	4,197	4,787	3,302	4,014	3,843	3,666	3,742		
	9.	4,529	4,288	3,314	3,324	4,130	4,004	4,264	4,843	3,037	4,181	3,555	3,616	3,761		
	10.	4,590	4,333	3,006	3,151	4,068	4,051	4,010	4,255	3,140	3,742	3,443	3,553	3,709		
	11.	4,376	4,490	3,062	3,120	4,046	4,003	4,060	4,186	3,205	3,591	4,786	3,500	3,652		
	12.	4,247	4,069	3,100	3,253	4,204	3,910	3,672	3,800	3,321	3,571	4,480	3,497	3,594		
Iznosi kredita (novi poslovi)		u tisućama KM														
2012.	12.	59 827	3 218	78 180	69 492	31 020	12 444	6 103	25 115	11 663	5 238	68 638	1 804 800	598 167		
2013.	12.	58 148	2 808	61 373	59 503	36 938	14 643	5 331	47 739	3 490	11 397	63 237	1 712 557	593 756		
2014.	12.	57 589	3 428	59 350	45 951	51 005	11 580	4 490	51 621	13 600	10 177	138 835	1 562 823	574 250		
2015.	12.	50 117	14 157	56 173	42 450	17 594	13 003	6 571	30 490	19 323	14 047	35 546	1 667 461	534 778		
2016.	12.	48 482	19 022	68 596	35 951	18 266	15 794	5 580	10 638	6 238	18 458	45 779	1 865 259	461 392		
2017.	12.	61 618	15 167	78 915	70 622	16 356	12 180	4 747	18 699	19 145	20 480	164 874	2 127 013	418 315		
2018.	12.	51 404	26 718	62 726	79 085	8 815	14 021	3 637	23 544	11 311	9 906	25 588	2 367 482	686 874		
2018.	1.	26 284	9 334	25 642	25 775	8 604	8 503	6 613	19 042	8 240	8 569	44 073	2 153 632	691 371		
	2.	36 707	16 676	39 058	29 150	9 729	10 624	6 243	10 648	11 656	8 943	34 115	2 204 575	733 008		
	3.	51 176	14 649	57 455	36 120	9 275	16 077	4 421	24 825	13 245	19 409	10 724	2 303 711	750 730		
	4.	45 319	16 646	35 468	27 706	9 493	12 029	4 794	20 271	15 299	8 037	19 414	2 263 626	766 690		
	5.	46 397	20 005	42 641	20 000	10 627	13 404	4 489	21 480	10 120	12 983	12 350	2 229 831	782 297		
	6.	47 042	22 294	57 663	39 022	9 285	12 272	7 015	15 549	15 970	19 121	36 703	2 276 166	774 501		
	7.	39 743	17 053	58 112	92 605	13 556	12 689	5 795	19 497	11 490	9 490	29 832	2 254 301	774 028		
	8.	38 053	15 006	42 605	25 280	7 335	6 208	4 094	24 342	7 412	6 146	28 370	2 248 486	754 618		
	9.	45 339	12 695	42 496	33 906	10 667	6 788	3 180	16 040	7 470	7 156	16 860	2 260 036	727 701		
	10.	42 313	18 923	59 433	46 913	8 331	6 707	3 497	15 945	9 224	15 921	34 463	2 342 848	724 913		
	11.	45 727	17 506	48 056	67 616	8 480	9 818	2 579	14 953	6 940	12 307	20 560	2 349 588	717 502		
	12.	51 404	26 718	62 726	79 085	8 815	14 021	3 637	23 544	11 311	9 906	25 588	2 367 482	686 874		

Bilješka:

Revidirana serija podataka o kamatnim stopama na kredite poduzećima u KM s valutnom klauzulom, do iznosa 0,25 mil. EUR, promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS, za razdoblje siječanj 2015. – studeni 2017. godine, zbog isključenja podataka jedne banke s kamatnim stopama koje ne odražavaju kretanje na tržištu

* Kamatne stope u tablici za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - Inicijalno razdoblje fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumijevaju beskamatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publiciraju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u inozemnoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima nefinancijskim poduzećima.

T12: Kamatne stope na depozite stanovništva i nefinancijskih preduzeća

*u postocima, na godišnjoj razini

Godina		Stanovništvo										Nefinancijska poduzeća												
		Depoziti u KM i depoziti s valutnom klauzulom					Depoziti u EUR					Depoziti u stranoj valuti		Depoziti u KM i s valutnom klauzulom					Depoziti u EUR					Depoziti u stranoj valuti
		s dogovorenim dospijećem			Depoziti po viđenju ^a	s dogovorenim dospijećem			Depoziti po viđenju ^a	s dogovorenim dospijećem			Depoziti po viđenju ^a	s dogovorenim dospijećem			Depoziti po viđenju ^a							
Razdoblje	do 1 godine	preko 11 do 2 godine	preko 2 godine	do 1 godine		preko 11 do 2 godine	preko 2 godine	preko 1 do 5 godina IPFKS sa dogovorenim dospijećem		preko 5 godina IPFKS Depoziti po viđenju (prekonoćni) ^a	do 1 godine	preko 11 do 2 godine		preko 2 godine	do 1 godine	preko 11 do 2 godine		preko 2 godine						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21				
Ponderirani mjesečni prosjeci																								
2012.	12.	2,079	3,163	4,407	0,140	2,384	3,298	3,993	0,342	1,953	0,092	3,467	4,540	4,063	0,176	1,456	4,026	—	0,136	0,098				
2013.	12.	1,973	3,189	3,754	0,116	2,068	3,127	3,927	0,240	1,232	0,075	1,686	3,862	3,933	0,219	2,458	3,517	—	0,144	0,157				
2014.	12.	1,263	2,764	2,973	0,089	1,431	2,901	3,170	0,181	0,916	0,064	0,760	2,867	3,369	0,203	1,890	—	2,319	0,132	0,094				
2015.	12.	1,062	2,164	2,358	0,091	1,236	2,128	2,684	0,129	0,966	0,061	0,930	1,428	1,937	0,122	0,609	2,469	—	0,097	0,057				
2016.	12.	0,548	1,698	2,102	0,093	0,545	1,525	2,211	0,106	0,423	0,057	0,456	1,393	1,822	0,085	0,915	—	2,124	0,083	0,048				
2017.	12.	0,234	1,346	1,458	0,065	0,309	1,265	1,533	0,062	0,572	0,046	0,708	1,588	—	0,045	0,588	—	—	0,019	0,033				
2018.	12.	0,344	1,262	1,448	0,053	0,252	1,368	1,658	0,055	1,036	0,042	0,706	1,136	1,958	0,082	1,003	0,973	—	0,027	0,043				
2018.	01.	0,372	1,392	1,278	0,064	0,322	1,172	1,411	0,060	0,438	0,045	0,766	1,209	—	0,039	0,491	—	—	0,021	0,034				
	02.	0,295	1,449	1,382	0,068	0,268	1,232	1,374	0,059	0,423	0,045	0,467	1,266	—	0,037	—	—	—	0,026	0,037				
	03.	0,319	1,244	1,515	0,061	0,267	1,078	1,474	0,060	0,214	0,045	0,603	0,825	1,319	0,035	—	—	1,104	0,017	0,034				
	04.	0,246	1,152	1,257	0,059	0,324	1,131	1,566	0,057	0,465	0,046	0,461	1,399	1,988	0,036	—	—	—	0,022	0,039				
	05.	0,335	1,234	1,454	0,056	0,239	1,141	1,312	0,060	0,549	0,045	0,329	0,971	1,581	0,037	—	—	—	0,033	0,029				
	06.	0,384	1,182	1,482	0,050	0,242	1,296	1,340	0,057	0,834	0,044	0,579	1,023	1,731	0,039	—	—	—	0,024	0,032				
	07.	0,273	1,312	1,221	0,049	0,669	1,388	1,397	0,058	0,641	0,045	0,623	1,280	1,675	0,032	—	1,085	—	0,035	0,034				
	08.	0,233	1,252	1,424	0,050	0,255	1,149	1,513	0,057	0,581	0,044	0,416	1,322	1,772	0,037	0,191	—	—	0,038	0,027				
	09.	0,280	1,269	1,327	0,054	0,256	1,103	1,768	0,057	0,841	0,043	0,531	1,147	1,757	0,036	—	—	—	0,040	0,032				
	10.	0,458	1,123	1,250	0,052	0,346	1,096	1,244	0,055	0,850	0,042	0,510	1,068	1,053	0,036	—	1,428	—	0,047	0,060				
	11.	0,268	1,220	1,410	0,054	0,228	1,210	1,416	0,055	1,871	0,043	0,445	1,278	1,406	0,041	—	0,848	1,754	0,029	0,039				
	12.	0,344	1,262	1,448	0,053	0,252	1,368	1,658	0,055	1,036	0,042	0,706	1,136	1,958	0,082	1,003	0,973	—	0,027	0,043				
Iznos depozita (novi poslovi)		u tisućama KM																						
2012.	12.	22 786	32 900	32.655	1.691.057	30.445	77.512	40.687	689 308	11 233	217.349	45.600	53.329	3 973	1.536.916	17.408	1.248	—	319.103	44.031				
2013.	12.	19 637	34.381	21 954	1.923.736	29.340	74.954	57.798	731.719	5.744	235.804	20.855	22.272	5 378	1.889.799	6.398	40.153	—	427.605	42.477				
2014.	12.	24.762	33.097	19.050	2.115.947	28.079	72.251	48.611	787.586	4.240	213.851	26.218	15.491	4 029	1.920.631	1.277	—	1.381	494.367	63.957				
2015.	12.	15.246	29.802	27 103	2.540.711	22.363	57.842	54.185	921 532	7 180	233.901	16.591	61.505	8.118	2.029.544	3.118	10 252	—	475.393	63.119				
2016.	12.	12.326	33.407	37.407	3.052.215	15.650	50.354	53.399	1.046.384	3.090	261.142	19.822	14.794	8.874	2.168.102	1.663	—	17.116	523.643	75.169				
2017.	12.	11.394	24.378	19.272	3.375.019	11.119	50.394	38.014	1.248.762	3.981	287.026	9.762	16.772	—	2.653.618	1.663	—	—	677.882	89.421				
2018.	12.	13 211	26 379	34 047	3.938.041	9.431	50.050	73.670	1.482.740	4.001	319.831	54.947	9.111	39.381	3.229.644	10.788	3.815	—	741.850	64.148				
2018.	01.	8 183	28.996	21.758	3.438.403	16.150	39.060	38.522	1.299.171	2.742	290.644	8.470	5.778	—	2.804.911	1.057	—	—	759.431	79.593				
	02.	6 260	26.231	20 210	3.502.070	9 351	41.315	29.059	1.311.981	2.897	295.686	4.329	5.089	—	2.665.982	—	—	—	752.687	90.705				
	03.	7 953	21.689	24.673	3.536.465	9 926	36.217	55.593	1.367.209	2.399	297.614	7.319	20.240	4.770	2.620.671	—	—	38 312	724.046	106.056				
	04.	7 358	19.445	17.648	3.633.705	10.536	35.225	50.025	1.381.765	2.620	299.233	39.517	5.735	3.864	2.690.584	—	—	—	733.387	80.018				
	05.	6 997	21.251	27.033	3.639.044	9.061	37.638	30.092	1.322.493	2.375	313.928	10.109	3.135	6.554	2.771.208	—	—	—	769.402	76.225				
	06.	10.346	17.494	25 213	3.683.549	12.989	35.676	32.135	1.417.796	3.570	310.901	34.349	13.155	2.615	2.775.861	—	—	—	856.594	65.769				
	07.	5.489	19.475	19.124	3.740.431	22.843	37.059	49.435	1.419.549	3.009	313.425	27.254	9.748	10.215	3.022.843	—	1 093	—	774.677	65.493				
	08.	6.380	20.440	21.119	3.760.448	12.890	37.250	63.955	1.435.512	5.509	313.092	25.653	2.205	407	3.109.368	1.622	—	—	789.130	84.750				
	09.	7 529	18.201	21.246	3.795.835	10.098	33.653	71.290	1.439.473	4.245	318.904	12.881	12.911	3.607	3.187.829	—	—	—	784.767	73.558				
	10.	17.498	22.070	19.791	3.775.326	11.857	40.411	47.626	1.466.705	3.206	323.393	26.793	3.805	1.080	3.271.334	—	10 544	—	820.653	75.981				
	11.	6.790	22.277	28 109	3.837.010	11.483	45.164	44.313	1.462.278	22.643	319.819	8.891	39.212	33.565	3.199.713	—	24.874	24.487	751.461	71.217				
	12.	13 211	26 379	34 047	3.938.041	9.431	50.050	73.670	1.482.740	4.001	319.831	54.947	9.111	39.381	3.229.644	10.788	3.815	—	741.850	64.148				

Bilješka:

* Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijećem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove.

Depoziti u inozemnoj valuti obuhvaćaju sve inozemne valute osim EUR.

T13: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka

* na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	Depoziti			Krediti		
		Depoziti po viđenju	Oročeni i štedni depoziti	Ukupni depoziti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Ukupni krediti
1	2	3	4	5(3+4)	6	7	8(6+7)
2006.	12.	4.004,4	4.758,1	8.762,5	2.057,0	6.755,6	8.812,6
2007.	12.	5.105,8	6.980,7	12.086,5	2.541,4	8.954,2	11.495,5
2008.	12.	4.904,3	6.970,0	11.874,4	3.427,5	10.708,6	14.136,1
2009.	12.	5.214,4	6.877,0	12.091,4	3.391,5	10.293,3	13.684,8
2010.	12.	5.556,9	6.972,4	12.529,3	3.614,8	10.530,3	14.145,1
2011.	12.	5.518,1	7.474,1	12.992,2	3.972,1	10.929,9	14.901,9
2012.	12.	5.306,9	8.018,8	13.325,8	4.271,2	11.271,3	15.542,5
2013.	12.	5.771,9	8.477,3	14.249,2	4.318,6	11.707,7	16.026,4
2014.	12.	6.292,8	9.082,5	15.375,2	4.170,2	12.303,3	16.473,5
2015.	12.	7.038,7	9.492,1	16.530,8	4.164,9	12.701,9	16.866,8
2016.	12.	8.056,6	9.695,5	17.752,1	4.152,6	13.048,5	17.201,1
2017.	12.	9.558,1	10.111,0	19.669,1	4.261,5	14.160,9	18.422,4
2018.	12.	11.318,5	10.431,3	21.749,8	4.289,8	15.196,1	19.485,8
2018.	01.	9.788,6	10.132,1	19.920,7	4.206,8	14.159,5	18.366,4
	02.	9.866,6	10.137,1	20.003,7	4.319,8	14.193,4	18.513,1
	03.	9.980,6	10.164,4	20.145,0	4.428,4	14.266,7	18.695,1
	04.	10.135,4	10.179,3	20.314,7	4.383,8	14.415,6	18.799,4
	05.	10.322,3	10.215,1	20.537,4	4.382,5	14.596,8	18.979,3
	06.	10.645,1	10.226,7	20.871,7	4.391,5	14.786,6	19.178,0
	07.	10.750,7	10.224,1	20.974,8	4.370,2	14.856,7	19.226,9
	08.	11.012,9	10.250,1	21.262,9	4.345,5	14.918,1	19.263,6
	09.	11.073,9	10.268,0	21.341,9	4.345,6	14.985,8	19.331,4
	10.	11.205,0	10.264,5	21.469,5	4.428,0	15.061,3	19.489,4
	11.	11.206,6	10.303,8	21.510,4	4.339,3	15.069,9	19.409,1
	12.	11.318,5	10.431,3	21.749,8	4.289,8	15.196,1	19.485,8

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 45.

Bilješka: Ukupni depoziti predstavljaju obveze komercijalnih banaka BiH prema svim domaćim institucionalnim sektorima u domaćoj i inozemnoj valuti. Ukupni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka BiH od svih institucionalnih sektora, u domaćoj i inozemnoj valuti.

T14: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka
 - na kraju razdoblja, u milijunima KM -

DEPOZITI DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA													
Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih financijskih institucija	Depoziti nefinancijskih javni poduzeća	Depoziti nefinancijskih privatnih poduzeća	Depoziti neprofitnih organizacije	Depoziti stanovništva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14=3+...+13
2006.	12.	44,2	393,7	348,6	169,8	124,3	156,0	697,6	1.067,2	139,6	853,3	10,1	4.004,4
2007.	12.	45,7	544,5	381,0	242,0	147,5	186,2	740,3	1.321,0	176,2	1.311,7	9,6	5.105,8
2008.	12.	52,3	255,2	271,7	204,0	108,2	137,5	781,8	1.328,9	161,3	1.558,8	44,7	4.904,3
2009.	12.	41,4	416,0	352,7	187,9	148,6	146,5	852,2	1.280,0	173,1	1.601,4	14,5	5.214,4
2010.	12.	58,8	458,1	291,0	194,6	149,7	144,2	723,8	1.444,3	172,4	1.904,0	16,1	5.556,9
2011.	12.	42,2	413,1	290,9	190,0	154,8	176,9	688,5	1.447,8	182,1	1.917,2	14,7	5.518,1
2012.	12.	94,0	339,2	231,1	195,2	105,9	161,5	517,5	1.443,4	186,5	2.015,3	17,0	5.306,9
2013.	12.	65,3	300,8	228,1	172,4	79,0	209,7	615,2	1.667,4	194,4	2.226,8	12,8	5.771,9
2014.	12.	60,0	412,1	261,4	176,9	61,4	171,5	470,8	1.954,4	247,9	2.462,7	13,7	6.292,8
2015.	12.	102,2	468,3	312,0	209,3	33,9	198,7	498,8	2.104,8	245,0	2.841,6	24,2	7.038,7
2016.	12.	94,9	520,2	399,6	255,6	58,1	190,1	523,9	2.313,6	251,1	3.431,4	18,0	8.056,6
2017.	12.	150,8	612,8	575,2	305,9	130,0	230,2	618,1	2.775,5	281,5	3.858,3	19,6	9.558,1
2018.	12.	122,8	932,2	691,9	365,7	261,0	273,7	724,0	3.095,3	303,2	4.523,7	24,9	11.318,5
2018.	01.	156,4	661,2	550,2	336,3	123,9	232,3	653,0	2.882,8	298,0	3.872,0	22,7	9.788,6
	02.	151,5	718,6	569,3	357,8	162,1	243,2	697,5	2.664,5	310,6	3.970,5	21,0	9.866,6
	03.	150,2	763,6	598,0	355,2	177,9	276,4	735,0	2.586,0	306,0	4.012,3	20,1	9.980,6
	04.	140,6	755,8	604,0	361,9	196,7	260,6	795,6	2.571,6	305,9	4.122,5	20,3	10.135,4
	05.	143,9	774,4	627,0	363,3	165,8	296,0	787,8	2.690,3	311,9	4.141,5	20,3	10.322,3
	06.	145,2	902,3	645,1	373,8	196,8	281,3	748,2	2.815,4	317,5	4.201,4	18,0	10.645,1
	07.	134,4	826,4	645,1	379,4	204,2	308,0	819,0	2.845,4	326,1	4.244,3	18,4	10.750,7
	08.	136,2	850,6	691,5	392,7	219,0	309,1	830,5	2.939,9	328,5	4.282,7	32,1	11.012,9
	09.	142,2	809,1	718,3	406,6	221,9	295,2	875,5	2.930,5	327,2	4.326,3	21,2	11.073,9
	10.	122,6	817,8	750,2	402,2	232,9	277,9	916,5	3.011,3	316,0	4.330,3	27,4	11.205,0
	11.	143,5	894,7	730,7	401,1	264,5	272,0	797,5	2.990,3	306,2	4.384,9	21,4	11.206,6
	12.	122,8	932,2	691,9	365,7	261,0	273,7	724,0	3.095,3	303,2	4.523,7	24,9	11.318,5

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 45.

Bilješka: Prenosivi depoziti su raspoloživi na zahtjev bez naknada i ograničenja, mogu se izravno upotrijebiti za plaćanja trećim osobama, posebni štedni računi s kojih je dozvoljen prijenos sredstava na prenosive depozite.

T15: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka

* na kraju razdoblja, u milijunima KM -

DEPOZITI DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA													
Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih financijskih institucija	Depoziti nefinancijskih javnih poduzeća	Depoziti nefinancijskih privatnih poduzeća	Depoziti neprofitnih organizacije	Depoziti stanovništva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14=3+...+13
2006.	12.	22,7	222,3	35,6	33,0	42,4	168,3	405,0	516,0	50,9	3.246,9	15,1	4.758,1
2007.	12.	11,8	1.457,4	56,4	47,4	124,0	217,5	537,8	595,4	59,8	3.854,2	18,9	6.980,7
2008.	12.	16,0	1.211,7	21,3	50,1	101,5	334,0	758,5	743,7	78,1	3.647,0	8,2	6.970,0
2009.	12.	4,7	725,3	20,9	48,8	61,7	478,8	753,5	606,0	100,5	4.062,0	14,8	6.877,0
2010.	12.	22,5	383,2	16,8	41,2	49,2	438,8	825,0	504,5	91,2	4.580,4	19,6	6.972,4
2011.	12.	62,8	237,8	24,0	30,0	41,7	567,5	816,3	471,5	79,1	5.134,1	9,2	7.474,1
2012.	12.	31,7	242,0	21,4	27,6	31,0	598,3	778,9	537,8	87,1	5.639,9	23,0	8.018,8
2013.	12.	62,7	170,8	21,0	26,6	35,0	651,4	724,0	531,1	100,3	6.137,1	17,1	8.477,3
2014.	12.	127,1	266,0	36,8	36,0	32,0	674,0	669,6	529,3	115,6	6.579,3	16,6	9.082,5
2015.	12.	129,7	224,7	25,0	36,3	31,9	693,0	688,7	501,9	120,7	7.023,2	17,0	9.492,1
2016.	12.	73,4	226,3	26,4	22,3	34,7	771,4	695,9	474,2	123,4	7.229,7	17,6	9.695,5
2017.	12.	116,6	243,8	24,3	34,4	22,9	816,8	766,7	554,4	102,6	7.412,8	15,7	10.111,0
2018.	12.	62,6	267,5	41,9	37,4	16,7	873,7	758,4	627,8	95,7	7.622,7	26,9	10.431,3
2018.	01.	114,8	225,9	21,4	27,7	31,8	806,6	761,3	609,6	101,8	7.415,6	15,5	10.132,1
	02.	114,8	214,5	21,2	27,4	34,2	812,5	752,3	606,1	101,4	7.430,5	22,4	10.137,1
	03.	114,5	249,4	21,8	27,3	31,6	796,4	757,0	597,7	100,7	7.446,7	21,3	10.164,4
	04.	113,3	257,2	38,6	26,5	31,4	801,6	771,6	593,7	94,1	7.431,3	20,1	10.179,3
	05.	113,0	259,2	38,7	33,7	31,9	799,3	768,7	613,8	96,7	7.439,9	20,3	10.215,1
	06.	113,3	256,5	38,6	31,1	26,5	808,9	768,9	613,9	97,5	7.450,4	21,0	10.226,7
	07.	110,9	261,6	40,4	36,6	23,7	793,4	798,3	585,4	96,3	7.452,6	24,9	10.224,1
	08.	110,2	262,9	40,7	36,2	25,4	842,5	768,2	574,3	94,8	7.476,1	18,7	10.250,1
	09.	108,7	250,1	43,5	36,2	28,9	834,7	737,9	604,9	94,8	7.506,9	21,5	10.268,0
	10.	106,9	232,9	42,0	38,3	23,3	850,0	701,8	617,2	99,2	7.534,4	18,5	10.264,5
	11.	65,7	261,0	41,9	38,2	23,2	858,1	720,2	612,9	98,9	7.564,4	19,3	10.303,8
	12.	62,6	267,5	41,9	37,4	16,7	873,7	758,4	627,8	95,7	7.622,7	26,9	10.431,3

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 45.

Bilješka: Ostali depoziti dozvoljavaju automatsko povlačenje sredstava ali ne i plaćanje trećim osobama, štedne i oročene depozite, ostale depozite - ostalo.

T16: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka
 4- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA													
Godina	Mjesec	Krediti Institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Kredit vladama općina	Kreditu fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim poduzećima	Krediti nefinansijskim privatnim poduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14=3+...+13
2006.	12.	0,1	6,2	2,2	1,4	0,1	30,1	77,6	1.453,4	11,8	466,6	7,5	2.057,0
2007.	12.	0,0	6,3	2,3	0,3	0,0	53,5	73,8	1.819,0	17,0	564,5	4,6	2.541,4
2008.	12.	0,0	6,0	2,3	10,4	0,1	69,8	76,5	2.579,8	32,8	645,7	4,2	3.427,5
2009.	12.	3,2	8,7	2,2	31,7	33,5	33,4	80,0	2.459,8	10,6	716,4	12,0	3.391,5
2010.	12.	0,1	6,1	2,3	21,9	40,6	28,1	69,1	2.624,0	13,5	801,9	7,1	3.614,8
2011.	12.	0,0	11,9	1,4	21,5	26,0	37,4	70,1	2.935,2	5,9	858,4	4,2	3.972,1
2012.	12.	0,0	2,6	0,7	22,2	9,9	41,1	73,8	3.188,4	6,7	919,5	6,3	4.271,2
2013.	12.	0,0	12,9	0,6	40,1	35,3	28,5	89,2	3.152,2	5,5	942,2	12,1	4.318,6
2014.	12.	0,0	26,7	4,0	45,3	26,0	27,4	90,7	2.989,7	4,9	936,4	19,0	4.170,2
2015.	12.	0,0	72,0	4,8	22,0	39,4	28,3	86,4	2.944,8	4,2	937,0	26,0	4.164,9
2016.	12.	0,0	48,0	1,6	19,8	8,5	27,2	90,4	3.030,0	7,2	904,9	14,9	4.152,6
2017.	12.	0,0	44,3	1,4	15,7	7,8	33,8	73,2	3.163,2	10,2	896,4	15,4	4.261,5
2018.	12.	0,0	60,2	1,1	12,8	4,3	40,6	89,6	3.151,5	6,2	911,3	12,1	4.289,8
2018.	01.	0,0	34,9	0,4	15,7	7,4	27,8	72,3	3.116,4	10,1	906,7	15,1	4.206,8
	02.	0,0	40,3	0,3	15,9	6,9	31,7	73,4	3.232,9	12,0	891,3	15,1	4.319,8
	03.	0,0	56,9	0,2	14,3	6,4	40,2	69,4	3.310,7	11,9	902,4	15,9	4.428,4
	04.	0,0	50,1	0,2	14,7	5,9	34,4	65,1	3.281,6	11,9	904,1	15,9	4.383,8
	05.	0,0	58,2	0,3	14,3	5,3	33,1	70,2	3.260,8	11,0	913,4	15,8	4.382,5
	06.	0,0	60,3	0,4	13,9	4,6	45,2	84,0	3.258,8	7,6	905,7	10,9	4.391,5
	07.	0,0	54,7	0,2	13,8	3,9	41,5	88,7	3.241,7	6,6	907,6	11,4	4.370,2
	08.	0,0	85,7	0,8	13,8	3,0	37,3	85,0	3.193,1	6,8	908,9	11,1	4.345,5
	09.	0,0	84,5	0,9	13,9	2,8	38,3	85,6	3.189,5	6,6	911,4	12,1	4.345,6
	10.	0,0	78,2	0,7	14,0	2,6	32,4	94,1	3.270,1	4,2	919,8	11,8	4.428,0
	11.	0,0	77,0	0,7	13,7	2,4	35,4	86,1	3.200,0	5,3	906,8	11,8	4.339,3
	12.	0,0	60,2	1,1	12,8	4,3	40,6	89,6	3.151,5	6,2	911,3	12,1	4.289,8

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 45.

T17: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka

* na kraju razdoblja, u milijunima KM -

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA													
Godina	Mjesec	Krediti Institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Krediti vladama općina	Krediti fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim poduzećima	Krediti nefinansijskim privatnim poduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14=3+...+13
2006.	12.	0,0	0,4	1,3	56,2	0,6	31,8	167,7	2.592,7	10,3	3.893,0	1,5	6.755,6
2007.	12.	0,7	8,8	1,1	92,3	15,5	77,9	195,0	3.439,2	18,5	5.104,4	0,9	8.954,2
2008.	12.	1,7	95,6	0,9	132,5	13,5	73,9	177,2	4.142,2	19,5	6.051,1	0,5	10.708,6
2009.	12.	1,4	89,2	2,1	155,5	19,7	43,6	185,8	4.186,9	17,4	5.590,8	0,9	10.293,3
2010.	12.	0,1	105,8	40,2	201,6	26,5	27,0	270,8	4.309,5	17,4	5.522,3	9,1	10.530,3
2011.	12.	0,0	233,2	42,8	251,1	38,8	25,4	285,3	4.186,7	12,7	5.846,4	7,5	10.929,9
2012.	12.	0,0	404,3	68,7	289,5	28,4	19,3	313,0	4.248,8	16,3	5.875,2	7,9	11.271,3
2013.	12.	0,0	418,6	77,9	299,4	17,5	23,4	361,5	4.369,0	15,0	6.123,0	2,5	11.707,7
2014.	12.	0,0	465,2	161,2	295,2	77,1	20,0	351,4	4.429,6	9,7	6.491,7	2,3	12.303,3
2015.	12.	0,0	418,3	225,5	281,7	99,0	31,8	310,3	4.473,4	12,5	6.847,2	2,2	12.701,9
2016.	12.	0,0	295,5	231,5	262,0	95,7	25,2	281,5	4.673,3	11,9	7.171,4	0,5	13.048,5
2017.	12.	0,0	333,7	207,8	276,3	79,5	49,6	328,4	5.156,5	11,6	7.717,3	0,2	14.160,9
2018.	12.	0,0	328,5	185,7	279,4	169,9	85,0	331,7	5.471,5	14,1	8.330,0	0,4	15.196,1
2018.	01.	0,0	334,4	201,3	273,5	76,9	44,5	322,7	5.163,7	11,5	7.730,9	0,2	14.159,5
	02.	0,0	328,3	198,8	269,9	74,3	41,5	320,8	5.177,5	11,5	7.770,5	0,2	14.193,4
	03.	0,0	316,1	192,0	269,6	72,2	41,9	315,9	5.200,0	11,7	7.847,1	0,3	14.266,7
	04.	0,0	356,7	186,7	269,6	69,0	46,6	330,9	5.216,3	11,9	7.927,4	0,3	14.415,6
	05.	0,0	352,3	183,2	274,6	174,5	52,2	328,2	5.209,5	12,1	8.010,0	0,3	14.596,8
	06.	0,0	352,1	176,4	275,6	177,9	65,7	326,8	5.306,8	16,8	8.088,3	0,3	14.786,6
	07.	0,0	346,4	170,7	273,9	174,9	70,6	324,9	5.329,4	16,4	8.149,3	0,2	14.856,7
	08.	0,0	339,2	185,1	280,0	175,8	75,1	322,4	5.327,2	15,5	8.197,6	0,2	14.918,1
	09.	0,0	338,2	182,1	278,7	176,9	78,0	325,5	5.347,8	15,6	8.242,7	0,3	14.985,8
	10.	0,0	340,0	181,6	280,5	173,8	81,0	325,8	5.377,0	15,5	8.285,6	0,5	15.061,3
	11.	0,0	339,5	181,5	279,8	170,9	80,4	333,4	5.367,0	15,6	8.301,6	0,4	15.069,9
	12.	0,0	328,5	185,7	279,4	169,9	85,0	331,7	5.471,5	14,1	8.330,0	0,4	15.196,1

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 45.

T18: Kupovina i prodaja KM
 - u tisućama KM -

Godina	Mjesec	Prodaja	Kupovina	Saldo	Kumulativ saldo
1	2	3	4	5(3-4)	6
2006.		3.316.074	2.181.712	1.134.362	4.880.802
2007.		3.878.146	2.822.867	1.055.279	5.936.081
2008.		4.933.211	5.564.318	-631.108	5.304.973
2009.		4.197.642	4.234.491	-36.849	5.268.124
2010.		5.273.777	5.014.550	259.227	5.527.351
2011.		5.088.041	5.162.710	-74.669	5.452.682
2012.		5.511.162	5.491.846	19.316	5.471.998
2013.		4.588.615	3.918.598	670.017	6.142.015
2014.		5.065.358	4.379.047	686.312	6.828.327
2015.		5.470.552	4.699.060	771.492	7.599.818
2016.		7.485.849	6.622.039	863.811	8.463.629
2017.		8.476.378	7.421.186	1.055.192	9.518.821
2018.		10.792.432	9.780.514	1.011.918	10.530.740
2018	01.	852.932	715.889	137.043	9.655.865
	02.	657.348	733.451	-76.103	9.579.761
	03.	787.989	572.265	215.724	9.795.486
	04.	728.905	631.048	97.857	9.893.342
	05.	708.444	687.829	20.615	9.913.958
	06.	1.206.578	1.164.568	42.010	9.955.968
	07.	989.316	818.859	170.457	10.126.425
	08.	901.336	660.206	241.130	10.367.555
	09.	830.216	714.442	115.773	10.483.328
	10.	1.000.186	1.059.977	-59.791	10.423.537
	11.	1.043.430	976.896	66.534	10.490.071
	12.	1.085.753	1.045.085	40.668	10.530.740

T19: Prosječne obvezne rezerve
- u tisućama KM -

Godina	Mjesec	Osnovica za obračun obvezne rezerve*	Prosječne obvezne rezerve	Prosječan saldo računa obveznih rezervi kod CBBiH	Razlika
1	2	3	4	5	7=6-4
2006.		10.905.879	1.635.882	2.372.908	737.026
2007.		14.328.455	2.149.268	3.309.562	1.160.294
2008.		17.320.130	2.961.865	3.630.571	668.706
2009.		16.194.265	1.754.398	3.010.417	1.256.019
2010.		15.617.849	1.624.905	3.154.793	1.529.888
2011.		15.227.393	1.323.886	2.959.315	1.635.429
2012.		14.755.574	1.257.850	2.711.013	1.453.163
2013.		15.162.241	1.290.758	3.103.865	1.813.107
2014.		15.999.278	1.370.137	3.577.824	2.207.688
2015.		16.664.525	1.432.593	3.770.500	2.337.907
2016.		18.494.243	1.734.081	4.057.613	2.323.532
2017.		21.224.853	2.122.485	4.303.340	2.180.855
2018.		23.537.084	2.353.708	5.205.234	2.851.526
2018.	01.	22.408.516	2.240.852	5.005.391	2.764.539
	02.	22.437.158	2.243.716	5.021.367	2.777.651
	03.	22.513.890	2.251.389	5.097.692	2.846.303
	04.	22.805.136	2.280.514	5.144.656	2.864.142
	05.	23.098.267	2.309.827	5.184.855	2.875.028
	06.	23.409.623	2.340.962	5.028.943	2.687.980
	07.	23.930.408	2.393.041	5.152.205	2.759.164
	08.	24.136.702	2.413.670	5.250.319	2.836.649
	09.	24.316.621	2.431.662	5.354.192	2.922.530
	10.	24.360.159	2.436.016	5.358.800	2.922.784
	11.	24.483.363	2.448.336	5.430.886	2.982.550
	12.	24.545.168	2.454.517	5.433.503	2.978.986

Bilješka:

Od 1. srpnja 2016. godine stopa obvezne rezerve koju primjenjuje CBBiH na osnovicu za obračun obvezne rezerve iznosi 10%.

Od 1. srpnja 2016. godine CBBiH primjenjuje nove stope za obračun naknade na sredstva na računu rezervi banaka: Centralna banka BiH na računu rezervi komercijalne banke u obračunskom razdoblju ne obračunava naknadu na iznos sredstava obvezne rezerve, a na iznos sredstava iznad obvezne rezerve obračunava naknadu po stopi koja je jednaka 50% stope koju primjenjuje Europska centralna banka na depozite komercijalnih banaka.

Od 1. svibnja 2015. godine Centralna banka obračunava naknadu banci na iznos sredstava te banke na računu rezervi kod Centralne banke u obračunskom razdoblju, kako slijedi:

- na iznos obvezne rezerve – prosjek EONIA-e koji je u istom razdoblju zabilježen na tržištu umanjen za 10 baznih bodova, ili minimum nula,
- na iznos sredstava iznad obvezne rezerve – nulta stopa naknade.

Nulta stopa naknade na obveznu rezervu primjenjuje se u slučaju da je prosječna EONIA umanjena za 10 baznih bodova imala negativnu vrijednost.

Od 1. rujna 2014. stopa naknade se utvrđuje na osnovi ponderiranog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom razdoblju na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obvezne rezerve obračunava 70% ili minimum nula, a na iznos sredstava iznad obvezne rezerve 90% od navedene stope ili minimum nula.

Od 1. kolovoza 2011. godine stopa naknade se utvrđuje na osnovu ponderiranog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom razdoblju na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obvezne rezerve obračunava 70%, a na iznos sredstava iznad obvezne rezerve 90% od navedene stope.

Od 1. veljače 2011. g stopa obvezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća do jedne godine je smanjena sa 14% na 10%, dok je stopa obvezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine ostala nepromijenjena.

Od 1. srpnja 2010. godine stopa naknade na iznos obvezne rezerve je promijenjena i obračunava se na osnovi prosjeka kamatne stope koju je u istom razdoblju ostvarila Centralna banka na "overnight" depozite, dok je stopa naknade na iznos sredstava iznad obvezne rezerve ostala nepromijenjena.

Od 1. svibnja 2009. god. stopa obvezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine iznosi 7%.

Od 1. travnja 2009. god. stopa naknade se utvrđuje na iznos sredstava koji je banka dužna da drži kao obvezne rezerve po stopi 0.50% na iznos sredstava iznad obvezne rezerve po stopi koja se utvrđuje na osnovi prosjeka kamatnih stopa koje je u istom razdoblju na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana.

Od 1. siječnja 2009. g stopa obvezne rezerve je 14% na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća do jedne godine, a 10% na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine.

Od 1. listopada 2008. god. stopa obvezne rezerve je smanjena sa 18% na 14%.

Od 1. siječnja 2008. god. stopa obvezne rezerve je povećana sa 15% na 18%.

*Osnovicu za obračun obvezne rezerve čine depoziti i pozajmljena sredstva u domaćoj i drugim valutama izraženi u KM.

T20: Transakcije u platnom prometu
 - u milijunima KM -

Godina	Mjesec	RTGS		ŽIROKLIRING		UKUPNO	
		br. transakcija	Iznos	br. transakcija	Iznos	br. transakcija	Iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
2006.		591.823	37.280	24.309.113	10.448	24.900.936	47.728
2007.		704.702	48.174	27.662.395	12.018	28.367.097	60.193
2008.		766.690	57.335	28.831.882	13.009	29.598.572	70.345
2009.		692.669	52.283	28.346.898	12.175	29.039.567	64.458
2010.		713.755	55.281	31.060.911	12.498	31.774.666	67.779
2011.		760.459	63.608	31.729.367	13.046	32.489.826	76.653
2012.		763.522	68.310	33.073.839	13.223	33.837.361	81.533
2013.		773.099	63.232	35.026.526	13.373	35.799.626	76.605
2014.		821.897	73.897	37.108.440	13.961	37.930.337	87.858
2015.		874.575	70.655	38.212.073	14.451	39.086.648	85.106
2016.		935.319	72.876	39.068.883	15.509	40.004.202	88.380
2017.		996.043	79.855	40.111.318	16.388	41.107.361	96.243
2018.*		1.067.256	85.393	41.266.770	17.277	42.334.026	102.670
2018.	01.	77.607	6.288	3.176.072	1.254	3.253.679	7.542
	02.	77.793	6.015	3.197.875	1.266	3.275.668	7.282
	03.	84.380	6.319	3.463.291	1.377	3.547.671	7.696
	04.	89.289	6.669	3.492.429	1.441	3.581.718	8.109
	05.	89.501	6.893	3.510.577	1.468	3.600.078	8.360
	06.	89.038	7.469	3.427.402	1.429	3.516.440	8.898
	07.	93.017	7.461	3.638.794	1.513	3.731.811	8.974
	08.	91.870	7.733	3.436.569	1.495	3.528.439	9.227
	09.	85.155	6.771	3.235.250	1.388	3.320.405	8.159
	10.	97.795	7.671	3.684.811	1.587	3.782.606	9.258
	11.	92.532	7.582	3.395.550	1.480	3.488.082	9.062
	12.	99.279	8.522	3.608.150	1.579	3.707.429	10.101

T21: Platna bilanca BiH
 - u milijunima KM -

Godina	TEKUĆI I KAPITALNI RAČUN						FINANCIJSKI RAČUN	NETO POGREŠKE I PROPUSTI
	Tekući račun				Kapitalni račun	Ukupno		
	Roba	Usluge	Primarni dohodak	Sekundarni dohodak				
2007.	-8.480	1.862	670	3.901	415	-1.632	-1.766	-134
2008.	-10.197	1.912	943	3.827	383	-3.132	-3.300	-167
2009.	-7.436	1.552	955	3.341	350	-1.238	-1.131	107
2010.	-7.186	1.713	413	3.529	389	-1.142	-957	184
2011.	-7.827	1.593	211	3.540	357	-2.127	-2.039	88
2012.	-7.779	1.631	205	3.676	334	-1.933	-1.806	127
2013.	-7.099	1.624	357	3.694	337	-1.088	-909	179
2014.	-7.874	1.676	224	3.969	442	-1.563	-1.428	135
2015.	-7.191	1.915	194	3.570	360	-1.153	-1.190	-37
2016.	-7.061	2.081	81	3.507	297	-1.094	-945	149
2017.	-7.384	2.257	-139	3.790	302	-1.174	-998	176
2018.	-7.529	2.458	-169	3.868	310	-1.061	-858	203
2012. Q1	-1.744	341	98	827	75	-403	-537	-134
Q2	-1.865	418	-108	930	80	-545	-409	136
Q3	-2.200	497	100	943	91	-569	-428	141
Q4	-1.969	374	115	977	88	-415	-432	-16
2013. Q1	-1.607	338	83	837	78	-272	-449	-177
Q2	-1.618	436	-106	926	80	-282	-215	67
Q3	-1.869	481	128	951	91	-218	-25	192
Q4	-2.005	370	251	980	89	-316	-220	96
2014. Q1	-1.733	388	81	833	76	-355	-472	-117
Q2	-1.912	395	-86	989	85	-528	-367	162
Q3	-2.135	509	68	1.071	153	-335	-172	163
Q4	-2.094	384	161	1.076	128	-344	-417	-72
2015. Q1	-1.564	386	52	877	99	-150	-353	-203
Q2	-1.880	514	-35	901	99	-401	-375	26
Q3	-1.938	600	-17	891	80	-384	-246	139
Q4	-1.809	415	193	901	82	-217	-216	1
2016. Q1	-1.537	408	36	745	68	-280	-256	24
Q2	-1.858	547	-20	904	77	-350	-247	102
Q3	-1.788	624	16	927	77	-145	-43	102
Q4	-1.877	501	49	931	75	-320	-399	-79
2017. Q1	-1.603	441	15	840	72	-235	-344	-109
Q2	-1.976	617	-117	993	76	-407	-233	174
Q3	-1.876	678	-71	981	77	-210	-36	174
Q4	-1.929	522	34	976	76	-321	-384	-64
2018. Q1	-1.693	433	-16	854	72	-349	-424	-75
Q2	-1.906	706	-74	1.019	76	-178	-50	128
Q3	-2.002	757	-59	1.016	81	-206	-24	182
Q4	-1.928	562	-21	979	80	-328	-359	-32

Izvor podataka: CBBiH, Statistika platne bilance.

Bilješka: Platna bilanca BiH urađena je sukladno metodologiji MMF-a (Priručnik za platnu bilancu i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6).

Detaljnija metodologijska pojašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba pod statistika.

T22: Platna bilanca BiH: Tekući i kapitalni račun
- u milijunima KM -

Godina	TEKUĆI RAČUN										KAPITALNI RAČUN			
	Ukupno			Roba		Usluge		Primarni dohodak		Sekundarni dohodak				
	Potražuje	Duguje	Saldo	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Saldo
2007.	11.764	13.811	-2.047	3.542	12.022	2.569	707	1.553	883	4.101	200	415	0	415
2008.	12.543	16.058	-3.515	4.158	14.355	2.694	782	1.656	713	4.036	209	383	0	383
2009.	11.046	12.634	-1.588	3.756	11.193	2.446	894	1.265	309	3.579	238	350	0	350
2010.	12.200	13.731	-1.531	5.015	12.201	2.518	804	881	468	3.787	257	389	0	389
2011.	13.157	15.640	-2.483	6.029	13.856	2.374	781	935	725	3.818	278	357	0	357
2012.	13.311	15.577	-2.266	6.067	13.846	2.416	785	874	669	3.954	277	334	0	334
2013.	13.873	15.297	-1.425	6.645	13.743	2.391	768	864	507	3.973	279	337	0	337
2014.	14.518	16.523	-2.005	6.847	14.721	2.449	774	955	731	4.267	298	442	0	442
2015.	14.807	16.319	-1.513	7.194	14.385	2.775	860	928	734	3.909	339	360	0	360
2016.	15.441	16.832	-1.391	7.699	14.759	2.961	880	929	847	3.852	345	297	0	297
2017.	17.685	19.161	-1.476	9.340	16.724	3.235	977	959	1.098	4.152	362	302	0	302
2018.	18.768	20.139	-1.371	10.083	17.612	3.482	1.023	941	1.110	4.262	394	310	0	310
2012. Q1	2.903	3.381	-478	1.338	3.082	472	131	199	101	894	67	75	0	75
Q2	3.487	4.112	-625	1.660	3.525	611	192	218	326	997	68	80	0	80
Q3	3.588	4.248	-660	1.547	3.747	792	295	233	133	1.016	73	91	0	91
Q4	3.333	3.836	-504	1.522	3.491	541	167	223	109	1.047	70	88	0	88
2013. Q1	3.082	3.432	-350	1.491	3.098	478	141	207	123	906	70	78	0	78
Q2	3.646	4.007	-361	1.806	3.424	625	190	218	323	996	70	80	0	80
Q3	3.689	3.998	-308	1.683	3.552	755	274	231	103	1.019	68	91	0	91
Q4	3.455	3.860	-405	1.664	3.669	532	163	208	-43	1.051	71	89	0	89
2014. Q1	3.198	3.629	-432	1.546	3.279	524	136	225	144	903	70	76	0	76
Q2	3.582	4.195	-613	1.698	3.610	585	190	238	324	1.060	71	85	0	85
Q3	3.989	4.477	-488	1.792	3.927	789	280	258	190	1.151	80	153	0	153
Q4	3.749	4.222	-472	1.811	3.905	551	167	235	73	1.153	76	128	0	128
2015. Q1	3.392	3.641	-249	1.666	3.230	539	153	238	186	949	72	99	0	99
Q2	3.730	4.230	-500	1.802	3.682	720	206	219	254	989	88	99	0	99
Q3	4.021	4.485	-464	1.869	3.807	924	324	249	266	979	88	80	0	80
Q4	3.663	3.963	-300	1.858	3.667	592	177	222	28	992	91	82	0	82
2016. Q1	3.277	3.625	-348	1.657	3.194	569	160	221	186	830	85	68	0	68
Q2	3.904	4.331	-427	1.950	3.808	743	195	223	243	988	84	77	0	77
Q3	4.216	4.438	-222	1.985	3.773	965	341	256	239	1.011	84	77	0	77
Q4	4.044	4.438	-395	2.107	3.984	685	183	229	179	1.023	91	75	0	75
2017. Q1	3.809	4.117	-307	2.043	3.646	605	165	231	216	930	90	72	0	72
Q2	4.457	4.940	-484	2.302	4.278	835	218	240	357	1.080	87	76	0	76
Q3	4.888	5.176	-288	2.491	4.367	1.068	391	256	327	1.073	92	77	0	77
Q4	4.531	4.928	-397	2.505	4.434	726	204	233	199	1.068	92	76	0	76
2018. Q1	4.127	4.549	-422	2.309	4.002	637	204	235	251	946	92	72	0	72
Q2	4.856	5.111	-255	2.586	4.492	923	217	232	306	1.115	96	76	0	76
Q3	5.113	5.401	-287	2.609	4.611	1.152	394	244	302	1.109	94	81	0	81
Q4	4.672	5.079	-408	2.580	4.508	770	208	229	250	1.092	113	80	0	80

Izvor podataka: CBBiH, Statistika platne bilance.

Bilješka: Platna bilanca BiH urađena je sukladno metodologiji MMF-a (Priručnik za platnu bilancu i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje - BPM6).

Detaljnija metodologijska pojašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba pod statistika.

T23: Platna bilanca BiH: Financijski račun
- u milijunima KM -

Godina	FINANCIJSKI RAČUN				Ukupno*
	Izravna ulaganja	Portfeljna ulaganja	Ostala ulaganja	Rezervna aktiva	
2007.	-2.560	4	-453	1.242	-1.766
2008.	-1.315	29	-1.551	-462	-3.300
2009.	-344	274	-957	-104	-1.131
2010.	-532	173	-857	258	-957
2011.	-674	46	-1.378	-33	-2.039
2012.	-506	19	-1.391	73	-1.806
2013.	-342	144	-1.420	709	-909
2014.	-784	107	-1.463	712	-1.428
2015.	-509	110	-1.671	881	-1.190
2016.	-502	167	-1.541	930	-945
2017.	-646	153	-1.642	1.136	-998
2018.	-745	233	-1.455	1.114	-858
2012. Q1	-26	-6	-191	-314	-537
Q2	-134	45	-90	-230	-409
Q3	-107	-18	-697	394	-428
Q4	-240	-2	-413	224	-432
2013. Q1	-295	51	-37	-168	-449
Q2	-164	26	-317	241	-215
Q3	4	21	-498	447	-25
Q4	113	46	-568	189	-220
2014. Q1	-250	13	-75	-161	-472
Q2	-230	31	-330	163	-367
Q3	-116	-20	-661	625	-172
Q4	-189	83	-396	85	-417
2015. Q1	-105	-14	-183	-52	-353
Q2	-210	-44	-334	213	-375
Q3	-105	77	-595	378	-246
Q4	-89	91	-559	342	-216
2016. Q1	-162	2	-34	-62	-256
Q2	-51	46	-395	152	-247
Q3	-120	79	-695	692	-43
Q4	-169	39	-417	148	-399
2017. Q1	-306	66	152	-257	-344
Q2	-77	22	-438	260	-233
Q3	-136	62	-710	747	-36
Q4	-127	3	-646	386	-384
2018. Q1	-259	-19	-450	304	-424
Q2	-149	23	-157	233	-50
Q3	-224	72	-426	555	-24
Q4	-113	157	-421	22	-359

Izvor podataka: CBBiH; Statistika platne bilance.

Bilješka: Platna bilanca BiH urađena je sukladno metodologiji MMF-a (Priručnik za platnu bilancu i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6).

Detaljnija metodologijska pojašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba pod statistika.

*Vrijednost pod stavkom Ukupno uključuje i vrijednosti financijskih derivativa.

T24: Servisiranje vanjskog duga sektora vlade
 - u tisućama KM -

Kreditor	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.		
								Glavnica	Kamata	Ukupno
Javni kreditori	269.064	339.601	617.207	693.718	515.617	648.016	909.078	793.590	124.650	918.240
Međunarodne i regijske organizacije	226.021	290.493	559.130	620.692	425.697	549.724	785.931	673.205	100.038	773.242
Europska investicijska banka	30.871	38.236	40.804	51.583	59.051	79.346	88.995	76.338	21.741	98.079
Europska banka za obnovu i razvoj	72.598	75.034	90.998	112.436	121.045	112.893	89.765	110.069	7.459	117.528
Svjetska banka - IDA	43.102	49.547	51.296	56.489	67.968	104.563	142.855	92.928	37.657	130.584
Svjetska banka - IBRD ¹⁾	48.164	51.290	45.057	43.490	51.235	52.836	52.520	41.398	11.387	52.785
Razvojna banka Vijeća Europe ²⁾	651	991	1.818	3.086	4.112	4.740	5.306	4.144	1.246	5.390
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	1.932	2.341	6.412	2.902	3.784	4.113	4.241	3.410	623	4.033
MMF	15.463	64.134	318.723	338.799	106.677	179.498	390.523	337.094	16.021	353.116
EUROFIMA	8.398	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Europska komisija	4.844	8.919	4.022	11.907	11.824	11.735	11.726	7.823	3.903	11.726
Vlada i vladine agencije	43.043	49.108	58.077	73.026	89.919	98.293	123.147	120.385	24.613	144.997
Pariski klub ¹⁾	28.470	30.493	31.746	33.811	38.344	40.906	43.055	36.891	9.364	46.256
Saudijski fond za razvoj	2.607	3.050	4.808	4.505	6.698	7.818	9.680	8.113	1.782	9.895
Ostala bilateralna ²⁾	11.966	15.566	21.523	34.710	44.877	49.568	70.411	75.380	13.466	88.846
Privatni kreditori	70.927	73.682	67.604	67.177	65.706	75.090	74.155	36.377	702	37.079
Londonski klub ¹⁾	70.927	73.682	67.604	67.177	65.706	75.090	74.155	36.377	702	37.079
Ukupno	339.992	413.283	684.810	760.895	581.323	723.106	983.233	829.967	125.353	955.319

Izvor: Ministarstvo financija i trezora BiH

1) Dug nastao prije 1992.

2) Ostala bilateralna sadrži sljedeće kreditore: Fortis banka, Vlada Japana, OPEC, KFW, Vlada Španjolske, Izvoz-Uvoz Banka Koreje (EximBank), Austrijska banka, Belgija, Banka za rad i gospodarstvo (BAWAG), Raiffaisen banka.

T25: Ukupan dug opće vlade (Mastiški dug)
 -na kraju perioda, u milijunima KM-

UKUPAN DUG OPĆE VLADE BIH (Mastiški dug)					
Godina	VANJSKI DUG			Mastiški dug	
	Ukupno	Javni kreditori	Privatni kreditori		
1	2=3+4	3	4	5	
2009.	5.236,3	4.511,3	725,0	6.427,1	
2010.	6.291,0	5.601,2	689,9	7.657,6	
2011.	6.663,1	6.014,6	648,5	8.605,0	
2012.	7.211,8	6.598,6	613,2	9.576,6	
2013.	7.563,0	6.995,1	567,9	10.069,5	
2014.	8.442,3	7.928,6	513,7	11.381,0	
2015.	8.692,6	8.238,5	454,1	11.982,1	
2016.	8.872,5	8.504,4	368,1	12.094,8	
2017.	8.147,0	7.870,1	276,9	11.325,8	
2018.	8.179,1	7.916,5	262,6	11.623,6	

Bilješka: Statistička definicija duga je kao što je definirano u Maastrichtskom sporazumu. Podaci se objavljuju na nekonsolidiranoj osnovi u skladu sa zahtjevima Eurostata.

Izvor: Izvještaj o stanju vanjskog duga Ministarstva financija i trezora BiH, Baza podataka o HOV i kreditima CBBiH – Statistika vladinih financija i finansijskih računa i Monetarna i finansijska statistika

T26: Devizne rezerve CBBiH
 - na kraju razdoblja, u milijunima KM -

BRUTO DEVIZNE REZERVE											
Godina	Mjesec	Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosnice		Neto devizne rezerve	Monetarna pasiva	Neto inozemna aktiva CBBiH
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...+8	10	11	12=10-11
2006.	12.	0,0	0,6	55,2	5.002,7	0,0	393,3	5.451,7	5.450,7	5.182,6	268,1
2007.	12.	0,0	0,4	40,1	5.971,1	80,7	606,2	6.698,5	6.697,6	6.303,9	393,7
2008.	12.	0,0	0,4	212,2	4.727,9	49,9	1.305,3	6.295,7	6.294,8	5.727,5	567,3
2009.	12.	63,3	5,7	107,4	3.298,0	2,2	2.735,4	6.212,1	6.211,2	5.705,5	505,7
2010.	12.	66,9	0,0	102,2	3.000,8	2,7	3.285,1	6.457,7	6.456,3	5.969,6	486,8
2011.	12.	151,3	1,1	93,6	4.385,6	0,0	1.792,0	6.423,6	6.422,5	5.915,1	507,4
2012.	12.	159,0	4,5	133,2	2.334,5	0,0	3.877,4	6.508,6	6.507,4	5.987,0	520,4
2013.	12.	164,1	2,7	91,6	2.217,6	0,0	4.592,3	7.068,3	7.067,3	6.659,2	408,1
2014.	12.	182,7	5,2	71,8	2.181,7	0,0	5.384,1	7.825,6	7.824,5	7.293,1	531,4
2015.	12.	182,3	3,8	128,5	1.003,6	0,0	7.288,1	8.606,3	8.605,0	8.064,6	540,4
2016.	12.	205,1	2,6	194,8	2.970,4	0,0	6.158,2	9.531,1	9.529,0	8.926,3	602,6
2017.	12.	203,9	1,5	236,4	2.698,6	0,0	7.416,1	10.556,6	10.555,0	9.977,1	577,8
2018.	12.	210,0	2,2	274,1	2.911,4	0,0	8.225,4	11.623,2	11.621,4	10.983,3	638,1
2018.	01.	203,3	5,2	245,2	2.571,7	0,0	7.671,3	10.696,6	10.694,1	10.117,3	576,8
	02.	202,9	1,8	245,6	2.493,1	0,0	7.686,2	10.629,5	10.626,2	10.037,2	589,0
	03.	202,1	1,7	245,5	2.513,1	0,0	7.922,2	10.884,7	10.881,5	10.252,4	629,1
	04.	204,4	5,7	245,5	2.475,3	0,0	8.049,6	10.980,6	10.978,0	10.366,3	611,6
	05.	208,5	2,0	245,7	2.392,8	0,0	8.129,8	10.978,9	10.976,7	10.369,9	606,8
	06.	201,3	2,0	246,0	2.471,0	0,0	8.179,3	11.099,6	11.097,6	10.466,4	631,2
	07.	196,5	6,0	245,9	2.492,1	0,0	8.252,9	11.193,4	11.191,5	10.585,7	605,9
	08.	194,4	2,2	249,2	2.560,8	0,0	8.416,2	11.422,7	11.420,3	10.822,1	598,2
	09.	192,8	1,5	249,1	2.625,5	0,0	8.492,8	11.561,7	11.559,7	10.992,3	567,4
	10.	201,6	5,8	248,6	2.547,2	0,0	8.375,8	11.479,0	11.476,1	10.880,7	595,4
	11.	202,8	2,2	248,7	2.692,6	0,0	8.416,4	11.562,8	11.560,5	10.943,1	617,3
	12.	210,0	2,2	274,1	2.911,4	0,0	8.225,4	11.623,2	11.621,4	10.983,3	638,1

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i financijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Bilješka: Bruto devizne rezerve čine stanja bilančnih pozicija kratkoročne inozemne aktive CBBiH (zlato, raspolaganje CBBiH SDR, devize u trezoru CBBiH, prenosivi depoziti u inozemnoj valuti kod nerezidentnih banaka i ostalo) i investiranja u vrijednosnice od srpnja 2006. po odluci Investicijskog komiteta CBBiH. Neto devizne rezerve predstavljaju razliku između bruto deviznih rezervi i obveza prema nerezidentima. Monetarnu pasivu CBBiH čine novac izvan monetarnih vlasti i depoziti rezidenata kod monetarnih vlasti. Neto inozemna aktiva CBBiH predstavlja razliku između neto deviznih rezervi i monetarne pasive CBBiH.

T27: Vanjskotrgovinska razmjena BiH
 u milijunima KM -

Godina	Mjesec	Izvoz robe	Uvoz robe	Saldo izvoza i uvoza robe	Pokrivenost uvoza izvozom u %
1	2	3	4	5=(3-4)	6=(3/4)x100
2006.		5.164	11.389	-6.224	45,3
2007.		5.937	13.898	-7.962	42,7
2008.		6.712	16.293	-9.581	41,2
2009.		5.530	12.348	-6.818	44,8
2010.		7.096	13.616	-6.521	52,1
2011.		8.222	15.525	-7.303	53,0
2012.		7.858	15.253	-7.395	51,5
2013.		8.380	15.170	-6.790	55,2
2014.		8.682	16.199	-7.518	53,6
2015.		8.987	15.852	-6.864	56,7
2016.		9.418	16.161	-6.743	58,3
2017.		11.055	18.186	-7.130	60,8
2018.		11.900	19.270	-7.370	61,8
2018.	01.	908	1.257	-349	72,2
	02.	907	1.419	-513	63,9
	03.	974	1.726	-752	56,4
	04.	977	1.552	-574	63,0
	05.	1.015	1.734	-719	58,5
	06.	1.055	1.666	-611	63,3
	07.	1.076	1.755	-679	61,3
	08.	909	1.577	-668	57,6
	09.	1.025	1.659	-634	61,8
	10.	1.069	1.797	-728	59,5
	11.	1.061	1.603	-543	66,2
	12.	926	1.526	-600	60,7

Bilješka: Korišteni su najnoviji podaci Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine o vrijednosti uvoza robe po specijalnom sustavu trgovine i nisu uključena prilagođenja obuhvata i vrijednosti koja se rade u svrhu izvještavanja o platnoj bilanci.

T28: BiH izvoz po zemljama destinacije
 u tisućama KM

Godina	Mjesec	Njemačka	Hrvatska	Srbija*	Italija	Slovenija	Austrija	Crna Gora*	Druge zemlje	Ukupno
2006.		668.733	965.258	681.764	713.413	629.633	313.807	-	1.191.688	5.164.296
2007.		762.169	1.090.120	770.717	779.102	645.369	369.608	155.707	1.363.793	5.936.584
2008.		913.488	1.156.836	942.277	843.065	614.875	415.224	231.444	1.594.482	6.711.690
2009.		814.110	944.144	741.441	702.356	463.129	325.370	229.506	1.311.143	5.531.199
2010.		1.085.936	1.070.626	894.775	862.022	611.744	470.584	310.180	1.789.638	7.095.505
2011.		1.215.957	1.204.440	1.001.879	963.546	706.818	619.042	300.430	2.210.001	8.222.112
2012.		1.210.103	1.165.019	710.002	939.241	653.304	654.764	249.230	2.276.299	7.857.962
2013.		1.310.844	1.194.637	766.745	1.003.294	686.503	687.565	270.745	2.459.942	8.380.275
2014.		1.317.490	955.047	800.690	1.195.438	697.785	755.827	293.818	2.665.647	8.681.742
2015.		1.412.906	925.166	770.695	1.214.930	748.870	743.062	262.844	2.908.721	8.987.194
2016.		1.479.411	985.360	822.846	1.131.096	807.200	730.590	240.751	3.220.854	9.418.109
2017.		1.595.704	1.284.200	1.093.685	1.209.035	973.397	899.235	352.507	3.647.618	11.055.383
2018.		1.741.537	1.464.040	1.251.801	1.352.791	1.057.052	1.020.991	401.455	3.610.622	11.900.289
2018.	01.	141.488	108.967	85.280	105.165	78.103	75.258	27.074	286.558	907.892
	02.	136.237	103.788	93.558	98.001	82.029	75.716	27.264	290.158	906.750
	03.	143.064	116.106	97.736	110.234	86.619	77.729	29.782	312.538	973.807
	04.	158.390	125.906	93.265	106.966	83.472	86.796	36.225	286.451	977.470
	05.	138.326	123.377	101.856	120.706	90.954	80.237	35.190	323.976	1.014.622
	06.	152.692	121.955	96.113	128.166	90.391	90.021	37.119	338.240	1.054.698
	07.	148.152	137.541	117.047	139.243	96.389	93.662	38.220	305.629	1.075.883
	08.	136.430	126.957	110.679	74.021	81.668	90.767	32.487	255.691	908.701
	09.	156.479	128.682	107.931	126.923	92.733	90.042	30.595	291.488	1.024.872
	10.	157.992	132.704	118.913	127.841	98.840	104.727	37.509	290.101	1.068.627
	11.	155.454	121.946	115.216	122.811	93.008	92.753	32.154	327.385	1.060.728
	12.	116.833	116.112	114.205	92.715	82.846	63.283	37.836	302.407	926.240

Bilješka: Kao kriterij za prikazivanje zemlje izvoza korišten je postotak udjela izvoza u tu zemlju u odnosu na ukupan bh. izvoz za 2010. U skladu s navedenim, sve zemlje u koje je izvoz veći od 4% ukupnog bh. izvoza u 2010. iskazane su posebno, dok su ostale zemlje prikazane u stupcu "Druge zemlje".

*Do 12. 2. 2007. podaci o izvozu u Srbiju i Crnu Goru su prikazani kao izvoz u Srbiju a od tog se datuma Srbija i Crna Gora prikazuju kao zasebne zemlje.

T29: BiH Uvoz po zemljama podrijetla
-u tisućama KM-

Godina	Mjesec	Hrvatska	Srbija*	Njemačka	Italija	Ruska Federacija	Slovenija	Kina	Austrija	SAD	Mađarska	Druge zemlje	Ukupno
2006.		1.946.914	1.116.167	1.417.257	1.020.542	254.626	860.684	391.090	456.213	220.622	394.682	3.309.988	11.388.785
2007.		2.449.198	1.408.588	1.742.880	1.255.982	277.902	884.579	597.930	535.957	298.658	478.958	3.967.610	13.898.242
2008.		2.779.927	1.726.195	1.914.630	1.520.914	344.006	963.337	748.615	606.290	524.553	719.598	4.444.452	16.292.516
2009.		1.855.136	1.283.006	1.395.705	1.243.234	865.684	758.953	557.106	455.395	325.140	401.304	3.214.517	12.355.179
2010.		2.058.946	1.429.477	1.424.980	1.210.391	1.189.105	808.852	655.539	489.083	485.491	416.780	3.447.593	13.616.238
2011.		2.226.507	1.465.645	1.648.403	1.381.687	1.635.091	828.564	774.881	491.679	626.711	379.214	4.067.045	15.525.428
2012.		2.202.545	1.431.534	1.725.796	1.429.362	1.493.885	803.360	816.377	504.094	388.173	412.951	4.044.863	15.252.942
2013.		1.956.353	1.485.608	1.734.842	1.482.256	1.505.995	754.344	914.082	519.291	384.852	441.535	3.990.634	15.169.793
2014.		1.851.693	1.629.521	1.869.564	1.653.565	1.292.467	763.235	1.359.548	532.109	475.375	433.638	4.338.562	16.199.278
2015.		1.673.161	1.728.490	1.914.225	1.758.289	910.072	773.559	1.091.670	560.924	441.158	411.579	4.588.564	15.851.692
2016.		1.617.713	1.828.142	1.998.877	1.899.582	729.427	831.403	1.091.966	556.399	327.745	405.278	4.874.484	16.161.014
2017.		1.828.432	2.029.997	2.103.758	2.062.127	907.315	912.704	1.186.073	618.743	584.798	451.831	5.499.863	18.185.642
2018.		1.915.819	2.070.731	2.297.536	2.170.886	892.386	916.995	1.339.271	672.988	631.241	496.506	5.865.725	19.270.086
2018.	01.	133.257	124.445	146.712	137.844	35.261	63.462	98.906	41.320	37.660	32.900	405.383	1.257.150
	02.	117.218	149.309	186.496	156.146	83.715	64.284	96.861	55.953	51.605	39.219	418.680	1.419.487
	03.	140.779	184.704	207.947	195.015	158.299	85.042	124.850	56.574	37.294	37.002	498.456	1.725.962
	04.	147.673	167.453	186.495	186.463	58.366	76.697	101.410	57.592	53.464	37.331	479.001	1.551.946
	05.	165.391	184.411	195.394	199.895	132.886	79.059	107.116	62.200	63.527	39.625	504.201	1.733.705
	06.	161.910	185.837	200.122	205.477	71.943	84.605	102.157	61.466	61.939	36.878	493.557	1.665.892
	07.	175.321	168.099	200.795	195.818	175.258	84.031	111.555	58.228	63.347	40.782	481.691	1.754.925
	08.	176.649	196.319	185.962	152.602	27.194	73.215	120.981	51.684	54.394	48.350	489.224	1.576.574
	09.	166.186	175.450	194.919	175.344	37.359	82.209	130.709	57.047	47.013	46.499	546.004	1.658.739
	10.	209.907	183.760	205.491	201.815	36.724	84.905	130.496	57.600	59.232	46.377	580.303	1.796.610
	11.	177.179	178.528	195.947	181.874	32.815	71.629	115.082	56.488	50.019	46.803	496.950	1.603.316
	12.	144.349	172.417	191.256	182.594	42.565	67.858	99.147	56.835	51.746	44.739	472.275	1.525.782

Bilješka: Kao kriterij za prikazivanje zemlje uvoza korišten je postotak udjela uvoza iz te zemlje u odnosu na ukupan BiH uvoz za 2010. U skladu s navedenim, sve zemlje iz kojih je uvoz veći od 3% ukupnog BiH uvoza u 2010. iskazane su posebno, dok su ostale zemlje prikazane u stupcu "Druge zemlje".

Do 12. 2. 2007. podaci o uvozu iz Srbije uključivali su i uvoz iz Crne Gore, a od tog je datuma uvoz iz Crne Gore obuhvaćen uvozom predstavljenim u koloni "Druge zemlje".

**T30: Struktura izvoza i uvoza robe po proizvodima
u milijunima KM**

Grupa proizvoda	Izvoz robe								Uvoz robe							
	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Ukupno	8.222,1	7.858,0	8.380,3	8.681,7	8.987,3	9.418,1	11.055,4	11.900,3	15.525,4	15.352,9	15.169,8	16.109,3	15.851,9	16.161,0	18.185,6	19.270,1
Životinje i proizvodi životinjskog podrijetla	129,0	134,3	127,5	114,6	189,1	171,8	173,0	170,7	414,6	425,0	442,7	456,7	520,4	488,1	509,7	544,5
Proizvodi biljnog podrijetla	101,7	91,1	128,8	158,9	202,1	264,7	302,4	224,4	681,8	705,8	663,6	710,3	756,8	765,6	816,0	757,8
Masti i ulja životinjskog podrijetla i biljnog podrijetla	58,2	75,9	92,6	93,3	118,6	142,5	170,2	113,9	146,4	171,9	162,3	150,7	167,3	206,5	262,5	207,3
Prehranbene preradevine	323,3	336,7	324,9	282,5	307,8	355,3	363,5	319,3	1.527,1	1.513,9	1.481,8	1.434,2	1.446,5	1.489,8	1.536,8	1.576,1
Proizvodi mineralnog podrijetla	1.316,0	872,0	1.091,9	947,1	738,3	748,9	1.051,1	1.298,9	3.456,7	3.229,0	3.045,2	2.813,2	2.258,0	2.036,4	2.749,0	2.974,5
Proizvodi kemijske industrije ili srodnih industrija	570,6	533,2	531,6	604,5	705,0	772,3	958,3	991,9	1.475,5	1.522,5	1.475,4	1.565,5	1.571,9	1.594,0	1.680,9	1.787,0
Plastične mase, guma i kaučuk	166,0	202,7	229,0	249,2	284,1	319,1	359,1	415,2	800,4	846,8	858,8	949,6	1.007,3	1.075,0	1.179,0	1.254,9
Koža i krzno	178,9	179,8	170,8	147,2	161,8	155,6	197,8	191,7	382,1	397,8	426,1	482,3	462,8	465,8	488,9	448,9
Drvo i proizvodi od drveta	504,4	507,4	579,5	645,0	668,9	729,1	783,8	801,7	168,2	158,0	165,3	191,3	206,2	237,1	258,1	291,3
Celuloza, papir i karton i njihovi proizvodi	234,9	224,7	233,5	230,1	260,1	241,2	279,1	324,7	398,4	353,3	352,3	387,4	387,7	405,4	409,6	454,4
Tekstil i tekstilni proizvodi	353,1	332,3	371,4	425,2	494,7	507,4	565,8	627,2	754,9	734,7	827,3	986,2	1.023,5	1.103,2	1.192,6	1.232,5
Obuća, šetiri, kape i slični proizvodi	461,4	476,3	557,2	666,2	639,9	673,4	707,6	757,0	252,1	251,1	276,7	329,2	335,7	330,1	336,7	343,0
Proizvodi od kamena, gipsa, cementa i sličnih materijala, keramički proizvodi, staklo i stakleni proizvodi	49,3	49,0	52,3	62,7	52,9	65,6	81,4	89,8	296,9	284,3	280,8	302,9	313,8	340,3	352,5	383,4
Biseri, plemeniti metali i njihovi proizvodi, drago i poludrago kamenje	12,1	19,7	36,2	12,9	12,1	12,3	11,4	12,2	14,2	11,5	12,5	13,9	12,7	14,3	17,2	18,4
Bazni metali i proizvodi od baznih metala	1.934,6	1.908,8	1.753,9	1.749,1	1.652,0	1.571,1	1.975,8	2.290,0	1.384,0	1.330,1	1.399,8	1.500,3	1.536,0	1.574,4	1.955,0	2.203,4
Strojevi, aparati, mehanički i električni uređaji	815,1	791,3	859,6	939,5	1.018,1	1.046,3	1.290,1	1.437,1	1.870,2	1.881,1	1.866,6	2.338,0	2.198,3	2.243,9	2.526,1	2.664,1
Transportna sredstva i njihovi dijelovi i pribor	189,0	203,0	260,4	299,9	317,2	319,7	334,6	370,8	1.053,7	909,9	936,7	1.037,8	1.070,5	1.160,6	1.258,6	1.355,1
Satovi, mjerni, glazbeni i medicinski instrumenti	19,0	19,5	17,1	17,2	20,6	25,1	29,9	31,7	191,7	211,7	181,2	192,8	218,8	220,8	222,9	290,6
Oružje i municija; njihovi dijelovi i pribor	44,5	79,0	63,5	92,1	136,1	171,2	193,9	205,1	3,7	4,5	7,9	6,3	7,0	10,4	14,1	12,4
Razni proizvodi	760,1	821,2	898,5	944,4	1.007,7	1.125,2	1.226,7	1.227,1	251,3	309,5	305,0	350,2	350,1	399,0	419,1	469,8
Umjetnička djela, kolekcionarski predmeti i antikviteti	0,8	0,0	0,2	0,1	0,2	0,1	0,0	0,0	1,3	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,3	0,6
Nerazvrstano	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Bilješka:

- Izvor ovih podataka je Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine.
- Podaci su klasificirani prema Harmoniziranom sustavu kodova Svjetske trgovinske organizacije.

T31: Pregled prosječnih srednjih tečajeva KM

* - u tisućama KM -

Godina	Mjesec	EMU	Hrvatska	Česka R.	Mađarska	Japan	Švicarska	Turska	V. Britanija	SAD	Kina	Srbija
		EUR	HRK	CZK	HUF	JPY	CHF	TRY	GBP	USD	CNY	RSD
		1	100	1	100	100	1	1	1	1	1	100
2006.		1,955830	26,703006	0,069019	0,741214	1,340471	1,243337	1,090541	2,869188	1,559433	...	2,327066
2007.		1,955830	26,653716	0,070501	0,778418	1,213767	1,190857	1,095670	2,858739	1,429542	...	2,446287
2008.		1,955830	27,072193	0,078403	0,778567	1,299707	1,233196	1,030147	2,462700	1,336615	...	2,406718
2009.		1,955830	26,641714	0,074058	0,698858	1,504078	1,295257	0,904894	2,195821	1,406763	...	2,083674
2010.		1,955830	26,836049	0,077335	0,710646	1,684634	1,417637	0,979613	2,280434	1,476950	...	1,903300
2011.		1,955830	26,296474	0,079574	0,702511	1,765578	1,589068	0,840993	2,253721	1,406117	...	1,918824
2012.		1,955830	26,003868	0,077784	0,676389	1,909803	1,622699	0,845478	2,412276	1,522668	...	1,732491
2013.		1,955830	25,806786	0,075328	0,658705	1,512911	1,589326	0,775940	2,304432	1,473557	0,239647	1,729721
2014.		1,955830	25,619449	0,071033	0,633710	1,393940	1,610337	0,673375	2,426325	1,474019	0,239264	1,668863
2015.		1,955830	25,688577	0,071687	0,631327	1,456462	1,832914	0,650180	2,694477	1,762605	0,280568	1,619915
2016.		1,955830	25,960428	0,072346	0,627987	1,628845	1,794449	0,586378	2,396405	1,768011	0,266189	1,588875
2017.		1,955830	26,205454	0,074317	0,632480	1,546889	1,761597	0,476205	2,232882	1,735482	0,256628	1,611317
2018.		1,955830	26,365492	0,076267	0,613697	1,500585	1,693763	0,351884	2,210985	1,657498	0,250633	1,653621
2018.	01.	1,955830	26,306147	0,076788	0,632318	1,445233	1,667877	0,425643	2,213129	1,605994	0,249544	1,648667
	02.	1,955830	26,292364	0,077279	0,627822	1,464722	1,694417	0,418453	2,213529	1,581661	0,250277	1,651594
	03.	1,955830	26,293653	0,076921	0,626250	1,496388	1,675438	0,408381	2,215036	1,586829	0,250962	1,654033
	04.	1,955830	26,353356	0,077109	0,627454	1,481313	1,646714	0,392404	2,242330	1,593341	0,252947	1,654666
	05.	1,955830	26,456231	0,076360	0,617894	1,506116	1,656547	0,375068	2,228834	1,651760	0,259378	1,654735
	06.	1,955830	26,493736	0,075868	0,606905	1,523129	1,692140	0,362173	2,227562	1,675174	0,259482	1,655565
	07.	1,955830	26,441058	0,075613	0,601840	1,503018	1,682491	0,352241	2,204270	1,674952	0,249486	1,656842
	08.	1,955830	26,342139	0,076164	0,605896	1,526468	1,712256	0,292050	2,181583	1,694907	0,247438	1,656226
	09.	1,955830	26,322248	0,076329	0,602164	1,499701	1,734367	0,265010	2,189926	1,677303	0,244749	1,653604
	10.	1,955830	26,343141	0,075775	0,603874	1,508889	1,713704	0,291767	2,216813	1,702322	0,246121	1,651173
	11.	1,955830	26,323022	0,075433	0,606997	1,519433	1,718087	0,319983	2,221063	1,720951	0,247997	1,652686
	12.	1,955830	26,412717	0,075657	0,605953	1,529820	1,731710	0,323689	2,179189	1,718630	0,249268	1,653531

T32: Vladine financije BiH - jedinice sektora vlade
u milijunima KM

Godina	Institucije BiH	FBiH	RS	Brčko	Konsolidirani prihodi	Institucije BiH	FBiH	RS	Brčko	Konsolidirani prihodi	Neto nabavka nefinancijskih sredstava	Neto suficit/deficit
2006.	801,8	5.177,2	2.525,6	201,0	8.586,4	713,3	4.590,0	2.187,5	174,3	7.546,0	489,6	550,9
2007.	885,0	5.901,0	2.919,1	241,5	9.832,7	753,9	5.532,4	2.458,9	197,5	8.828,8	745,8	258,1
2008.	980,7	6.537,5	3.264,5	236,6	10.903,1	876,4	6.651,2	3.003,7	184,5	10.599,6	842,8	-539,3
2009.	1.086,6	6.074,6	3.080,3	210,9	10.342,5	975,5	6.292,4	3.316,6	189,9	10.664,5	748,0	-1.070,0
2010.	1.009,8	6.474,1	3.234,6	235,7	10.862,6	996,5	6.324,5	3.410,6	200,4	10.840,3	634,2	-611,9
2011.	968,6	6.571,2	3.685,6	237,4	11.357,1	983,6	6.449,7	3.372,1	209,1	10.908,7	771,1	-322,7
2012.	1.045,6	6.642,8	3.652,6	246,1	11.459,5	952,9	6.595,9	3.534,1	215,5	11.170,8	815,7	-526,9
2013.	1.069,8	6.608,6	3.604,4	232,6	11.406,5	939,0	6.474,5	3.415,1	219,2	10.938,8	1.046,8	-579,2
2014.	1.109,8	6.972,1	3.769,8	223,7	11.961,7	940,3	6.652,2	3.652,3	219,0	11.350,1	1.166,8	-555,3
2015.	1.088,4	7.196,5	3.931,3	232,0	12.335,1	935,9	6.843,5	3.700,6	220,1	11.587,0	559,1	188,9
2016.	1.062,9	7.645,4	3.937,0	248,5	12.767,3	949,3	7.013,5	3.636,9	198,6	11.672,0	724,5	370,8
2017.	1.049,4	8.150,9	4.141,8	263,7	13.479,2	967,0	7.164,3	3.696,0	212,8	11.913,4	759,7	806,0
2012. Q1	207,6	1.320,0	669,7	49,7	2.230,2	208,6	1.348,7	664,7	36,4	2.241,7	28,8	-40,3
Q2	292,0	1.476,0	759,0	54,5	2.544,9	239,5	1.446,2	743,6	45,1	2.437,8	31,4	75,6
Q3	254,6	1.555,1	760,7	76,0	2.605,9	244,4	1.483,1	723,5	63,7	2.474,3	42,9	88,7
Q4	291,4	1.541,4	830,9	65,9	2.695,8	260,4	1.729,1	898,3	70,2	2.924,2	86,7	-315,2
2013. Q1	223,3	1.308,9	636,9	47,1	2.200,2	211,7	1.349,8	659,6	40,8	2.245,9	20,5	-66,2
Q2	288,1	1.533,2	764,2	64,3	2.620,6	233,4	1.448,7	701,4	57,8	2.412,0	32,8	175,7
Q3	241,1	1.494,2	761,6	61,6	2.542,2	220,5	1.425,0	731,2	59,0	2.419,5	49,4	73,3
Q4	317,2	1.538,8	854,9	59,7	2.726,9	273,3	1.702,3	854,2	61,6	2.847,9	94,6	-215,6
2014. Q1	238,3	1.387,7	761,7	49,2	2.416,8	220,9	1.376,7	695,9	39,7	2.313,1	21,8	81,8
Q2	274,5	1.577,2	744,0	54,4	2.620,4	222,9	1.464,7	746,7	50,5	2.455,0	32,4	133,0
Q3	256,6	1.602,1	784,7	58,8	2.680,1	220,9	1.528,9	805,6	58,9	2.592,2	56,3	31,5
Q4	340,1	1.635,5	883,3	61,3	2.878,6	277,6	1.693,7	917,6	69,9	2.917,3	252,2	-290,8
2015. Q1	241,1	1.440,2	738,2	51,8	2.448,9	215,3	1.378,9	706,6	46,2	2.324,7	24,1	100,1
Q2	293,0	1.532,0	818,4	57,6	2.670,8	226,1	1.446,6	757,9	47,2	2.447,5	26,5	196,8
Q3	252,9	1.685,4	850,7	61,8	2.826,7	229,3	1.523,4	803,0	60,1	2.591,8	51,2	183,7
Q4	301,4	1.642,6	829,5	60,9	2.798,6	265,3	1.793,5	914,3	66,6	3.003,9	137,2	-342,5
2016. Q1	242,5	1.498,3	706,4	54,9	2.478,4	226,3	1.430,0	687,6	43,1	2.363,4	24,0	91,0
Q2	288,3	1.622,2	813,1	57,9	2.745,9	230,2	1.521,8	747,5	43,6	2.507,4	51,7	186,7
Q3	256,6	1.761,1	812,0	62,4	2.867,4	227,9	1.494,9	776,2	41,0	2.515,2	105,3	246,9
Q4	275,6	1.791,9	897,5	65,6	2.990,8	265,0	1.818,6	882,6	67,9	2.994,2	166,0	-169,4
2017. Q1	251,8	1.621,7	747,1	51,7	2.646,9	223,9	1.457,0	688,7	31,9	2.376,1	30,0	240,9
Q2	273,3	1.792,9	827,2	61,1	2.920,7	231,1	1.556,0	747,9	44,0	2.545,1	70,1	305,4
Q3	252,0	1.931,1	940,7	64,5	3.162,1	238,7	1.587,4	767,1	56,3	2.623,1	31,6	507,3
Q4	272,3	1.851,2	887,8	76,2	3.050,0	273,3	1.863,6	906,1	77,0	3.082,6	204,3	-236,8
2018. Q1	277,7	1.762,1	816,9	57,0	2.882,0	231,4	1.499,4	728,4	34,3	2.462,0	30,9	389,0
Q2	347,0	1.914,5	884,1	61,4	3.179,4	231,7	1.683,3	784,4	51,8	2.723,3	66,5	389,6
Q3	296,1	1.969,6	861,7	69,0	3.164,0	243,9	1.669,4	835,0	56,0	2.772,1	91,2	300,7

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva financija svih razina vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih razina vlasti, entitetskih javnih poduzeća za ceste i entitetskih javnih poduzeća za autoceste. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradovi), JP Ceste svih razina vlasti FBiH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T33: Vladine financije BiH - struktura konsolidiranih prihoda i rashoda u milijunima KM

Godina	Porez	Doprinosi za socijalno	Grantovi i ostali prihodi	Konsolidirani prihodi	Kompenzacija zaposlenih	Konstenje roba i usluga	Kamate	Subvencije	Sopstava davanja	Grantovi i ostali rashodi	Konsolidirani rashodi	Neto nabavka nefinancijskih sredstava
2006.	4.947,1	2.536,2	1.103,1	8.586,4	2.222,7	1.986,0	108,0	310,4	2.426,5	492,4	7.546,0	489,6
2007.	5.536,5	2.908,9	1.387,3	9.832,7	2.534,7	2.220,9	110,8	378,2	3.030,6	553,5	8.828,8	745,8
2008.	5.946,3	3.568,7	1.388,1	10.903,1	3.022,3	2.462,0	123,6	439,6	3.945,1	607,0	10.599,6	842,8
2009.	5.351,9	3.638,6	1.352,0	10.342,5	3.155,2	2.489,4	123,9	418,5	3.951,0	526,5	10.664,5	748,0
2010.	5.640,2	3.813,0	1.409,4	10.862,6	3.169,8	2.593,1	122,7	476,6	3.770,3	707,8	10.840,3	634,2
2011.	6.032,2	4.036,4	1.288,5	11.357,1	3.336,9	2.088,2	161,4	402,8	4.330,3	589,1	10.908,7	771,1
2012.	6.037,9	4.046,6	1.375,0	11.459,5	3.323,8	2.156,4	200,6	416,1	4.394,4	679,5	11.170,8	815,7
2013.	5.917,2	4.105,2	1.384,1	11.406,5	3.278,1	2.122,7	201,1	383,9	4.423,7	529,3	10.938,8	1.046,8
2014.	6.078,6	4.234,8	1.648,3	11.961,7	3.265,5	2.127,2	238,9	364,9	4.658,0	695,6	11.350,1	1.166,8
2015.	6.439,7	4.329,6	1.565,8	12.335,1	3.294,3	2.138,8	264,3	384,8	4.729,5	775,4	11.587,0	559,1
2016.	6.760,4	4.473,6	1.533,4	12.767,3	3.295,5	2.187,5	252,0	382,8	4.755,0	799,3	11.672,0	724,5
2017.	7.151,1	4.734,2	1.594,0	13.479,2	3.312,6	2.230,7	223,0	444,0	4.758,5	834,7	11.913,4	759,7
2012. Q1	1.132,0	931,4	166,9	2.230,2	702,6	367,7	34,2	32,3	1.028,2	76,7	2.241,7	28,8
Q2	1.279,5	1.021,9	243,4	2.544,9	704,3	429,3	52,4	52,0	1.048,0	151,8	2.437,8	31,4
Q3	1.359,3	1.007,0	239,7	2.605,9	697,5	397,7	36,4	109,0	1.091,2	142,4	2.474,3	42,9
Q4	1.438,7	1.086,4	170,8	2.695,8	731,7	521,0	51,8	175,4	1.138,8	305,5	2.924,2	86,7
2013. Q1	1.110,3	930,9	159,1	2.200,2	685,5	381,5	30,1	25,5	1.035,8	87,6	2.245,9	20,5
Q2	1.327,2	1.019,2	274,2	2.620,6	697,2	420,7	58,1	58,2	1.068,2	109,7	2.412,0	32,8
Q3	1.320,1	1.035,1	187,0	2.542,2	690,2	407,4	33,3	86,0	1.059,5	143,1	2.419,5	49,4
Q4	1.368,0	1.119,9	239,0	2.726,9	790,0	546,9	48,2	173,9	1.152,5	136,4	2.847,9	94,6
2014. Q1	1.207,3	961,3	248,2	2.416,8	697,3	387,9	38,3	31,8	1.080,3	77,5	2.313,1	21,8
Q2	1.262,3	1.050,0	308,1	2.620,4	710,0	417,4	50,5	62,7	1.091,1	123,3	2.455,0	32,4
Q3	1.352,4	1.077,4	250,3	2.680,1	708,7	427,1	32,5	87,9	1.155,2	180,7	2.592,2	56,3
Q4	1.433,2	1.146,1	299,4	2.878,6	735,3	495,4	79,7	138,2	1.202,0	266,6	2.917,3	252,2
2015. Q1	1.255,6	981,8	211,5	2.448,9	712,6	393,8	41,3	28,7	1.079,3	69,0	2.324,7	24,1
Q2	1.356,0	1.076,0	238,8	2.670,8	702,9	402,6	65,5	46,5	1.124,0	105,9	2.447,5	26,5
Q3	1.426,4	1.099,4	300,9	2.826,7	718,1	410,2	42,9	111,9	1.143,3	165,3	2.591,8	51,2
Q4	1.424,4	1.172,5	201,8	2.798,6	735,3	533,8	75,0	152,9	1.249,1	257,8	3.003,9	137,2
2016. Q1	1.290,0	998,7	189,6	2.478,4	711,1	400,5	44,3	30,4	1.097,8	79,3	2.363,4	24,0
Q2	1.412,5	1.095,5	237,8	2.745,9	706,1	418,8	71,8	66,5	1.135,6	108,6	2.507,4	51,7
Q3	1.468,4	1.136,0	262,9	2.867,4	702,8	409,8	42,8	65,3	1.163,2	131,3	2.515,2	105,3
Q4	1.612,0	1.243,2	135,5	2.990,8	732,8	552,0	56,9	160,9	1.220,8	270,8	2.994,2	166,0
2017. Q1	1.349,6	1.076,7	220,7	2.646,9	707,8	403,5	45,6	35,4	1.114,3	69,5	2.376,1	30,0
Q2	1.530,4	1.192,4	197,9	2.920,7	703,6	438,4	74,0	85,8	1.133,6	109,6	2.545,1	70,1
Q3	1.692,0	1.196,0	274,0	3.162,1	720,4	440,3	46,8	109,6	1.134,6	171,4	2.623,1	31,6
Q4	1.568,6	1.269,1	212,3	3.050,0	726,8	538,0	54,2	146,5	1.224,5	392,7	3.082,6	204,3
2018. Q1	1.526,1	1.153,2	202,7	2.882,0	719,0	432,2	47,4	42,4	1.136,3	84,9	2.462,0	30,9
Q2	1.701,7	1.243,8	233,9	3.179,4	742,6	464,6	65,0	108,2	1.198,7	144,2	2.723,3	66,5
Q3	1.683,2	1.241,5	239,3	3.164,0	730,6	470,6	46,4	103,1	1.224,5	196,9	2.772,1	91,2

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstava financija svih razina vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih razina vlasti, entitetskih javnih poduzeća za ceste i entitetskih javnih poduzeća za autoceste. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradovi), JP Ceste svih razina vlasti FBiH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T34: Vladine financije FBiH - jedinice sektora vlade
u milijunima KM

Godina	Proračun Federacije BiH	Fondovi socijalnog osiguranja	Kantoni	Konsolidirani prihodi	Proračun Federacije BiH	Fondovi socijalnog osiguranja	Kantoni	Konsolidirani rashodi	Neto nabavka nefinancijskih sredstava	Neto suficit/deficit
2006.	1.157,1	1.843,9	1.722,9	5.177,2	846,3	1.816,2	1.566,9	4.590,0	198,4	388,9
2007.	1.319,8	2.265,9	1.895,9	5.901,0	1.254,3	2.216,5	1.815,0	5.532,4	248,1	120,5
2008.	1.296,9	2.764,6	2.032,6	6.537,5	1.574,1	2.729,4	2.027,8	6.651,2	397,4	-511,1
2009.	1.205,3	2.739,7	1.788,5	6.074,6	1.357,1	2.812,4	1.865,0	6.292,4	300,7	-518,5
2010.	1.398,7	2.875,2	1.854,8	6.474,1	1.325,5	2.859,8	1.894,5	6.324,5	281,3	-131,7
2011.	1.321,6	2.924,0	1.903,6	6.571,2	1.318,7	2.990,4	1.897,4	6.449,7	338,8	-217,3
2012.	1.416,5	2.986,2	1.830,7	6.642,8	1.378,5	3.031,6	1.936,2	6.595,9	442,5	-395,5
2013.	1.457,5	2.988,2	1.709,7	6.608,6	1.344,2	3.034,8	1.826,9	6.474,5	645,6	-511,5
2014.	1.581,3	3.117,2	1.812,1	6.972,1	1.361,0	3.164,5	1.846,5	6.652,2	685,7	-365,8
2015.	1.510,0	3.175,8	1.919,5	7.196,5	1.354,1	3.224,3	1.869,1	6.843,5	221,4	131,6
2016.	1.652,8	3.323,4	2.012,1	7.645,4	1.380,2	3.314,2	1.885,5	7.013,5	248,1	383,7
2017.	1.876,9	3.538,4	2.108,4	8.150,9	1.394,8	3.423,3	1.970,4	7.164,3	353,6	633,1
2012. Q1	291,7	688,2	401,5	1.320,0	255,1	742,8	412,2	1.348,7	8,1	-36,8
Q2	351,1	737,3	448,8	1.476,0	306,4	749,9	451,1	1.446,2	11,0	18,9
Q3	382,8	768,6	489,4	1.555,1	353,2	757,1	458,6	1.483,1	12,3	59,7
Q4	390,9	786,8	442,2	1.541,4	463,8	776,6	567,2	1.729,1	26,8	-214,5
2013. Q1	276,9	706,4	386,8	1.308,9	267,4	746,0	397,6	1.349,8	3,3	-44,2
Q2	436,3	735,9	426,3	1.533,2	300,6	762,6	450,7	1.448,7	6,2	78,4
Q3	352,1	759,0	457,3	1.494,2	322,8	742,4	434,0	1.425,0	10,1	59,0
Q4	392,2	779,2	439,2	1.538,8	453,4	776,2	427,4	1.702,3	28,2	-191,7
2014. Q1	314,5	726,2	411,0	1.387,7	268,4	768,0	404,4	1.376,7	5,0	5,9
Q2	484,4	772,6	393,7	1.577,2	308,8	788,7	440,6	1.464,7	10,3	102,2
Q3	399,8	787,0	509,0	1.602,1	385,6	786,7	450,3	1.528,9	17,5	55,7
Q4	382,6	821,5	498,4	1.635,5	398,1	811,3	516,9	1.693,7	33,2	-91,3
2015. Q1	319,6	751,1	433,5	1.440,2	256,4	785,7	400,9	1.378,9	4,1	57,1
Q2	360,7	762,8	471,7	1.532,0	289,8	798,5	421,4	1.446,6	10,0	75,4
Q3	436,7	788,6	526,8	1.685,4	337,4	797,1	455,6	1.523,4	14,0	148,0
Q4	393,1	864,1	487,6	1.642,6	470,4	833,9	591,3	1.793,5	26,5	-177,3
2016. Q1	336,4	763,3	465,1	1.498,3	274,9	811,7	409,9	1.430,0	4,0	64,3
Q2	392,2	809,2	493,1	1.622,2	337,3	821,0	435,8	1.521,8	10,1	90,3
Q3	474,2	829,7	531,7	1.761,1	305,9	817,1	446,4	1.494,9	14,4	251,8
Q4	450,1	907,2	522,2	1.791,9	462,1	850,6	593,5	1.818,6	44,3	-71,1
2017. Q1	331,3	821,8	501,9	1.621,7	273,6	834,9	412,6	1.457,0	6,2	158,5
Q2	407,4	891,5	541,7	1.792,9	345,2	841,5	445,9	1.556,0	12,6	224,4
Q3	439,1	869,8	589,8	1.931,1	341,8	841,6	479,6	1.587,4	11,9	331,9
Q4	699,1	933,5	475,1	1.851,2	434,1	885,8	632,2	1.863,6	57,3	-69,7
2018. Q1	414,4	884,7	531,6	1.762,1	273,2	866,2	428,7	1.499,4	6,4	256,2
Q2	396,6	947,8	589,1	1.914,5	366,7	910,3	493,8	1.683,3	15,8	215,4
Q3	406,9	933,5	629,2	1.969,6	341,4	902,7	496,9	1.669,4	32,1	268,0

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od ministarstva financija, fondova socijalnog osiguranja svih razina vlasti u FBiH, JP Ceste svih razina vlasti FBiH i JP Autoceste FBiH. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradove), JP Ceste svih razina vlasti FBiH i JP Autoceste FBiH, dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T35: Vladine financije RS - jedinice sektora vlade
u milijunima KM

Godina	Proračun Republike Srpske	Fondovi socijalnog osiguranja	Konsolidirani prihodi	Proračun Republike Srpske	Fondovi socijalnog osiguranja	Konsolidirani prihodi	Neto nabavka nefinancijskih sredstava	Neto suficit/ deficit
2006.	1.211,3	950,2	2.525,6	1.049,1	944,1	2.187,5	212,0	126,2
2007.	1.419,8	1.030,3	2.919,1	1.324,0	1.013,1	2.458,9	433,5	26,7
2008.	1.547,1	1.348,9	3.264,5	1.602,6	1.313,9	3.003,7	329,4	-68,5
2009.	1.349,4	1.377,9	3.080,3	1.676,0	1.517,4	3.316,6	310,0	-546,3
2010.	1.422,8	1.488,1	3.234,6	1.676,3	1.552,0	3.410,6	241,8	-417,7
2011.	1.656,4	1.573,7	3.685,6	1.628,8	1.497,8	3.372,1	372,6	-59,1
2012.	1.666,5	1.566,5	3.652,6	1.647,9	1.595,1	3.534,1	307,7	-189,2
2013.	1.638,4	1.616,9	3.604,4	1.546,7	1.637,1	3.415,1	310,3	-121,0
2014.	1.778,7	1.683,3	3.769,8	1.749,3	1.704,1	3.652,3	360,5	-243,1
2015.	1.804,1	1.713,5	3.931,3	1.707,5	1.754,9	3.700,6	235,3	-4,6
2016.	2.556,5	744,4	3.937,0	2.415,9	749,7	3.636,9	366,3	-66,3
2017.	2.713,7	780,7	4.141,8	2.422,3	746,2	3.696,0	268,7	177,1
2012. Q1	360,1	359,6	669,7	338,7	376,0	664,7	15,9	-11,0
Q2	415,7	393,9	759,0	391,4	402,8	743,6	13,5	1,8
Q3	428,9	382,3	760,7	370,1	403,8	723,5	16,2	21,0
Q4	461,8	427,1	830,9	547,7	408,6	898,3	20,6	-88,0
2013. Q1	346,7	340,1	636,9	317,6	391,9	659,6	9,0	-31,7
Q2	419,6	405,7	764,2	352,3	410,2	701,4	12,5	50,3
Q3	419,6	397,5	761,6	390,4	396,3	731,2	15,8	14,6
Q4	452,5	469,3	854,9	486,4	434,8	854,2	21,3	-20,7
2014. Q1	454,2	352,3	761,7	336,5	404,1	695,9	10,7	55,1
Q2	402,3	413,9	744,0	405,1	413,8	746,7	18,0	-20,7
Q3	440,2	440,3	784,7	478,9	422,6	805,6	12,4	-33,3
Q4	481,9	471,9	883,3	528,8	459,4	917,6	134,9	-169,3
2015. Q1	435,4	359,7	738,2	352,3	411,2	706,6	6,0	25,6
Q2	449,3	428,6	818,4	397,1	420,4	757,9	9,2	51,3
Q3	484,2	443,5	850,7	446,7	433,3	803,0	17,4	30,3
Q4	435,2	477,4	829,5	511,5	486,0	914,3	49,5	-134,3
2016. Q1	574,5	138,4	706,4	537,3	156,8	687,6	13,3	5,4
Q2	658,7	165,1	813,1	578,4	179,7	747,5	31,0	34,6
Q3	633,4	207,3	812,0	604,3	200,5	776,2	70,5	-34,6
Q4	690,0	228,8	897,5	695,9	208,0	882,6	49,3	-34,4
2017. Q1	604,2	147,4	747,1	531,5	161,7	688,7	11,0	47,4
Q2	656,9	183,1	827,2	584,8	175,8	747,9	26,4	52,9
Q3	747,7	229,5	940,7	604,5	199,1	767,1	21,2	152,4
Q4	704,9	216,0	887,8	734,3	204,9	906,1	64,1	-82,4
2018. Q1	665,5	170,8	816,9	585,9	161,9	728,4	8,8	79,7
Q2	719,3	185,4	884,1	637,6	167,4	784,4	33,4	66,3
Q3	699,7	182,4	861,7	682,5	172,8	835,0	37,2	-10,5

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od: Ministarstva financija, fondova socijalnog osiguranja u RS, JP Putevi RS i JP Autoputevi RS. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradove), JP Putevi RS i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T36: Tokovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH klasificirani po zemlji inozemnog ulagača
 u milijunima KM -

Godina	Austrija	Holandija	Hrvatska	Italija	Njemačka	Rusija	Slovenija	Srbija*	Švicarska	Turska	Ostale zemlje	Ukupno
2006.	235,0	41,2	182,0	41,8	37,2	n/a	115,8	38,8	55,6	47,7	69,6	864,8
2007.	292,5	29,0	160,6	23,2	16,7	332,8	132,9	1.351,1	65,8	-0,6	195,9	2.599,8
2008.	242,9	36,0	103,0	47,7	28,8	339,4	210,3	213,3	40,6	5,8	69,6	1.337,5
2009.	79,6	-16,5	125,2	3,7	-9,1	129,2	58,9	3,4	-122,2	18,0	81,8	351,9
2010.	60,0	47,7	85,1	16,6	34,3	89,1	-22,8	40,5	83,6	46,4	119,2	599,7
2011.	137,6	14,5	32,7	4,7	38,3	140,3	64,5	110,0	-5,9	31,6	130,2	698,6
2012.	133,6	1,6	86,1	28,5	37,7	147,5	-81,1	81,8	8,7	-5,4	161,9	601,1
2013.	8,5	32,7	18,6	22,5	36,9	-82,8	-35,6	104,6	44,0	31,1	226,7	407,1
2014.	171,1	26,0	88,7	24,0	-6,1	195,8	-1,2	33,1	8,9	17,6	253,1	811,1
2015.	5,3	83,3	161,5	66,3	52,3	28,5	21,1	36,8	-33,5	56,1	159,2	636,9
2016. ¹	75,7	50,7	138,3	27,1	2,5	-50,9	37,1	-22,4	-15,6	31,5	289,9	564,0
2017.	186,8	-15,6	102,0	44,6	53,5	-3,6	101,7	53,9	58,7	1,1	194,5	777,7
Sij - RuJ 2018.	47,2	-0,3	-1,0	-2,8	9,6	10,3	7,6	4,1	54,4	36,1	81,7	246,9

Bilješka: Izravna inozemna ulaganja (tokovi i stanja) kompilirana su u skladu s najnovijim metodologijskim uputama i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD). Detaljan metodologijski pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platnu bilancu - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije izravnih inozemnih ulaganja - četvrto izdanje.

* Od 2007. podaci se odnose na Srbiju, a do 2007. podaci su uključivali Srbiju.

¹ "n/a" u ovoj djelatnosti/zemlji manje je od trl poduzeća s izravnim ulaganjem, te u skladu sa statističkim standardima nismo u mogućnosti prikazati iznose ulaganja.

T37: Tokovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti

* - u milijunima KM -

Godina	Proizvodnja prehrambenih proizvoda	Prerada drveta i proizvoda od drveta i pluta, osim namještaja, proizvodnja predmeta od slame i pletarskih materijala	Proizvodnja koksa, derivata nafte i nuklearnog goriva	Proizvodnja kemijskih proizvoda	Proizvodnja ostalih proizvoda od nemetalnih minerala	Proizvodnja baznih metala	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	Trgovina na veliko i posredovanje u trgovini, osim trgovine motornim vozilima i motorkočica	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motorkočicama, popravak predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo	Pošta i telekomunikacije	Financijsko posredovanje, osim osiguranja i mirovinskih fondova	Poslovanje nekretnostima	Ostale djelatnosti	Ukupno
2011.	32,2	12,5	43,6	12,2	-7,3	-24,0	-5,2	125,3	63,8	10,8	165,4	78,7	190,6	698,6
2012.	-5,9	-0,1	2,6	18,7	3,4	-26,0	7,0	144,8	40,2	6,4	130,2	12,1	267,7	601,1
2013.	-4,0	2,2	-101,1	26,5	13,9	4,0	5,0	-44,4	73,7	46,1	138,5	19,7	226,9	407,1
2014.	0,3	-5,7	180,6	3,0	-25,4	35,5	-59,4	64,1	37,3	6,8	138,4	187,1	248,5	811,1
2015.	45,0	5,2	24,0	58,4	-4,4	-52,9	6,7	84,0	-29,3	57,8	116,8	89,5	236,1	636,9
2016.	11,6	6,1	-58,1	50,4	-14,5	1,9	14,8	153,8	-0,0	37,2	138,4	-16,9	239,4	564,0
2017.	1,6	5,1	-21,7	-17,0	-5,2	50,7	46,5	38,1	110,2	18,1	261,2	40,6	249,5	777,7
Sij - RuJ 2018.	-3,1	-0,9	10,5	-3,5	0,1	30,6	17,4	49,7	4,0	0,4	68,8	33,7	39,1	246,9

Bilješka: Tokove izravnih inozemnih ulaganja u BiH prema NACE 1. Rev 1. klasifikacije djelatnosti za razdoblje 2004-2012 možete naći na web stranici. Izravna inozemna ulaganja (tokovi i stanja) kompilirana su u skladu s najnovijim metodologijskim uputama i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda i Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj. Detaljan metodologijski pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platnu bilancu - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije izravnih inozemnih ulaganja - četvrto izdanje.

T38: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)
- u milijunima KM -

Godina	NETO MIP	Ukupna sredstva	SREDSTVA											
			Izravna ulaganja					Ostala ulaganja						
			Ukupno	Vlasnički kapital i dionice investicijskih fondova	Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	Portfeljna ulaganja	Financijski derivativi	Ukupno	Valuta i depoziti	Zajmovi	Trgovinski krediti i avansi	Ostala sredstva	Rezervna aktiva	
1	2=3-15	3=4+7+8+9+14	4=5+6	5	6	7	8	9=10+11+12+13	10	11	12	13	14	
2006.	-5.336,1	9.635,3	245,5	79,3	166,2	28,8	0,0	3.881,4	3.225,8	130,2	461,9	63,4	5.479,5	
2007.	-6.096,6	12.465,2	340,6	110,5	230,1	16,3	0,0	5.382,0	4.374,1	194,3	749,8	63,8	6.726,3	
2008.	-9.834,4	12.377,4	398,8	126,0	272,9	40,7	0,0	5.614,3	4.219,4	171,2	1.164,9	58,7	6.323,5	
2009.	-12.118,5	12.071,9	266,1	124,0	142,1	315,2	0,0	5.250,7	3.755,0	163,1	1.277,0	55,6	6.239,9	
2010.	-12.950,1	11.821,4	428,5	233,6	194,9	451,0	0,0	4.456,4	3.145,1	173,3	1.076,4	61,7	6.485,5	
2011.	-13.886,3	11.565,1	417,1	250,6	166,5	440,5	0,0	4.256,1	2.968,1	69,5	1.154,1	64,4	6.451,4	
2012.	-14.651,6	11.658,0	560,1	297,3	262,8	469,2	0,0	4.092,3	2.760,0	74,2	1.177,3	80,9	6.536,4	
2013.	-15.175,7	13.007,3	695,1	290,9	404,2	532,6	0,0	4.711,2	3.031,5	333,9	1.181,4	164,5	7.068,3	
2014.	-15.542,8	13.562,6	708,5	298,8	409,7	568,8	0,0	4.459,7	2.784,7	311,4	1.200,6	163,1	7.825,6	
2015.	-15.684,0	14.186,6	878,1	361,7	516,4	629,9	0,1	4.072,1	2.659,7	231,8	1.026,2	154,5	8.606,3	
2016.	-15.572,6	15.417,3	876,8	373,0	503,9	735,4	1,6	4.272,4	2.875,1	157,7	1.096,8	142,7	9.531,1	
2017.	-15.012,1	16.619,2	1.038,7	423,2	615,6	854,1	0,2	4.169,6	2.857,7	76,0	1.066,8	169,1	10.556,6	

Bilješka: Međunarodna investicijska pozicija (IIP) za BiH kompilirana je sukladno najnovijoj metodologiji Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platne bilance (BOP) i međunarodne investicijske pozicije (MIP), šesto izdanje (BPM6). Revizija objavljenih statistika je urađena za prethodne četiri godine sukladno najnovijim revizijama podataka Monetarne statistike, Statistike izravnih investicija, kao i sukladno najnovijim revizijama podataka za inozemnu aktivnu i pasivu vladinog sektora. Skraćena verzija primijenjene metodologije za kompilaciju BOP i IIP statistika za BiH dostupna je na web stranici CBBiH.

T38: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)

- u milionima KM -

					OBVEZE						
		Izravna ulaganja			Ostala ulaganja						
Godina	Ukupne obveze	Ukupno	Vlasnički kapital i dionice investicijskih fondova	Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	Portfeljna ulaganja u BiH	Financijski derivativi	Ukupno	Valuta i depoziti	Zajmovi	Trgovinski krediti i avansi	Ostale obveze
1	15=16+19+20+21	16=17+18	17	18	19	20	21=22+23+24+25	22	23	24	25
2006.	14.971,4	4.911,2	4.217,5	693,7	251,5	0,0	9.808,7	2.136,1	6.669,7	769,2	233,7
2007.	18.561,8	7.380,4	6.484,5	895,9	310,0	0,0	10.871,5	2.673,5	7.176,0	823,0	198,9
2008.	22.211,7	8.817,2	7.289,8	1.527,4	408,9	0,0	12.985,6	3.387,1	8.304,8	1.101,0	192,8
2009.	24.190,4	9.512,6	7.467,5	2.045,2	835,5	0,0	13.842,2	3.226,8	8.509,7	1.564,9	540,7
2010.	24.771,5	9.963,1	7.473,3	2.489,8	787,1	0,0	14.021,2	2.618,6	8.944,4	1.968,6	489,7
2011.	25.451,3	10.883,7	7.885,6	2.998,1	726,8	0,0	13.840,9	2.135,8	9.126,2	2.093,1	485,8
2012.	26.309,6	11.323,7	8.006,0	3.317,6	702,9	0,0	14.283,0	2.052,9	9.574,6	2.178,8	476,8
2013.	28.182,9	11.845,4	8.468,1	3.377,4	543,7	0,0	15.793,8	1.934,3	11.104,1	2.230,4	525,0
2014.	29.105,5	11.867,1	8.045,9	3.821,2	473,5	0,0	16.764,8	1.653,5	12.300,9	2.283,5	526,9
2015.	29.870,5	12.677,1	9.112,2	3.564,9	348,6	0,0	16.844,9	1.595,3	12.587,0	2.118,1	544,5
2016.	30.990,0	12.970,6	9.267,3	3.703,3	280,9	1,5	17.737,0	1.489,3	13.123,1	2.581,2	543,4
2017.	31.631,3	13.614,9	9.993,1	3.621,8	217,4	0,1	17.798,9	1.555,3	12.930,4	2.829,5	483,6

Bilješka: Međunarodna investicijska pozicija (IIP) za BiH kompilirana je u skladu sa najnovijom metodologijom Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platnog bilansa (BOP) i međunarodne investicijske pozicije, šesto izdanje (BPM6). Revizija objavljenih statistika je urađena za prethodne četiri godine u skladu sa najnovijim revizijama podataka Monetarne statistike, Statistike direktnih investicija, kao i u skladu sa najnovijim revizijama podataka za stranu aktivu vladinog sektora. Skraćena verzija primjenjene metodologije za kompilaciju BOP i IIP za BiH dostupna je na web stranici CBBiH.

T39: Realni i nominalni efektivni tečaj KM

Godina	Mjesec	Efektivni tečaj KM (2015=100)	
		NEER/REER	
2010.		97,29	105,25
2011.		97,90	105,73
2012.		98,48	104,89
2013.		99,63	103,50
2014.		101,01	102,77
2015.		100,00	100,00
2016.		101,24	98,91
2017.		102,02	98,35
2018.		103,62	98,92
2018.	01.	102,69	98,83
	02.	102,76	99,60
	03.	102,89	99,53
	04.	103,06	98,87
	05.	103,07	98,55
	06.	103,20	98,35
	07.	103,72	98,28
	08.	104,47	98,76
	09.	105,06	99,18
	10.	104,54	99,22
	11.	104,06	99,08
	12.	103,96	98,78

Bilješka: Detaljna metodološka objašnjenja za kompilaciju i izračun NEER i REER indeksa su dostupna na web stranici CBBiH <http://www.cbbh.ba/content/read/1109?lang=hr>

T40: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka

Godina	Gotovina izvan banaka	Povećanje opijecaja u odnosu na prethodnu godinu	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Novac u komercijalnim bankama
1998.	162.495.839	-	167.458.839	4.963.000
1999.	515.275.238	217,1%	538.356.238	23.081.000
2000.	651.725.615	26,5%	695.887.615	44.162.000
2001.	1.673.877.219	156,8%	1.805.962.219	132.085.000
2002.	1.736.502.940	3,7%	1.870.782.940	134.280.000
2003.	1.601.303.246	-7,8%	1.721.858.246	120.555.000
2004.	1.670.551.255	4,3%	1.817.427.255	146.876.000
2005.	1.729.125.940	3,5%	1.907.182.940	178.057.000
2006.	1.978.348.296	14,4%	2.154.234.164	175.885.868
2007.	2.185.269.011	10,5%	2.439.709.153	254.440.142
2008.	2.302.419.302	5,4%	2.552.431.902	250.012.600
2009. ^a	2.009.480.115	-12,7%	2.267.734.115	258.254.000
2010.	2.210.776.535	10,0%	2.497.501.445	286.724.910
2011.	2.366.423.508	7,0%	2.645.055.508	278.632.000
2012.	2.414.305.841	2,0%	2.747.511.841	333.206.000
2013.	2.542.280.088	5,3%	2.909.858.088	367.578.000
2014.	2.813.991.379	10,7%	3.210.508.379	396.517.000
2015. ^a	3.053.556.129	8,5%	3.499.468.129	445.912.000
2016.	3.401.352.492	11,4%	4.066.804.492	665.452.000
2017.	3.647.731.766	7,2%	4.319.359.766	671.628.000
2018.	3.977.239.343	9,0%	4.750.614.343	773.375.000

Izvor: CBBiH

NAPOMENA

Revidirani podaci za razdoblje siječanj 2006. – studeni 2015. godine su bazirani na aktivnom podbilansu banaka s većinskim državnim kapitalom iz Federacije BiH, pri čemu je isključen pasivni podbilans. Kroz ovu dopunu statistike korisnicima se pruža veća analitička korisnost podataka i objektivni pokazatelji o trenutnom poslovanju banaka u BiH. Pasivni podbilans sadrži obaveze po inostranim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. marta 1992. godine, i ne odlikava aktuelno poslovanje banke, te će ovaj podbilans u procesu privatizacije preuzeti Ministarstvo finansija FBiH u skladu sa Zakonom o početnom bilansu banaka i Zakonom o privatizaciji, kao što je urađeno za prethodno privatizirane banke. Izvršena revizija je u najvećoj mjeri uticala na smanjenje kredita javnim preduzećima u stranoj valuti, smanjenje strane pasive, na smanjenje ostalih stavki aktive i pasive po osnovu stare devizne štednje, a u znatno manjim iznosima na stavke kredita vladi entiteta, fiksnu aktivu, depozite nerezidenata, dionice i kapital. Podaci o „punom“ bilansu, s uključenim pasivnim podbilansom, korisnicima su još uvijek dostupni na:

http://statistics.cbbh.ba:4444/Panorama/novaview/SimpleLogin_bs.aspx

U studenom 2014. godine, dvije banke su izvršile prodaju i prenos dijela kreditnog portfolija što je za efekat imalo povećanje rezervi kod monetarnih vlasti u ukupnom iznosu od 64 miliona KM i smanjenja sljedećih stavki: potraživanja od privatnih preduzeća za 260 miliona KM, strane pasive za 101 milion KM i ostalih stavki (neto) za 95 miliona KM.

Zbog primjene Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) i Međunarodnih standarda u financijskim izvješćima banaka Federacije BiH i prijenosa novčanih tokova u podacima za prosinac 2011. došlo je do sljedećih promjena, na strani aktive: smanjenja kredita za 155 milijuna KM, povećanja ostale aktive za 10 milijuna KM, na strani pasive: smanjenja obveza prema nerezidentima u iznosu od 624 milijuna KM, povećanja rezerviranja za kreditne gubitke za 472 milijuna KM i povećanja ostale pasive za sedam milijuna KM.

U veljači 2011. jedna banka iz Federacije BiH izvršila je reklasifikaciju depozita u iznosu od oko 80 milijuna KM, s depozita javnih poduzeća na depozite vlade entiteta, u skladu s preporukama MMF-a.

Po nalogu Agencije za bankarstvo FBiH u lipnju 2010. jedna banka je izvršila preknjižavanje oko 300 milijuna KM potraživanja po osnovi vrijednosnica od domaćih institucionalnih sektora na potraživanja od nerezidenata. U prosincu 2010. ista banka je izvršila retroaktivno ovu ispravku u odgovarajućim iznosima za razdoblje od kolovoza 2009, kada je greška nastala, do svibnja 2010. Navedena ispravka se odrazila na porast inozemne aktive i pad ostalih stavki neto.

Jedna banka iz Federacije BiH izvršila je reklasifikaciju financijskih instrumenata u okviru inozemne aktive za razdoblje siječanj - kolovoz 2010. u iznosu od oko 40 milijuna KM. Potraživanja od nerezidenata po osnovi kredita reklasificirana su u potraživanja od nerezidenata po osnovi vrijednosnica, što se odrazilo na promjene unutar kratkoročne i dugoročne inozemne aktive.

Po nalogu Agencije za bankarstvo Republike Srpske jedna banka je izvršila reklasifikaciju financijskih instrumenata na strani pasive za razdoblje rujna 2008 - studeni 2010. tj. smanjenje oročenih i štednih depozita nebankarskih financijskih institucija i sektora vlade, a povećanje kredita od navedenih sektora, respektivno u odgovarajućim iznosima, po mjesecima, u rasponu 50 - 150 milijuna KM.

U skladu s novom regulativom Agencije za bankarstvo RS-a, objavljenoj u Sl. glasniku RS br. 136/10, kojom je propisan novi način knjigovodstvenog evidentiranja potraživanja klasificiranih u kategoriju E, obračuna i knjigovodstvenog evidentiranja kamate po nekvalitetnoj aktivu, te obračuna općih i posebnih rezerviranja, banke iz RS-a su u podacima za prosinac 2010. izvršile primjenu navedene regulative prijenosom navedenih pozicija iz izvanbilančne evidencije u bilancu. Ispravka se odrazila na strani aktive na porast kredita u iznosu od oko 144 milijuna KM, porast dospjelih kamata u iznosu od oko 36 milijuna KM, a na strani pasive na porast rezerviranja za kreditne gubitke u iznosu od oko 180 milijuna KM u okviru računa kapitala.

**CENTRALNA BANKA
BOSNE I HERCEGOVINE**

**IZVJEŠĆE NEOVISNOG REVIZORA I FINACIJSKA IZVJEŠĆA
ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA
31. PROSINCA 2018.**

Kazalo	Stranica
Odgovornost Uprave i Upravnog vijeća za pripremu i odobravanje godišnjih financijskih izvješća	1
Izvješće neovisnog revizora	2
Izvješće o dobiti ili gubitku	5
Izvješće o sveobuhvatnoj dobiti	6
Izvješće o financijskom položaju	7
Izvješće o promjenama u kapitalu	8
Izvješće o novčanim tokovima	10
Bilješke uz financijska izvješća	12 – 80
1 Osnovne informacije	
2 Osnova za pripremu	
3 Značajne računovodstvene politike	
4 Neto kamatni prihodi	
5 Neto prihodi od naknada i provizija	
6 Neto realizirani dobiti od prodaje financijske imovine po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	
7 Neto realizirani dobiti od prodaje financijske imovine raspoložive za prodaju	
8 Neto dobiti / (gubici) od tečajnih razlika	
9 Ostali prihodi	
10 Troškovi osoblja	
11 Administrativni i ostali operativni troškovi	
12 Neto rezerviranja za očekivane kreditne gubitke	
13 Strana valuta u gotovini	
14 Depoziti kod inozemnih banaka	
15 Financijska imovina raspoloživa za prodaju	
16 Dužnički instrumenti po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	
17 Monetarno zlato	
18 Ulaganja koja se drže do dospeljeća	
19 Ostala imovina	
20 Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina	
21 Ostala ulaganja	
22 Gotov novac u optjecaju	
23 Depoziti banaka	
24 Depoziti Vlade i ostalih deponenata	
25 Rezerviranja za obveze i troškove	
26 Ostale obveze	
27 Kapital	
28 Raspodjela dobiti	
29 Novac i novčani ekvivalenti	
30 Aranžman valutnog odbora	
31 Transakcije sa povezanim osobama	
32 Upravljanje financijskim rizicima	
33 Mjerjenje pravične vrijednosti financijske imovine i financijskih obveza	
34 Izvanbilančne stavke	
35 Domaći platni sustav i sustav za poravnanja	
36 Događaji poslije datuma izvješćivanja	

Odgovornost Uprave i Upravnog vijeća za pripremu i odobravanje godišnjih financijskih izvješća

Uprava je dužna za svaku financijsku godinu pripremiti financijska izvješća koja pružaju istinit i vjeran prikaz financijskog položaja Centralne banke Bosne i Hercegovine („Banke“) te rezultata njezina poslovanja i novčanog toka, u skladu sa Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja („MSFI“) koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde („OMRS“), te je odgovorna za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija koje u svakom trenutku omogućuju pripremanje financijskih izvješća. Uprava ima opću odgovornost za poduzimanje koraka koji su joj u razumnoj mjeri dostupni kako bi joj omogućili očuvanje imovine Banke, te sprječavanje i otkrivanje prijevara i ostalih nepravilnosti.

Upravno vijeće je odgovorno za odabir prikladnih računovodstvenih politika koje su u skladu sa važećim zakonskim zahtjevima, a Uprava je odgovorna za njihovu dosljednu primjenu, donošenje razumnih i razboritih prosudbi i procjena, te pripremanje financijskih izvješća po načelu trajnosti poslovanja.

Uprava je dužna podnijeti na odobravanje Upravnom vijeću godišnja financijska izvješća, a Upravno vijeće odobrava godišnja financijska izvješća te ih podnosi Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

Priložena financijska izvješća prikazana na stranicama od 5 do 80 odobrena su od strane Upravnog vijeća 27. ožujka 2019. godine i potpisana u njegovo ime:

dr. Senad Softić
predsjedatelj Upravnog vijeća

Softić Senad

mr. Edis Kovačević
rukovoditelj Odjeljenja za računovodstvo i financije

Edis Kovačević

33

Izvješće neovisnog revizora

Grant Thornton d.o.o. Banja Luka
Vase Pelagića 2/IV
78 000 Banja Luka
Republika Srpska
Bosna i Hercegovina

T +387 51 211 509; +387 51 211 294
F +387 51 211 501
E office@grantthornton.ba
www.grantthornton.ba

Upravnom vijeću Centralne Banke Bosne i Hercegovine

Mišljenje

Obavili smo reviziju priloženih finansijskih izvješća Centralne Banke Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu "Banka") koji obuhvaćaju izvješće o finansijskom položaju na 31. prosinac 2018. godine, i izvješće o dobiti ili gubitku, izvješće o sveobuhvatnoj dobiti, izvješće o promjenama u kapitalu i izvješće o novčanim tokovima za tada završenu godinu, te bilješke uz finansijska izvješća, uključujući i sažetak značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, priložena finansijska izvješća fer prezentiraju, u svim značajnim odrednicama, finansijski položaj Centralne banke Bosne i Hercegovine na 31. prosinac 2018. godine, i njenu finansijsku uspješnost te njene novčane tokove za tada završenu godinu u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Osnova za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti, prema tim standardima, su detaljnije opisane u našem izvješću u odjeljku o revizorskim odgovornostima za reviziju finansijskih izvješća. Neovisni smo od Banke u skladu s Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeksom) kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvješća Banke u Bosni i Hercegovini i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima. Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo dobili dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Odgovornost Uprave i Upravnog vijeća Banke za finansijska izvješća

Uprava je odgovorna za sastavljanje i fer prezentaciju finansijskih izvješća u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i za one interne kontrole za koje Uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja finansijskih izvješća koja su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške.

U sastavljanju financijskih izvješća, Uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, i objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja.

Upravno vijeće Banke odgovorno je za nadgledanje procesa financijskog izvještavanja Banke.

Odgovornosti revizora za reviziju financijskih izvješća

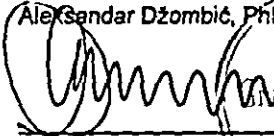
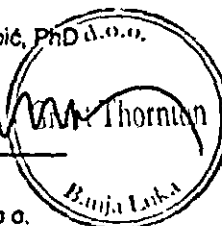
Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li financijska izvješća kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške i izdati revizorovo izvješće koje uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viša razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prijevare ili pogreške i smatraju se značajni ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbroju, utječu na ekonomske odluke konsnika donijete na osnovu tih financijskih izvješća.

Kao sastavni dio revizije, u skladu sa MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije. Mi također:

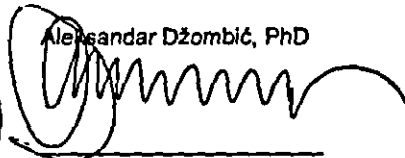
- Prepoznavamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza financijskih izvješća, zbog prijevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prijevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prijevare može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola;
- Stječemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u danim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Banke;
- Ocjenjujemo primjerenost konstituiranih računovodstvenih politika, razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava;
- Zaključujemo o primjerenosti korištenja računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja Uprave i, temeljno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pozornost u našem revizorovu izvješću na povezane objave u financijskim izvješćima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma izdavanja našeg izvješća neovisnog revizora. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzorkovati da Banka prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju; Ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj financijskih izvješća, uključujući i objave, kao i odražavaju li financijska izvješća, osnovne transakcije i događaje na način kojim se postiže fer prezentacija.
- Ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj financijskih izvješća, uključujući i objave, kao i održavaju li financijska izvješća, osnovne transakcije i događaje na način kojim se postiže fer prezentacija.

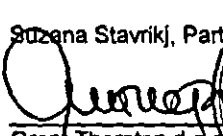

Ostvarili smo komunikaciju sa Upravnim vijećem u vezi, između ostalog, planiranim obimom i vremenom obavljanja revizije i značajnih rezultata revizije, uključujući bilo koje značajne nedostatke interne kontrole koje smo otkrili tijekom naše revizije.

Aleksandar Džombić, PhD d.o.o.

Direktor
Grant Thornton d.o.o.

Banja Luka, 27. ožujak 2019

Aleksandar Džombić, PhD

Ovlašćeni revizor
Grant Thornton d.o.o.

Banja Luka, 27. ožujak 2019

Suzana Stavrikj, Partner

Grant Thornton d.o.o.

Skopje, 27. ožujak 2019

Kledian Kodra, Partner

Grant Thornton sh.p.k.

Tirana, 27. ožujak 2019

IZVJEŠĆE O DOBITI ILI GUBITKU

U tisućama KM	Bilješka	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
		2018.	2017.
Kamatni prihodi		48.186	42.996
Kamatni rashodi		(24.393)	(21.022)
NETO KAMATNI PRIHODI	4	23.793	21.974
Prihodi od naknada i provizija		17.209	15.834
Rashodi od naknada i provizija		(636)	(562)
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA	5	16.573	15.272
Neto realizirani dobiti od prodaje financijske imovine po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	6	4.277	-
Neto realizirani dobiti od prodaje financijske imovine raspoložive za prodaju	7	-	2.587
Neto dobiti / (gubici) od tečajnih razlika	8	151	(560)
Ostali prihodi	9	1.522	1.549
OPERATIVNI PRIHODI		46.316	40.822
Troškovi osoblja	10	(19.034)	(19.019)
Administrativni i ostali operativni troškovi	11	(8.250)	(7.583)
Deprecijacija i amortizacija	20	(2.426)	(2.035)
OPERATIVNI TROŠKOVI		(29.710)	(28.637)
FINANCIJSKI REZULTAT PRIJE REZERVIRANJA ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE		16.606	12.185
Neto rezerviranja za očekivane kreditne gubitke	12	(8.175)	-
NETO DOBIT ZA GODINU		8.431	12.185

Napomene na stranicama od 12 do 80 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

IZVJEŠĆE O SVEOBUH VATNOJ DOBITI

U tisućama KM	Bilješka	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
		2018.	2017.
NETO DOBIT ZA GODINU		8.431	12.185
Ostala sveobuhvatna dobit			
<i>Stavke koje su ili koje se mogu naknadno prenijeti u dobit ili gubitak:</i>			
Financijska imovina raspoloživa za prodaju			
Neto promjena u pravičnoj vrijednosti tijekom godine	15	-	(15.890)
Reklasificiranje u dobit ili gubitak	7	-	(2.587)
		-	(18.477)
Dužnički instrumenti po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit			
Neto promjena u pravičnoj vrijednosti tijekom godine	16	(6.390)	-
Neto promjena u rezerviranjima za očekivane kreditne gubitke	12, 32.1.1.	7.301	-
Reklasificiranje u dobit ili gubitak	6	(4.277)	-
		(3.366)	-
Monetarno zlato			
Neto promjena u pravičnoj vrijednosti tijekom godine	17	6.138	(1.194)
		6.138	(1.194)
Ukupno ostala sveobuhvatna dobit / (gubitak)		2.772	(19.671)
UKUPNO SVEOBUH VATNA DOBIT / (GUBITAK) ZA GODINU		11.203	(7.486)

Napomene na stranicama od 12 do 80 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

IZVJEŠĆE O FINANCIJSKOM POLOŽAJU

U tisućama KM	Bilješka	31. prosinca 2018.	Na dan 31. prosinca 2017.
IMOVINA			
Strana valuta u gotovini	13	274.099	236.402
Depoziti kod inozemnih banaka	14	2.911.448	2.698.650
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	15	-	6.202.071
Dužnički instrumenti po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	16	8.225.439	-
Monetarno zlato	17	209.996	203.908
Specijalna prava vučenja u MMF-u	29, 34	2.236	1.531
Ulaganja koja se drže do dospelja	18	-	1.214.062
Ostala imovina	19	10.554	11.656
Nekretnine i oprema	20	44.677	45.465
Nematerijalna imovina	20	1.342	1.072
Ostala ulaganja	21	27.813	27.813
UKUPNO IMOVINA		11.707.604	10.642.630
OBVEZE I KAPITAL			
OBVEZE			
Gotov novac u optjecaju	22	4.750.614	4.319.360
Depoziti banaka	23	5.523.290	5.033.065
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	24	709.367	624.708
Rezerviranja za obveze i troškove	25	1.259	1.650
Ostale obveze	26	3.227	11.212
Ukupno obveze		10.987.757	9.989.995
KAPITAL			
Početni kapital		25.000	25.000
Rezerve		694.847	627.635
Ukupno kapital	27	719.847	652.635
UKUPNO OBVEZE I KAPITAL		11.707.604	10.642.630

Napomene na stranicama od 12 do 80 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

IZVJEŠĆE O PROMJENAMA U KAPITALU

U tisućama KM

	Početni kapital	Generalne rezerve (zadržana dobit)	Ostale rezerve	Rezerve pravične vrijednosti – financijska imovina po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	Rezerviranja za očekivane kreditne gubitke	Rezerve pravične vrijednosti – financijska imovina raspoloživa za prodaju	Rezerve pravične vrijednosti – monetarno zlato	Ukupno rezerve	Ukupno kapital
Na dan 31. prosinca 2017. godine	25.000	542.766	31.300	-	-	93.120	(39.551)	627.635	652.635
Utjecaj primjene MSFI 9 (Bilješka 2.6. (c))	-	(36.477)	-	141.765	4.290	(93.120)	39.551	56.009	56.009
Na dan 1. siječnja 2018. godine -prepravljeno	25.000	506.289	31.300	141.765	4.290	-	-	683.644	708.644
Ukupno sveobuhvatna dobit za godinu	-	8.431	-	(8.069)	4.703	-	6.138	11.203	11.203
Neto dobit za godinu (Bilješka 28)	-	8.431	-	-	-	-	-	8.431	8.431
Ostala sveobuhvatna dobit	-	-	-	(8.069)	4.703	-	6.138	2.772	2.772
Neto nerealizirane negativne promjene u pravičnoj vrijednosti dužničkih vrijednosnih papira	-	-	-	(6.390)	-	-	-	(6.390)	(6.390)
Neto realizirane pozitivne promjene u pravičnoj vrijednosti dužničkih vrijednosnih papira prenesene u dobit ili gubitak	-	-	-	(1.679)	-	-	-	(1.679)	(1.679)
Neto nerealizirane pozitivne promjene u rezerviranjima za očekivane kreditne gubitke za dužničke vrijednosne papire	-	-	-	-	7.301	-	-	7.301	7.301
Neto realizirane pozitivne promjene u rezerviranjima za očekivane kreditne gubitke prenesene u dobit ili gubitak za dužničke vrijednosne papire	-	-	-	-	(2.598)	-	-	(2.598)	(2.598)
Neto nerealizirane pozitivne promjene u pravičnoj vrijednosti monetarnog zlata	-	-	-	-	-	-	6.138	6.138	6.138
Stanje na dan 31. prosinca 2018. godine	25.000	514.720	31.300	133.696	8.993	-	6.138	694.847	719.847

Napomene na stranicama od 12 do 80 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

IZVJEŠĆE O PROMJENAMA U KAPITALU (NASTAVAK)

U tisućama KM

	Početni kapital	Generalne rezerve (zadržana dobit)	Ostale rezerve	Rezerve pravične vrijednosti – financijska imovina raspoloživa za prodaju	Rezerve pravične vrijednosti – monetarno zlato	Ukupno rezerve	Ukupno kapital
Na dan 1. siječnja 2017. godine	25.000	537.892	31.300	111.597	(38.357)	642.432	667.432
Ukupno sveobuhvatni (gubitak) za godinu	-	12.185	-	(18.477)	(1.194)	(7.486)	(7.486)
Neto dobit za godinu	-	12.185	-	-	-	12.185	12.185
Ostali sveobuhvatni (gubitak)	-	-	-	(18.477)	(1.194)	(19.671)	(19.671)
<i>Neto nerealizirane negativne promjene u pravičnoj vrijednosti dužničkih vrijednosnih papira</i>	-	-	-	(15.890)	-	(15.890)	(15.890)
<i>Neto realizirane pozitivne promjene u pravičnoj vrijednosti dužničkih vrijednosnih papira prenesene u dobit ili gubitak</i>	-	-	-	(2.587)	-	(2.587)	(2.587)
<i>Neto nerealizirane negativne promjene u pravičnoj vrijednosti monetarnog zlata</i>	-	-	-	-	(1.194)	(1.194)	(1.194)
Raspodjela dobiti							
Raspodjela dobiti u državni proračun (Bilješka 28)	-	(7.311)	-	-	-	(7.311)	(7.311)
Stanje na dan 31. prosinca 2017. godine	25.000	542.766	31.300	93.120	(39.551)	627.635	652.635

Napomene na stranicama od 12 do 80 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

IZVJEŠĆE O NOVČANIM TOKOVIMA

		Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	Bilješka	2018.	2017.
U tisućama KM			
NOVČANI TOKOVI OD OPERATIVNIH AKTIVNOSTI			
Neto dobit za godinu		8.431	12.185
Prilagođeno za:			
Kamatne prihode	4	(48.186)	(42.996)
Kamatne rashode	4	24.393	21.022
Neto rezerviranja za očekivane kreditne gubitke	12	8.175	-
Neto realizirane (dobitke) od prodaje financijske imovine raspoložive za prodaju		-	(2.587)
Neto realizirane (dobitke) od prodaje dužničkih instrumenata po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		(4.277)	-
Neto (dobitke) / gubitke od tečajnih razlika		(151)	560
Prihode od donacija	9	(144)	(132)
Rezerviranja za obveze i troškove	25	(222)	226
Neto (dobitke) od otuđenja nekretnina i opreme		(3)	(43)
Prihod od dividendi priznan u dobit ili gubitak	9	(589)	(763)
Deprecijaciju i amortizaciju	20	2.426	2.035
Neto novčani tokovi od operativnih aktivnosti prije promjena na poslovnoj imovini i obvezama		(10.147)	(10.493)
Promjene na poslovnoj imovini i obvezama			
(Povećanje) oročenih depozita kod inozemnih banaka preko 3 mjeseca		(641.253)	(681.284)
(Povećanje) dužničkih instrumenata po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		(729.251)	-
(Povećanje) financijske imovine raspoložive za prodaju		-	(1.175.774)
(Povećanje) ulaganja koja se drže do dospeljeka		-	(69.113)
Smanjenje / (povećanje) ostale imovine		1.221	(7.222)
Povećanje gotovog novca u optjecaju		431.254	252.556
Povećanje depozita		580.668	802.663
(Smanjenje) ostalih obveza		(566)	(1.088)
Isplate po osnovi rezerviranja za obveze i troškove		(169)	(187)
Naplaćena kamata		60	29
Plaćena kamata		(8.637)	(10.477)
Neto novac od operativnih aktivnosti		(376.820)	(900.390)
NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI			
Priljevi od prodaje nekretnina i opreme		5	46
Kupovine nekretnina, opreme i nematerijalne imovine		(1.910)	(3.100)
Primljena dividenda		589	763
Neto novac od Investicijskih aktivnosti		(1.316)	(2.291)

IZVJEŠĆE O NOVČANIM TOKOVIMA (NASTAVAK)

U tisućama KM	Bilješka	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
		2018.	2017.
NOVČANI TOKOVI OD FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI			
Raspodjela dobiti u državni proračun		(7.311)	(8.437)
Neto novac od financijskih aktivnosti		(7.311)	(8.437)
Efekti promjena u ispravci vrijednosti za očekivane kreditne gubitke na novac i novčane ekvivalente		336	-
Efekti tečajnih promjena na novac i novčane ekvivalente		187	(679)
Neto (smanjenje) novca i novčanih ekvivalenata		(384.924)	(911.797)
Novac i novčani ekvivalenti na dan 1. siječnja		2.061.284	2.973.081
Novac i novčani ekvivalenti na dan 31. prosinca	29	1.676.360	2.061.284

Napomene na stranicama od 12 do 80 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

BILJEŠKE UZ FINANCJSKA IZVJEŠĆA

1. OSNOVNE INFORMACIJE

Centralna banka Bosne i Hercegovine („Banka“) je osnovana u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, koji je usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine („BiH“) 20. lipnja 1997. godine, suglasno Općem okvirnom sporazumu za mir u Bosni i Hercegovini.

Banka je počela sa radom 11. kolovoza 1997. godine.

Osnovni ciljevi i zadaci Banke jesu:

- da definira, usvoji i kontrolira sprovođenje monetarne politike BiH putem izdavanja domaće valute (konvertibilne marke ili „KM“) uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim sredstvima;
- da drži i upravlja službenim deviznim rezervama Banke na siguran i profitabilan način;
- da sprovodi monetarnu politiku u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine;
- da uspostavi i održava odgovarajuće platne i obračunske sustave;
- da koordinira djelatnosti agencija za bankarstvo nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka;
- da prima depozite od državnih i javnih institucija BiH i depozite od komercijalnih banaka;
- da izdaje propise i smjernice za ostvarivanje djelatnosti Banke, u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine;
- da sudjeluje u radu međunarodnih organizacija koje rade na jačanju finansijske i ekonomske stabilnosti zemlje;
- da zastupa BiH u međunarodnim organizacijama o pitanjima monetarne politike.

Najviši organ Banke je Upravno vijeće koje je nadležno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njezina sprovođenja, organizaciju i strategiju Banke, u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine.

Upravu Banke čine guverner i viceguverneri, koje imenuje guverner uz odobrenje Upravnog vijeća. Uprava operativno rukovodi poslovanjem Banke.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća, imenuje glavnog internog revizora i tri zamjenika.

Banka posluje preko Centralnog ureda, tri glavne jedinice sa sjedištem u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije podružnice Brčko i Pale, koja je pod nadležnošću Glavne banke Republike Srpske Centralne banke Bosne i Hercegovine Banja Luka.

Sjedište Centralnog ureda Banke je u Sarajevu, Maršala Tita broj 25.

1. OSNOVNE INFORMACIJE (NASTAVAK)

Tijekom 2017. i 2018. godine, uključujući i razdoblje do datuma izdavanja ovog izvješća, članove Upravnog vijeća, Uprave, Ureda glavnog internog revizora i Revizorskog komiteta čine:

Upravno vijeće

dr. Senad Softić	predsjedatelj
mr. Ankica Kolobarić	član
mr. Šerif Isović	član (od 1. studenog 2017.)
dr. Kemal Kozarić	član (do 31. listopada 2017.)
mr. Trivo Marinković	član
dr. Ljubiša Vladušić	član

Uprava

dr. Senad Softić	guverner
mr. Ernadina Bajrović	viceguverner
dr. Milica Lakić	viceguverner (do 15. lipnja 2017. i od 11. kolovoza 2017.)
dr. Radomir Božić	viceguverner (od 16. lipnja 2017. do 10. kolovoza 2017.)
mr. Želimira Raspudić	viceguverner (od 1. srpnja 2017.)
mr. Ankica Kolobarić	viceguverner (do 30. lipnja 2017.)

Ured glavnog internog revizora

Anita Dujmović	glavni interni revizor (od 24. listopada 2017.)
mr. Edis Kovačević	glavni interni revizor (do 30. rujna 2017.)
Marica Bulić	zamjenik glavnog internog revizora (od 8. prosinca 2017.)
Angela Medić	zamjenik glavnog internog revizora (do 30. studenog 2017.)
Jasmina Novalija	zamjenik glavnog internog revizora (do 10. kolovoza 2018. i od 18. prosinca 2018.)
Stojanka Šarović	zamjenik glavnog internog revizora (od 4. rujna 2017.)
Krstinja Tošović	zamjenik glavnog internog revizora (do 21. kolovoza 2017.)

Revizorski komitet

dr. Elvir Čizmić	član (od 1. rujna 2018.)
dr. Mila Gadžić	član
dr. Sead Kreso	član (do 31. kolovoza 2018.)
Radomir Repija	član

2. OSNOVA ZA PRIPREMU

2.1. Izjava o usklađenosti

Financijska izvješća Banke pripremljena su u skladu sa Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja („MSFI“), objavljenim od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde („OMRS“).

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.2. Osnova mjerenja

Ova financijska izvješća su pripremljena na osnovi povijesnog troška, izuzev za sljedeće značajne stavke:

Stavka	Osnova mjerenja
Financijska imovina po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (u primjeni od 1. siječnja 2018.)	pravična vrijednost
Financijska imovina raspoloživa za prodaju (u primjeni prije 1. siječnja 2018.)	pravična vrijednost
Monetarno zlato	pravična vrijednost

Povijesni trošak je općenito formiran na osnovi pravične vrijednosti dane naknade u zamjenu za imovinu.

Pravična vrijednost je cijena koja bi bila ostvarena prodajom ili plaćena za prijenos neke obveze u redovnoj transakciji među tržišnim sudionicima na datum mjerenja, neovisno o tome da li je ona neposredno vidljiva ili procijenjena nekom drugom metodom vrednovanja. Prilikom procijenjivanja pravične vrijednosti imovine ili obveze, Banka uzima u obzir karakteristike imovine ili obveze koju bi tržišni sudionici uzeli u obzir prilikom procjenjivanja njihove cijene na datum mjerenja.

Pored toga, za potrebe financijskog izvješćivanja, mjerenja pravične vrijednosti su kategorizirana na Razinu 1, 2 ili 3 u ovisnosti o stupnju dostupnosti ulaznih podataka za mjerenje pravične vrijednosti, kao i značaja koji ulazni podaci imaju na mjerenje pravične vrijednosti u cjelini, kako slijedi:

- Ulazni podaci Razine 1 su (neusklađene) cijene koje kotiraju na aktivnim tržištima za identičnu imovinu ili obvezu koje su Banci dostupne na datum mjerenja;
- Ulazni podaci Razine 2 su ulazni podaci, osim kod kotiranih cijena uključenih u Razina 1, koji su dostupni za predmetnu imovinu, odnosno obvezu, bilo neposredno ili posredno; i
- Ulazni podaci Razine 3 su ulazni podaci o predmetnoj imovini, odnosno obvezi koji nisu dostupni.

Detaljnije objave o mjerenju pravične vrijednosti financijske imovine i financijskih obveza prikazane su u Bilješci 33.

2.3. Korištenje prosudbi i procjena

Priprema financijskih izvješća u skladu sa MSFI zahtijeva od Uprave korištenje prosudbi, procjena i pretpostavki koji utječu na iskazane iznose imovine i obveza, kao i objavljivanje iznosa potencijalne imovine i obveza na izvještajni datum, te odgovarajuće iskazane iznose prihoda i rashoda za izvještajno razdoblje. Stvarni iznosi mogu se razlikovati od ovih procjena.

Procjene i uz njih vezane pretpostavke kontinuirano se razmatraju. Izmjene računovodstvenih procjena priznaju se u razdoblju u kojem je procjena izmijenjena ukoliko izmjena utječe samo na to razdoblje ili i u razdoblju izmjene i u budućim razdobljima, ako izmjena utječe i na tekuće i na buduće razdoblje.

Informacije o prosuđivanjima korištenim pri primjeni računovodstvenih politika koje su imale najveći utjecaj na iznose priznane u Bančinih financijskim izvješćima su uključene u Bilješci 3.15.

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.4. Funkcionalna i izvještajna valuta

Financijska izvješća Banke prikazana su u državnoj valuti Bosne i Hercegovine koju predstavlja konvertibilna marka (KM). Sve finansijske informacije su zaokružene na najbližu tisuću (ukoliko nije drukčije navedeno).

Službeni tečaj KM prema euru (EUR) određen je Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine u iznosu 1,95583 KM = 1 EUR. Prema Zakonu, Banka je dužna da bez restrikcija kupuje i prodaje KM za EUR, unutar teritorija Bosne i Hercegovine, po definiranom tečaju.

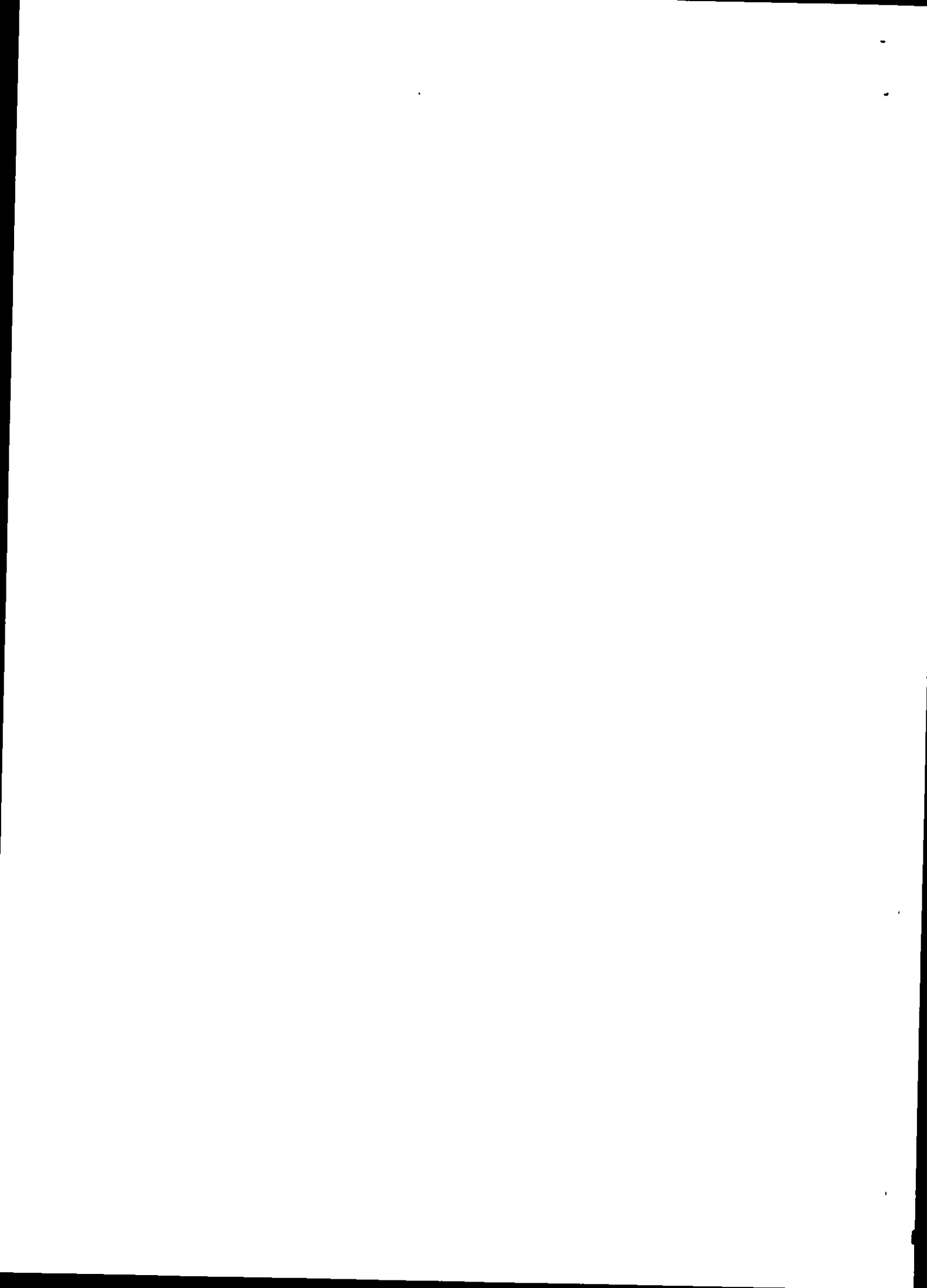
Bančino operativno pravilo za izdavanje KM je objavljeno u Bilješci 30.

2.5. Standardi, tumačenja i izmjene postojećih standarda na snazi u tekućem razdoblju

Sljedeći standardi, izmjene postojećih standarda i tumačenja, izdani od OMRS, na snazi su za tekuće razdoblje:

- MSFI 9: "Financijski instrumenti" (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2018.),
- MSFI 15: "Prihodi od ugovora s kupcima" (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2018.),
- IFRIC tumačenje 22: "Transakcije u stranim valutama i avansno plaćanje naknada" (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2018.),
- Izmjene i dopune MSFI 15: "Prihodi od ugovora s kupcima" (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2018.),
- Izmjene i dopune MSFI 2: "Plaćanje temeljeno na dionicama" – Klasificiranje i mjerenje plaćanja temeljenog na dionicama (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2018.),
- Izmjene i dopune MSFI 4: "Ugovori o osiguranju" – Primjena MSFI 9: „Financijski instrumenti“ sa MSFI 4: „Ugovori o osiguranju“ (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2018. ili kada se prvi put primjenjuje MSFI 9: „Financijski instrumenti“),
- Izmjene i dopune MRS 40: "Ulaganja u nekretnine" – Prijenosi ulaganja u nekretnine (na snazi za godišnja razdoblja koji počinju na ili nakon 1. siječnja 2018.),
- Ciklus godišnjih poboljšanja MSFI-ova 2014. – 2016. – Izmjene i dopune MSFI 1: "Prva primjena Međunarodnih standarda finansijskog izvješćivanja" i MRS 28: "Ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke pothvate" (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2018.).

Primjena ovih standarda, izmjena i tumačenja nema značajan utjecaj na finansijska izvješća Banke u tekućem razdoblju, osim MSFI 9. Više informacija o efektima primjene MSFI 9 je dano u nastavku.

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.6. Promjene računovodstvenih politika

Od 1. siječnja 2018. Banka je usvojila MSFI 9: "Financijski instrumenti" i promijenila računovodstvenu politiku koja se odnosi na računovodstveni tretman monetarnog zlata. Pregled promjena računovodstvenih politika dan je u nastavku:

(a) MSFI 9: "Financijski instrumenti" (MSFI 9)

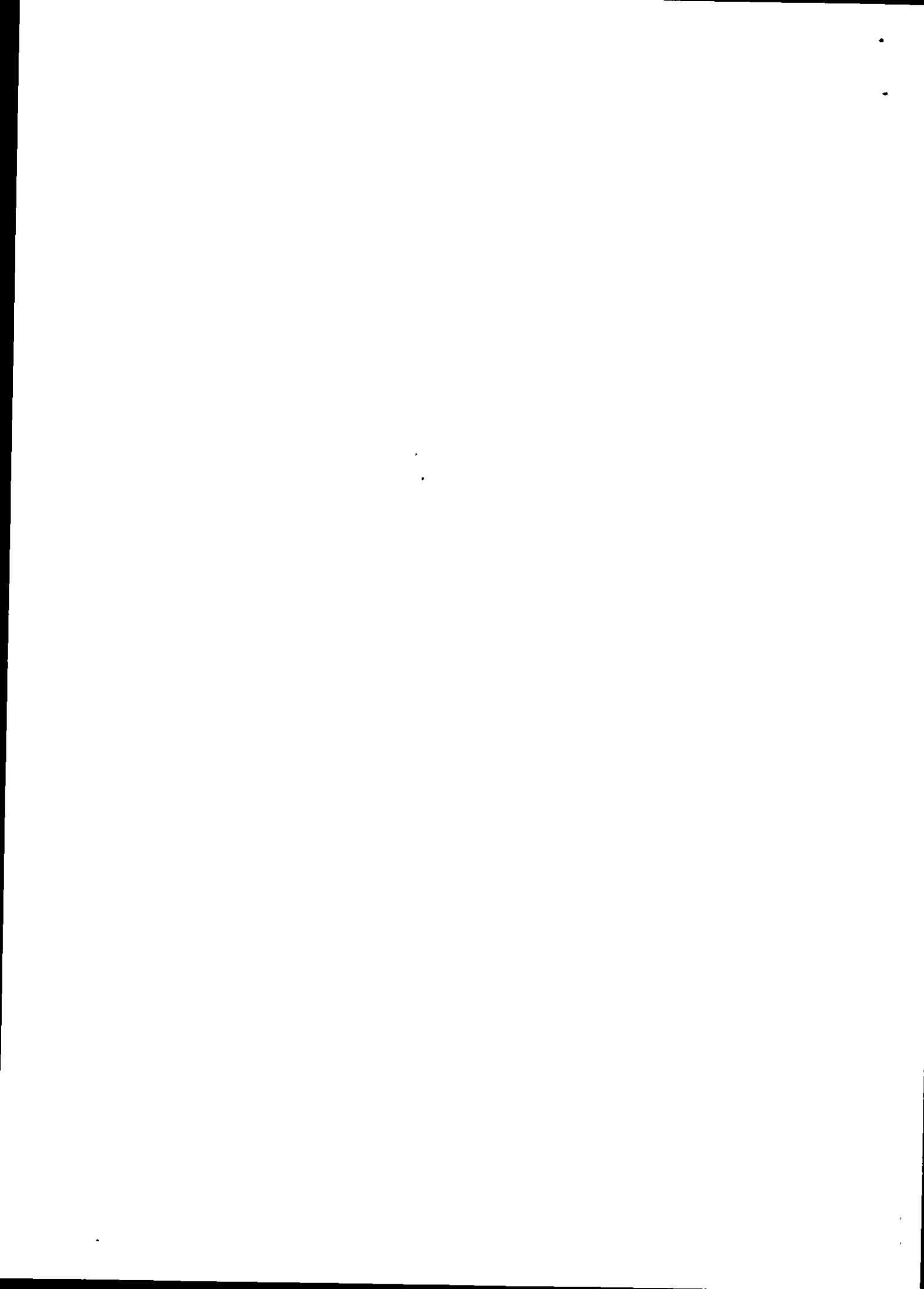
Banka je primjenila MSFI 9 kako je objavljen od strane OMRS u srpnju 2014. godine, sa datumom prelaska 1. siječnja 2018. godine, što je rezultiralo promjenama računovodstvenih politika i usklađivanjem iznosa prethodno priznanih u finansijskim izvješćima. Ovaj standard zamjenjuje MRS 39: "Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje" (MRS 39). Primjena MSFI 9 rezultirala je promjenama računovodstvenih politika Banke za priznavanje, klasificiranje, mjerenje i umanjenje finansijske imovine. Klasificiranje i mjerenje finansijskih obveza se nije mijenjalo.

Kako je dopušteno tranzicijskim odredbama po MSFI-u 9, Banka je izabrala da ne prepravlja usporedne informacije. Zbog izabranog tranzicijskog metoda Banke, usporedne informacije u ovim finansijskim izvješćima uglavnom nisu prepravljane da bi se prikazao utjecaj njegovih zahtjeva. Sva usklađivanja knjigovodstvenih vrijednosti finansijske imovine na datum prelaska priznana su na početnom stanju generalnih rezervi (zadržane dobiti) i rezervama pravične vrijednosti tekućeg razdoblja.

Puni utjecaj primjene standarda dan je u nastavku:

(i) Klasificiranje i mjerenje finansijske imovine i finansijskih obveza na datum početne primjene MSFI 9

Sljedeća tablica i prateće bilješke prikazuju usklađenja prvobitnih klasificiranja po MRS-u 39 i novih klasificiranja po MSFI-u 9 za svaku klasu finansijske imovine i finansijskih obveza Banke na dan 1. siječnja 2018. godine. Za više informacija o specifičnim računovodstvenim politikama po MSFI-u 9 koje su primijenjene u tekućem razdoblju vidjeti Bilješku 3.2.

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.6. Promjene računovodstvenih politika (nastavak)

U tisućama KM

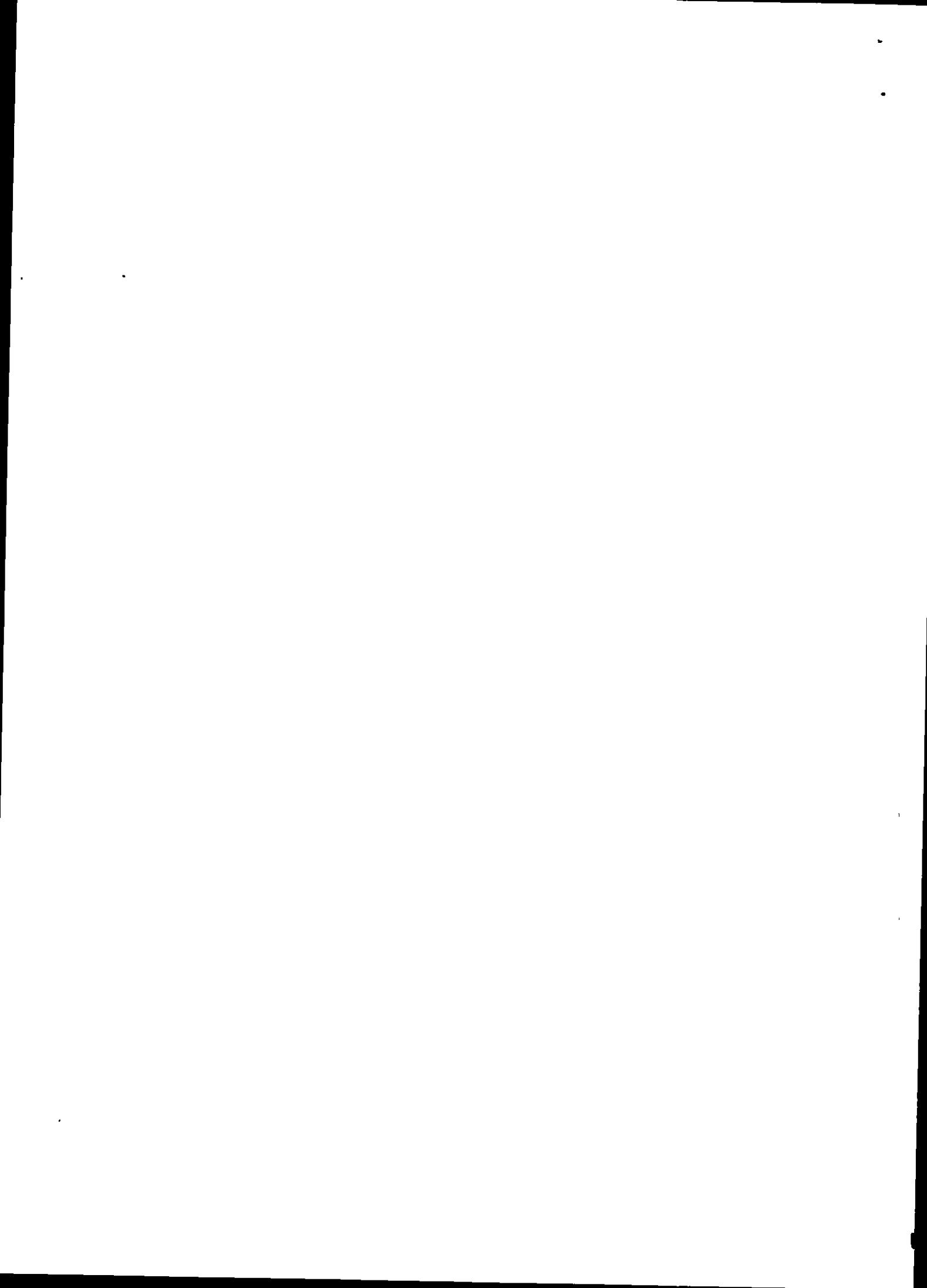
1. siječnja 2018.

Financijska imovina	Kategorija mjerjenja po MRS-u 39	Kategorija mjerjenja po MSFI-u 9	Knjigovodstvena vrijednost po MRS-u 39	Knjigovodstvena vrijednost po MSFI-u 9
Strana valuta u gotovini	Zajmovi i potraživanja	Amortizirani trošak	236.402	236.402
Depoziti kod inozemnih banaka	Zajmovi i potraživanja	Amortizirani trošak	2.698.650	2.697.015
Specijalna prava vučenja u MMF-u	Zajmovi i potraživanja	Amortizirani trošak	1.531	1.531
Dužnički vrijednosni papiri	Raspoloživo za prodaju	Pravična vrijednost kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	6.202.071	6.202.071
Dužnički vrijednosni papiri	Držano do dospijeca	Pravična vrijednost kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	1.214.062	1.271.786
Vlasnički vrijednosni papiri	Raspoloživo za prodaju	Pravična vrijednost kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – neopoziv izbor	27.813	27.813
Ostala finansijska imovina	Zajmovi i potraživanja	Amortizirani trošak	2.728	2.698
UKUPNO FINANSIJSKA IMOVINA			10.383.257	10.439.316

U tisućama KM

1. siječnja 2018.

Financijske obveze	Kategorija mjerjenja po MRS-u 39	Kategorija mjerjenja po MSFI-u 9	Knjigovodstvena vrijednost po MRS-u 39	Knjigovodstvena vrijednost po MSFI-u 9
Gotov novac u optjecaju	Amortizirani trošak	Amortizirani trošak	4.319.360	4.319.360
Depoziti banaka	Amortizirani trošak	Amortizirani trošak	5.033.065	5.033.065
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	Amortizirani trošak	Amortizirani trošak	624.708	624.708
Ostale finansijske obveze	Amortizirani trošak	Amortizirani trošak	10.510	10.510
UKUPNO FINANSIJSKE OBVEZE			9.987.643	9.987.643

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.6. Promjene računovodstvenih politika (nastavak)

(ii) Usklađenje iznosa financijske imovine u izvješću o financijskom položaju iz MRS-a 39 po MSFI-u 9

Banka je izvršila detaljnu analizu poslovnih modela za upravljanje financijskom imovinom i analizu njihovih karakteristika novčanih tokova po MSFI 9. Za više informacija o poslovnim modelima, vidjeti Bilješku 3.2.2.1.

Sljedeća tablica daje prikaz usklađenja knjigovodstvenih vrijednosti financijske imovine iz prethodne kategorije mjerenja po MRS-u 39 u novu kategoriju mjerenja prilikom prelaska na MSFI 9 na dan 1. siječnja 2018. godine:

U tisućama KM

Ref	Knjigovodstvena vrijednost po MRS-u 39 na dan 31. prosinca 2017.	Reklasificiranja	Ponovno mjerenje	Knjigovodstvena vrijednost po MSFI-u 9 na dan 1. siječnja 2018.
Financijska imovina				
Strana valuta u gotovini				
Početno stanje po MRS-u 39				
i zaključno stanje po MSFI-u 9	236.402	-	-	236.402
Depoziti kod inozemnih banaka				
Početno stanje po MRS-u 39	2.698.650	-	-	2.698.650
Ponovno mjerenje: Ispravka vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	-	-	(1.635)	(1.635)
Zaključno stanje po MSFI-u 9				2.697.015
Specijalna prava vučenja u MMF-u				
Početno stanje po MRS-u 39	1.531	-	-	1.531
Ponovno mjerenje: Ispravka vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	-	-	-	-
Zaključno stanje po MSFI-u 9				1.531
Ostala financijska imovina				
Početno stanje po MRS-u 39	2.728	-	-	2.728
Ponovno mjerenje: Ispravka vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	-	-	(30)	(30)
Zaključno stanje po MSFI-u 9				2.698
Ukupno financijska imovina koja se mjeri po amortiziranom trošku	2.939.311	-	(1.665)	2.937.646

Sve klase financijske imovine dane u prethodnoj tablici reklasificirane su iz njihovog prethodnog klasificiranja kao "Zajmovi i potraživanja" po MRS-u 39 u financijsku imovinu po amortiziranom trošku po MSFI-u 9 na dan 1. siječnja 2018. godine.

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.6. Promjene računovodstvenih politika (nastavak)

U tisućama KM

Financijska imovina	Ref	Knjigovodstvena vrijednost po MRS-u 39 na dan 31. prosinca 2017.	Reklasificiranja	Ponovno mjerjenje	Knjigovodstvena vrijednost po MSFI-u 9 na dan 1. siječnja 2018.
Ulaganja koja se drže do dospijeca po MRS-u 39					
Početno stanje po MRS-u 39		1.214.062	(1.214.062)	-	-
Klasificiranje u:					
Dužničke instrumente po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	A	-	1.214.062	57.724	1.271.786
Zaključno stanje po MSFI-u 9		-	1.214.062	57.724	1.271.786
Financijska imovina raspoloživa za prodaju po MRS-u 39					
Početno stanje po MRS-u 39		6.229.884	(6.229.884)	-	-
Klasificiranje u:					
Dužničke instrumente po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	B	-	6.202.071	-	6.202.071
Vlasničke instrumente po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	C	-	27.813	-	27.813
Zaključno stanje po MSFI-u 9		-	6.229.884	-	6.229.884
Ukupno ulaganja koja se drže do dospijeca po MRS-u 39		1.214.062	(1.214.062)	-	-
Ukupno financijska imovina raspoloživa za prodaju po MRS-u 39		6.229.884	(6.229.884)	-	-
Ukupno financijska imovina koja se mjeri po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit po MSFI-u 9		-	7.443.946	57.724	7.501.670

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.6. Promjene računovodstvenih politika (nastavak)

Primjena računovodstvenih politika Banke rezultirala je reklasificiranjima objašnjenim u nastavku:

(A) Dio dužničkih vrijednosnih papira prvobitno su bili klasificirani kao držani do dospeljeća po MRS-u 39. Banka je reklasificirala sve dužničke vrijednosne papire u dužničke instrumente koji se naknadno mjere po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit po MSFI-u 9. Banka smatra da se ovi dužnički vrijednosni papiri drže u okviru poslovnog modela čiji se cilj ostvaruje prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom.

(B) Dio dužničkih vrijednosnih papira prvobitno su bili klasificirani kao raspoloživi za prodaju po MRS-u 39. Banka je reklasificirala ove vrijednosne papire u dužničke instrumente koji se naknadno mjere po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit po MSFI-u 9. Banka smatra da se ovi dužnički vrijednosni papiri drže u okviru poslovnog modela čiji se cilj ostvaruje prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom.

(C) Za vlasničke vrijednosne papire koji su bili klasificirani kao raspoloživi za prodaju po MRS-u 39, Banka je napravila neopozivi izbor kako bi naknadne promjene pravične vrijednosti iskazala kroz ostalu sveobuhvatnu dobit prema MSFI-u 9. Vlasnički vrijednosni papiri Banke nemaju aktivno tržište i početno su priznati po trošku (vidjeti Bilješku 3.2.2.1. i Bilješku 21).

(iii) Usklađenje stanja ispravke vrijednosti po MRS-u 39 sa ispravkama vrijednosti za očekivane kreditne gubitke po MSFI-u 9 za financijsku imovinu:

U tisućama KM

Kategorija mjerenja	Ispravka vrijednosti po MRS-u 39 na dan 31. prosinca 2017.	Reklasificiranje	Ponovno mjerenje	Ispravka vrijednosti za očekivane kreditne gubitke po MSFI-u 9 na dan 1. siječnja 2018.
Zajmovi i potraživanja (MRS 39) / Financijska imovina po amortiziranom trošku (MSFI 9)				
Depoziti kod inozemnih banaka	-	-	1.635	1.635
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	-	-	-
Ostala financijska imovina	600	(600)	30	30
Klasificiranje u:				
Ispravku vrijednosti po MSFI-u 9	-	600	-	600
Ukupno	600	-	1.665	2.265
Ulaganja koja se drže do dospeljeća (MRS 39) / Financijska imovina po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (MSFI 9)				
Dužnički vrijednosni papiri	-	-	804	804
Ukupno	-	-	804	804
Financijska imovina raspoloživa za prodaju (MRS 39) / Financijska imovina po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (MSFI 9)				
Dužnički vrijednosni papiri	-	-	3.486	3.486
Ukupno	-	-	3.486	3.486
Ukupno ispravka vrijednosti	600	-	5.955	6.555

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.6. Promjene računovodstvenih politika (nastavak)

Ispravka vrijednosti po MRS-u 39 u iznosu od 600 tisuća KM odnosi se na potraživanje vezano za krađu izvršenu od strane službenika u trezoru bančine Glavne jedinice u Sarajevu, koja je otkrivena 8. prosinca 2014. godine. Banka je umanjila vrijednost ovog potraživanja u ukupnom iznosu.

Više informacija o mjerenju očekivanih kreditnih gubitaka po MSFI-u 9 je dano u Bilješki 32.1.

(b) Monetarno zlato

Banka je preispitala svoju računovodstvenu politiku za monetarno zlato i promijenila računovodstveni tretman monetarnog zlata, sa primjenom od 1. siječnja 2018. godine. Promjena računovodstvene politike za monetarno zlato je primijenjena prospektivno kako je dopušteno definicijom „neizvodljivo“ u MRS-u 8, a koja se odnosi na zahtjev o mogućnosti utvrđivanja postojanja pretpostavki o tome kakve bi bile namjere Banke za monetarno zlato u prethodnom razdoblju za retrospektivnu primjenu. Za više informacija o računovodstvenoj politici za monetarno zlato vidjeti Bilješku 3.3.

Sljedeća tablica daje sažetak računovodstvenih politika za monetarno zlato do 31. prosinca 2017. godine i od 1. siječnja 2018. godine:

Početno priznavanje	Naknadno mjerenje	Valuta	Efekti naknadnog mjerenja	Primijenjena politika
Pravična vrijednost	Pravična vrijednost	USD	Kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	do 31. prosinca 2017.
Pravična vrijednost	Pravična vrijednost	EUR	Kroz ostalu sveobuhvatnu dobit tijekom godine, a u slučaju negativnog salda na kraju godine, iznos negativnog salda se prenosi u dobit ili gubitak (Bilješka 3.3.)	od 1. siječnja 2018.

Sljedeća tablica prikazuje usklađivanje knjigovodstvenih vrijednosti monetarnog zlata usljed promjene računovodstvene politike na dan 1. siječnja 2018. godine:

U tisućama KM

	Klasificiranje	Mjerenje	Knjigovodstvena vrijednost
Monetarno zlato			
Na dan 31. prosinca 2017.	-	-	203.908
Primjena nove računovodstvene politike – tečajne razlike	-	(50)	(50)
Na dan 1. siječnja 2018.	-	(50)	203.858

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.6. Promjene računovodstvenih politika (nastavak)

(c) Utjecaj promjena računovodstvenih politika na kapital Banke

Sljedeće tablice prikazuju utjecaj na početno stanje generalnih rezervi (zadržane dobiti) i rezervi pravične vrijednosti Banke po osnovi prelaska sa MRS-a 39 na MSFI 9 i utjecaj promjene računovodstvene politike za monetarno zlato, na dan 1. siječnja 2018. godine:

U tisućama KM	Utjecaj implementacije MSFI 9 i promjene računovodstvene politike za monetarno zlato na početno stanje
Generalne rezerve (zadržana dobit)	
Priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka po MSFI-u 9:	(5.955)
Rezerviranja za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente	(4.290)
Ispravka vrijednosti za financijsku imovinu po amortiziranom trošku	(1.665)
Primjena nove metode efektivne kamatne stope po MSFI-u 9	9.079
Implementacija nove računovodstvene politike za monetarno zlato – mjerenje pravične vrijednosti	(39.551)
Implementacija nove računovodstvene politike za monetarno zlato – tečajne razlike	(50)
Ukupno utjecaj na dan 1. siječnja 2018.	(36.477)

Na osnovi Odluke Upravnog vijeća, Banka je na dan 1. siječnja 2018. godine smanjila generalne rezerve (zadržanu dobit) u iznosu od 36.477 tisuća KM po osnovi implementacije MSFI 9 i promjene računovodstvene politike za monetarno zlato.

U tisućama KM	Utjecaj implementacije MSFI 9 na početno stanje
1. Rezerve pravične vrijednosti - financijska imovina koja se naknadno mjeri po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit:	
Reklasificiranje iz financijske imovine raspoložive za prodaju u financijsku imovinu koja se naknadno mjeri po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	93.120
Reklasificiranje iz ulaganja koja se drže do dospijanja u financijsku imovinu koja se naknadno mjeri po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	57.724
Primjena nove metode efektivne kamatne stope po MSFI 9	(9.079)
Ukupno rezerve pravične vrijednosti za financijsku imovinu koja se naknadno mjeri po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit na dan 1. siječnja 2018.	141.765

2. Rezerviranja za očekivane kreditne gubitke za financijsku imovinu koja se naknadno mjeri po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit na dan 1. siječnja 2018.	4.290
--	-------

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.6. Promjene računovodstvenih politika (nastavak)

Utjecaj promjene računovodstvene
politike za monetarno zlato
na početno stanje

U tisućama KM

3. Rezerve pravične vrijednosti – monetarno zlato

Stanje na dan 31. prosinca 2017.	(39.551)
Implementacija nove računovodstvene politike za monetarno zlato	39.551
Rezerve pravične vrijednosti za monetarno zlato na dan 1. siječnja 2018.	-

2.7 Standardi i tumačenja koji su objavljeni, a još nisu u uporabi

Na dan izdavanja ovih finansijskih izvješća, sljedeći standardi, izmjene postojećih standarda i tumačenja su objavljeni od strane OMRS, ali nisu još na snazi i nisu ranije usvojeni od strane Banke:

- MSFI 16: „Najmovi“ (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2019.),
- MSFI 17: „Ugovori o osiguranju“ (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2021.),
- IFRIC tumačenje 23: „Neizvjesnost u pogledu postupanja s porezom na dobit“ (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2019.),
- Izmjene MSFI 9: „Financijski instrumenti – Karakteristike prijevremene otplate sa negativnom naknadom“ (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2019.),
- Izmjene MSFI 10: „Konsolidirana finansijska izvješća“ i MRS 28: „Ulaganja u pridružena društva i zajedničke pothvate“ – Prodaja ili kompenziranje imovine između investitora i njegovog pridruženog društva ili zajedničkog pothvata (datum stupanja na snagu za godišnja razdoblja treba biti određen),
- Ciklus godišnjih poboljšanja MSFI za 2015.-2017. - (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2019.),
- Izmjene MRS 19: „Primanja zaposlenih – Izmjene, ograničenja ili izmirenja plana“ (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2019.),
- Izmjene odredbi Konceptualnog okvira u MSFI standardima (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2020.),
- Izmjene MSFI 3: „Poslovne kombinacije“ – Definicija biznisa (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2020.),
- Izmjene MRS 1: „Prezentiranje finansijskih izvješća“ i MRS 8: „Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške – definicija značajnosti“ (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2020.).

Banka je izabrala da ne usvoji ove standarde, izmjene i tumačenja prije nego oni stupe na snagu. Banka predviđa da usvajanje ovih standarda, izmjena i tumačenja neće imati značajan utjecaj na finansijska izvješća Banke.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

Osim utjecaja primjene MSFI 9 i promjene računovodstvene politike za monetarno zlato, kako je objašnjeno u Bilješki 2.6., računovodstvene politike dane u nastavku su se kontinuirano primjenjivale na sva razdoblja prikazana u ovim finansijskim izvješćima. Pošto Banka nije prepravljala usporedne informacije zbog promjena računovodstvenih politika, objavljene su obje grupe značajnih računovodstvenih politika gdje je to potrebno.

3.1. Priznavanje prihoda i rashoda

3.1.1. Prihodi i rashodi od kamata

Politika u primjeni u oba razdoblja

Efektivna kamatna stopa

Prihodi i rashodi od kamata priznaju se u dobit ili gubitak primjenom metode efektivne kamatne stope. „Efektivna kamatna stopa“ je stopa koja točno diskontira procijenjena buduća novčana plaćanja i primitke kroz očekivani vijek trajanja finansijskog instrumenta na:

- bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine ili
- Amortizirani trošak finansijske obveze.

„Amortizirani trošak“ finansijske imovine ili finansijske obveze je iznos po kojem se finansijska imovina ili finansijska obveza mjeri prilikom početnog priznavanja, umanjen za otplatu glavnice, uvećan ili umanjen za kumulativnu amortizaciju primjenom metode efektivne kamatne stope svih razlika između početnog iznosa i, za finansijsku imovinu, usklađen za svaku ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke.

Bruto knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine je amortizirani trošak finansijske imovine prije usklađenja za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke.

Prilikom izračuna efektivne kamatne stope za finansijske instrumente, Banka procjenjuje buduće novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorne uvjete finansijskog instrumenta, ali isključujući očekivane kreditne gubitke. Obračun uključuje sve naknade i plaćene ili primljene iznose između Banke i druge strane koji su sastavni dio efektivne kamatne stope, transakcijske troškove i sve druge diskonte ili premije.

Metoda efektivne kamatne stope je metoda izračunavanja amortiziranog troška (bruto knjigovodstvene vrijednosti) finansijske imovine ili finansijske obveze i raspoređivanja i priznavanja prihoda i rashoda od kamata u dobit ili gubitak tijekom određenog razdoblja.

Prihodi i rashodi od kamata prikazani u izvješću o dobiti ili gubitku, izračunani metodom efektivne kamatne stope, Banka ostvaruje po osnovi depozita kod inozemnih banaka, dužničkih instrumenata, specijalnih prava vučenja u MMF-u, kredita zaposlenim i depozita domaćih banaka.

3.1.2. Prihodi i rashodi od naknada i provizija

Politika u primjeni u oba razdoblja

Prihodi i rashodi od naknada i provizija koji su sastavni dio efektivne kamatne stope na finansijsku imovinu ili obvezu se uključuju u mjerenje efektivne kamatne stope.

Ostali prihodi i rashodi od naknada i provizija se uglavnom sastoje od naknada primljenih i plaćenih na domaće i inozemne platne transakcije i priznaju se u izvješću o dobiti ili gubitku, po izvršenju određene usluge.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.1. Priznavanje prihoda i rashoda (nastavak)

3.1.3. Transakcije u stranim valutama i tečajne razlike

Politika u primjeni u oba razdoblja

Prilikom početnog priznavanja transakcije u stranim valutama evidentiraju se u KM primjenjujući na iznos u stranoj valuti promptni devizni tečaj između KM i strane valute na datum transakcije.

Monetarne stavke iskazane u stranim valutama preračunavaju se u KM po tečaju Banke važećem na datum izvješćivanja. Nemonetarne stavke iskazane u stranim valutama mjerene po povijesnom trošku preračunavaju se po tečaju važećem na datum transakcije. Nemonetarne stavke iskazane u stranim valutama mjerene po pravičnoj vrijednosti preračunavaju se koristeći tečaj koji je bio važeći na datum mjerenja pravične vrijednosti.

Tečajne razlike proizašle iz transakcija monetarnih stavki ili iz preračunavanja monetarnih stavki po tečajima različitim od onih po kojima su početno priznate u tekućem ili u prethodnim izvještajnim razdobljima, priznaju se u dobit ili gubitak kada nastanu. Zbog aranžmana valutnog odbora, ne postoje tečajne razlike od monetarnih stavki denominiranih u EUR valuti.

Srednji tečajevi najznačajnijih valuta dani su u nastavku:

Srednji tečaj:	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
	KM	KM
USD	1,707552	1,63081
SDR	2,374847	2,322489

3.1.4. Prihod od dividende

Politika u primjeni u oba razdoblja

Prihod od dividende na vlasničke vrijednosne papire priznaje se u dobit ili gubitak kada se uspostavi pravo Banke da prima uplate.

3.2. Financijski instrumenti

3.2.1. Priznavanje i početno mjerenje financijske imovine i financijskih obveza

Politika u primjeni u oba razdoblja

Financijska imovina i financijske obveze se priznaju u izvješću o financijskom položaju kada, i samo kada, Banka postane jedna od ugovornih strana na koju se primjenjuju ugovorni uvjeti financijskog instrumenta.

Financijska imovina i financijske obveze se početno mjere po pravičnoj vrijednosti. Transakcijski troškovi neposredno povezani sa stjecanjem ili izdavanjem financijske imovine ili financijskih obveza, osim za imovinu i obveze koji se klasificiraju po pravičnoj vrijednosti kroz dobit ili gubitak, se dodaju u ili oduzimaju od pravične vrijednosti financijske imovine ili financijskih obveza prilikom početnog priznavanja po potrebi. Transakcijski troškovi neposredno povezani sa stjecanjem financijske imovine ili financijskih obveza po pravičnoj vrijednosti kroz dobit ili gubitak se priznaju neposredno u dobit ili gubitak.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.2. Financijski Instrumenti (nastavak)

3.2.1. Priznavanje i početno mjerenje financijske imovine i financijskih obveza (nastavak)

Sva financijska imovina se početno priznaje na datum podmirenja, a to je datum kada Banka stekne imovinu ili se imovina isporuči Banci.

3.2.2. Klasificiranje i naknadno mjerenje

3.2.2.1. Financijska imovina

Politika u primjeni od 1. siječnja 2018. godine

Od 1. siječnja 2018. godine Banka je primijenila MSFI 9 i klasificira svoju financijsku imovinu u sljedeće kategorije mjerenja:

- Pravična vrijednost kroz ostalu sveobuhvatnu dobit
- Amortizirani trošak.

Na dan 31. prosinca 2018. godine Banka nije imala financijsku imovinu koja spada u kategoriju po pravičnoj vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Klasificiranje financijske imovine određeno je:

- Poslovnim modelom Banke za upravljanje financijskom imovinom
- Karakteristikama ugovornih novčanih tokova financijske imovine.

Poslovni model

Poslovni model označava način na koji Banka upravlja svojom imovinom sa ciljem generiranja novčanih tokova. To znači, da li je cilj Banke postignut samo prikupljanjem ugovornih novčanih tokova držanjem ili Banka prikuplja ugovorne novčane tokove držanjem i prodajom imovine. Ukoliko ništa od navedenog nije primjenjivo, onda se financijska imovina klasificira kao dio „Ostalog“ poslovnog modela i mjeri po pravičnoj vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Na dan 31. prosinca 2018. godine Banka upravlja svojom imovinom kroz sljedeće poslovne modele:

1. Model „držanje radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova“ za financijsku imovinu koja generira ugovorne novčane tokove u tijeku svog životnog vijeka i
2. Model „držanje radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova i prodaje“ za financijsku imovinu koja generira ugovorne novčane tokove u tijeku svog životnog vijeka kao i prodajom.

Upravljanje ugovornim novčanim tokovima po osnovi dužničkih vrijednosnih papira može se vršiti kroz oba poslovna modela. Na dan 31. prosinca 2018. godine cilj Banke je da se za sve dužničke vrijednosne papire stranih vlada prikupljanje ugovornih novčanih tokova vrši držanjem i prodajom.

Za financijsku imovinu kojom se upravlja kroz ove modele, Banka procjenjuje da li su ugovorni novčani tokovi financijske imovine samo plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice. Ova procjena se radi na razini portfelja iz razloga što je ta razina najbolji odraz načina upravljanja imovinom i informiranja Uprave i Upravnog vijeća Banke. U svrhu procjene, „glavnica“ se definira kao pravična vrijednost financijske imovine prilikom početnog priznavanja. „Kamata“ se definira kao naknada za vremensku vrijednost novca, kreditni rizik povezan sa nepodmirenim iznosom glavnice tijekom određenog razdoblja i ostale rizike i troškove povezane sa držanjem financijske imovine.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.2. Financijski instrumenti (nastavak)

3.2.2. Klasificiranje i naknadno mjerenje (nastavak)

3.2.2.1. Financijska imovina (nastavak)

Za potrebe procjene da li su ugovorni novčani tokovi "plaćanje samo glavnice i kamate", Banka uzima u obzir ugovorne novčane tokove instrumenta. Samo ona financijska imovina koja zadovoljava zahtjeve "plaćanje samo glavnice i kamate" može se klasificirati u kategoriju financijske imovine koja se mjeri po amortiziranom trošku ili financijske imovine koja se mjeri po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Prilikom početnog priznavanja financijska imovina Banke se priznaje po: amortiziranom trošku ili po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit na osnovi procjene poslovnog modela Banke. Financijska imovina zadovoljava zahtjev "plaćanje samo glavnice i kamate" na dan 31. prosinca 2018. godine.

Financijska imovina po amortiziranom trošku

Financijska imovina se mjeri po amortiziranom trošku ako imovina zadovoljava sljedeće uvjete:

- drži se u okviru poslovnog modela čiji je cilj držanje financijske imovine kako bi se prikupili ugovorni novčani tokovi i
- ugovornim uvjetima financijske imovine novčani tokovi nastaju na određeni datum i samo su plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice.

Nakon početnog priznavanja, financijska imovina se mjeri po amortiziranom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine. Efekti naknadnog mjerenja financijske imovine po amortiziranom trošku se priznaju u dobit ili gubitak kao prihod ili rashod od kamate u razdoblju kada su nastali.

Na dan 31. prosinca 2018. godine u ovu kategoriju financijskih instrumenata spadaju žiro računi Banke, strana valuta u gotovini, depoziti u inozemnim bankama, specijalna prava vučenja u MMF-u i ostala financijska imovina.

Financijska imovina po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Financijska imovina se mjeri po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ako imovina zadovoljava sljedeće uvjete:

- drži se u okviru poslovnog modela čiji je cilj postignut naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine i
- ugovornim uvjetima financijske imovine novčani tokovi nastaju na određeni datum i samo su plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice.

Dužnički instrumenti

Nakon početnog priznavanja, dužnički instrumenti se mjere po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit koristeći metodu efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine i usklađuju se sa pravičnom vrijednosti instrumenta na svaki datum izvješćivanja. Tijekom razdoblja držanja, efekti naknadnog mjerenja dužničkih instrumenata po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit priznaju se na sljedeći način:

- Prihod ili rashod od kamata priznaje se u dobit ili gubitak u razdoblju kada su nastali
- Usklađivanja pravične vrijednosti priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u razdoblju kada su nastali.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.2. Financijski Instrumenti (nastavak)

3.2.2. Klasificiranje i naknadno mjerenje (nastavak)

3.2.2.1. Financijska imovina (nastavak)

Prilikom prestanka priznavanja dužničkih instrumenata po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, kumulativni dobitak ili gubitak prethodno priznan u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklasificira se iz kapitala u dobit ili gubitak, uključujući prethodno priznane dobitke ili gubitke od umanjenja.

Na dan 31. prosinca 2018. godine dužnički instrumenti Banke pripadaju ovoj kategoriji finansijskih instrumenata.

Vlasnički instrumenti

Kako je dozvoljeno MSFI-om 9, Banka je napravila neopoziv izbor da u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti prikaže naknadne promjene pravične vrijednosti vlasničkih instrumenata koji se ne drže za trgovanje zbog svojih specifičnih karakteristika i nepostojanja aktivnog tržišta za njihovo trgovanje. Vlasnički instrumenti su početno priznani po trošku stjecanja za koji se smatra da odgovara njihovoj pravičnoj vrijednosti. Za više informacija o mjerenju pravične vrijednosti vlasničkih instrumenata Banke vidjeti Bilješku 33.

Na dan 31. prosinca 2018. godine svi vlasnički instrumenti Banke (BIS i SWIFT dionice) pripadaju ovoj kategoriji finansijskih instrumenata.

Politika u primjeni prije 1. siječnja 2018. godine

Financijska imovina je mogla biti klasificirana u sljedeće specifične kategorije:

- po pravičnoj vrijednosti kroz dobit ili gubitak,
- raspoloživa za prodaju,
- ulaganja koja se drže do dospelosti i
- zajmovi i potraživanja.

Klasificiranje je ovisilo o prirodi i svrsi finansijske imovine i određivalo se u trenutku početnog priznavanja. Do 31. prosinca 2017. godine, Banka nikad nije imala finansijsku imovinu po pravičnoj vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Zajmovi i potraživanja

Potraživanja (uključujući depozite kod inozemnih banaka) koja su imala fiksna ili određiva plaćanja i nisu kotirala na aktivnom tržištu su bila klasificirana kao zajmovi i potraživanja.

Zajmovi i potraživanja su se početno priznavali po pravičnoj vrijednosti uključujući i transakcijske troškove.

Nakon početnog priznavanja, zajmovi i potraživanja su se mjerili po amortiziranom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope, umanjeno za bilo koja umanjenja vrijednosti. Prihodi i rashodi od kamata su se priznavali koristeći efektivnu kamatnu stopu.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.2. Financijski instrumenti (nastavak)

3.2.2. Klasificiranje i naknadno mjerenje (nastavak)

3.2.2.1. Financijska imovina (nastavak)

Ulaganja koja se drže do dospeljeća

Dužnički vrijednosni papiri vlada sa fiksnim ili odredivim plaćanjima i fiksnim datumima dospeljeća za koje je Banka imala čvrstu namjeru i sposobnost držati ih do dospeljeća su se klasificirali kao ulaganja koja se drže do dospeljeća. Ulaganja koja se drže do dospeljeća su se iskazivala po amortiziranom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope umanjeno za bilo koja umanjenja vrijednosti, a prihod se priznavao na osnovi efektivnog prinosa.

Financijska imovina raspoloživa za prodaju

Vlasnički i dužnički vrijednosni papiri u posjedu Banke su bili klasificirani kao raspoloživi za prodaju i iskazivali su se po pravičnoj vrijednosti. Pravična vrijednost se utvrđivala na način opisan u Bilješki 33. Nekotirani vlasnički instrumenti čija se pravična vrijednost nije mogla pouzdano utvrditi, mjerili su se po trošku, umanjeno za umanjenja. Dobici i gubici koji su proizlazili iz promjena u pravičnoj vrijednosti dužničkih i vlasničkih vrijednosnih papira su se priznavali u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u okviru računa rezerve pravične vrijednosti, sa izuzetkom gubitaka od umanjenja vrijednosti, kamate izračunane primjenom metode efektivne kamatne stope i dobitaka i gubitaka po osnovi tečajnih razlika na financijsku imovinu koji su se priznavali neposredno u dobit ili gubitak. Prilikom ustupanja ili utvrđivanja umanjenja vrijednosti ulaganja, sav kumulirani dobitak ili gubitak prethodno priznan na računu rezerve pravične vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti se uključivao u dobit ili gubitak za to razdoblje.

Dividenda na vlasničke vrijednosne papire raspoložive za prodaju priznavala se u dobit ili gubitak kada se uspostavljalo pravo Banke da prima uplate.

Pravična vrijednost financijske imovine raspoložive za prodaju koja je bila denominirana u stranoj valuti iskazivala se u toj stranoj valuti i preračunavala po srednjem tečaju na datum izvješćivanja. Promjene u pravičnoj vrijednosti po osnovi tečajnih razlika proizašlih iz promjene u amortiziranom trošku imovine su se priznavale u dobit ili gubitak, a ostale promjene su se priznavale u kapitalu.

3.2.2.2. Financijske obveze

S obzirom da je računovodstveni tretman financijskih obveza ostao uglavnom isti prema MSFI-u 9 u odnosu na MRS 39, financijske obveze Banke nisu bile pod utjecajem primjene MSFI 9. Ipak, u svrhu sveobuhvatnosti, u nastavku je objavljena računovodstvena politika.

Politika u primjeni od 1. siječnja 2018. godine

Banka klasificira sve svoje financijske obveze kao mjerene po amortiziranom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope. Prihod ili rashod od kamate od financijskih obveza mjenjenih po amortiziranom trošku priznaje se u dobit ili gubitak.

Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku uključuju gotov novac u optjecaju, depozite domaćih banaka, depozite Vlade i ostalih deponenata i ostale financijske obveze.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.2. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.2.2. Klasificiranje i naknadno mjerenje (nastavak)

3.2.2.2. Finansijske obveze (nastavak)

Politika u primjeni prije 1. siječnja 2018. godine

Finansijske obveze su se klasificirale bilo kao finansijske obveze „po pravičnoj vrijednosti kroz dobit ili gubitak“ bilo kao „ostale finansijske obveze“. Na dan 31. prosinca 2017. godine Banka nije imala finansijskih obveza u kategoriji „po pravičnoj vrijednosti kroz dobit ili gubitak“.

Ostale finansijske obveze

Ostale finansijske obveze su uključivale gotov novac u optjecaju, depozite od domaćih banaka, depozite od Vlade i ostalih deponenata i ostale finansijske obveze.

Ostale finansijske obveze su se naknadno mjerile po amortiziranom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope, a prihodi i rashodi od kamate su se priznavali na osnovi efektivnog prinosa.

3.2.3 Umanjenje finansijske imovine

Politika u primjeni od 1. siječnja 2018. godine

Zahtjevi za umanjnjem po MSFI 9 koriste više informacija po principu pogleda unaprijed za priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka. Instrumenti koji potpadaju pod ove nove zahtjeve odnose se na finansijsku imovinu mjerenu po amortiziranom trošku odnosno depozite kod inozemnih banaka, specijalna prava vučenja u MMF-u i dužničke instrumente mjerene po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Banka koristi pojednostavljeni pristup u izračunu očekivanih kreditnih gubitaka za ostala potraživanja. Vlasnički instrumenti mjereni po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit nisu predmetom umanjenja vrijednosti.

Banka priznaje ispravku vrijednosti za ove gubitke na svaki datum izvješćivanja. Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka odražava:

- Objektivni i ponderirano vjerojatan iznos koji se određuje procjenom više mogućih ishoda
- Vremensku vrijednost novca
- Razumne i korisne informacije koje su na raspolaganju bez dodatnih troškova ili napora na datum izvješćivanja o prošlim događajima, trenutnim uvjetima i predviđanjima o budućim ekonomskim uvjetima.

Bilješka 32.1. pruža više informacija o načinu mjerenja očekivanih kreditnih gubitaka.

Ispravka vrijednosti za očekivane kreditne gubitke obračunava se i prikazuje u izvješću o finansijskom položaju kako slijedi:

- Finansijska imovina koja se mjeri po amortiziranom trošku: Očekivani kreditni gubici obračunavaju se na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine i evidentiraju kao odbitna stavka bruto knjigovodstvene vrijednosti imovine
- Dužnički instrumenti po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit: Očekivani kreditni gubici obračunavaju se na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine, ali se ispravka vrijednosti priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i ne umanjuje knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine u izvješću o finansijskom položaju

Dobici i gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se u dobit ili gubitak, neovisno o klasificiranju finansijske imovine na svaki datum izvješćivanja.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.2. Financijski instrumenti (nastavak)

3.2.3 Umanjenje financijske imovine (nastavak)

Politika u primjeni do 1. siječnja 2018. godine

Na svaki datum izvješćivanja procjenjivalo se da li su postojali pokazatelji za umanjenje vrijednosti financijske imovine. Financijska imovina je bila umanjena kada je postojao objektivni dokaz, kao posljedica jednog ili više događaja nastalih nakon početnog priznavanja financijske imovine, o tome da su procijenjeni budući novčani tokovi ulaganja bili izmijenjeni.

Objektivni dokaz umanjenja vrijednosti mogao je uključivati:

- značajne financijske poteškoće druge strane; ili
- neplaćanje ili kašnjenje u isplati ugovorene kamate ili glavnice; ili
- naznake da će dužnik ili izdavatelj ući u postupak likvidacije ili stečaja.

Pojedinačno značajna imovina se testirala na umanjenje vrijednosti odvojeno. Preostala financijska imovina se procjenjivala grupno. Pojedinačno značajna imovina za koju nije bilo objektivnog dokaza o umanjenju vrijednosti se zatim uključivala u grupno procjenjivanje imovine za umanjenje vrijednosti. Za potrebe grupnog vrednovanja umanjenja vrijednosti, financijska imovina se grupirala na osnovi sličnih obilježja kreditnog rizika.

Za financijsku imovinu koja se vodila po amortiziranom trošku, iznos umanjenja je bio razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i njene sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova diskontiranoj po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi te imovine.

Knjigovodstvena vrijednost financijske imovine umanjivala se za iznos umanjenja putem računa ispravke vrijednosti. Kada se potraživanje smatralo nenaplativim, ono se otpisivalo u korist računa ispravke vrijednosti. Naknadne naplate ranije otpisanih iznosa teretile su račun ispravke vrijednosti. Promjene u knjigovodstvenoj vrijednosti računa ispravke vrijednosti priznavale su se u dobit ili gubitak.

Ukoliko je u narednom razdoblju, s izuzetkom vlasničkih vrijednosnih papira raspoloživih za prodaju, iznos gubitka od umanjenja za dužničke vrijednosne papire klasificirane kao raspoložive za prodaju se smanjio i smanjenje se nije moglo povezati sa događajem nastalim nakon što je gubitak od umanjenja vrijednosti priznan, prethodno priznani gubitak od umanjenja vrijednosti se ukidao kroz dobit ili gubitak u mjeri u kojoj knjigovodstvena vrijednost ulaganja na datum ukidanja umanjenja vrijednosti nije prelazila iznos amortiziranog troška koji bi bio da umanjenja vrijednosti nije bilo.

U slučaju vlasničkih vrijednosnih papira raspoloživih za prodaju, svako povećanje pravične vrijednosti nastalo nakon priznavanja gubitaka od umanjenja se priznavalo u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.2. Financijski Instrumenti (nastavak)

3.2.4. Prestanak priznavanja financijskih Instrumenata

Primjenjivo u oba razdoblja

3.2.4.1. Prestanak priznavanja financijske Imovine

Banka prestaje priznavati financijsku imovinu samo onda kada ugovorna prava na novčane primitke od imovine isteknu ili kada Banka prenese financijsku imovinu i suštinski sve rizike i koristi od vlasništva imovine na drugi subjekt.

3.2.4.2. Prestanak priznavanja financijskih obveza

Banka prestaje priznavati financijske obveze kada, i samo kada, su obveze Banke izmirene, otkazane ili su istekle.

3.3. Monetarno zlato

Politika u primjeni od 1. siječnja 2018. godine

Monetarno zlato je dio deviznih rezervi Banke i klasificirano je kao financijska Imovina. Monetarno zlato se početno priznaje po pravičnoj vrijednosti, uključujući transakcijske troškove koji se neposredno mogu pripisati stjecanju zlata.

Nakon početnog priznavanja, monetarno zlato se naknadno mjeri po pravičnoj vrijednosti. Nerealizirani dobiti i gubici koji proizlaze iz promjena pravične vrijednosti, a po osnovi promjena u cijeni monetarnog zlata, priznaju se na računu rezervi pravične vrijednosti u okviru ostale sveobuhvatne dobiti. U slučaju da nerealizirani gubici prelaze stanje rezervi pravične vrijednosti za monetarno zlato na kraju financijske godine, Banka će odbiti taj iznos od dobiti za to razdoblje. Prilikom prodaje zlata, nerealizirani dobiti i gubici iz ostale sveobuhvatne dobiti se prenose u dobit ili gubitak.

Pravična vrijednost monetarnog zlata se iskazuje u EUR valuti, prevodeći ga po fiksnom tečaju KM na izvještajni datum i mjeri se po zadnjoj poslijepodnevnoj cijeni jedne unce zlata (Oz) na izvještajni datum, preuzetoj s Reutersa.

Politika u primjeni do 1. siječnja 2018. godine

Zlato se inicijalno priznavalo po trošku stjecanja, koji je predstavljao pravičnu vrijednost plaćenih naknada uključujući troškove stjecanja vezanih za investiciju. Nakon inicijalnog priznavanja, zlato se naknadno mjerilo po pravičnoj vrijednosti. Dobici i gubici koji su proizlazili iz promjene pravične vrijednosti, a odnosili su se na promjene u cijeni zlata te tečajne razlike zbog preračunavanja američkog dolara u KM, priznavali su se u rezervi pravične vrijednosti u okviru ostale sveobuhvatne dobiti dok se zlato nije prodalo, kada su se priznavali kao realizirani dobiti ili gubici u dobit ili gubitak.

Pravična vrijednost monetarnog zlata iskazivala se u američkim dolarima (USD), primjenjujući srednji tečaj na datum izvješćivanja objavljen od strane Banke, a mjerila se prema posljednjoj ponuđenoj cijeni jedne unce zlata (Oz) preuzetoj sa Reutersa na datum izvješćivanja.

Dobici i gubici po osnovi tečajnih razlika od preračunavanja cijene zlata iz američkog dolara u KM priznavali su se kao dio usklađivanja pravične vrijednosti u rezervi pravične vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.4. Prebijanje

Financijska imovina i obveze se prebijaju i neto iznos se iskazuje u izvješću o finansijskom položaju na neto principu samo kada postoji zakonski provedivo pravo za prebijanjem priznatih iznosa i kada postoji namjera za prikazivanjem i podmirivanjem transakcija na neto osnovi.

Prihodi i rashodi se prikazuju na neto osnovi samo kada to dopušta određeni MSFI, ili za one dobitke i gubitke koji proizlaze iz grupe sličnih transakcija.

3.5. Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti za potrebe izvješćivanja o novčanim tokovima sastoje se od sljedećih kategorija: žiro računi, strana valuta u gotovini, devizni depoziti po viđenju, devizni depoziti sa rokom dospelosti do tri mjeseca ili kraće od datuma stjecanja i specijalna prava vučenja u MMF-u.

3.6. Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina

Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina je imovina nabavljena iz vlastitih sredstava Banke i novčanih i nenovčanih donacija.

Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina iskazuju se po povijesnom trošku umanjenom za akumuliranu deprecijaciju/amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Trošak uključuje kupovnu cijenu i sve troškove koji su neposredno povezani sa dovođenjem imovine u radno stanje za namjeravanu uporabu. Održavanje i popravke, zamjene te poboljšanja manjeg značaja priznaju se kao rashod kad su nastali. Značajna poboljšanja i zamjene se kapitaliziraju.

Imovina u pripremi iskazana je po trošku nabave uključujući troškove fakturirane od trećih osoba. Nakon završetka, svi akumulirani troškovi imovine prebacuju se na odgovarajuću kategoriju nekretnina, opreme i nematerijalne imovine na koje se naknadno primjenjuju odgovarajuće stope amortizacije.

Deprecijacija i amortizacija se obračunavaju na svu imovinu osim za zemljište i imovinu u pripremi prema linearnoj metodi po propisanoj stopi koja je utvrđena za postupno otpisivanje troška nabave imovine kroz njen procijenjeni korisni vijek trajanja. Procijenjene stope deprecijacije i amortizacije za 2017. i 2018. godinu su dane kako slijedi:

Softver	20,0%
Druga nematerijalna imovina	20,0%
Zgrade	1,3% do 4,0%
Oprema	11,0% do 20,0%
Namještaj	10,0% do 12,5%
Vozila	15,5%

Dobici i gubici od otuđenja nekretnina i opreme priznaju se u dobit ili gubitak.

Korisni vijek trajanja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine se preispituje i prilagođava na godišnjoj razini minimalno, ako je potrebno i primjenjuje se prospektivno.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.7. Umanjenje vrijednosti nefinancijske imovine

Knjigovodstvena vrijednost nefinancijske imovine Banke se pregleda na svaki datum izvješćivanja u svrhu ocjenjivanja postoje li naznake umanjenja vrijednosti. Ukoliko postoje, procjenjuje se nadoknativa vrijednost imovine. Gubitak od umanjenja vrijednosti se priznaje uvijek kada knjigovodstvena vrijednost imovine ili jedinica koje stvaraju novac prelazi njenu nadoknadivu vrijednost. Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se u dobit ili gubitak.

Nadoknativa vrijednost ostale imovine je veća vrijednost pri upoređivanju njene uporabne vrijednosti u odnosu na pravičnu vrijednost, umanjena za troškove prodaje. U procjenjivanju uporabne vrijednosti, očekivani budući novčani tokovi se diskontiraju na sadašnju vrijednost koristeći diskontnu stopu prije oporezivanja koja odražava trenutna tržišna očekivanja vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu imovinu. Za imovinu koja ne generira neovisne novčane priljeve, nadoknativi iznos se određuje za jedinicu koja stvara novac kojoj imovina pripada.

Gubitak od umanjenja se ukida ukoliko je došlo do promjena u procjenama korištenim u određivanju nadoknadivog iznosa. Gubitak od umanjenja se ukida samo u mjeri u kojoj knjigovodstvena vrijednost imovine ne prelazi knjigovodstvenu vrijednost koja bi se mogla odrediti, bez amortizacije, da nije bilo prethodno priznanog gubitka od umanjenja vrijednosti te imovine.

3.8. Rezerviranja za obveze i troškove

Rezerviranja se priznaju kada Banka, kao posljedicu prošlog događaja, ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obvezu za koju je vjerojatno da će biti potreban odljev resursa koji sadrže ekonomske koristi radi podmirenja obveze i iznos obveze se može pouzdano procijeniti. Rezerviranja se utvrđuju diskontiranjem očekivanih budućih novčanih tokova koristeći stopu koja odražava trenutnu tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu obvezu.

Rezerviranja za obveze i troškove održavaju se na razina koju Uprava Banke smatra dovoljnom za pokrivanje nastalih gubitaka. Uprava određuje adekvatnost rezerviranja na osnovi uvida u pojedine stavke, tekuće ekonomske uvjete, karakteristike rizika određenih kategorija transakcija kao i ostale relevantne faktore.

Rezerviranja se ukidaju samo za one troškove za koje je rezerviranje izvorno priznato. Ako odljev ekonomskih koristi za podmirenje obveza više nije vjerojatan, rezerviranje se ukida.

3.9. Donacije

Donacije za imovinu, a koje obuhvataju i nenovčane donacije, početno se priznaju kao odgođeni prihod po pravičnoj vrijednosti koji se priznaje kao prihod od donacije na sustavnoj osnovi tijekom razdoblja korisnog vijeka te imovine. Donacije koje Banka dobije kao kompenzaciju za troškove priznaju se sustavno u dobit ili gubitak kao prihod od donacije u istom razdoblju u kojem su priznani i troškovi.

3.10. Porezi

U skladu sa Zakonom o porezu na dodanu vrijednost, Banka je obvezna da plaća porez na dodanu vrijednost za sve kupljene robe i usluge. Ova plaćanja su dio administrativnih i ostalih operativnih troškova Banke. Prema zakonima o porezu na dobit (i Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske), Banka je oslobođena od obveza plaćanja poreza na dobit.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.11. Gotov novac u optjecaju

Banka upravlja izdavanjem i povlačenjem domaćih novčanica i kovanica. Pripadajuća pasiva za izdani gotov novac u optjecaju je evidentirana u izvješću o finansijskom položaju.

Prilikom povlačenja gotovog novca iz optjecaja, isti se priznaje kao obveza u okviru gotovog novca u optjecaju do formalnog roka povlačenja iz optjecaja. Iznosi koji nisu povučeni nakon formalnog roka za povlačenje iz optjecaja, priznaju se kao prihod.

Troškovi koji se odnose na proizvodnju i dizajn novčanica i kovanica početno su priznani kao odgođeni troškovi koji se naknadno amortiziraju kroz ostale operativne troškove. Od veljače 2017. godine, Banka je povećala razdoblje razgraničenja ovih troškova sa tri na pet godina.

3.12. Upravljanje sredstvima za i u ime trećih osoba

Banka vodi određene račune u stranim valutama vezane uz sporazume između vlada BiH i njenih entiteta, te inozemnih vlada i finansijskih organizacija, kao i račune u stranim valutama državnih institucija i agencija te komercijalnih banaka za koje Banka djeluje kao agent.

3.13. Primanja uposlenih

Kratkoročna primanja uposlenih

U skladu sa domaćim propisima, a u ime svojih uposlenih, Banka uplaćuje porez na dohodak i doprinose za mirovinsko, invalidsko, zdravstveno osiguranje i osiguranje od neuposlenosti, na i iz plaće, koji se obračunavaju po zakonskim stopama tijekom godine od iznosa bruto plaće. Banka plaća ove poreze i doprinose u korist institucija Federacije Bosne i Hercegovine (na federalnoj i kantonalnoj razini), Republike Srpske i Brčko distrikta.

Osim toga, naknade za topli obrok, prijevoz i regres isplaćuju se u skladu sa domaćim zakonskim zahtjevima. Ovi troškovi se priznaju u dobit ili gubitak u razdoblju u kojem su nastali.

Dugoročna primanja uposlenih

Prema domaćim zakonskim propisima, prilikom odlaska u mirovinu uposlenici Banke imaju pravo na otpremninu, a po ispunjenju zakonskih uvjeta kao što su starost ili godine provedene u radnom odnosu, koja se u skladu sa internim aktima Banke dodjeljuje u visini od šest redovnih mjesečnih plaća uposlenika isplaćenih u zadnjih šest mjeseci.

Takve isplate se tretiraju kao ostala dugoročna primanja uposlenih koja godišnje obračunava ovlašteni aktuar koristeći metod projicirane kreditne jedinice. Diskontna stopa koja se koristi za obračun obveze kreće se u rasponu kamatnih stopa domaćih korporativnih obveznica i vladinih obveznica koje postoje na tržištu.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.14. Financijski aranžmani BiH sa Međunarodnim monetarnim fondom

Na osnovi financijskih aranžmana sačinjenih krajem 2002. godine između Bosne i Hercegovine i Međunarodnog monetarnog fonda ("MMF"), izvješće o financijskom položaju Banke sadrži sljedeće stavke koje se odnose na članstvo Bosne i Hercegovine u MMF-u: držanje specijalnih prava vučenja ("SDR-ovi"), obračunana kamata na držanje takvih SDR-ova, MMF-ov račun br. 1 i MMF-ov račun br. 2.

Ostale aktivne i pasivne stavke koje se odnose na MMF, a koje pripadaju ili koje su odgovornost Bosne i Hercegovine, evidentirane su na posebnom povjerilačkom fondu u okviru izvanbilančne evidencije (vidjeti Bilješku 34).

3.15. Pretpostavke i izvori neizvjesnosti procjena

Ključne pretpostavke i procjene vezane za materijalno značajne pozicije izvješća o financijskom položaju su prikazane u nastavku:

U primjeni samo od 1. siječnja 2018. godine

Poslovni model

Bilješka 3.2.2.1.: Određivanje poslovnog modela u okviru kojeg se drži financijska imovina i procjena ugovornih uvjeta financijske imovine vezanih za zahtjev "plaćanje samo glavnice i kamate". Ove procjene određuju klasificiranje financijske imovine po MSFI 9.

Umanjenje financijske imovine

Od 1. siječnja 2018. godine Banka izračunava očekivane kreditne gubitke za određene klase financijske imovine mjerene po amortiziranom trošku i dužničke instrumente mjerene po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Bilješka 32.1. opisuje pretpostavke korištene u određivanju ulaznih podataka u model za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka, uključujući i zahtjev za budućim informacijama koje su korištene u 2018. godini.

Primjenjivo u oba razdoblja

Pravična vrijednost imovine i obveza

Poslovna politika Banke je da objavi informacije o pravičnoj vrijednosti imovine ili obveza za koje postoje zvanične tržišne informacije ili se vrijednost može izračunati na osnovi alternativnih tehnika vrednovanja i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. Po mišljenju rukovodstva Banke, iznosi u financijskim izvješćima odražavaju najvjerodostojniju i najkorisniju procjenu pravične vrijednosti za potrebe financijskog izvješćivanja u skladu sa MSFI.

Deprecijacija i amortizacija i primijenjene stope depreciacije i amortizacije

Obračun depreciacije i amortizacije i stope depreciacije i amortizacije su zasnovani na procijenjenom ekonomskom korisnom vijeku trajanja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine. Jednom godišnje Banka procjenjuje ekonomski korisni vijek trajanja na osnovi trenutnih predviđanja.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.16. Promjene u prezentiranju finansijskih izvješća

U pripremi finansijskih izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2018. godine, Banka je napravila određene izmjene u prikazivanju pozicija u temeljnim finansijskim izvješćima i prilagodila usporedne podatke kako slijedi:

- Izvješće o dobiti ili gubitku: drukčije prezentiranje pozicija u okviru Neto kamatnih prihoda i prikazivanje Finansijskog rezultata prije rezerviranja za očekivane kreditne gubitke,
- Izvješće o novčanim tokovima: reklasificiranje ulaganja u dužničke vrijednosne papire iz investicijskih u operativne aktivnosti.

Tablica u nastavku prikazuje promjenu u prezentiranju kamatnih prihoda i rashoda za finansijsku imovinu raspoloživu za prodaju:

U tisućama KM	Prethodno prikazano za godinu koja je završila 31. prosinca 2017.	Efekat promjene u prezentiranju	Izmijenjeno prezentiranje za godinu koja je završila 31. prosinca 2017.
Kamatni prihodi od finansijske imovine raspoložive za prodaju	16.358	9.552	25.910
Kamatni rashodi od finansijske imovine raspoložive za prodaju	-	(9.552)	(9.552)

Povezane bilješke su prilagođene ovim promjenama. Ostale promjene u prikazivanju finansijskih izvješća nisu bile materijalno značajne i izvršene su kako bi se pojačala i unaprijedila korisnost informacija u finansijskim izvješćima.

Posljedične izmjene MSFI 7: "Financijski instrumenti: Objavljivanja" su također primijenjene na tekuće razdoblje, ali ne i na usporedne podatke.

4. NETO KAMATNI PRIHODI

U tisućama KM

	Za godinu koja završava 31. prosinca	
	2018.	2017.
Kamatni prihodi po osnovi:		
Dužničkih instrumenata po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (Bilješka 16)	42.334	-
Financijske imovine raspoložive za prodaju (Bilješka 15)	-	25.910
Ulaganja koja se drže do dospelja (Bilješka 18)	-	12.621
Efekta negativne pasivne kamatne stope na depozite domaćih komercijalnih banaka	5.784	4.425
Depozita kod inozemnih banaka	37	18
Ostale finansijske imovine po amortiziranom trošku	31	22
Ukupno kamatni prihodi	48.186	42.996
Kamatni rashodi po osnovi:		
Efekata negativnih kamatnih stopa – dužnički instrumenti po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (Bilješka 16)	(13.613)	-
Efekata negativnih kamatnih stopa – Financijska imovina raspoloživa za prodaju (Bilješka 15)	-	(9.552)
Efekata negativnih kamatnih stopa – Depoziti kod inozemnih banaka	(10.780)	(11.470)
Ukupno kamatni rashodi	(24.393)	(21.022)
Neto kamatni prihodi	23.793	21.974

4. NETO KAMATNI PRIHODI (NASTAVAK)

Efekti negativnih kamatnih stopa na depozite kod inozemnih banaka uključuju iznos od 8.507 tisuća KM na oročene depozite i iznos od 2.273 tisuće KM na depozite po viđenju (2017: uključivali su iznos od 8 887 tisuća KM na oročene depozite i iznos od 2.583 tisuće KM na depozite po viđenju).

Osnovicu za obračun kamata na depozite komercijalnih banaka čine ukupni depoziti komercijalnih banaka na računima rezervi u obračunskom razdoblju, koji se sastoje od iznosa obveznih rezervi i viška iznad obveznih rezervi.

Osnovicu za obračun obvezne rezerve komercijalnih banaka čine depoziti i pozajmljena sredstva, bez obzira na to u kojoj su valuti sredstva izražena. Također, utvrđena je jedinstvena stopa obvezne rezerve od 10% koju Banka primjenjuje na osnovicu za obračun obvezne rezerve.

Na iznos sredstava obvezne rezerve Banka ne obračunava naknadu, dok se na iznos sredstava iznad obvezne rezerve obračunava naknada koja je jednaka 50% stope koju primjenjuje Europska središnja banka na depozite komercijalnih banaka.

Efekti negativnih kamatnih stopa od kamatonosne finansijske imovine su rezultat negativnih kamatnih stopa na depozite kod inozemnih banaka i dužničke vrijednosne papire, a koje se, u skladu s aktualnim tržišnim uvjetima, nisu mogle izbjeći.

Efekti negativnih kamatnih stopa na depozite domaćih komercijalnih banaka su rezultat negativne kamatne stope na iznos sredstava iznad obvezne rezerve, a koja je u izvještajnim razdobljima iznosila 0,20% godišnje.

5. NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2018.	2017.
Prihodi od naknada i provizija:		
od domaćih komercijalnih banaka	16.047	14.720
od usluga za Vladu i druge nebankarske komitente	1.162	1.114
	<u>17.209</u>	<u>15.834</u>
Rashodi od naknada i provizija:		
transakcije sa bankama u inozemstvu	(636)	(562)
	<u>(636)</u>	<u>(562)</u>
Neto prihodi od naknada i provizija	<u>16.573</u>	<u>15.272</u>

6. NETO REALIZIRANI DOBICI OD PRODAJE FINANCIJSKE IMOVINE PO PRAVIČNOJ VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca
	2018.
Realizirani dobiti	4.277
Realizirani gubici	-
Neto realizirani dobiti od prodaje finansijske imovine po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	<u>4.277</u>

6. NETO REALIZIRANI DOBICI OD PRODAJE FINANCIJSKE IMOVINE PO PRAVIČNOJ VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVAATNU DOBIT (NASTAVAK)

Na dan 31. prosinca 2018. godine neto realizirani dobiti od prodaje finansijske imovine po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit uključuju neto iznos koji se sastoji od zaključnog stanja rezervi pravične vrijednosti u iznosu od 1.679 tisuća KM i rezerviranja za očekivane kreditne gubitke u iznosu od 2.598 tisuća KM za dužničke instrumente po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (vidjeti Bilješku 32.1.1.).

7. NETO REALIZIRANI DOBICI OD PRODAJE FINANCIJSKE IMOVINE RASPOLOŽIVE ZA PRODAJU

	Za godinu koja završila 31. prosinca
U tisućama KM	2017.
Realizirani dobiti	2.587
Realizirani gubici	-
Neto realizirani dobiti od prodaje finansijske imovine raspoložive za prodaju	2.587

8. NETO DOBICI / (GUBICI) OD TEČAJNIH RAZLIKA

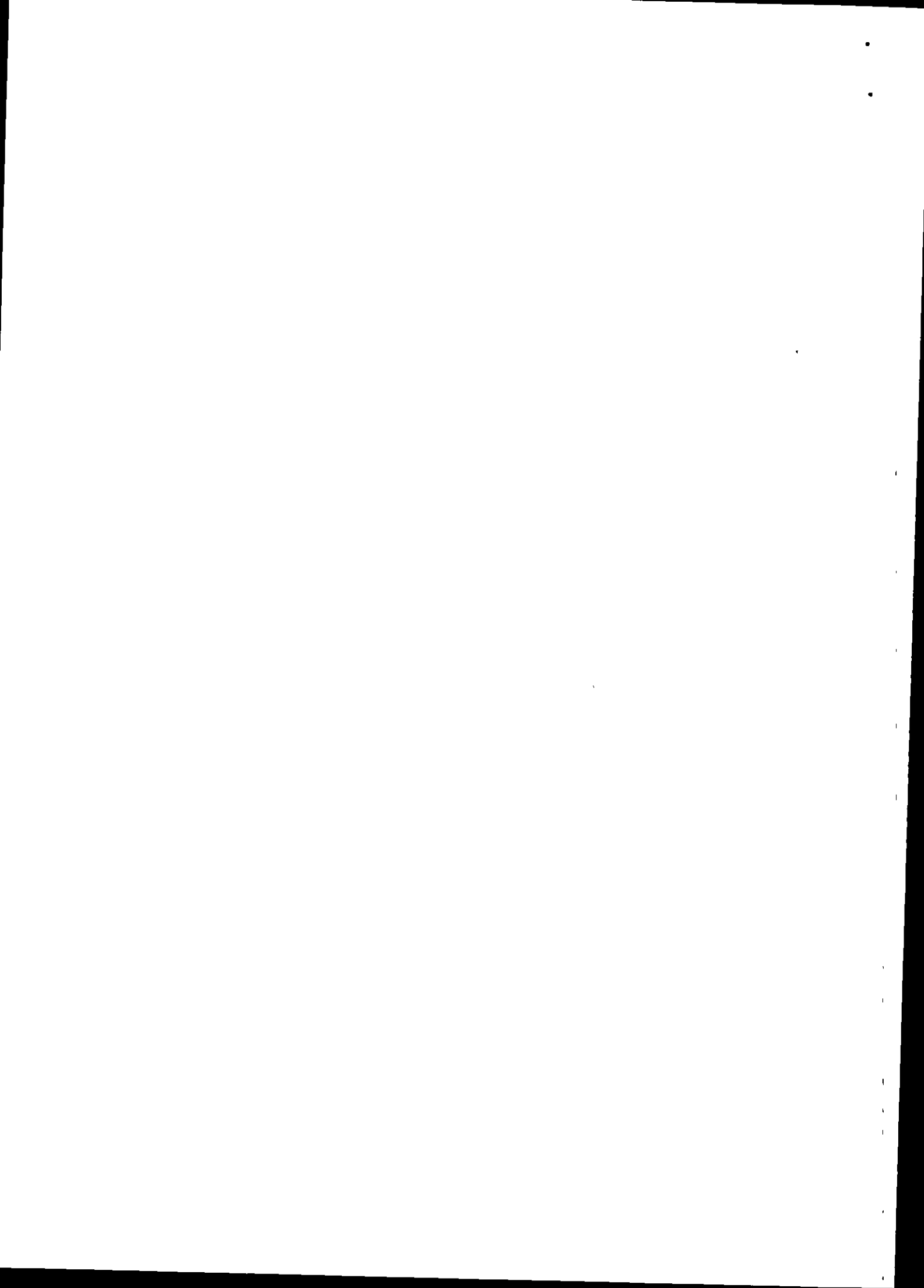
	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
U tisućama KM	2018.	2017.
Dobici od tečajnih razlika	727	577
Gubici od tečajnih razlika	(576)	(1.137)
Neto dobiti / (gubici) od tečajnih razlika	151	(560)

9. OSTALI PRIHODI

	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
U tisućama KM	2018.	2017.
Prihod od dividende (Bilješka 21)	589	763
Prihod od donacija	144	132
Ostali prihodi	789	654
UKUPNO	1.522	1.549

10. TROŠKOVI OSOBLJA

	Za godinu koja je završila 31. uposlenika	
U tisućama KM	2018.	2017.
Plaće	10.515	10.280
Porezi i doprinosi	5.977	5.846
Ostala primanja uposlenika	2.694	2.667
Neto rezerviranja za otpremnine uposlenim (Bilješka 25)	(152)	226
UKUPNO	19.034	19.019

10. TROŠKOVI OSOBLJA (NASTAVAK)

Troškovi uposlenim uključuju 3.702 tisuće KM (2017.: 3.620 tisuća KM) obveznih doprinosa za mirovinsko osiguranje plaćenih javnim zavodima za mirovinsko osiguranje Bosne i Hercegovine. Doprinosi se računaju kao postotak bruto plaće. Na dan 31. prosinca 2018. godine Banka je imala 368 uposlenih radnika (2017.: 372 uposlena radnika).

11. ADMINISTRATIVNI I OSTALI OPERATIVNI TROŠKOVI

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2018.	2017.
Troškovi održavanja	2.695	2.494
Troškovi proizvodnje i dizajna novčanica i kovanica	1.751	1.429
Ostali administrativni i operativni troškovi	3.804	3.660
UKUPNO	8.250	7.583

12. NETO REZERVIRANJA ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2018.	
Dobici od očekivanih kreditnih gubitaka:		
- od financijske imovine koja se naknadno mjeri po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		15.122
- od depozita kod inozemnih banaka		9.266
- od ostale financijske imovine		64
- od specijalnih prava vučenja u MMF-u		3
		24.455
Gubici od očekivanih kreditnih gubitaka:		
- od financijske imovine koja se naknadno mjeri po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		(22.423)
- od depozita kod inozemnih banaka		(10.165)
- od ostale financijske imovine		(39)
- od specijalnih prava vučenja u MMF-u		(3)
		(32.630)
Neto povećanje u rezerviranjima za očekivane kreditne gubitke		(8.175)

Banka nije imala dobitke i gubitke po osnovi umanjenja financijske imovine u skladu sa MRS-om 39 u 2017. godini.

13. STRANA VALUTA U GOTOVINI

Stranu valutu u gotovini predstavlja:

U tisućama KM	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Gotovina u trezorima u valutama:		
- EUR	274.025	236.330
- CHF	38	36
- USD	20	19
- GBP	16	17
UKUPNO	274.099	236.402

14. DEPOZITI KOD INOZEMNIH BANAKA

Analiza oročenih depozita i depozita po viđenju kod inozemnih banaka prema valutama, dana je kako slijedi:

U tisućama KM	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Oročeni depoziti:		
- EUR	2.118.444	2.027.067
Umanjeno za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(2.064)	-
	2.116.380	2.027.067
Depoziti po viđenju:		
- EUR	788.997	666.153
- CHF	3.741	2.482
- USD	2.765	2.921
- GBP	36	27
Umanjeno za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(471)	-
	795.068	671.583
UKUPNO	2.911.448	2.698.650

Oročeni depoziti kod inozemnih banaka, analizirani prema preostaloj ugovorenoj ročnosti, dani su kako slijedi:

U tisućama KM	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Do mjesec dana	777.266	993.768
Od jednog do dva mjeseca	349.106	136.200
Od dva do tri mjeseca	583.230	449.303
Od tri do četiri mjeseca	155.532	117.154
Od četiri do dvanaest mjeseci	253.310	330.642
Ukupno	2.118.444	2.027.067
Umanjeno za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(2.064)	-
UKUPNO	2.116.380	2.027.067

14. DEPOZITI KOD INOZEMNIH BANAKA (NASTAVAK)

Tijekom 2018. godine negativne kamatne stope na depozite po viđenju denominirane u EUR su se kretale u rasponu od 0,72% do 0,08% godišnje (2017.: negativne kamatne stope od 0,74% do 0,30% godišnje), a negativne kamatne stope na oročene depozite su se kretale u rasponu od 0,48% do 0,17% godišnje (2017.: od 0,65% do 0,36% godišnje).

Depoziti kod inozemnih banaka uključuju negativnu obračunanu kamatu u iznosu od 2.395 tisuća KM na dan 31. prosinca 2018. godine (2017.: uključivali su negativnu obračunanu kamatu u iznosu od 1.580 tisuća KM).

Prosječna stopa negativnog efektivnog prinosa na depozite je iznosila 0,42% godišnje (2017.: prosječna stopa negativnog efektivnog prinosa 0,43% godišnje)

Analiza depozita kod inozemnih banaka prema vrsti banke u koju su investirani, dana je kako slijedi:

U tisućama KM	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Središnje banke	2.009.539	1.268.300
Komercijalne banke	904.444	1.430.350
Umanjeno za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke (Bilješka 32.1.1.)	(2.535)	-
UKUPNO	2.911.448	2.698.650

14. DEPOZITI KOD INOZEMNIH BANAKA (NASTAVAK)

Zemljopisna analiza depozita kod inozemnih banaka može se izvršiti na sljedeći način:

U tisućama KM	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Luksemburg		
Oročeni depoziti	1.224.011	837.201
Depoziti po viđenju	234.620	156.307
	1.458.631	993.508
Švicarska		
Oročeni depoziti	484.453	525.373
Depoziti po viđenju	1.000	1.538
	485.453	526.911
Njemačka		
Oročeni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	479.941	434.215
	479.941	434.215
Velika Britanija		
Oročeni depoziti	409.980	97.649
Depoziti po viđenju	-	-
	409.980	97.649
Francuska		
Oročeni depoziti	-	469.182
Depoziti po viđenju	78.206	78.137
	78.206	547.319
SAD		
Oročeni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	1.772	1.386
	1.772	1.386
Nizozemska		
Oročeni depoziti	-	97.662
Depoziti po viđenju	-	-
	-	97.662
Ukupno oročeni depoziti	2.118.444	2.027.067
Ukupno depoziti po viđenju	795.539	671.583
Umanjeno za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(2.535)	-
UKUPNO	2.911.448	2.698.650

15. FINANCIJSKA IMOVINA RASPOLOŽIVA ZA PRODAJU

Financijska imovina raspoloživa za prodaju predstavljala je kvalitetne instrumente sa visokim stupnjem utrživosti i likvidnosti, kreditnog rejtinga od AAA do BBB u 2017. godini (Pogledati Bilješku 32.1.). Portfelj se sastojao od kratkoročnih i dugoročnih dužničkih vrijednosnih papira sa fiksnom kamatnom stopom, koje izdaju vlade stranih država. Financijska imovina raspoloživa za prodaju bila je denominirana u EUR.

15. FINANSIJSKA IMOVINA RASPOLOŽIVA ZA PRODAJU (NASTAVAK)

Struktura finansijske imovine raspoložive za prodaju je bila sljedeća:

U tisućama KM	31. prosinca 2017.
Dužnički vrijednosni papiri	6.143.154
Obračunana kamata	58.917
UKUPNO	6.202.071

Prosječna stopa efektivnog prinosa na finansijsku imovinu raspoloživu za prodaju iznosila je 0,35% godišnje.

Zemljopisna analiza finansijske imovine raspoložive za prodaju može se izvršiti na sljedeći način:

	31. prosinca 2017.	
	u tisućama KM	%
<i>Francuska</i>	1.654.622	26,67
<i>Belgija</i>	976.652	15,75
<i>Njemačka</i>	732.285	11,81
<i>Španija</i>	728.413	11,74
<i>Austrija</i>	644.753	10,40
<i>Nizozemska</i>	565.017	9,11
<i>Italija</i>	552.722	8,91
<i>Finska</i>	341.643	5,51
<i>Slovačka</i>	5.964	0,10
UKUPNO	6.202.071	100,00

Analiza promjena pravične vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju može se izvršiti na sljedeći način:

U tisućama KM	2017.
Na dan 1. siječnja	5.025.829
Kupovine tijekom godine	3.887.900
Prodaje tijekom godine	(470.089)
Prihod od kamata priznan tijekom godine (Bilješka 4)	25.910
Efekti negativnih kamatnih stopa priznani tijekom godine (Bilješka 4)	(9.552)
Dospijeća vrijednosnih papira	(2.155.608)
Dospijeća kupona	(86.429)
Usklađivanje pravične vrijednosti	(15.890)
Na dan 31. prosinca	6.202.071

16. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO PRAVIČNOJ VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT

Dužnički instrumenti po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit predstavljaju kvalitetne dužničke vrijednosne papire sa visokim stupnjem utrživosti i likvidnosti, kreditnog rejtinga od AAA do BBB (Pogledati Bilješku 32.1.). Portfelj se sastoji od kratkoročnih i dugoročnih dužničkih vrijednosnih papira sa fiksnom kamatnom stopom, koje izdaju vlade stranih država. Dužnički instrumenti po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit su denominirani u EUR.

Struktura dužničkih instrumenata po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit je sljedeća:

U tisućama KM	31. prosinca 2018.
Dužnički vrijednosni papiri	8.153.320
Obračunana kamata	72.119
UKUPNO	8.225.439

Prosječna stopa efektivnog prinosa na dužničke instrumente po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit iznosila je 0,41% godišnje.

Zemljopisna analiza dužničkih instrumenata po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit može se izvršiti na sljedeći način:

	31. prosinca 2018.	
	U tisućama KM	%
<i>Francuska</i>	2.211.257	26,87
<i>Njemačka</i>	1.504.585	18,29
<i>Belgija</i>	1.083.041	13,17
<i>Austrija</i>	950.959	11,56
<i>Španija</i>	844.614	10,27
<i>Nizozemska</i>	568.172	6,91
<i>Italija</i>	549.084	6,68
<i>Finska</i>	513.727	6,25
UKUPNO	8.225.439	100,00

Analiza promjena pravične vrijednosti dužničkih instrumenata po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit može se izvršiti na sljedeći način:

U tisućama KM	2018.
Na dan 1. siječnja (Bilješka 2.6.(a))	7.473.857
Kupovine tijekom godine	3.766.969
Prodaje tijekom godine	(653.879)
Prihod od kamata priznan tijekom godine (Bilješka 4)	42.334
Efekti negativnih kamatnih stopa priznani tijekom godine (Bilješka 4)	(13.613)
Dospijeća vrijednosnih papira	(2.265.677)
Dospijeća kupona	(118.162)
Usklađivanje pravične vrijednosti	(6.390)
Na dan 31. prosinca	8.225.439

16. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO PRAVIČNOJ VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVAATNU DOBIT (NASTAVAK)

Ispravka vrijednosti za očekivane kreditne gubitke nije priznana u izvješću o finansijskom položaju za dužničke instrumente po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Rezerviranja za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente koji se mjere po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit dio su kapitala Banke. Promjene u rezerviranjima za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente koji se mjere po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit dane su u Bilješci 32.1.1.

17. MONETARNO ZLATO

Banka drži monetarno zlato na računu u banci u Švicarskoj, a fizički je locirano u trezoru Banke Engleske. Vrijednost monetarnog zlata na dan 31. prosinca 2018. godine iznosi 209.996 tisuća KM, što predstavlja 96.000 unci zlata po vrijednosti od 2.187 KM po unci (2017.: 203.908 tisuća KM, što je predstavljalo 96.000 unci zlata po vrijednosti od 2.124 KM po unci).

Od 1. siječnja 2018. godine, Banka je promijenila računovodstvenu politiku koja se odnosi na računovodstveni tretman monetarnog zlata. Za više informacija, pogledati Bilješku 2.6. i Bilješku 3.3.

Analiza promjena pravične vrijednosti monetarnog zlata može se izvršiti na sljedeći način:

U tisućama KM

	2018.	2017.
Na dan 1. siječnja - iskazano	203.908	205.102
Promjena računovodstvene politike	(50)	
Na dan 1. siječnja - prepravljeno	203.858	205.102
Kupovine tijekom godine	-	-
Rezerve pravične vrijednosti za monetarno zlato (od 1. siječnja 2018.)	6.138	
Rezerve pravične vrijednosti za monetarno zlato (prije 1. siječnja 2018.)	-	(1.194)
- Promjene u cijeni zlata	-	25.387
- (Gubici) od tečajnih razlika po osnovi prevođenja USD / KM	-	(26.581)
Na dan 31. prosinca	209.996	203.908

18. ULAGANJA KOJA SE DRŽE DO DOSPIJEĆA

Sva ulaganja koja se drže do dospijeća imala su kreditni rejting od AAA do BBB (Pogledati Bilješku 32.1.) i bila su denominirana u EUR.

Struktura ulaganja koja se drže do dospijeća je sljedeća:

U tisućama KM

	31. prosinca 2017.
Dužnički vrijednosni papiri	1.206.306
Obračunana kamata	7.756
UKUPNO	1.214.062

Prosječna stopa efektivnog prinosa na ulaganja koja se drže do dospijeća iznosila je 1,04% godišnje.

18. ULAGANJA KOJA SE DRŽE DO DOSPIJEĆA (NASTAVAK)

Zemljopisna analiza ulaganja koja se drže do dospijeća može se izvršiti na sljedeći način:

	31. prosinca 2017.	
	u tisućama KM	%
<i>Francuska</i>	411.431	33,90
<i>Italija</i>	216.636	17,84
<i>Belgija</i>	203.629	16,77
<i>Finska</i>	180.686	14,88
<i>Austrija</i>	161.278	13,28
<i>Nizozemska</i>	40.402	3,33
UKUPNO	1.214.062	100,00

Analiza promjena u ulaganjima koja se drže do dospijeća može se izvršiti na sljedeći način:

U tisućama KM	2017.
Na dan 1. siječnja	1.132.328
Kupovine tijekom godine	90.720
Prihod od kamata priznan tijekom godine (Bilješka 4)	12.621
Dospijeća kupona	(21.607)
Na dan 31. prosinca	1.214.062

19. OSTALA IMOVINA

U tisućama KM	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Aktivna vremenska razgraničenja	6.811	7.931
Potraživanja od domaćih banaka	1.735	1.690
Numizmatičke zbirke	741	764
Ostala razna aktiva	596	598
Žiro računi	553	436
Zajmovi zaposlenim	122	236
Avansi	1	1
Potraživanja od službenika po osnovi manjka gotovog novca	600	600
Umanjeno za ispravku vrijednosti ostalih potraživanja	(600)	(600)
Umanjeno za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(5)	-
UKUPNO	10.554	11.656

Na dan 31. prosinca 2018. godine aktivna vremenska razgraničenja uključuju troškove u iznosu od 5.816 tisuća KM nastalih po osnovi proizvodnje novčanica i kovanica (31. prosinca 2017.: 7.564 tisuće KM nastalih po osnovi proizvodnje novčanica i kovanica). Kako je objašnjeno u Bilješki 3.11, počevši od veljače 2017. godine, ovi troškovi se početno razgraničavaju i naknadno amortiziraju kroz razdoblje od pet godina.

20. NEKRETNINE, OPREMA I NEMATERIJALNA IMOVINA

U tisućama KM	Zemljište i zgrade	Oprema i namještaj	Vozila	Ostalo	Imovina u pripremi	Nekretnine i oprema ukupno	Softveri i ostala nematerijalna imovina	Nematerijalna imovina u pripremi	Nematerijalna imovina ukupno
Nabavna vrijednost									
Na dan 1. siječnja 2017.	42.992	22.612	1.826	933	1.829	70.192	14.262	46	14.308
Nabave	-	-	-	-	2.550	2.550	-	550	550
Stavljeno u uporabu	162	1.257	425	45	(1.889)	-	313	(313)	-
Otpisi i otuđenja	-	(396)	(327)	(9)	-	(732)	(121)	-	(121)
Transferi	1.214	553	-	41	(1.808)	-	46	(46)	-
Na dan 31. prosinca 2017.	44.368	24.026	1.924	1.010	682	72.010	14.500	237	14.737
Nabave	-	-	-	-	1.322	1.322	-	588	588
Stavljeno u uporabu	-	1.190	34	36	(1.260)	-	353	(353)	-
Otpisi i otuđenja	-	(333)	(59)	(5)	-	(397)	(24)	-	(24)
Transferi	-	704	11	-	(715)	-	188	(188)	-
Na dan 31. prosinca 2018.	44.368	25.587	1.910	1.041	29	72.935	15.017	284	15.301
Akumulirana deprecijacija i amortizacija									
Na dan 1. siječnja 2017.	4.122	18.967	1.739	683	-	25.511	13.514	-	13.514
Trošak amortizacije	518	1.111	80	54	-	1.763	272	-	272
Otpisi i otuđenja	-	(393)	(327)	(9)	-	(729)	(121)	-	(121)
Na dan 31. prosinca 2017.	4.640	19.685	1.492	728	-	26.545	13.665	-	13.665
Trošak amortizacije	755	1.198	97	58	-	2.108	318	-	318
Otpisi i otuđenja	-	(331)	(59)	(5)	-	(395)	(24)	-	(24)
Na dan 31. prosinca 2018.	5.395	20.552	1.530	781	-	28.258	13.959	-	13.959
Neto knjigovodstvena vrijednost									
Na dan 1. siječnja 2018.	39.728	4.341	432	282	682	45.465	835	237	1.072
Na dan 31. prosinca 2018.	38.973	5.035	380	260	29	44.677	1.058	284	1.342

Na datume 31. prosinca 2018. i 2017. godine, Banka nije imala nikakvih terećenja po osnovi svojih nekretnina, opreme i nematerijalne imovine.

21. OSTALA ULAGANJA

Struktura vlasničkih instrumenata po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit je sljedeća:

U tisućama KM	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
<i>Vlasnički vrijednosni papiri</i>		
Dionice Banke za međunarodne namire (BIS) Bazel (Bilješka 27)	27.803	27.803
Dionice SWIFT-a	10	10
UKUPNO	27.813	27.813

Na dan 1. siječnja 2018. godine Banka je odredila ova vlasnička ulaganja kao vlasničke instrumente po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit po MSFI 9. Do 31. prosinca 2017. godine ova ulaganja su bila klasificirana kao raspoloživa za prodaju prema MRS-u 39.

Vlasnički vrijednosni papiri se sastoje od običnih dionica Banke za međunarodne namire (u daljem tekstu: BIS) po nominalnoj vrijednosti od 5.000 SDR po dionici (plaćenih u iznosu od 25% njihove nominalne vrijednosti od strane bivše Jugoslavije). U skladu sa Statutom BIS-a, preostalih 75% nominalne vrijednosti dionica se uplaćuje po pozivu BIS-a od strane Banke.

Dionice SWIFT-a se sastoje od dvije obične dionice i njihova ukupna vrijednost je 10 tisuća KM.

Dionice BIS-a i SWIFT-a predstavljaju nekotirane vlasničke instrumente čija se pravična vrijednost ne može pouzdano ustvrditi i stoga se evidentiraju po trošku stjecanja.

Tijekom godine Banka je primila dividende od BIS-a u iznosu od 589 tisuća KM (2017.: 763 tisuće KM) (Bilješka 9).

22. GOTOV NOVAC U OPTJECAJU

Gotov novac u optjecaju se može analizirati na sljedeći način:

U tisućama KM	2018.	2017.
Gotov novac stavljen u optjecaj – Na dan 1. siječnja	4.319.360	4.066.804
Povećanje gotovog novca u optjecaju tijekom godine	431.254	252.556
Gotov novac stavljen u optjecaj – Na dan 31. prosinca	4.750.614	4.319.360

Od valute stavljene u optjecaj u ukupnom iznosu od 4.750.614 tisuća KM sa 31. prosincom 2018. godine, 605 tisuća KM stavljeno je u optjecaj izvan Bosne i Hercegovine (2017.: 605 tisuća KM od 4.319.360 tisuća KM).

22. GOTOV NOVAC U OPTJECAJU (NASTAVAK)

	Nominalna vrijednost	31. prosinca 2018.		31. prosinca 2017.	
		Kom.	Vrijednost u tisućama KM	Kom.	Vrijednost u tisućama KM
Kovanice	0,05	70.591.960	3.529	64.264.227	3.213
Kovanice	0,10	103.899.364	10.390	96.699.045	9.670
Kovanice	0,20	75.154.592	15.031	70.032.596	14.007
Kovanice	0,50	36.191.317	18.096	33.609.811	16.805
Kovanice	1	52.287.706	52.288	47.884.620	47.885
Kovanice	2	14.653.353	29.307	13.585.230	27.170
Kovanice	5	10.871.548	54.358	10.020.723	50.104
Novčanice	10	12.889.248	128.891	11.150.353	111.504
Novčanice	20	8.354.535	167.091	8.718.265	174.365
Novčanice	50	19.623.638	981.182	18.379.804	918.990
Novčanice	100	24.249.404	2.424.940	21.225.491	2.122.549
Novčanice	200	4.327.553	865.511	4.115.492	823.098
UKUPNO		433.094.218	4.750.614	399.685.657	4.319.360

23. DEPOZITI BANAKA

Struktura depozita banaka prikazana je u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Depoziti domaćih komercijalnih banaka	5.522.701	5.032.593
Računi rezervi organizacijskih dijelova Banke	553	436
Posebni depoziti komercijalnih banaka – blokirana sredstva	36	36
UKUPNO	5.523.290	5.033.065

Depoziti domaćih komercijalnih banaka služe za ispunjavanje obveza prema obveznim rezervama, za poravnanje platnih zaduženja i za transakcije između komercijalnih banaka i Banke. Na dan 31. prosinca 2018. godine ukupan iznos od 5.522.701 tisuće KM predstavlja depozite 24 banke (2017.: iznos od 5.032.593 tisuće KM predstavljao je depozite 24 banke).

Kamata na depozite domaćih komercijalnih banaka je obračunana u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine na iznos viška iznad obvezne rezerve. Politika obračunavanja kamatnih stopa na depozite domaćih komercijalnih banaka tijekom izvještajnih razdoblja prikazana je u Bilješci 4.

Depoziti banaka uključuju negativnu obračunanu kamatu u iznosu od 513 tisuća KM na dan 31. prosinca 2018. godine (31. prosinca 2017: uključivali su negativnu obračunanu kamatu u iznosu od 449 tisuća KM).

24. DEPOZITI VLADE I OSTALIH DEPONENATA

Struktura depozita Vlade i ostalih deponenata prikazana je u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Depoziti za proračun institucija BiH	494.575	448.079
Depoziti javnih institucija	125.501	76.120
Depoziti ostalih vlada i vladinih institucija	89.286	100.503
Depozitni račun po transakcijama Međunarodnog monetarnog fonda	5	6
UKUPNO	709.367	624.708

25. REZERVIRANJA ZA OBVEZE I TROŠKOVE

Rezerviranja za obveze i troškove se odnose na rezerviranja za otpremnine uposlenim i rezerviranja za potencijalne obveze po osnovi sudskih sporova.

Sudski sporovi

Banka se pojavljuje kao tužena strana u jednom sudskom procesu koji proizlazi iz njenog poslovanja. Banka osporava tu tužbu i na osnovi pravnog savjeta smatra da isti neće dovesti do drugih materijalno značajnih obveza.

Promjene u rezerviranjima za obveze i troškove prikazane su u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	2018.		
	Sudski sporovi	Otpremnine uposlenim	Ukupno
Na dan 1. siječnja	150	1.500	1.650
Oslobađanje rezerviranjima	(70)	(152)	(222)
Povećanje u rezerviranjima	-	-	-
Ukupno priznato u dobit ili gubitak	(70)	(152)	(222)
Plaćeni iznosi	(80)	(89)	(169)
Na dan 31. prosinca	-	1.259	1.259

U tisućama KM	2017.		
	Sudski sporovi	Otpremnine uposlenim	Ukupno
Na dan 1. siječnja	150	1.461	1.611
Oslobađanje rezerviranjima	-	(12)	(12)
Povećanje u rezerviranjima	-	238	238
Ukupno priznato u dobit ili gubitak	-	226	226
Plaćeni iznosi	-	(187)	(187)
Na dan 31. prosinca	150	1.500	1.650

Na osnovi izračuna rezerviranja za otpremnine uposlenim urađenog od strane neovisnog aktuara za 2018. godinu, Banka je smanjila rezerviranja za otpremnine uposlenim i priznala aktuarski dobitak na poziciji troškova osoblja.

26. OSTALE OBVEZE

Struktura ostalih obveza dana je u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
MMF-ovi računi broj 1 i 2 (Bilješka 34)	1.628	1.593
Dobavljači	1.036	1.533
Depoziti Svjetske banke	184	56
Ukalkulirani troškovi i ostala pasiva	177	419
Odloženi prihod	167	300
Obveze prema uposlenim	35	-
Obveze po osnovi raspodjele dobiti u državni proračun (Bilješka 28)	-	7.311
UKUPNO	3.227	11.212

27. KAPITAL

Struktura kapitala i rezervi je prikazana u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Početni kapital	25.000	25.000
Generalne rezerve (zadržana dobit)	514.720	542.766
Ostale rezerve	31.300	31.300
Rezerve pravične vrijednosti – dužnički i vlasnički instrumenti po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	133.696	-
Rezerviranja za očekivane kreditne gubitke	8.993	-
Rezerve pravične vrijednosti – financijska imovina raspoloživa za prodaju	-	93.120
Rezerve pravične vrijednosti – monetarno zlato (od 1. siječnja 2018.)	6.138	-
Rezerve pravične vrijednosti – monetarno zlato (do 1. siječnja 2018.)	-	(39.551)
UKUPNO	719.847	652.635

Početni kapital

Početni kapital predstavlja nominalni kapital koji je prema Zakonu o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine uplaćen 12. lipnja 1998. godine.

Generalne rezerve (zadržana dobit)

Generalne rezerve (zadržana dobit) čini akumulirana nedistribuirana dobit Banke od početka njenog rada, 11. kolovoza 1997. godine. Status generalnih rezervi (zadržane dobiti) je u nadležnosti Upravnog vijeća Banke. Generalne rezerve (zadržana dobit) se primarno koriste za alokaciju neto gubitka Banke, kako je propisano člankom 28. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine.

27. KAPITAL (NASTAVAK)

Ostale rezerve

Ostale rezerve se odnose na:

- rezerve od donacija u iznosu od 3.497 tisuća KM, i odnose se na novčane donacije primljene od Vijeća ministara Bosne i Hercegovine 12. lipnja 1998. godine. Status ovih rezervi je reguliran Odlukom Upravnog vijeća Banke uz odobrenje Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Pravo raspolaganja rezervama od donacija je u nadležnosti Upravnog vijeća Banke.
- sredstva primljena u skladu sa Sporazumom o sukcesiji bivše Jugoslavije u iznosu od 27.803 tisuće KM i odnose se na dionice Banke kod Banke za međunarodne namire (BIS) Bazel (vidjeti Bilješku 21).

28. RASPODJELA DOBITI

Raspodjela neto dobiti Banke vrši se suglasno Zakonu o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine.

Odredbama citiranog zakona definirani su kriteriji raspodjele neto dobiti, po kojima Banka usmjerava 60% tekuće dobiti na račun institucije zadužene za proračun Bosne i Hercegovine, ukoliko zadovolji kriterij da iznos početnog kapitala i generalnih rezervi (zadržane dobiti) bude jednak 5,00% ukupnog iznosa monetarne pasive.

Ovaj odnos, prije raspodjele dobiti u 2018. godini iznosio je 4,84% (2017.: 5,64%). Suglasno odluci Upravnog vijeća, cijeli iznos neto dobiti za finansijsku 2018. godinu u iznosu od 8.431 tisuće KM je alociran u generalne rezerve (zadržanu dobit) Banke (2017: 60% neto dobiti za finansijsku 2017. godinu u iznosu od 7.311 tisuća KM je bilo raspoređeno državnom proračunu, a 40%, odnosno iznos od 4.874 tisuće KM je bio usmjeren u generalne rezerve (zadržanu dobit) Banke).

2018.

Prije raspodjele dobiti

	(u tisućama KM)
Monetarna pasiva	10.983.271
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	531.289
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	4,84%

Raspodjela dobiti

	(u tisućama KM)
Neto dobit prije raspodjele	8.431
Raspodjela dobiti u generalne rezerve (zadržanu dobit)	8.431

Nakon raspodjele dobiti

	(u tisućama KM)
Monetarna pasiva	10.983.271
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	539.720
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	4,91%

28. RASPODJELA DOBITI (NASTAVAK)

2017.

Prije raspodjele dobiti

(u tisućama KM)

Monetarna pasiva	9.977.133
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	562.892
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	5,64%

Raspodjela dobiti

(u tisućama KM)

Neto dobit prije raspodjele	12.185
Raspodjela dobiti u državni proračun	7.311
Raspodjela dobiti u generalne rezerve (zadržanu dobit)	4.874

Nakon raspodjele dobiti

(u tisućama KM)

Monetarna pasiva	9.977.133
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	567.766
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	5,69%

29. NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI

Za potrebe Izvješća o novčanim tokovima, novac i novčani ekvivalenti se sastoje od:

U tisućama KM	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Devizni depoziti po viđenju	795.539	671.583
Devizni depoziti sa rokom dospeljeća do tri mjeseca ili kraće, od datuma stjecanja	605.552	1.151.332
Strana valuta u gotovini	274.099	236.402
Specijalna prava vučenja u Međunarodnom monetarnom fondu	2.236	1.531
Žiro računi	553	436
Ukupno	1.677.979	2.061.284
Umanjeno za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(1.619)	-
UKUPNO	1.676.360	2.061.284

Promjene u očekivanim kreditnim gubicima na novac i novčane ekvivalente su dani u nastavku:

U tisućama KM	2018.
Na dan 1. siječnja - iskazano	-
Efekti očekivanih kreditnih gubitaka na novac i novčane ekvivalente po MSFI 9	1.283
Na dan 1. siječnja - prepravljeno	1.283
Devizni depoziti po viđenju	(92)
Devizni depoziti sa rokom dospeljeća do tri mjeseca ili kraće, od datuma stjecanja	428
Strana valuta u gotovini	-
Specijalna prava vučenja u Međunarodnom monetarnom fondu	-
Žiro računi	-
Na dan 31. prosinca	1.619

30. ARANŽMAN VALUTNOG ODBORA

Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine definirano je operativno pravilo „valutni odbor“ za izdavanje KM, prema kojem se KM izdaje samo uz kupovinu konvertibilne strane valute uz puno pokriće u neto deviznim rezervama.

Članak 31. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine zahtijeva da ukupan iznos njene monetarne pasive nikada ne bude veći od njenih neto deviznih rezervi.

Detalji poštivanja tog pravila su sljedeći:

U tisućama KM	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Bruto devizne rezerve	11.623.218	10.556.624
Strana valuta u gotovini	274.099	236.402
Depoziti kod inozemnih banaka	2.911.448	2.698.650
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	-	6.202.071
Dužnički instrumenti po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	8.225.439	-
Monetarno zlato	209.996	203.908
Specijalna prava vučenja u Međunarodnom monetarnom fondu	2.236	1.531
Ulaganja koja se drže do dospelosti	-	1.214.062
Obveze prema nerezidentima	1.812	1.649
Neto devizne rezerve (bruto devizne rezerve umanjene za obveze prema nerezidentima)	11.621.406	10.554.975
Monetarna pasiva	10.983.271	9.977.133
Gotov novac u optjecaju	4.750.614	4.319.360
Depoziti banaka	5.523.290	5.033.065
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	709.367	624.708
NETO STRANA AKTIVA (neto devizne rezerve umanjene za monetarnu pasivu)	638.135	577.842

31. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM OSOBAMA

Banka u okviru svog redovnog poslovanja stupa u transakcije sa povezanim osobama. Imajući u vidu da je Banka osnovana aktom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, a da je početni kapital uplaćen od strane Vijeća ministara BiH, transakcije koje se odvijaju u okviru redovnih operacija Banke sa državom i državnim institucijama predstavljaju transakcije sa povezanim osobama. Pored toga, Banka smatra da ima izravni odnos povezane osobe sa članovima upravljačke strukture, bliskim članovima porodica članova upravljačke strukture i društvima pod kontrolom, zajedničkom kontrolom ili značajnim utjecajem članova upravljačke strukture i bliskih članova njihovih porodica.

31. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM OSOBAMA (NASTAVAK)

Transakcije sa državom i državnim institucijama prikazane su u slijedećim tablicama:

U tisućama KM

2018.	Izloženost	Pasiva	Prihodi	Rashodi
Država	-	505.897	-	-
Državne institucije				
Uprava za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine	-	45.635	-	-
Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine	-	90.975	-	-
UKUPNO	-	642.507	-	-

U tisućama KM

2017.	Izloženost	Pasiva	Prihodi	Rashodi
Država	-	492.837	-	-
Državne institucije				
Uprava za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine	-	10.146	-	-
Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine	-	45.879	-	-
UKUPNO	-	548.862	-	-

Naknade ključnim članovima upravljačke strukture

Ukupne naknade ključnim članovima upravljačke strukture (članovi Uprave i Upravnog vijeća) u 2018. godini iznosile su 964 tisuće KM, od čega se 590 tisuća KM odnosilo na plaće i ostale naknade, a 374 tisuće KM na poreze i doprinose (u 2017. godini ukupan iznos od 991 tisuće KM odnosio se na plaće i ostale naknade u iznosu od 626 tisuća KM, a 365 tisuća KM na poreze i doprinose).

32. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA

Financijski instrumenti koji predstavljaju izloženost Banke financijskim rizicima (kreditni rizik, tržišni rizici i rizik likvidnosti) su:

- Strana valuta u gotovini,
- Depoziti kod inozemnih banaka (središnjih banaka, poslovnih banaka i BIS banke),
- Specijalna prava vučenja u MMF-u,
- Dužnički vrijednosni papiri,
- Monetarno zlato,
- Vlasnički vrijednosni papiri i
- Ostala financijska imovina (potraživanja od domaćih banaka, zajmovi uposlenim i ostala potraživanja).

32.1. Kreditni rizik

Primjenjivo u oba razdoblja

Kreditni rizik predstavlja rizik nastanka financijskog gubitka za Banku ukoliko ugovorna strana vezano za financijski instrument ne ispuní svoje ugovorne obveze i proizlazi uglavnom iz ulaganja u depozite u drugim bankama i ulaganja u vrijednosne papire (devizne rezerve). Upravljanje ovom vrstom rizika ostvaruje se putem odabira ugovornih strana visokog kreditnog rejtinga, dodijeljenog od strane međunarodno priznatih rejting agencija, ograničenjem roka, kontroliranjem obujma i dinamike investiranja.

Kompozitni kreditni rejting predstavlja prosjek razina postojećih kreditnih rejtinga dodijeljenih određenom emitentu od strane najmanje dvije od tri rejting agencije (Standard & Poor's, Fitch Ratings ili Moody's). Kreditni rejtingi se prate na dnevnoj osnovi.

Za sredstva koja su evidentirana u izvanbilančnoj evidenciji, Banka nije izložena kreditnom riziku, jer sav rizik koji eventualno može rezultirati iz osnova plasmana tih sredstava snose ugovorno vlasnici sredstava (vidjeti Bilješku 34).

U primjeni od 1. siječnja 2018. godine

Primjena MSFI 9 od 1. siječnja 2018. godine je utjecala na način procjene kreditnog rizika Banke. Banka je u proces upravljanja kreditnim rizikom inkorporirala zahtjev za izračunom očekivanih kreditnih gubitaka za financijsku imovinu na koju se odnosi primjena MSFI 9. Financijska imovina Banke za koju se vrši izračun očekivanih kreditnih gubitaka obuhvata: depozite kod inozemnih banaka, specijalna prava vučenja u MMF-u, dužničke vrijednosne papire, potraživanja od domaćih banaka, zajmove uposlenim i ostala potraživanja.

Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka

Prilikom procjene kreditnog rizika druge ugovorne strane Banka koristi kompozitni kreditni rejting kao kriterij za određivanje granice izloženosti kreditnom riziku. U nedostatku kreditnog rejtinga, Banka procjenjuje kapacitet dužnika da uredno izmiruje dospjele ugovorne novčane obveze.

MSFI 9 propisuje model umanjenja vrijednosti financijske imovine koji se odvija u tri faze na temelju promjena razina kreditnog rizika od početnog priznavanja kao što je prikazano u nastavku:

1. Faza 1 raspodjele izloženosti – Prilikom početnog priznavanja sva financijska imovina za koju je ocijenjeno da se mora vršiti umanjenje vrijednosti, prema MSFI 9, alocirana je u Fazu 1.
2. Faza 2 raspodjele izloženosti – Ukoliko dođe do značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na početno priznavanje, financijska imovina prelazi u Fazu 2.

32. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

32.1. Kreditni rizik (nastavak)

3. Faza 3 raspodjele izloženosti – Ukoliko se financijskoj imovini dodijeli status defaulta, financijska imovina prelazi u Fazu 3.

Za financijske instrumente koji se nalaze u Fazi 1, izračunavaju se 12-mjesečni očekivani kreditni gubici. Za financijske instrumente koji se nalaze u Fazi 2 ili Fazi 3, izračunavaju se cjeloživotni očekivani kreditni gubici.

Značajno povećanje kreditnog rizika

Banka smatra da se kreditni rizik financijskog instrumenta nije značajno povećao u odnosu na trenutak inicijalnog izlaganja kreditnom riziku, ako se ustvrdi da je taj instrument niskog kreditnog rizika na datum izvješćivanja. Banka smatra da izloženosti, odnosno financijski instrumenti, imaju nizak kreditni rizik ako je razina kompozitnog kreditnog rejtinga dužnika AA minus (AA-) ili bolji, odnosno ako procjenjuje da nerejtingovani dužnik ima veliki kapacitet da uredno izmiruje dospelje ugovorne novčane obveze.

Kriterij za transfer izloženosti u Fazu 2 je smanjenje ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga za više od dva podioka u odnosu na datum početnog priznavanja i/ili smanjenje ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga ispod investibilne razine kompozitnog kreditnog rejtinga, tj. ispod ocjene BBB minus (BBB-).

Ako se financijski instrument sastoji iz više tranši koje su inicijalno priznane (kupljene) u različitim razdobljima, a koje su u različitim razdobljima imale različite kompozitne rejtinge, konzervativnim pristupom relevantnim se uzima izračunano povećanje kreditnog rizika od najvišeg podioka.

Ukoliko je do promjene ocjene kreditnog rizika došlo uslijed promjene metodologije rejting agencije i ne radi se o značajnom povećanju kreditnog rizika u odnosu na inicijalno procijenjene rizike, izloženosti se ne klasifikuju u Fazu 2.

Banka za individualne financijske instrumente na osnovi svoje analize može odrediti alokaciju financijskog instrumenta u Fazu 2 ili Fazu 3.

Izloženost se može vratiti iz Faze 2 u Fazu 1 ukoliko su otklonjeni uzroci koji su doveli do transfera u Fazu 2 i to minimalno 90 dana nakon otklanjanja uzroka.

Pored navedenih kriterijuma, vrijede i pretpostavke prema kojima ako plaćanje kasni 30 dana, financijski instrument prelazi u Fazu 2 (eng. Underperforming), odnosno ako plaćanje kasni 90 dana onda prelazi u Fazu 3 (eng. Nonperforming), te se u ovim slučajevima smatra da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika.

Definicija statusa neispunjavanja obveza (eng. Default)

Kriteriji za status neispunjavanja obveza su objektivni dokazi umanjenja vrijednosti, i to posebno:

- značajne financijske poteškoće emitenta vrijednosnog papira,
- kršenje ugovornih obveza u smislu kašnjenja po obvezama glavnice i kamate,
- eventualno restrukturiranje ili izmjena postojećih uvjeta servisiranja obveza po osnovi duga proizašlog iz financijskog instrumenta iz razloga koji se odnose na financijske poteškoće emitenta,
- vjerojatnoća bankrota i/ili likvidacije ili drugi oblik financijske reorganizacije,
- nestanak aktivnog tržišta za trgovanje.

32. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

32.1. Kreditni rizik (nastavak)

Izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka

Izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka (eng. ECL) se vrši ili na 12-mjesečnoj ili na cjeloživotnoj osnovi u ovisnosti od tome koja je razina kompozitnog kreditnog rejtinga instrumenta, da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od momenta početnog priznavanja finansijske imovine ili u ovisnosti o tome da li se smatra da je finansijska imovina kreditno umanjena. Očekivani kreditni gubici se izračunavaju kao proizvod tri varijable: vjerojatnoće neispunjenja obveza (eng. PD - Probability of default), gubitka u slučaju neispunjenja obveza (eng. LGD – Loss Given Default) i izloženosti (eng. EAD – Exposure at Default), koji se definiraju kako slijedi:

- Vjerojatnoća neispunjenja obveza (PD) predstavlja procjenu vjerovatnoće da emitent neće biti u mogućnosti da ispunji svoje obveze po osnovi duga. Vršiti se obračun 12-mjesečnih i cjeloživotnih vrijednosti PD-a. Kalkulacija vjerojatnoće defaulta u 2018. godini zasniva se na tržišnim cijenama CDS ugovora ili na osnovi ekspertskih procjena.
- Gubitak u slučaju neispunjenja obveza (LGD) predstavlja procjenu procentualne izloženosti emitentu koji se u slučaju defaulta neće moći naplatiti. Za LGD se koristi konstantna vrijednost jednogodišnjeg LGD-a u iznosu od 45% u skladu s članom 161. Uredbe 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26.06.2013. godine (CRR).
- Izloženost (EAD) predstavlja knjigovodstvenu vrijednost finansijskog instrumenta, odnosno knjigovodstveno stanje na dan početnog priznavanja odnosno na datum izvješćivanja.

Za ocjenu umanjenja vrijednosti, prema MSFI 9, koriste se individualni i kolektivni pristup.

U skladu sa MSFI 9, Banka izračunava očekivane kreditne gubitke finansijskog instrumenta na način koji odražava objektivni i vjerojatnoćom ponderirani iznos koji se određuje evaluiranjem niza mogućih ishoda/scenarija. Iz tog razloga, za individualni pristup ocjeni umanjenja vrijednosti Banka koristi ocjenu kroz tri različita scenarija.

Pri mjerenju očekivanih kreditnih gubitaka Banka nije dužna odrediti svaki mogući scenario. Međutim, dužna je uzeti u obzir rizik ili vjerojatnoću nastanka kreditnog gubitka na način koji odražava vjerojatnoću nastanka kreditnog gubitka i vjerojatnoću izostanka kreditnog gubitka, čak i ako je vjerojatnoća nastanka kreditnog gubitka vrlo mala.

Iznos umanjenja vrijednosti za izloženosti koje su predmet individualne procjene se računa kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti finansijskog instrumenta i vjerojatnoćom ponderirane sadašnje vrijednosti procijenjenih novčanih tokova, diskontirane efektivnom kamatnom stopom. Efektivna kamatna stopa je stopa kojom se diskontiraju budući novčani tokovi tijekom očekivanog razdoblja trajanja finansijskih sredstava ili obveza (ili, prema potrebi, tijekom kraćeg razdoblja) na njegovu sadašnju vrijednost.

S obzirom na strukturu i klasifikaciju portfelja, Banka će svaku izloženost za koju se ustvrdi objektivno umanjenje vrijednosti, odnosno status neispunjenja obveza, promatrati kao individualno značajnu izloženost i primjenjivati individualnu procjenu.

32. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

32.1. Kreditni rizik (nastavak)

Za potrebe određivanja značajnog povećanja kreditnog rizika i priznavanja rezerviranja za umanjene vrijednosti na kolektivnoj osnovi, finansijski instrumenti se mogu svrstati u skupine, i to na temelju zajedničkih karakteristika kreditnog rizika, kako bi se omogućila lakša sprovedba analize radi pravodobnog utvrđivanja značajnog povećanja kreditnog rizika.

Izračunavanje umanjenja vrijednosti za finansijske instrumente na kolektivnoj osnovi se kod izloženosti klasificiranih u Fazu 1 vrši na 12-mjesečnoj razini, dok se za izloženosti klasificirane u Fazu 2 izračunava cjeloživotni kreditni gubitak.

Uključivanje budućih (eng. forward-looking) informacija

Prema zahtjevima MSFI 9, cilj umanjenja vrijednosti je priznati očekivane kreditne gubitke na cjeloživotnom razdoblju za finansijske instrumente kod kojih je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na inicijalno procijenjene rizike, bez obzira da li se procjena radi na individualnoj ili kolektivnoj osnovi, uzimajući u obzir sve razumne i potkrijepljene informacije uključujući i one koje se odnose na budućnost.

U skladu sa navedenim, uključivanje budućih informacija u izračunavanje očekivanih gubitaka vrši se prilagođavanjem vjerojatnoće gubitka.

S obzirom da Banka u svom portfelju ima finansijske instrumente od izdavatelja različitih i po strukturi (npr. vlade i komercijalne banke), kao i zemljopisnoj rasprostranjenosti, s ciljem uključivanja budućih (forward-looking) informacija pri izračunavanju očekivanih kreditnih gubitaka, Banka se oslanja na predviđanja promjene rejtinga (eng. outlook) za pojedine instrumente (izdavatelje) koje ima u portfelju, i to na način da inkorporira predviđanje smjera kretanja rejtinga na izračunanu vjerojatnoću gubitka: pozitivno, stabilno ili negativno predviđanje.

32.1.1. Izloženost kreditnom riziku

U primjeni od 1. siječnja 2018. godine

Klase finansijskih instrumenta po kojima je Banka najviše izložena kreditnom riziku su depoziti kod inozemnih banaka i dužnički instrumenti koji se mjere po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Sljedeća tablica prikazuje usklađivanje između početnog i zaključnog stanja ispravke vrijednosti za finansijsku imovinu u 2018. godini:

32. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

32.1. Kreditni rizik (nastavak)

32.1.1. Izloženost kreditnom riziku (nastavak)

U tisućama KM

	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno
1. Dužnički instrumenti po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit				
Na dan 1. siječnja	4.290	-	-	4.290
Povećanja zbog promjene kreditnog rizika	22.423	-	-	22.423
Smanjenja zbog promjene kreditnog rizika	(13.841)	-	-	(13.841)
Smanjenja zbog dospelih instrumenata	(1.281)	-	-	(1.281)
<i>Neto povećanje tijekom godine</i>	<i>7.301</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>7.301</i>
Smanjenja zbog prodanih instrumenata	(2.598)	-	-	(2.598)
Na dan 31. prosinca	8.993	-	-	8.993
2. Depoziti kod inozemnih banaka				
Na dan 1. siječnja	1.635	-	-	1.635
Povećanja zbog promjene kreditnog rizika	10.165	-	-	10.165
Smanjenja zbog promjene kreditnog rizika	(5.202)	-	-	(5.202)
Smanjenja zbog prestanka priznavanja oročenih depozita	(4.063)	-	-	(4.063)
Na dan 31. prosinca	2.535	-	-	2.535
3. Specijalna prava vučenja u MMF-u				
Na dan 1. siječnja	-	-	-	-
Povećanja zbog promjene kreditnog rizika	3	-	-	3
Smanjenja zbog promjene kreditnog rizika	(3)	-	-	(3)
Na dan 31. prosinca	-	-	-	-
4. Ostala financijska imovina				
Na dan 1. siječnja	30	-	600	630
Povećanja zbog promjene kreditnog rizika	39	-	-	39
Smanjenja zbog promjene kreditnog rizika	(64)	-	-	(64)
Na dan 31. prosinca	5	-	600	605
Ukupno početno stanje na dan 1. siječnja	5.955	-	600	6.555
Ukupno zaključno stanje na dan 31. prosinca	11.533	-	600	12.133

32. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

32.1. Kreditni rizik (nastavak)

32.1.1. Izloženost kreditnom riziku (nastavak)

Neto povećanje ispravke vrijednosti za depozite kod inozemnih banaka u iznosu od 900 tisuća KM proizlazi iz (Bilješka 16):

- neto povećanja depozita u tijeku godine u iznosu od 215.333 tisuća KM jer je početno stanje bruto knjigovodstvene vrijednosti depozita kod inozemnih banaka na dan 1. siječnja 2018. godine iznosilo 2.698.650 tisuća KM, a zaključno stanje depozita kod inozemnih banaka na dan 31. prosinca 2018. godine 2.913.983 tisuća KM,
- povećanja vjerojatnoće defaulta depozita kod inozemnih banaka (prosječna vjerojatnoća defaulta porasla je sa 0,13% na dan 1. siječnja na 0,19% na dan 31. prosinca).

Neto povećanje rezerviranja za očekivane kreditne rizike po osnovi dužničkih instrumenata koji se mjere po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u iznosu od 4.703 tisuće KM proizlazi iz (Bilješka 16):

- povećanja kao rezultat neto kupovina dužničkih vrijednosnih papira tijekom godine u iznosu od 3.113.090 tisuća KM
- smanjenja kao rezultat dospeljeća vrijednosnih papira, uključujući dospeljeća kupona u iznosu od 2.383.839 tisuća KM,
- povećanja kao rezultat povećanja vjerojatnoće defaulta dužničkih instrumenata (prosječna vjerojatnoća defaulta porasla je sa 0,13 % na dan 1. siječnja na 0,24% na dan 31. prosinca).

32. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

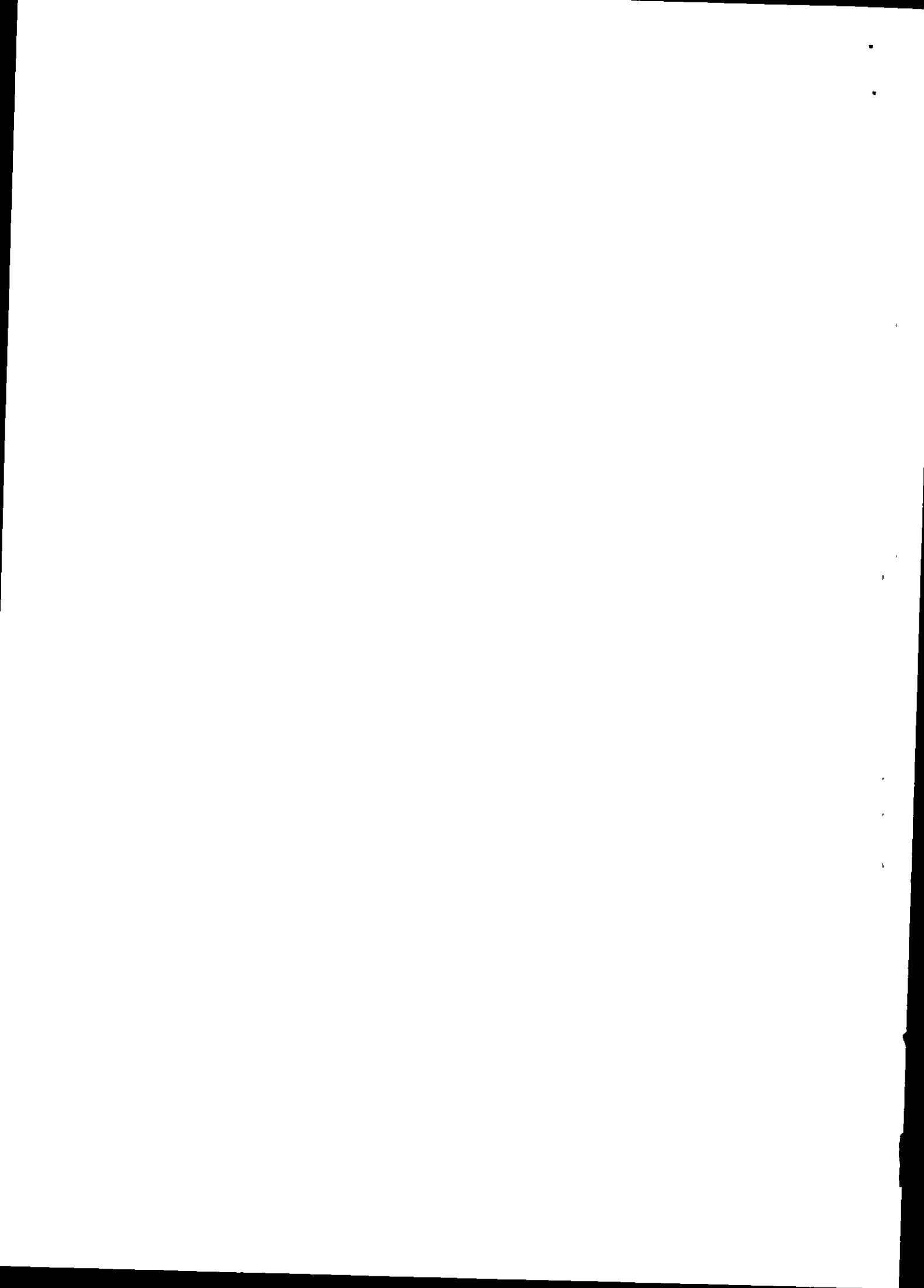
32.1. Kreditni rizik (nastavak)

32.1.2. Koncentracija kreditnog rizika

a) Maksimalna izloženost kreditnom riziku - Financijski instrumenti koji su predmet umanjenja

Sljedeća tablica prikazuje maksimalnu izloženost finansijske imovine Banke kreditnom riziku, analiziranu po klasama finansijskih instrumenata za koje se očekivani kreditni gubici računaju i priznaju.

U tisućama KM	2018.			2017.	
Klase finansijskih instrumenata	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Ukupno
Strana valuta u gotovini					
Bruto knjigovodstvena vrijednost	274.099	-	-	274.099	236.402
Ispravka vrijednosti	-	-	-	-	-
Knjigovodstvena vrijednost	274.099	-	-	274.099	236.402
Depoziti kod inozemnih banaka					
Bruto knjigovodstvena vrijednost	2.913.983	-	-	2.913.983	2.698.650
Ispravka vrijednosti	(2.535)	-	-	(2.535)	-
Knjigovodstvena vrijednost	2.911.448	-	-	2.911.448	2.698.650
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	-	-	-	-	6.202.071
Dužnički instrumenti po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit					
Bruto knjigovodstvena vrijednost	8.225.439	-	-	8.225.439	-
Rezerviranja za očekivane kreditne gubitke (priznani u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti)	(8.993)	-	-	(8.993)	-
Knjigovodstvena vrijednost	8.225.439	-	-	8.225.439	-
Specijalna prava vučenja u MMF-u					
Bruto knjigovodstvena vrijednost	2.236	-	-	2.236	1.531
Ispravka vrijednosti	-	-	-	-	-
Knjigovodstvena vrijednost	2.236	-	-	2.236	1.531
Ulaganja koja se drže do dospijeća	-	-	-	-	1.214.062
Ostala finansijska imovina					
Bruto knjigovodstvena vrijednost	2.693	-	600	3.293	3.328
Ispravka vrijednosti	(5)	-	(600)	(605)	(600)
Knjigovodstvena vrijednost	2.688	-	-	2.688	2.728

32. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

32.1. Kreditni rizik (nastavak)

32.1.2. Koncentracija kreditnog rizika

Kako je objašnjeno u Bilješci 16, rezerviranja za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ne umanjuju njihovu bruto knjigovodstvenu vrijednost i priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

b) Maksimalna izloženost kreditnom riziku - Financijski instrumenti koji nisu predmet umanjenja

U tisućama KM	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Knjigovodstvena vrijednost		
Monetarno zlato	209.996	203.908
Ostala ulaganja	27.813	27.813
UKUPNO	237.809	231.721

Banka ne drži kolaterale i ostala založna sredstva u cilju pokrivanja kreditnog rizika. Na dan 31. prosinca 2018. godine Banka nema imovinu koja je dospjela, a nenaplaćena i ima umanjenu imovinu u iznosu od 600 tisuća KM (Na dan 31. prosinca 2017. godine Banka je imala dospjelo, a nenaplaćeno potraživanje u iznosu od 25 tisuća KM, koje je naplaćeno početkom 2018. godine i umanjenu imovinu u iznosu od 600 tisuća KM).

Pojedinačna koncentracija kreditnog rizika

Ukupni depoziti kod inozemnih banaka sa stanjem na dan 31. prosinca 2018. godine iznose 2.911.448 tisuća KM (2017.: 2.698.650 tisuća KM). Najveći iznos tih sredstava investiran je u jednu inozemnu banku sa pojedinačnom koncentracijom koja prelazi iznos ukupnog kapitala i rezervi Banke (u 2017. godini u jednu inozemnu banku sa pojedinačnom koncentracijom koja prelazi iznos ukupnog kapitala i rezervi Banke).

Pojedinačna koncentracija kreditnog rizika koja prelazi iznos ukupnog kapitala i rezervi Banke:

31. prosinca 2018.			31. prosinca 2017.		
Rejting banke	u tisućama KM	u % ukupnih depozita	Rejting banke	u tisućama KM	u % ukupnih depozita
AAA	1.457.746	50,07%	AAA	993.508	36,81%

Primjenjivo u oba razdoblja

Koncentracija prema kreditnom rejtingu

Slijedeća tablica predstavlja analizu koncentracije kreditnog rizika za financijsku imovinu Banke na dan 31. prosinca 2018. godine:

32. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

32.1. Kreditni rizik (nastavak)

32.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

U tisućama KM

31. prosinca 2018.

Kreditni rejting	Strana valuta u gotovini	Depoziti kod inozemnih banaka	Dužnički instrumenti po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	Monetarno zlato	Specijalna prava vučenja u MMF-u	Ostala financijska imovina	Ostala ulaganja	Ukupno
AAA	-	2.414.436	2.072.757	-	-	-	-	4.487.193
AA+	-	-	1.464.686	-	-	-	-	1.464.686
AA	-	78.140	2.211.257	-	-	-	-	2.289.397
AA-	-	-	1.083.041	-	-	-	-	1.083.041
A+	-	-	-	-	-	-	-	-
A	-	408.951	-	-	-	-	-	408.951
A-	-	-	844.614	-	-	-	-	844.614
II ¹	-	1.000	-	209.996	2.236	-	27.813	241.045
BBB+	-	8.921	-	-	-	-	-	8.921
BBB	-	-	549.084	-	-	-	-	549.084
Bez rejtinga	274.099	-	-	-	-	2.688	-	276.787
UKUPNO	274.099	2.911.448	8.225.439	209.996	2.236	2.688	27.813	11.653.719

¹ Međunarodne institucije

32. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

32.1. Kreditni rizik (nastavak)

32.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

Sljedeća tablica predstavlja analizu koncentracije kreditnog rizika za finansijsku imovinu Banke na dan 31. prosinca 2017. godine:

U tisućama KM

31. prosinca 2017.

Kreditni rejting	Strana valuta u gotovini	Depoziti kod inoze- mnih banaka	Specijalna prava vučenja u MMF-u	Financijska imovina raspoloživa za prodaju	Monetarno zlato	Ulaganja koja se drže do dospijeca	Ostala ulaganja	Ostala financijska imovina	Ukupno
AAA	-	1.715.536	-	1.297.302	-	40.402	-	-	3.053.240
AA+	-	-	-	986.396	-	341.964	-	-	1.328.360
AA	-	78.137	-	1.654.622	-	411.431	-	-	2.144.190
AA-	-	97.662	-	976.652	-	203.629	-	-	1.277.943
A+	-	-	-	5.964	-	-	-	-	5.964
A	-	566.831	-	-	-	-	-	-	566.831
A-	-	238.946	-	-	-	-	-	-	238.946
II ²	-	1.538	1.531	-	203.908	-	27.813	-	234.790
BBB+	-	-	-	728.413	-	-	-	-	728.413
BBB	-	-	-	552.722	-	216.636	-	-	769.358
Bez rejtinga	236.402	-	-	-	-	-	-	2.728	239.130
UKUPNO	236.402	2.698.650	1.531	6.202.071	203.908	1.214.062	27.813	2.728	10.587.165

² Međunarodne institucije

32. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

32.1. Kreditni rizik (nastavak)

32.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

Zemljopisna koncentracija rizika finansijske imovine sa izloženošću kreditnom riziku

Sljedeća tablica daje informaciju o izloženosti finansijske imovine Banke kreditnom riziku po knjigovodstvenim vrijednostima, razvrstano po zemljopisnim regijama na 31. prosinca 2018. i 2017. godine. Za potrebe ove objave, Banka je razvrstala izloženosti po regijama na osnovi domicilne zemlje ugovorne strane:

U tisućama KM	EU zemlje	Zemlje nečlanice EU	Bosna i Hercegovina	Ukupno
Strana valuta u gotovini	-	-	274.099	274.099
Depoziti kod inozemnih banaka	2.424.518	486.930		2.911.448
Dužnički instrumenti po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	8.225.439	-	-	8.225.439
Monetarno zlato	-	209.996	-	209.996
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	2.236	-	2.236
Ostala finansijska imovina	-	-	2.688	2.688
Ostala ulaganja	10	27.803	-	27.813
31. prosinca 2018.	10.649.967	726.965	276.787	11.653.719

U tisućama KM	EU zemlje	Zemlje nečlanice EU	Bosna i Hercegovina	Ukupno
Strana valuta u gotovini	-	-	236.402	236.402
Depoziti kod inozemnih banaka	2.170.353	528.297	-	2.698.650
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	1.531	-	1.531
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	6.202.071	-	-	6.202.071
Monetarno zlato	-	203.908	-	203.908
Ulaganja koja se drže do dospelosti	1.214.062	-	-	1.214.062
Ostala ulaganja	10	27.803	-	27.813
Ostala finansijska imovina	-	-	2.728	2.728
31. prosinca 2017	9.586.496	761.539	239.130	10.587.165

32. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

32.2. Tržišni rizik

Banka prati i upravlja valutnim i kamatnim rizikom kao osnovnim tržišnim rizicima. Valutni rizik je rizik pada vrijednosti financijskih instrumenata denominiranih u stranoj valuti usljed promjene deviznih tečajeva. Kamatni rizik je rizik pada tržišne vrijednosti financijskih instrumenata usljed nepovoljnih kretanja kamatnih stopa. Upravljanje tržišnim rizicima se vrši postavljanjem kvantitativnih ograničenja za izloženost valutnom riziku koja je prihvatljiva za Banku i prate se na dnevnoj osnovi. Cilj upravljanja tržišnim rizicima jeste kontrola i upravljanje rizicima u okviru prihvatljivih parametara, kako bi se optimizirao povrat.

U svrhu kvantifikacije efekata tržišnog rizika na vrijednost deviznih rezervi, od 2017. godine, Banka koristi koncept „vrijednosti pod rizikom“ (VaR). Vrijednost pod rizikom predstavlja statističku metodologiju pomoću koje se procjenjuje maksimalna promjena vrijednosti deviznih rezervi usljed promjene cijene financijskih instrumenata i promjene deviznih tečajeva uz određeni stupanj pouzdanosti za određeno vremensko razdoblje. Banka pri obračunu VaR primjenjuje razinu pouzdanosti od 99% za vremenski interval od deset dana, kao što je preporučeno standardom Bazel II.

Promjene cijena instrumenata i promjene deviznih tečajeva su bazirani na povijesnim promjenama cijena i promjenama deviznih tečajeva za instrumente i valute koje čine devizne rezerve na kraju mjeseca.

Na dan 31. prosinca 2018. godine, izloženost deviznih rezervi kojima upravlja Banka (VaR uz razinu pouzdanosti 99% za vremenski interval od deset dana) koja uključuje promjene cijena instrumenata i promjene deviznih tečajeva u odnosu na KM iznosi 37.739 tisuća KM (2017.: 36.836 tisuća KM), što predstavlja ekvivalent 0,32% ukupne financijske imovine (2017.: 0,35% ukupne financijske imovine). VaR proističe od promjene cijena instrumenata u koje su investirana sredstva deviznih rezervi, uključujući promjene eurske tržišne cijene zlata. Na dan 31. prosinca 2018. godine nema oročenih depozita niti ulaganja denominiranih u neeuro valutama, tako da Banka nema izloženosti valutnom riziku (2017: valutni rizik proističe od promjene deviznih tečajeva u istom razdoblju, na diverzificiranoj osnovi i sa uključenim promjenama dolarske tržišne cijene zlata).

U tisućama KM	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Valutni rizik	-	9.702
Kamatni rizik	37.739	27.134
Ukupno VaR	37.739	36.836

32.2.1. Devizni rizik

Banka je izložena deviznom riziku kroz transakcije u stranim valutama. Ovo je rizik od promjene vrijednosti financijskih instrumenata usljed promjena u deviznim tečajevima. Izloženost deviznom riziku proizlazi iz aktivnosti vezanih za depozite i investicije.

Upravljanje i kontrolu deviznog rizika Banka osigurava strogim poštivanjem odredbi Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine i Investicijskih smjernica Banke.

32. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

32.2.1. Devizni rizik (nastavak)

Navedenim aktima su točno definirani limiti držanja aktive i pasive u svakoj stranoj valuti. Najveći dio novčane aktive drži se u EUR, a maksimalan iznos koji se može držati u drugim konvertibilnim valutama podložnim promjenama tržišnog tečaja ne smije prelaziti 50% ukupnog iznosa kapitala i rezervi Banke.

Banka je imala sljedeću deviznu poziciju na dan 31. prosinca 2018. i 31. prosinca 2017. godine:

31. prosinca 2018.

U tisućama KM	EUR	USD	Ostale strane valute	KM	Ukupno
Strana valuta u gotovini	274.025	20	54	-	274.099
Depoziti kod inozemnih banaka	2.904.946	2.763	3.739	-	2.911.448
Dužnički instrumenti koji se mjere po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	8.225.439	-	-	-	8.225.439
Monetarno zlato	209.996	-	-	-	209.996
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	-	2.236	-	2.236
Ostala finansijska imovina	22	-	-	2.666	2.688
Ostala ulaganja	10	-	-	27.803	27.813
Ukupno finansijska imovina	11.614.438	2.783	6.029	30.469	11.653.719
Gotov novac u optjecaju	-	-	-	4.750.614	4.750.614
Depoziti banaka	-	-	-	5.523.290	5.523.290
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	-	-	-	709.367	709.367
Ostale finansijske obveze	586	13	-	2.294	2.893
Ukupno finansijske obveze	586	13	-	10.985.565	10.986.164
NETO DEVIZNA POZICIJA	11.613.852	2.770	6.029	(10.955.096)	667.555

32. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

32.2. Tržišni rizik (nastavak)

32.2.1. Devizni rizik (nastavak)

31. prosinca 2017.

U tisućama KM	EUR	USD	Ostale strane valute	KM	Ukupno
Strana valuta u gotovini	236.330	19	53	-	236.402
Depoziti kod inozemnih banaka	2.693.220	2.921	2.509	-	2.698.650
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	-	1.531	-	1.531
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	6.202.071	-	-	-	6.202.071
Monetarno zlato	-	203.908	-	-	203.908
Ulaganja koja se drže do dospelja	1.214.062	-	-	-	1.214.062
Ostala ulaganja	10	-	-	27.803	27.813
Ostala financijska imovina	81	-	-	2.647	2.728
Ukupno financijska imovina	10.345.774	206.848	4.093	30.450	10.587.165
Gotov novac u optjecaju	-	-	-	4.319.360	4.319.360
Depoziti banaka	-	-	-	5.033.065	5.033.065
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	-	-	-	624.708	624.708
Ostale financijske obveze	902	3	-	9.605	10.510
Ukupno financijske obveze	902	3	-	9.986.738	9.987.643
NETO DEVIZNA POZICIJA	10.344.872	206.845	4.093	(9.956.288)	599.522

Banka nije izložena riziku promjene tečaja EUR zbog aranžmana valutnog odbora čime je konvertibilna marka vezana za EUR po tečaju 1 EUR : 1,95583 KM.

32.2.2. Kamatni rizik

Izloženost Banke tržišnom riziku promjena u kamatnim stopama je koncentrirana u investicijskom portfelju. Poslovanje Banke je podložno riziku promjene kamatnih stopa utoliko što kamatonosna imovina i obveze dospijevaju ili se kamata mijenja u različitim razdobljima ili u različitim iznosima.

Banka je izložena kamatnom riziku prilikom investiranja deviznih rezervi. Banka upravlja investicijskim portfeljom sa ciljem minimiziranja kamatnog rizika. Investicije nose različite kamatne stope, ovisno od razdoblju investiranja, uz maksimalan rok investiranja od jedne godine za depozite i deset godina za vrijednosne papire.

Sljedeća tablica prikazuje izloženost Banke kamatnom riziku na kraju godine.

32. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

32.2. Tržišni rizik (nastavak)

32.2.2. Kamatni rizik (nastavak)

31. prosinca 2018.

U tisućama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Beskamatno	Ukupno
Strana valuta u gotovini	-	-	-	-	274.099	274.099
Depoziti kod inozemnih banaka	1.399.725	1.514.118	-	-	(2.395)	2.911.448
Dužnički instrumenti koji se mjere po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	1.879.504	6.273.816	-	-	72.119	8.225.439
Monetarno zlato	-	-	-	-	209.996	209.996
Specijalna prava vučenja u MMF-u	2.236	-	-	-	-	2.236
Ostala finansijska imovina	20	43	59	-	2.566	2.688
Ostala ulaganja	-	-	-	-	27.813	27.813
Ukupno finansijska imovina	3.281.485	7.787.977	59	-	584.198	11.653.719
Gotov novac u optjecaju	-	-	-	-	4.750.614	4.750.614
Depoziti banaka	3.037.591	-	-	-	2.485.699	5.523.290
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	-	-	-	-	709.367	709.367
Ostale finansijske obveze	-	-	-	-	2.893	2.893
Ukupno finansijske obveze	3.037.591	-	-	-	7.948.573	10.986.164
KAMATNA NEUSKLAĐENOST	243.894	7.787.977	59	-	(7.364.375)	667.555

32. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

32.2. Tržišni rizik (nastavak)

32.2.2. Kamatni rizik (nastavak)

31. prosinca 2017.

U tisućama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Beskamatno	Ukupno
Strana valuta u gotovini	-	-	-	-	236.402	236.402
Depoziti kod inozemnih banaka	1.824.495	875.735	-	-	(1.580)	2.698.650
Specijalna prava vučenja u MMF-u	1.531	-	-	-	-	1.531
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	1.593.488	4.549.666	-	-	58.917	6.202.071
Monetarno zlato	-	-	-	-	203.908	203.908
Ulaganja koja se drže do dospelosti	112.767	1.093.539	-	-	7.756	1.214.062
Ostala ulaganja	-	-	-	-	27.813	27.813
Ostala finansijska imovina	33	79	109	15	2.492	2.728
Ukupno finansijska imovina	3.532.314	6.519.019	109	15	535.708	10.587.165
Gotov novac u optjecaju	-	-	-	-	4.319.360	4.319.360
Depoziti banaka	2.550.518	-	-	-	2.482.547	5.033.065
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	-	-	-	-	624.708	624.708
Ostale finansijske obveze	-	-	-	-	10.510	10.510
Ukupno finansijske obveze	2.550.518	-	-	-	7.437.125	9.987.643
KAMATNA NEUSKLADENOST	981.796	6.519.019	109	15	(6.901.417)	599.522

32.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti se odnosi na moguće poteškoće u brzom likvidiranju dijela imovine, što je moguće u situaciji u kojoj su tržišni uvjeti nepovoljni i također, kada dođe do nepoželjnog kretanja cijena.

Likvidna imovina se definira kao ona imovina čija konverzija u novčana sredstva podrazumijeva minimalne transakcijske troškove i čija je vrijednost najbliža tržišnoj vrijednosti.

S obzirom na obvezu garantiranja konvertibilnosti KM, dnevna likvidnost treba biti osigurana ročnom usklađenošću deviznih rezervi Banke.

Okvir za likvidnost treba da uskladi prognozirane potencijalne potrebe za likvidnošću sa odgovarajućim likvidnim instrumentima. Likvidnost svakog pojedinačnog finansijskog instrumenta podobnog za investiranje treba da bude razmotrena na odgovarajući način prije nego što se izvrši investiranje u taj instrument.

32. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

32.3. Rizik likvidnosti (nastavak)

Analiza ročnosti

Ročnost finansijskih obveza Banke na dan 31. prosinca 2018. i 2017. godine prikazana je u tablicama u nastavku na osnovi preostalog ugovornog dospijeća od datuma izvješćivanja.

Gotov novac u opticaju je raspoređen u razdoblje do tri mjeseca.

31. prosinca 2018.

U tisućama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Bez određenog dospijeća	Ukupno
Gotov novac u opticaju	4.750.614	-	-	-	-	4.750.614
Depoziti banaka	5.523.290	-	-	-	-	5.523.290
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	709.367	-	-	-	-	709.367
Ostale finansijske obveze	2.893	-	-	-	-	2.893
UKUPNO FINANCIJSKE OBVEZE	10.986.164	-	-	-	-	10.986.164

31. prosinca 2017.

U tisućama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Bez određenog dospijeća	Ukupno
Gotov novac u opticaju	4.319.360	-	-	-	-	4.319.360
Depoziti banaka	5.033.065	-	-	-	-	5.033.065
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	624.708	-	-	-	-	624.708
Ostale finansijske obveze	3.199	7.311	-	-	-	10.510
UKUPNO FINANCIJSKE OBVEZE	9.980.332	7.311	-	-	-	9.987.643

33. MJERENJE PRAVIČNE VRIJEDNOSTI FINACIJSKE IMOVINE I FINACIJSKIH OBEZA

Procjenjene pravične vrijednosti financijske imovine i financijskih obveza Banke su određene koristeći raspoložive tržišne informacije, ukoliko ih ima, i odgovarajuće metodologije vrednovanja, kako je objašnjeno u Bilješci 2.2.

33.1. Financijska imovina mjerena po pravičnoj vrijednosti

Sljedeća tablica daje analizu financijske imovine mjerene po pravičnoj vrijednosti na svaki izvještajni datum po razinama hijerarhije pravične vrijednosti unutar koje je mjerenje pravične vrijednosti kategorizirano. Ovi iznosi se baziraju na vrijednostima koje su prikazane u izvješću o financijskom položaju. U 2018. godini Banka je promijenila razine unutar hijerarhije pravične vrijednosti za dužničke vrijednosne papire i klasificirala ih u Razinu 1 sa Razine 2. Ova promjena nije rezultirala dobicima ili gubicima po osnovi transfera između razina.

U tisućama KM

31. prosinca 2018.

	Razina 1	Razina 2	Razina 3	Ukupno
Financijska imovina mjerena po pravičnoj vrijednosti				
Dužnički instrumenti	8.225.439	-	-	8.225.439
Monetarno zlato	209.996	-	-	209.996
UKUPNO	8.435.435	-	-	8.435.435

U tisućama KM

31. prosinca 2017.

	Razina 1	Razina 2	Razina 3	Ukupno
Financijska imovina mjerena po pravičnoj vrijednosti				
Dužnički instrumenti	6.202.071	-	-	6.202.071
Monetarno zlato	203.908	-	-	203.908
UKUPNO	6.405.979	-	-	6.405.979

Financijska imovina se mjeri po pravičnoj vrijednosti u izvješću o financijskom položaju koristeći cijene koje kotiraju na aktivnom tržištu, koje odgovaraju Razini 1 hijerarhije na izvještajne datume.

33. MJERENJE PRAVIČNE VRIJEDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE I FINANSIJSKIH OBVEZA (NASTAVAK)

33.2. Financijska imovina i finansijske obveze koji se ne mjere po pravičnoj vrijednosti

U tisućama KM

31. prosinca 2018.

	Knjigovodstvena vrijednost	Pravična vrijednost
Financijska imovina		
<i>Financijska imovina koja se mjeri po amortiziranom trošku:</i>		
Strana valuta u gotovini	274.099	274.099
Depoziti kod inozemnih banaka	2.911.448	2.904.460
Specijalna prava vučenja u MMF-u	2.236	2.236
Ostala finansijska imovina	2.688	2.688
<i>Ostala ulaganja</i>	27.813	27.813
Ukupno	3.218.284	3.211.296
Finansijske obveze		
<i>Finansijske obveze koje se mjere po amortiziranom trošku:</i>		
Gotov novac u optjecaju	4.750.614	4.750.614
Depoziti banaka	5.523.290	5.512.943
Depoziti Vlade i ostalih deponenata	709.367	708.038
Ostale finansijske obveze	2.893	2.893
Ukupno	10.986.164	10.974.488

U tisućama KM

31. prosinca 2017.

Financijska imovina		
<i>Zajmovi i potraživanja</i>		
- Strana valuta u gotovini	236.402	236.402
- Depoziti kod inozemnih banaka	2.698.650	2.690.797
- Specijalna prava vučenja u MMF-u	1.531	1.531
<i>Ulaganja koja se drže do dospeljeća</i>		
- Ulaganja koja se drže do dospeljeća	1.214.062	1.264.030
- Ostala finansijska imovina	2.728	2.728
<i>Ostala ulaganja</i>	27.813	27.813
Ukupno	4.181.186	4.223.301
Finansijske obveze		
<i>Finansijske obveze po amortiziranom trošku:</i>		
- Gotov novac u optjecaju	4.319.360	4.319.360
- Depoziti banaka	5.033.065	5.021.274
- Depoziti Vlade i ostalih deponenata	624.708	623.244
- Ostale finansijske obveze	10.510	10.510
Ukupno	9.987.643	9.974.388

33. MJERENJE PRAVIČNE VRIJEDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE I FINANSIJSKIH OBVEZA (NASTAVAK).

33.2. Finansijska imovina i finansijske obveze koji se ne mjere po pravičnoj vrijednosti (nastavak)

Uprava smatra da knjigovodstvene vrijednosti strane valute u gotovini, specijalnih prava vučenja u MMF-u, ostale finansijske imovine, gotovog novca u optjecaju i ostalih finansijskih obveza priznane u finansijskim izvješćima odgovoraju njihovoj tržišnoj vrijednosti.

Na datume izvješćivanja, pravična vrijednost finansijske imovine i finansijskih obveza koji se ne mjere po pravičnoj vrijednosti uključena je u kategoriju Razine 2, a utvrđena je u skladu s općeprihvaćenim modelima procjenjivanja baziranim na analizi diskontiranog novčanog toka, sa diskontnom stopom kao najznačajnijim ulaznim podatkom, a koja odražava kreditni rizik ugovorne strane. Banka koristi diskontnu stopu koja predstavlja ponderirani prosjek kamatnih stopa na depozite pravnih osoba, za cijelo bankarsko tržište u BiH.

Do 31. prosinca 2017. godine, vlasnički vrijednosni papiri Banke u iznosu od 27.813 tisuća KM su bili klasificirani kao raspoloživi za prodaju i mjereni po trošku zbog toga što se njihova pravična vrijednost nije mogla pouzdano ustvrditi. Prilikom primjene MSFI 9, ovi vrijednosni papiri su određeni da se mjere po pravičnoj vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Vlasnički instrumenti Banke ne mogu se otkupiti niti prenijeti i ne postoji aktivno tržište za njih, stoga Banka smatra da njihova knjigovodstvena vrijednost odgovara pravičnoj vrijednosti i potpada pod Razinu 3 kategoriju na datume izvješćivanja (Pogledati Bilješku 21).

34. IZVANBILANČNE STAVKE

Banka vodi određene račune u stranim valutama vezane uz sporazume između vlada Bosne i Hercegovine i inozemnih vlada i finansijskih organizacija. Kako ovi računi nisu niti aktiva niti pasiva Banke, oni nisu uključeni u izvješće o finansijskom položaju Banke.

Također, izvanbilančne stavke sadrže devizne račune državnih institucija i agencija, kao i komercijalnih banaka, za koje Banka djeluje kao agent.

34. IZVANBILANČNE (NASTAVAK)

Izvanbilančne stavke se sastoje od:

U tisućama KM	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Depoziti USAID-a	3.042	2.825
Depoziti nerezidenata	3.042	2.825
Depoziti Vijeća ministara BiH:	30.964	28.785
Depoziti Vijeća ministara BiH na osnovi sukcesije	44	41
Depoziti Vijeća ministara BiH – servisiranje vanjskog duga BiH	9.227	12.977
Depoziti Vijeća ministara BiH – proračun institucija BiH	1.543	758
Ostali depoziti Vijeća ministara BiH	20.150	15.009
Depoziti ostalih rezidenata:	4.048	9.922
Depoziti – mirovine iz Njemačke	12	247
Depozitni računi banaka	4.036	9.675
Depoziti rezidenata	35.012	38.707
Investicije vezane za vrijednosne papire - Agencija za osiguranje depozita BiH	37.499	2.034
Investicije rezidenata vezane za vrijednosne papire	37.499	2.034
UKUPNO	75.553	43.566

Depoziti USAID-a

Na osnovi Ugovora o finansijskoj pomoći između Bosne i Hercegovine i Sjedinjenih Američkih Država za financiranje rekonstrukcije, otvoreni su posebni kamatonosni računi. Banka za navedene račune ne obračunava kamate i provizije.

Investicije rezidenata vezane za vrijednosne papire

Banka je omogućila Agenciji za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine da investira u vrijednosne papire otvarajući račune (gotovinski račun i račun za vrijednosne papire) koji glase na Banku i Agenciju za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine. Sve transakcije na ovim računima odvijaju se između Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine i asset managera. Banka za navedene račune ne obračunava kamate.

Članstvo Bosne i Hercegovine u MMF-u

U skladu sa sporazumima između Bosne i Hercegovine i MMF-a potpisanim u prosincu 2002. godine, Banka je određena za fiskalnog agenta i depozitara za članstvo Bosne i Hercegovine u MMF-u. Uloga Banke kao fiskalnog agenta je specifična zbog aranžmana valutnog odbora. Banka djeluje u ime Bosne i Hercegovine u njezinim odnosima sa MMF-om, ali nema nikakvu odgovornost za sredstva i obveze vezane uz članstvo.

Banka drži račun specijalnih prava vučenja u MMF-u, MMF-ov račun broj 1 i MMF-ov račun broj 2 u izvješću o finansijskom položaju. Banka također osigurava usluge čuvanja vrijednosnih papira Bosne i Hercegovine izdanih za pokriće članstva u MMF-u i za reotkup obveza, a koji su evidentirani u izvanbilančnoj evidenciji.

34. IZVANBILANČNE STAVKE (NASTAVAK)

Specijalna prava vučenja u MMF-u su sredstva po viđenju denominirana u SDR-u na računu otvorenom kod MMF-a za Bosnu i Hercegovinu. Banka drži SDR-ove kao dio svoje funkcije upravljanja deviznim rezervama. Ova sredstva su kamatonosna za Banku. Na dan 31. prosinca 2018. godine specijalna prava vučenja u MMF-u uključuje obračunanu kamatu u iznosu od 4 tisuće KM (31. prosinca 2017.: obračunana kamata je iznosila 2 tisuće KM).

MMF-ov račun broj 1 je račun MMF-a u Banci koji se koristi za transakcije sa MMF-om vezane za korištenje i otplatu MMF-ovih kredita. MMF-ov račun broj 2 je račun MMF-a u Banci koji koristi MMF za račune i administrativne isplate u KM na teritoriji Bosne i Hercegovine. Ovi računi su dio obveza Banke i iskazani su u KM.

Stanje na računu kvote je specifična vrsta imovine koja predstavlja uplatu za članstvo Bosne i Hercegovine u MMF-u i koja je denominirana u SDR-u. Kvota predstavlja glasačko pravo Bosne i Hercegovine u MMF-u, ograničenja za pristup finansijskim izvorima MMF-a i udio Bosne i Hercegovine u alokaciji SDR-a, koja su obračunska jedinica MMF-a.

Vrijednosne papire izdaje Ministarstvo financija i trezora BiH i one se zamjenjuju za KM. Ovi vrijednosni papiri su unovčivi na zahtjev MMF-a.

Alokacija SDR-a je također kamatonosna. Ministarstvo financija i trezora BiH plaća kamatu na alokaciju SDR-a.

Banka koristi neto metod u prikazivanju finansijske pozicije Bosne i Hercegovine u MMF-u, što je prikazano u nastavku:

U tisućama KM

	31. prosinca 2018.	31. prosinca 2017.
Kvota	629.809	615.924
Specijalna prava vučenja u MMF-u	2.236	1.531
UKUPNO AKTIVA	632.045	617.455
MMF-ov račun br. 1	1.575	1.540
MMF-ov račun br. 2	53	53
Vrijednosni papiri	1.042.166	1.205.738
Alokacija SDR	382.080	1.898
Obračunana kamata na alokaciju SDR	685	373.656
Računi plativih troškova	1.601	447
UKUPNO PASIVA	1.428.160	1.583.332
 NETO POZICIJA BiH U MMF-u	 796.115	 965.877

34. IZVANBILANČNE STAVKE (NASTAVAK)

Kvota Bosne i Hercegovine u MMF-u iznosi 265.200 tisuća SDR na datume izvješćivanja. Kvota ne donosi kamatu.

Račun vrijednosnih papira, MMF-ov račun broj 1 i MMF-ov račun broj 2 predmetom su valutnog usklađivanja uvijek kada se valuta koristi u financijskim transakcijama između MMF-a i Bosne i Hercegovine. Najmanje jednom godišnje, na kraju MMF-ove financijske godine (30. travnja), sva držanja valuta u MMF-u se ponovo vrednuju po važećem tečaju SDR-a. Ova vrijednosna prilagođavanja uključena su u prikazanim stanjima računa.

U 2018. godini Banci je doznačena druga tranša po osnovi Proširenog aranžmana (Extended Fund Facility – „EFF“) sa MMF-om u iznosu od 145.829 tisuća KM (protuvrijednost 63.413 tisuća SDR). Nakon uvećanja navedenog iznosa za refundiranje MMF-ovih naknada za osiguranje sredstava i umanjeno za MMF-ovu naknadu za usluge, ukupan iznos za raspodjelu je bio 145.822 tisuće KM i raspoređen prema propisanom omjeru.

35. DOMAĆI PLATNI SUSTAV I SUSTAV ZA PORAVNANJA

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Banka je odgovorna za uspostavljanje i održavanje domaćeg platnog sustava i sustava za poravnanje. Od siječnja 2001. godine, Banka je uspostavila dva sustava poravnanja u cilju osiguranja efikasnog poravnanja domaćih međubankarskih platnih transakcija: sustav bruto poravnanja u realnom vremenu („BPRV“) i žirokliring („ŽK“).

Kreditni rizik

BPRV sustav omogućava sudionicima tj. Banci i licenciranim komercijalnim bankama da vrše pojedinačna i trenutna poravnanja platnih naloga odobravajući i zadužujući račun za poravnanje u domaćoj valuti otvoren kod Banke. Kroz ŽK sistem Banka osigurava kliring usluge koje proističu po osnovi izvršavanja platnih naloga po principu multilateralnog kliringa.

Svaki sudionik platnih sustava je dužan da prije poravnanja platnih naloga osigurana sredstva na računu za poravnanje otvorenom kod Banke i mora zadovoljavati određene tehničke zahtjeve.

U skladu sa ulogom Banke kako je definirano Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Banka ne smije na bilo koji način kreditirati sudionike BPRV i ŽK sistema s ciljem osiguranja likvidnosti u sustavu na bilo koji način.

Operativni rizik

U cilju minimiziranja operativnog rizika unutar domaćeg platnog sustava i sustava za poravnanje, izdana su Operativna pravila za BPRV i ŽK sustave koja određuju minimalne standarde sigurnosti za funkcioniranje sustava.

Važeći sigurnosni ciljevi, politike i procedure imaju svrhu da osiguraju sigurnosne mjere i karakteristike. Kompjuterski sustavi i mreže funkcioniraju u skladu sa uspostavljenim ciljevima i politikama. Sigurnosni ciljevi i politike se periodično pregledavaju. Od svakog pojedinog sudionika se također zahtijeva da posjeduje određene sigurnosne mjere i kontrole za izvršavanje plaćanja.

35. DOMAĆI PLATNI SUSTAV I SUSTAV ZA PORAVNANJA (NASTAVAK)

Banka je definirala sljedeće procedure za poravnanja u slučaju nepredviđenih situacija:

- **Planovi i mjere za nepredviđene situacije:** u slučaju prekida u redovnom funkcioniranju platnog sustava i sustava za poravnanje ili nekog drugog nepredviđenog događaja, Banka je definirala mjere za nepredviđene situacije kako bi osigurala kontinuitet u funkcioniranju pouzdanih, ispravnih i zakonitih platnih transakcija u platnom sustavu i sustavu za poravnanje.
- **Rezervna lokacija:** Banka je osim primarne lokacije za platne sustave (BPRV, ŽK i SWIFT), na kojoj postoje redundantni sustavi (u slučaju pada jednog, prelazi se na drugi sustav na primarnoj lokaciji), uspostavila i funkcionalan DR (Disaster Recovery) sustav na lokaciji Glavne banke Republike Srpske Centralne banke Bosne i Hercegovine Banja Luka.

Uprava Banke smatra da sustav posjeduje dovoljan kapacitet za održavanje pouzdanog operativnog rada.

36. DOGAĐAJI POSLIJE DATUMA IZVJEŠĆIVANJA

Banka je izmijenila metodologiju obračuna vjerojatnoće neispunjenja obveza koja se od 1. siječnja 2019. godine zasniva na tranzicijskim matricama. Banka koristi korporativne tranzicijske matrice za procjenu vjerojatnoće neispunjenja obveza inozemnih komercijalnih banaka, dok za izloženost prema inozemnim državama (inozemnim središnjim bankama i vladama) Banka koristi tranzicijske matrice država. Na dan 31. prosinca 2018. godine ukupan iznos rezerviranja za očekivane kreditne gubitke iznosio je 12.133 tisuće KM. Promjena računovodstvene procjene rezultirala je priznavanjem smanjenja rezerviranja za očekivane kreditne gubitke u ukupnom iznosu od 9.821 tisuću KM u dobit ili gubitak u siječnju 2019. godine.

Izuzev navedene objave, u razdoblju između 31. prosinca 2018. godine i datuma izdavanja ovih financijskih izvješća nije bilo događaja koji bi zahtijevali usklađivanje ili koji su značajni, ali ne zahtijevaju usklađivanje.

